

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 4

The Development of Model in Sufficiency Economy Administration
of Ban Pun Wittaya School, Sisaket Primary Educational Service Area Office 4

มงคล สุทธิสน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลไพร อำเภอลืออำนาจ จังหวัดศรีสะเกษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ
เขต 4

The Development of Model in Sufficiency Economy Administration of
Ban Pun Wittaya School, Sisaket Primary Educational Service Area Office 4

ผู้วิจัย นายมงคล สุทธิสน

ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การศึกษาการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 70 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ของผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา และแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ แบ่งเป็นฉบับนักเรียน ฉบับครู และฉบับผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25-0.69 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84, 0.87 และ 0.98 ตาม และแบบสัมภาษณ์ ลำดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และผลการศึกษาการประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.55)

และเมื่อเรียงลำดับเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความเหมาะสม มากที่สุด คือ ด้านบริบท ($\bar{x} = 4.19$, S.D.= 0.58) รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.56) ด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.55) และด้านผลลัพธ์ ($\bar{x} = 4.16$, S.D.= 0.54) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ ควรศึกษาการทำการกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการสถานศึกษาพอเพียง โดย การวิจัยเชิงคุณภาพ ควรศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการสถานศึกษาพอเพียงเพื่อให้ทราบ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และควรศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินตามโครงการสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนแกนนำทั่วประเทศ

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, สถานศึกษาพอเพียง และ การประเมินแบบ CIPP

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษา เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับคำแนะนำ คำปรึกษาและกำลังใจที่ดีจากนายศุภชัย บุรีสาย ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ดร.วันชัย บุญทอง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ นายธีระวัฒน์ คำศรี รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ นายมานิต สิทธิศร ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ นายชวน แก้วกัญหา ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ และนางสาวอาภรณ์ จันทร์สว่าง ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ เป็นที่ปรึกษาให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนตรวจแก้ไขรายงานการศึกษาค้นคว้านี้ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรโรงเรียนปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและให้การสัมภาษณ์ จนทำให้การเก็บข้อมูลสำเร็จไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของรายงานการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นเครื่องสักการบูชาพระคุณ บิดา มารดา บุรพจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายมงคล สุทธิสน

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
- ที่มาและความสำคัญ.....	1
- วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	6
- ขอบเขตของการศึกษา.....	7
- นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
- ประโยชน์ที่ได้รับ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง.....	11
- แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.....	12
- โครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร.....	18
จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)	
- หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	19
- การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	28
- การประเมินโครงการ.....	30
- บริบทของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา.....	32
- โครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา.....	33
- แนวคิดและรูปแบบโมเดลการประเมินรูปแบบ CIPP.....	42
- สรุปโครงสร้างของการออกแบบการประเมิน.....	52
- การประเมินแบบ Formative and Summative Evaluations.....	54
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
- กรอบแนวคิดการวิจัย.....	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	94

เรื่อง	สารบัญ (ต่อ)	หน้า
บรรณานุกรม.....		102
ภาคผนวก.....		106
ประวัติผู้ศึกษา.....		133

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	ระยะที่ 1 คุณธรรมและคุณลักษณะ	21
2	ระยะที่ 2 การสร้างองค์ความรู้.....	23
3	ระยะที่ 3 ทักษะที่ดีหรือคุณลักษณะที่รอบรู้และกรอบการคิดพอเพียง.....	24
4	ระยะที่ 4 การลงมือ และพฤติกรรม.....	25
5	ระยะที่ 5 โมเดลปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	26
6	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	30

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถาม.....	66
4.1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	78
ต่อการประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร	
จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียน	
บ้านปูนวิทยา	
4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านบริบท.....	78
4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านบริบท.....	80
4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครู ด้านบริบท.....	81
4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านปัจจัยนำเข้า.....	83
4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านปัจจัยนำเข้า....	83
4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครู ด้านปัจจัยนำเข้า.....	84
4.8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านกระบวนการ.....	86
4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียนผู้ปกครองโรงเรียน.....	87
บ้านปูนวิทยา	
4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน.....	88
บ้านปูนวิทยา	
4.11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านผลผลิต.....	90
4.12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียน.....	91
บ้านปูนวิทยาด้านผลผลิต	
4.13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียน.....	92
บ้านปูนวิทยาด้านผลผลิต	

บทที่ 2

เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579
 - 1.1 หลักการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
 - 1.2 เป้าหมายจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ
 - 1.3 วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ
 - 1.4 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต
2. โครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)
3. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา
5. การประเมินโครงการ
6. บริบทของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
7. โครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
8. แนวคิดและรูปแบบโมเดลการประเมินรูปแบบ CIPP
 - 8.1 รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)
 - 8.2 หลักการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP model
 - 8.3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจรูปแบบประเมินของสตัฟเฟิลบีม (CIPP Model)
 - 8.4 ประเภทการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)
9. สรุปโครงสร้างของการออกแบบการประเมิน
10. การประเมินแบบ Formative and Summative Evaluations
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยในประเทศ

11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

12. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579

1.1 หลักการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

1) หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All)

เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็กปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมี โอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคล ได้พัฒนาตามความพร้อม และความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ทักษะ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และการ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อ การประกอบอาชีพตามความถนัดและความ สนใจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไป พัฒนาดตนเอง ครอบครัว สังคม และ ประเทศชาติแผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดเป้าหมายการจัด การศึกษาที่ครอบคลุม โดยไม่ ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No one left behind)

2) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education)

เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน กลุ่มปกติกลุ่มด้อยโอกาสที่มี ความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องจากสภาวะทางเศรษฐกิจและ ภูมิสังคม ซึ่งรัฐต้องดูแลจัดสรร ทรัพยากรทางการศึกษาสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษา ตามศักยภาพและความพร้อมอย่างเท่า เทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวม กลุ่ม ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์การสื่อสารและการเรียนรู้หรือ ร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถ พึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้ บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติใน กรณีที่สามารถเรียนได้เพื่อให้เขา ได้มีโอกาสเรียนรู้แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นใน สังคม หรือจัดให้เป็น พิเศษตามระดับความบกพร่อง นอกจากนี้ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้อง จัดรูปแบบ การศึกษาที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มี ความสามารถพิเศษเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษารูปแบบปกติอาจทำให้ไม่สามารถ พัฒนาบุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุน พิเศษสำหรับ บุคคลเหล่านี้และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการ ทางการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนด ยุทธศาสตร์และแนวทางการ พัฒนา ที่ครอบคลุมการดูแลและพัฒนาบุคคลทุกกลุ่มเป้าหมายอย่าง เท่าเทียมและทั่วถึง

3) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เป็นแนวทางการดำรงชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างพอเพียง เเท่าทันและเป็นสุข การศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรอบรู้มีทักษะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอก โดยยึดหลักความพอประมาณ ที่เป็นความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีการตัดสินใจที่มีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ และมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน พากเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

4) หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education)

การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคลและสนองยุทธศาสตร์ชาติและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม

1.2 เป้าหมายจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ

1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030)

เป็นเป้าหมายที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติจำนวน 193 ประเทศได้ลงมติรับรองในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในปีพ.ศ. 2558 โดยจะใช้เป็นวาระแห่งการพัฒนาของโลกในอีก 15 ปีข้างหน้า (ค.ศ. 2016 – 2030) มีทั้งหมด 17 เป้าหมาย โดยเป้าหมายด้านการศึกษา คือ เป้าหมายที่ 4 สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้าง 78 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 หลักประกันว่า เด็กปฐมวัยทุกคน

จะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถมศึกษาทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาระดับ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและมีคุณภาพ กำลังแรงงานมีทักษะที่จำเป็น รวมถึง ทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดีและการเป็นผู้ประกอบการ กลุ่มผู้พิการและ ด้อยโอกาสเข้าถึงการศึกษา และการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม มีการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ เพื่อการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน

1.3 วัตถุประสงค์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ

- 1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติ
- 3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคีและร่วมมือ ผนึกกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อมล้ำภายในประเทศ ลดลง

1.4 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมสภาวะการณ์ของภูมิภาคและโลก ที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ทุกประเทศต้องเร่ง ศึกษา เรียนรู้และปรับตัวให้พร้อมเผชิญกับ สภาพวิกฤตด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ทั้งจากการผันแปรของ ธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์ พร้อมทั้งเร่งปลูกฝังเจตคติและความตระหนักในการพัฒนาหรือ เติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมของประชาชน ปลูกจิตสำนึกและความรับผิดชอบในการ กระทำ มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการ ดำเนินชีวิต โดยใน ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีได้ให้ความสำคัญในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ อย่างมี ประสิทธิภาพ สามารถรับมือกับภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในระดับประเทศ และพื้นที่ และการนำประเทศไทยไปสู่สังคมคาร์บอนต่ำและการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมกับการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติ ใน การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการสร้างเสริม คุณธรรม จริยธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาคการศึกษาต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการให้ความรู้ทักษะ สร้าง ทศนคติและความตระหนักแก่ผู้เรียนและคนทุกช่วงวัยในเรื่อง ความสำคัญของการพัฒนาและเติบโต ในสังคมที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวในโลก ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติอย่างรวดเร็ว

และรุนแรง มีคุณธรรม จริยธรรม และรับผิดชอบ ในการกระทำของตน และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและ เทคโนโลยีที่สามารถปรับตัวได้ในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงและการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1) วัตถุประสงค์ 1.1 เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังทัศนคติค่านิยม วัฒนธรรมของคนทุกช่วงวัย ในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1.2 เพื่อสร้างและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงชีวิต อย่างเป็นสุขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 1.3 เพื่อวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1.4 เพื่อสร้างความตระหนัก และสร้างเสริมศักยภาพให้ประชาชนในการนำองค์ความรู้ ไปใช้เพื่อจัดการในเรื่องภัยธรรมชาติความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน และการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติ 2) เป้าหมายและตัวชี้วัด 2.1 คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และ นำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ตัวชี้วัด 1) ร้อยละของศูนย์เด็กเล็กและสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่จัดกิจกรรมที่สร้าง ความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 2) ร้อยละของผู้เรียนทุกระดับ การศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความตระหนักในความสำคัญของการดำรงชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ความมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น 2.1 ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม/โครงการที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 2.2 ร้อยละของจำนวนโรงเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริม คุณธรรม จริยธรรมเพิ่มขึ้น 2.3 ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการน้อมนำ แนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น 3) ร้อยละของครู/บุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการอบรม/พัฒนาในเรื่อง การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 4) จำนวนสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนสีเขียวและห้องเรียนสีเขียวเพิ่มขึ้น 5) จำนวนสถานศึกษาในโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพิ่มขึ้น 6) จำนวนสถาบันอุดมศึกษาที่ติดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวโลกเพิ่มขึ้น 2.2 หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติ ตัวชี้วัด 1) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนและกิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 128 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 2) จำนวนสถานศึกษา/สถาบันการศึกษาที่จัดการเรียนการสอนและกิจกรรม เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติเพิ่มขึ้น 3) จำนวนแหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้

สามารถจัดการศึกษา/จัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริมในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 4) จำนวนสื่อการเรียนรู้ในสื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือให้ความรู้เกี่ยวกับ การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 2.3 การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตัวชี้วัด 1) จำนวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 2) จำนวนสถานศึกษาที่มีความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการวิจัยและพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น 3) จำนวนฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ในสาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น 3) แนวทางการพัฒนา

3.1 ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต 1) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาทุกระดับ 2) ส่งเสริมการจัดกิจกรรมปลูกฝังความมีคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิด ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต 3) พัฒนา/อบรมครูผู้สอนทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบในเรื่อง การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตาม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต 4) ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาผลิตบุคลากรในสาขาเฉพาะที่ต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญระดับสูงในศาสตร์/สาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม 5) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและการจัดการในสถานศึกษา/ สถาบันการศึกษาที่สร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่ผู้เรียนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และ สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ ที่สร้างจิตสำนึก ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ส่งเสริมการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกันของแต่ละท้องถิ่นให้กับคนทุกช่วงวัย 2) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมการจัดกิจกรรม การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต 3) ส่งเสริมการผลิตสื่อการเรียนการสอน ตำรา สิ่งพิมพ์ สื่อวีดิทัศน์ สื่อดิจิทัลสำหรับคนทุกช่วงวัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต 4) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน ในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิด ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต 3.3 พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 1) ส่งเสริมให้มีการวิจัย

และพัฒนางานองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
 2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศในเรื่องการวิจัยและพัฒนา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริม
 คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริม
 คุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้สื่อการเรียนการสอน 4) แผนงาน
 และโครงการสำคัญ

แผนงานและโครงการสำคัญเร่งด่วน (ปีงบประมาณ 2560 – 2561) 1) โครงการน้อมนำศาสตร์
 พระราชาสู่การพัฒนาและเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย 2) โครงการโรงเรียนคุณธรรม 3) โครงการโรงเรียน
 สีเขียว 4) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน 5) โครงการรักษโลก รักษาพลังงาน แผนการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ. 2560 - 2579

แผนงาน/โครงการตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด 1) แผนงาน/โครงการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา
 และการให้ความรู้ ทักษะ และทัศนคติให้กับคนทุกช่วงวัยในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ
 สิ่งแวดล้อม 2) แผนงาน/โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตาม หลักปรัชญาของ
 เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ 3) โครงการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
 สภาพภูมิอากาศ ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 4) โครงการ
 ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) โครงการห้องเรียนอนุรักษ์พลังงาน 6) โครงการรักษโลก
 รักษาพลังงาน 7) โครงการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในเรื่องภัยพิบัติและพลังงานทางเลือก 8) โครงการวิจัยและ
 พัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ 5 : การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เป็นยุทธศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังทัศนคติค่านิยมวัฒนธรรม
 ของคนทุกช่วงวัยในพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการ
 วิจัยและพัฒนางานองค์ความรู้การจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสร้างความตระหนัก และเสริมสร้างศักยภาพ
 ให้ประชาชนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้เพื่อจัดการในเรื่องภัยธรรมชาติความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน
 และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้รวมทั้งพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น
 หลากหลาย สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) พัฒนาหลักสูตรในระดับการศึกษาต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบที่สร้างจิตสำนึก
 ความตระหนัก และพฤติกรรมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงบริบทที่แตกต่าง
 กันของแต่ละท้องถิ่น

2) จัดการศึกษาและการเรียนรู้ตามหลักสูตรที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

3) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกความรับผิดชอบ

4) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้/กิจกรรม/สื่อการเรียนรู้ในการนำแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักธรรมของศาสนาไปปฏิบัติในชีวิตจริง

5) พัฒนาและอบรมครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริม การสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

6) ปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียน/บัณฑิตให้มีพฤติกรรม คุณลักษณะ และทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่น ๆ ได้

7) ส่งเสริมสถาบันการศึกษาให้ผลิตบุคลากรสาขาเฉพาะด้าน หรือมีความเชี่ยวชาญระดับสูง ด้านสิ่งแวดล้อม

8) ศึกษา วิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม และสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับต่างประเทศเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภัยธรรมชาติความมั่นคง ทางอาหาร และพลังงาน

9) ดำเนินการในภารกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสถานศึกษาและห้องเรียน

10) ส่งเสริม สนับสนุนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และกิจกรรม การเรียนรู้ร่วมกันของครอบครัวกลุ่มสนใจ และชุมชน ที่สอดคล้องการสร้างจิตสำนึก ปลูกฝังทัศนคติค่านิยม วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

2. โครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)

2.1 ความเป็นมา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) กล่าวว่า สถานศึกษาภายใต้สังกัด เช่น สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ได้มี การน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดการศึกษา ทั้งในและนอกสถานศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา จนถึง ปัจจุบัน มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ได้รับการ ประกาศผ่านการประเมิน เป็นสถานศึกษา แบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือ สถานศึกษาพอเพียง จำนวน 7,489 โรงเรียน (ประกาศจนถึงปี 2556) และผ่านการประเมินเป็น โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา จำนวน 47 โรงเรียน เพื่อ

สนับสนุนให้สถานศึกษาพอเพียง และ ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา มีความเข้มแข็ง และสามารถ รักษาสภาพความเป็นแบบอย่างได้อย่างยั่งยืนในบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ จึงได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อน สถานศึกษาพอเพียง สู่ความยั่งยืน เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาพอเพียงให้สามารถเป็นแบบอย่างได้อย่างยั่งยืน
- 2) เพื่อพัฒนานาต่อยอดอย่างรอบด้านให้กับศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการศึกษาให้มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะเป็นพี่เลี้ยงและศูนย์กลาง การพัฒนาครู บุคลากร ในการ ขยายผลได้อย่างยั่งยืน
- 3) เพื่อคัดเลือกสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลงานเป็นเลิศ ในการน้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้จัดการศึกษา หรือพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากรในองค์กร
- 4) เพื่อบ่มเพาะสถานศึกษาพอเพียงที่ได้รับการคัดเลือก ตามข้อ 1) ให้มี ความเข้มแข็ง สามารถเป็น แบบอย่างและยังสามารถขยายผลการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงเข้าสู่สถานศึกษา
- 5) เพื่อสนับสนุนให้มีศูนย์การเรียนรู้ฯ ในทุกเขตพื้นที่หรืออย่างน้อยทุกจังหวัด ทำหน้าที่เป็นข้อเหวี่ยง ในการขยายผล และเป็นการประกันการขยายผลให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

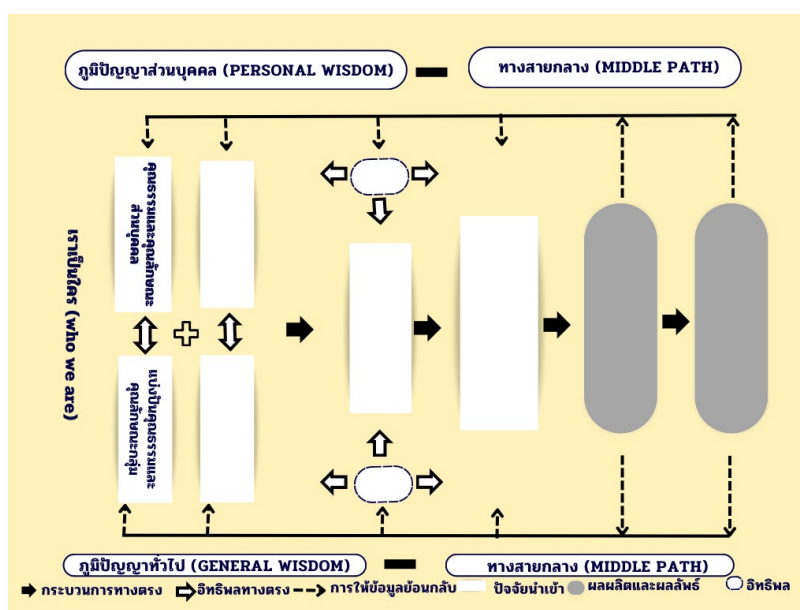
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550 น. 21) ได้ กล่าวไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะในแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจและเมื่อภายหลัง ได้ทรงเน้นย้ำ แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สารานุกรมเสรี (2559) กล่าวไว้ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทร มหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานพระราชดำริ ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พสกนิกรชาวไทย มา โดยตลอดนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทาง เศรษฐกิจ ถูกพูดถึงอย่างชัดเจน ในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถดำรง อยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

สรุปได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช พระราชทานพระราชดำริชี้แนะในแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

โมเดลปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานไว้ให้คนไทยจนถึงวันนี้ แม้ว่าจะ เป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางแต่ความเข้าใจและการนำไปใช้ อย่างถูกต้องเป็นรูปธรรมได้ประโยชน์อย่างแท้จริง สำหรับคนไทยอาจจะยังไม่มากพอ ดังนั้น การศึกษาถึง แก่นที่มาของปรัชญาพอเพียงหรือหลักการพอเพียงเพื่อ นำมาถอดรหัสจนได้เป็นแนวปฏิบัติใหม่และเรียบ เรียงไว้ในหนังสือ “Sufficiency Thinking” ในบทที่ 3 The Sufficiency Economy Philosophy Process โดย ดร.ปริยานุช ธรรมปิยา ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ พัฒนาและพุทธศาสตร์ และ Dr. Harald Bergsteiner ศาสตราจารย์เกียรติคุณ The Australian Catholic University และผู้ร่วมก่อตั้งสถาบันเพื่อ ผู้นำความยั่งยืน จึงไม่เพียงเป็นประโยชน์กับชาวต่างชาติที่ให้ความ สนใจในเรื่องนี้และยกย่องในหลวง รัชกาลที่ 9 เท่านั้น แต่ยังเป็นประโยชน์กับคนไทยให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ อย่างถูกต้อง ดังนั้น แนวปฏิบัติ ใหม่ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy Model หรือ SEP Model) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก “Virtues and attributes” (คุณธรรมและ คุณลักษณะ) ตามระบบ การคิด (system thinking) นั่นคือ คนซึ่งเป็นปัจจัยเข้าสู่กระบวนการ (input) เป็น การพูดถึงการพัฒนาที่มี คนเป็นศูนย์กลางคือเริ่มต้นที่คุณลักษณะของคนเป็นสำคัญในการพัฒนาทุกเรื่อง ที่ ต้องการ “คุณภาพของ คน” ตามหลักพอเพียงกำหนดด้วยสองเงื่อนไขคือ “คุณธรรมกับความรู้” ทั้งนี้ “คุณธรรม” มีสองส่วนคือ ส่วนแรก “Enduring virtues” เป็นคุณลักษณะเฉพาะ ซึ่งมาจากการบ่มเพาะ ในครอบครัว ความเชื่อที่ฝัง มาในจิตสำนึก เป็นคุณงามความดีที่อยู่ในตัว กับส่วนที่สอง “Share virtues” หรือ “ethics” (จริยธรรม) เป็นคุณลักษณะของกลุ่ม เป็นสิ่งที่ต้องตกลงร่วมกัน เป็นความเชื่อ ร่วมกัน เป็นคุณงามความดีของกลุ่ม เช่น corporate ethic ยึดถือการไม่ขายสินค้าที่เป็นอันตรายต่อ สิ่งแวดล้อม ซึ่งจริยธรรมขององค์กรเกิดจาก ผู้บริหารและพนักงานบริษัทยึดมั่นในแนวทางนี้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การถอดบทเรียนและนำเสนอรูปแบบ ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ในตำราดังกล่าว มี วัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการ คือ 1) เพื่อแสดงหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่มีความสลับซับซ้อนให้ เข้าใจง่าย เป็นตรรกะเป็นเหตุเป็นผล และเป็นการบูรณาการ 2) เพื่อใช้ เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย 3) เพื่อ เป็นเครื่องมือในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นภาพรวมและให้โอกาสนำไป ประยุกต์ใช้และ 4) เพื่อเป็น กระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือ SEP อย่างเป็นขั้นตอนให้ นำไปใช้ได้จริงในทาง ปฏิบัติ โดยสร้างเป็นโมเดลอย่างง่ายของกระบวนการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง เริ่ม จากคนที่มีคุณธรรม (virtuous person) ในการใช้ความรู้ (knowledge) เพื่อการตัดสินใจอย่างรอบรู้ (wise

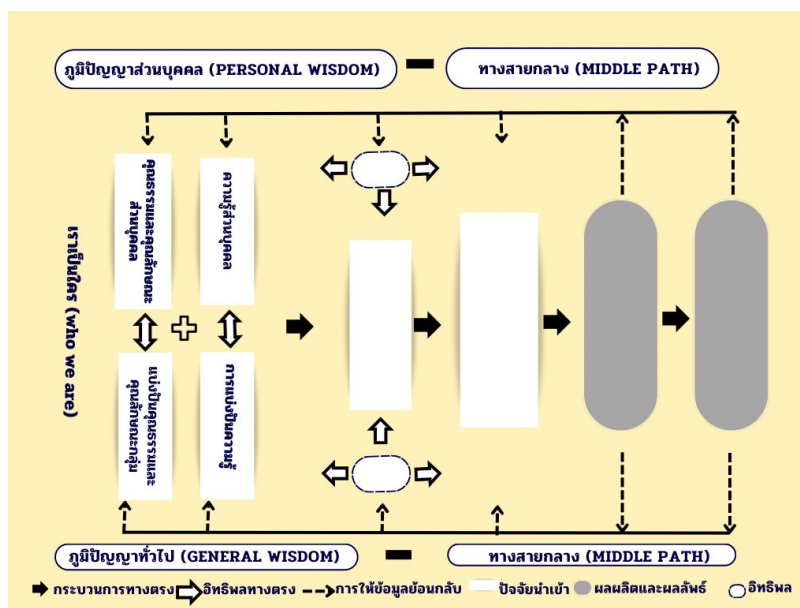
decisions) และนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตน (acts accordingly) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ (envisioned results) เช่น สังคมที่มีความเอื้ออาทร (compassionate society) เป็นต้น Avery and Bergsteiner (2016) ได้นำเสนอ SEP Model หรือโมเดลปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งระบบโดยเริ่มจากระยะที่ 1 คุณธรรมและคุณลักษณะ (virtues and attributes) เป็นการรู้จักตัวเอง (who we are) และผนวกกับระยะที่ 2 องค์ความรู้ (knowledge) อะไรที่เป็นองค์ความรู้ที่มี (what we know) ซึ่งเกี่ยวข้องทั้งในระดับบุคคลและการแบ่งปันในกลุ่ม ระยะที่ 3 คุณลักษณะที่รอบรู้และความตระหนักรู้ ในความพอเพียง (Wise attitudes and a sufficiency mindset) ตัดสินใจอย่างไร (how we decide) ระยะที่ 4 การลงมือปฏิบัติและพฤติกรรม (actions and behaviors) เป็นการรู้ว่าจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร (how we behave) และระยะที่ 5 ผลผลิตและผลลัพธ์ (outputs and outcomes) เป็นการวัดที่ครอบคลุมทั้งผลิต (measurable outputs) และผลลัพธ์ (envisaged outcomes) อย่างไรก็ตาม “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานไว้ให้คนไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2540 แม้ว่าจะเป็นที่ “รับรู้” อย่างกว้างขวาง แต่ “ความ เข้าใจ” และ “การนำไปใช้” อย่างถูกต้อง ได้ประโยชน์อย่างแท้จริงสำหรับคนไทยอาจจะยังไม่มากพอ ดังนั้น การศึกษา ถึงแก่นที่มาของ “ปรัชญาความพอเพียง” หรือ “หลักความพอเพียง” เพื่อนำมาถอดรหัสจนได้เป็นแนวปฏิบัติใหม่ และเรียบเรียงไว้ในหนังสือ “Sufficiency Thinking” ในบทที่ชื่อว่า “The Sufficiency Economy Philosophy Process” ดังเกริ่นแล้วในตอนต้น แนวปฏิบัติใหม่ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy model หรือ SEP model) ประกอบด้วย 5 ระยะดังแสดงในภาพที่ 1-5

ภาพที่ 1 ระยะที่ 1 คุณธรรมและคุณลักษณะ

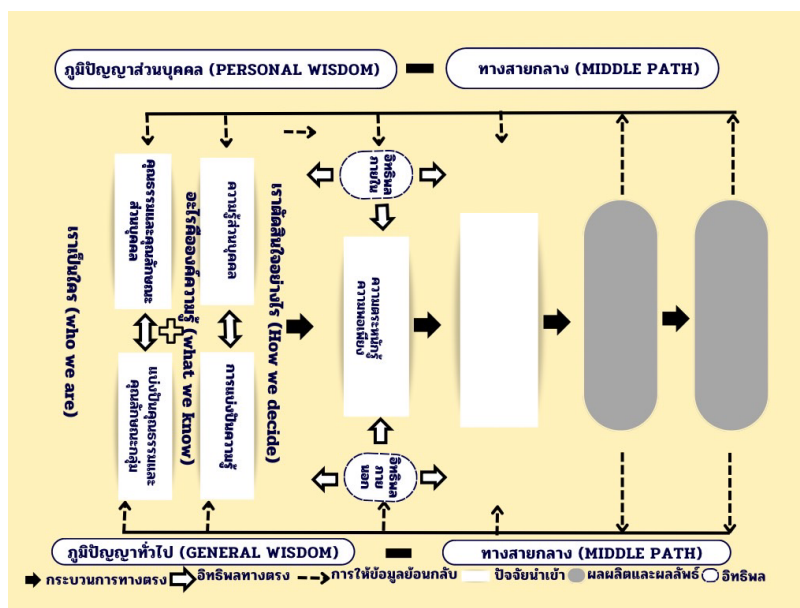
ระยะที่ 1 คุณธรรมและคุณลักษณะ (virtues and attributes) ตามแนวคิดเชิงระบบ (system thinking) นั่นคือ คนซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้า (input) สู่กระบวนการเป็นการพูดถึงการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางคือเริ่มต้นที่ คุณลักษณะของคนเป็นสำคัญในการพัฒนาทุกเรื่องที่ต้องการ “คุณภาพของคน” ตามหลักพอเพียงกำหนดด้วย

สองเงื่อนไขคือ “คุณธรรมกับความรู้” ทั้งนี้ “คุณธรรม” มีสองส่วนคือ ส่วนแรก คือ enduring virtues ซึ่งเป็น คุณลักษณะเฉพาะ เกิดจากการบ่มเพาะในครอบครัว ความเชื่อที่ฝังมาในจิตสำนึก เป็นคุณงามความดีที่อยู่ในตัวตน และส่วนที่สอง คือ Share virtues หรือ ethics (จริยธรรม) ที่เป็นคุณลักษณะของกลุ่ม/สิ่งที่ต้องตกลง ร่วมกัน/ความเชื่อร่วมกัน/คุณงามความดีของกลุ่ม เช่น corporate ethic ยึดถือการไม่ขายสินค้าที่เป็นอันตรายต่อ สิ่งแวดล้อม ซึ่งจริยธรรมขององค์การเกิดจากผู้บริหารและพนักงานบริษัทยึดมั่นในแนวทางนี้ เป็นต้น ดังนั้น ในขั้น แรกนี้จึงเริ่มด้วยคำถามว่า “Who we are” เมื่อเริ่มด้วยคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา จึงต้องเริ่มต้นว่าเป็นคนอย่างไร เพื่อให้บทพูดตัวเองเพราะแต่ละคนอาจจะมี ความเชื่อส่วนบุคคลต่างกัน เช่น จริยธรรม (ethic) ใน สังคมไทยจะตอบแทนผู้มีพระคุณ ในขณะที่คุณธรรม (virtue) คนไทยมีสัมมาคารวะและนอบน้อมถ่อมตน นั่นคือ จะมองในสองมิติทั้งคุณธรรมและคุณลักษณะของตน และมิตigroupที่เป็นเรื่องของจริยธรรม มีงานวิจัยยืนยันว่า ชัดเจนว่าการทำงานเป็นทีมและการร่วมมือกันมีส่วนช่วยสนับสนุนผลงานของแต่ละคน เช่น ในหมู่บ้านพลังงาน ชีวภาพของเยอรมันมีองค์ประกอบแห่งความสำเร็จที่สำคัญคือ การมีผู้นำในท้องถิ่น (local champions) ที่มีความ ทรนงค์และความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนแรงกล้า ความไว้วางใจ และความร่วมมือจริงจัง การสื่อสารที่ชัดเจนและ สม่ำเสมอ การศึกษาความเป็นไปได้อย่างครอบคลุม ประสิทธิภาพ การวางแผนอย่างจริงจังและโปร่งใส และการ นำไปปฏิบัติ ในทำนองเดียวกันโครงการในพระราชดำริของไทยจะดำเนินการโครงการต่างๆ ต่อเมื่อชุมชนท้องถิ่นมี แรงกระตุ้นให้มีส่วนร่วมด้วยการใช้เวลาและความพยายามอย่างมุ่งมั่นนั่นเอง ดังนั้น การเริ่มต้นของรูปแบบนี้ด้วย คุณธรรมของคนไม่ได้เป็นเรื่องบังเอิญ แต่เป็นการสะท้อนว่าองค์การที่ยั่งยืน (sustainable organizations) เริ่มมอง หาคคนใหม่เข้ามาในองค์การด้วยการตรวจสอบหรือพิจารณาว่าคนใหม่นั้นมีค่านิยม (values) ตรงกับขององค์การ หรือไม่ก่อนที่จะดูเรื่องความรู้และทักษะ การพัฒนาทักษะของคนเป็นเรื่องที่ องค์การที่ยั่งยืนทำตลอดเวลา ซึ่งการ จะเปลี่ยนระบบค่านิยมของคนนั้นเป็นเรื่องยากแต่ถือว่าเป็นเรื่องท้าทาย

ภาพที่ 2 ระยะที่ 2 การสร้างองค์ความรู้

ระยะที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ (adding knowledge) ในขั้นนี้เป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ ก่อนที่คนจะตัดสินใจได้อย่างรอบด้านหรืออย่างชาญฉลาดจำเป็นต้องมีความรู้และพัฒนาความรู้ตลอดเวลา ความรู้จะประกอบด้วย ความรู้ส่วนบุคคล (personal knowledge) และความรู้ที่แบ่งปันกันในกลุ่ม (Shared knowledge) เป็นคุณธรรมสำคัญในองค์การ ซึ่งองค์การที่ล้มเหลวนั้นมักจะมีคนที่เก็บข้อมูล (gate-keepers) ไว้ไม่แบ่งปัน ดังนั้น การเก็บข้อมูลไว้ไม่แบ่งปันคนอื่นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ลายองค์การด้วย ดังนั้นในขั้นตอนนี้จึงต้องถามว่า “What we know” ซึ่งเมื่อแต่ละคนมีคุณธรรม (virtue) กับจริยธรรม (ethic) ในสังคมที่มีอยู่ และมีความรู้ส่วนบุคคลที่สามารถนำมาใช้ได้แล้วกับการแบ่งปันความรู้ และเมื่อมีทั้งสองอย่างนี้แล้วการทำงานตัดสินใจและ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาได้แล้ว นี่คือการป้อนปัจจัยนำเข้าที่เป็นเงื่อนไขคุณภาพ (quality foundations) ของคนก่อนที่จะ ทำงาน แต่เดิมการนำหลักการหรือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้ความสำคัญเท่ากันทั้ง “ความรู้” และ “คุณธรรม” หรือ “ความรู้คู่คุณธรรม” แต่โมเดลใหม่นี้ให้ความสำคัญกับ “คุณธรรม” มาก่อนเพราะถ้า ไม่มีคุณธรรมอาจจะสรรหาความรู้ที่ไม่ดีมาใช้ จึงใช้คำว่า “คุณธรรมกำกับความรู้” ซึ่งเป็นคำที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงใช้ หมายถึง “ต้องมีและใช้คุณธรรมกำกับความรู้” สำหรับในเชิงธุรกิจก็นำไปใช้ได้เช่นกัน กล่าวคือ เมื่อ สัมภาษณ์หรือเลือกคนเข้าทำงานก็ต้องเลือกจากคนที่มีความเชื่อหรืออุดมการณ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายบริษัท ก่อน เพื่อให้มีหลักยึดไปในทางเดียวกันแล้วจึงมองเรื่องความสามารถว่ามีมากเพียงพอที่บริษัทต้องการหรือไม่ เมื่อ นำไปใช้แบบนี้จะทำให้เลือกคนได้

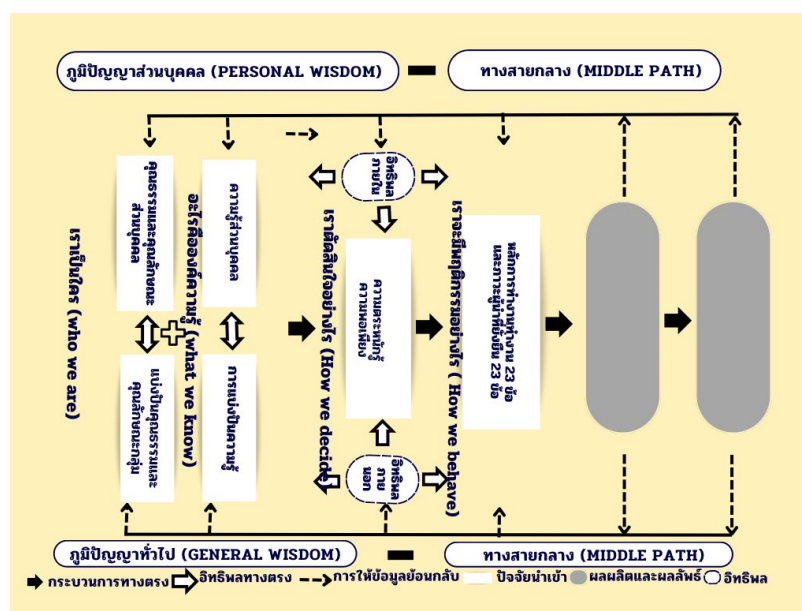

ภาพที่ 3 ศนคติที่ดี หรือคุณลักษณะที่รอบรู้และกรอบแนวคิดพอเพียง

ระยะที่ 3 ทศนคติที่ดี หรือคุณลักษณะที่รอบรู้และกรอบแนวคิดพอเพียง (wise attitudes and a sufficiency mindset) เมื่อมีคุณธรรมและความรู้แล้ว เจตคติหรือทัศนคติที่รอบรู้หรือชาญฉลาด คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความระมัดระวังหรือมีภูมิคุ้มกันที่ดี (moderateness, reasonableness, prudence) คือ หลักในการตัดสินใจและปฏิบัติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงดำริว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของชุดความตระหนักเรื่องความพอเพียง (sufficiency mindset) ในขั้นตอนนี้รูปแบบที่นำเสนอไม่ได้

แยกแยะความแตกต่างระหว่างมิติของบุคคลและมิติของกลุ่มเนื่องจากบูรณาการเป็นเนื้อเดียวกันแล้ว อย่างไรก็ตาม อิทธิพลภายในและอิทธิพลภายนอกมีผลต่อการกำหนดการตัดสินใจของกระบวนการสร้างความตระหนักความพอเพียง และประเด็นสำคัญคือต้องใช้ทั้งสามหลักการนี้ “พร้อมกัน” เสมอ เช่น การสั่งซื้อยาต้องคิดว่าควรซื้อในจำนวนที่พอเหมาะพอดี โดยมีเหตุผลที่อธิบายได้ และต้องมีการตรวจสอบยาที่มาส่งว่าครบถ้วนและถูกต้อง หรือไม่ หรือแม้แต่คนจัดซื้อยาต้องมีคุณธรรมและความรู้เรื่องการจัดซื้อยา แล้วจึงมาใช้สามหลักการพร้อมกันเสมอ ห้ามขาดอันใดอันหนึ่ง จึงประสบความสำเร็จในการสั่งซื้อยา และเป็นการจัดซื้อยาตามหลักการพอเพียง สำหรับ อิทธิพลภายในและภายนอก (internal influences-external influences) เนื่องจากการตัดสินใจอะไรไม่ใช่อยากทำอะไร แต่ต้องพอเหมาะพอดีกับปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอกที่กำลังอยู่ ยกตัวอย่างเรื่องเดิมคือการจัดซื้อยา ในส่วนของอิทธิพลภายใน เช่น มีข้อจำกัดเรื่องความรู้เกี่ยวกับยาหรือไม่ ฯลฯ หรือบริษัทมีงบประมาณที่กำหนดให้เท่านี้ ส่วนอิทธิพลภายนอกบางครั้งยา

ชนิดนี้ขาดตลาดหาซื้อไม่ได้ใช้ยา อันแทนได้หรือไม่ หมายความว่า ทั้งสามหลักการมีทั้งสองปัจจัยนี้เกี่ยวข้องที่ต้องคำนึงถึงตลอด ดังนั้น ในขั้นตอน กรอบแนวคิดพอเพียง (sufficiency mindset) ที่บอกว่าเป็นทางสายกลางและตั้งคำถามว่าจะตัดสินใจอย่างไร (How we decide) เพราะกรอบแนวคิดพอเพียงเป็นตัวกำกับกับการตัดสินใจและเป็นหลักคิดพอเพียง เมื่อใช้ โมเดลนี้ตามพระองค์ท่านจะทำให้เป็นคน “คิดก่อนทำ” เสมอไม่ใช่ทำไปคิดไป คือคิดให้ “รอบคอบ” ก่อนทำเป็น สิ่งที่เรียนรู้จากพระองค์ท่าน เพราะมีพระราชดำรัสหลายครั้งที่บอกไว้ว่า การทำไปคิดไปหรือทำก่อนคิด หาก เกิดข้อผิดพลาดในบางเรื่องกลับมาแก้ไขไม่ได้แล้ว ดังนั้น เพื่อให้ไม่ให้สั่นสนและติดกับมิติทางเศรษฐกิจเนื่องจากในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงรับสั่งเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียงเมื่อปี 2540 ในช่วงเวลานั้นประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ หรือ วิกฤติต้มยำกุ้ง จึงมีคำว่า “ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งแท้จริงคือ “หลักคิดพอเพียงหรือปรัชญาพอเพียง” ที่มีความครอบคลุม สามารถนำไปใช้ได้กับทุกเรื่องไม่เฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ และในปี 2542 พระองค์ทรงรับสั่งว่า “คิดอย่างพอเพียง พูดอย่างพอเพียง ปฏิบัติ อย่างพอเพียง” ทรงก้าวข้ามเรื่องเศรษฐกิจไปแล้ว

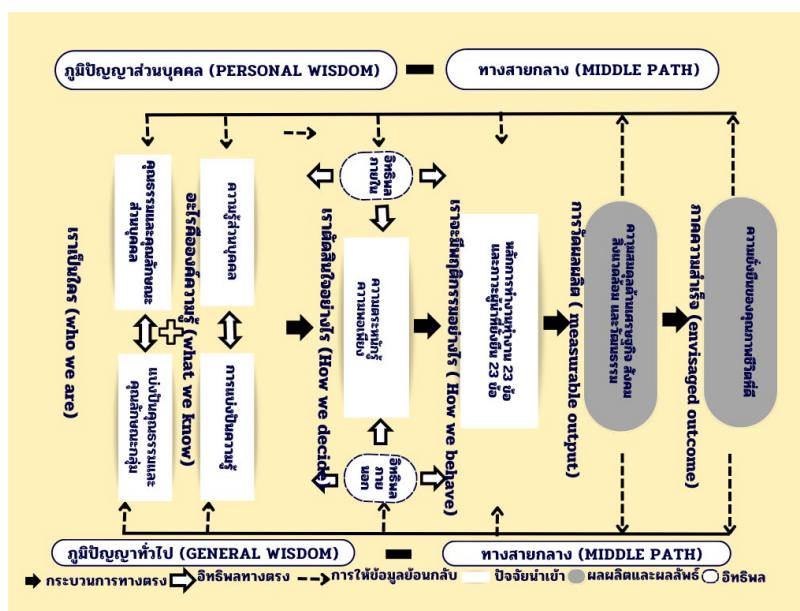

ภาพที่ 4 ระยะที่ 4 การลงมือปฏิบัติและพฤติกรรม

ระยะที่ 4 การลงมือปฏิบัติและพฤติกรรม (actions and behaviors) เมื่อบุคคลได้มีความตระหนักถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันหรือความระมัดระวังแล้ว โดยได้คำนึงถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นอิทธิพลภายในและภายนอกแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการดำเนินกิจกรรมและการประพฤติตนที่สะท้อนเจตคติ หรือทัศนคติที่รอบรู้ชาญฉลาดเกี่ยวกับความพอเพียง หรืออธิบายให้เข้าใจง่ายๆ คือ ในขั้นนี้เป็นการ

เพิ่ม หลักการทรงงาน (adding work principles and practices) นอกเหนือจากหลักพอเพียงสามหลักการดังกล่าว เพื่อจะบอกว่าต้องประพฤติอย่างไร จึงเป็นคำถามว่า “How we behave” ซึ่งมีมากมายหลายเรื่อง เช่น ทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ฯลฯ

จึงนำ “หลักปฏิบัติ” นี้มาใช้กับ “วิธี คิด” ดังนั้น “ทางสายกลาง” คือ การใช้สามหลักการพอเพียงร่วมกับหลักการทรงงาน นั่นเอง นอกจากนี้ “ทางสายกลาง” คือทั้งหมดที่มีการคิด มีการตัดสินใจ และมีการปฏิบัติแล้วผ่านการคิดเชิงระบบ (system thinking) ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (input) และกระบวนการ (process) ซึ่งในขั้นตอนนี้ได้เพิ่มหลักการทำงานที่ ยั่งยืน (sustainable work principles) คือ หลักการทรงงาน 23 ข้อของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทำงาน 23 ข้อของการปฏิบัติภาวะผู้นำแบบยั่งยืน

ภาพที่ 5 ระยะที่ 5 ผลผลิตและผลลัพธ์

ระยะที่ 5 ผลผลิตและผลลัพธ์ (outputs and outcomes) เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากสี่ ขั้นตอนแรก กล่าวคือ ผลผลิตเป็นความพอเพียง (sufficiency) ที่เป็ความสมดุลระหว่างมิติของเศรษฐกิจ หรือ วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม นอกจากเศรษฐกิจจะดี มีวัตถุให้พอกินพอใช้เป็นขั้นพื้นฐานสังคมอยู่ เป็นสุข และสิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษ ยังต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมซึ่งเป็นรากเหง้าและความเป็นอยู่แต่ละ ชนชาติจึงจะทำให้เกิดความยั่งยืนที่แท้จริง และเมื่อมีการนำเสนอให้ชาวยุโรปได้เข้าใจในเรื่องนี้อย่างแท้จริง ทำให้ได้รับการชื่นชมและยอมรับอย่างมาก ส่วนในกรณีผลลัพธ์นั้นเป็นความยั่งยืนของคุณภาพชีวิตหรือการอยู่ ดีกินดี (well-being sustainability) ประการแรก คือ พึ่งตนเอง (self-reliance)

ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริซึ่งเป็นผลของการทำทุกอย่างแล้วจึงจะพึ่งตนเองได้ ต้องมีความรู้ มีวิธีคิด มีทักษะในการตัดสินใจและการปฏิบัติประการที่สอง มีภูมิคุ้มกัน (immunity) เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือ ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ประการสุดท้าย ยืดหยุ่นหรือความสามารถในการต้านแรงกระทบ ต่างๆ (resilience) ซึ่งทั้งหมดนี้อธิบายกลไกของความยั่งยืนเนื่องจากเมื่อพึ่งตนเองได้

อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะความพอเพียงหรือการอยู่อย่างพอเพียงจึงเป็นลักษณะประจำตัวที่แสดงออกหรือปฏิบัติเป็นประจำและสม่ำเสมอที่ครอบคลุมทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ ในกรณีของผลผลิตเป็น ความสมดุลใน 4 มิติประกอบด้วย มิติเศรษฐกิจ (economic domain) เป็นการเห็นคุณค่าและใช้วัตถุดิบของ เงินทอง ทรัพยากรอย่าง ประหยัด คุ่มค่า ได้แก่ ใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า ใช้อุปกรณ์การ เรียนอย่างประหยัดและคุ้มค่าตามอายุการใช้งาน ใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและมีการเก็บออม และรู้จัก เลือกใช้เครื่องมือต่างๆ ให้เหมาะสมกับงานมิติสังคม (societal domain) เป็นการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และมีความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ได้แก่ แบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ร่วมมือกับผู้อื่นในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ อย่างเต็มใจ เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานเพื่อคนอื่น/หรือส่วนรวม ไม่นำสิ่งของหรือผลงานคนอื่นมาเป็นของ ตน และปฏิบัติตามข้อตกลง/กฎระเบียบหรือข้อบังคับของครอบครัว/โรงเรียน/หรือสังคม มิติสิ่งแวดล้อม (environmental domain) เป็นคนที่มีจิตสำนึก รู้วิธีการ และมีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รักษาความสะอาดสถานที่หลังจากทำกิจกรรมแล้วเสร็จ รักษาความ สะอาดเครื่องมือ/หรืออุปกรณ์ที่ใช้เสร็จแล้ว ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เอาใจใส่ดูแล รักษาสิ่งแวดล้อมในบ้าน/โรงเรียน/หรือชุมชน และร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน/ชุมชน/หรือ สังคมด้วยความสมัครใจ มิติวัฒนธรรม (cultural domain) เป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าและร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ท้องถิ่น/ความเป็นไทย ได้แก่ ร่วมกิจกรรมงานบุญหรือประเพณีและกิจกรรมสืบสานหรืออนุรักษ์ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น ไหว้ผู้ปกครอง/ครู/หรือผู้ใหญ่อย่างถูกต้องเหมาะสม มีสัมมาคารวะ/มารยาท/หรือกตัญญูต่อ ผู้มีพระคุณ และแต่งกายได้ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ ส่วนในกรณีผลลัพธ์เป็นความยั่งยืนของคุณภาพชีวิตหรือการอยู่ดีกินดี (well-being sustainability) ประกอบด้วย พึ่งตนเอง (self-reliance) เป็นคนที่รู้จักพึ่งพา พอดี เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่างๆ ไม่ใช่ สิ่งของเกินฐานะหรือความเป็นอยู่ของตนเอง มีทักษะในการตัดสินใจและการปฏิบัติ แบ่งเวลาในการเรียน/ ทำงาน/หรือการเล่นอย่างเหมาะสม และทำงานตรงตามความสามารถ และศักยภาพของตนเอง มีภูมิคุ้มกัน (immunity) เป็นคนที่รู้จักวางแผนการเรียนหรือทำงานโดยมีวิธีป้องกันทุกครั้ง ตรวจสอบอุปกรณ์หรือ สิ่งของก่อนใช้งานทุกครั้ง ศึกษาขั้นตอนหรือวิธีการก่อนทำงานทุกครั้ง ประชุมปรึกษาหารือกับผู้อื่น ก่อน ทำงานทุกครั้ง และตรวจสอบสถานที่ให้พร้อมและปลอดภัยก่อนทำ

กิจกรรมทุกครั้ง และยืดหยุ่น (resilience) เป็นบุคคลที่สามารถต้านแรงกระทบจากสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดีปรับตัวเข้ากับคนอื่น/ สิ่งแวดล้อม/หรือสังคมได้ดี ไม่ใช่อารมณ์หรือความรู้สึกในการตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และ ศึกษาเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

4. การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

บุญทัน ดอกไธสง (2550) ได้กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับ การพออยู่พอกิน ซึ่งเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงใน พ.ศ. 2517 ในขณะนั้นเศรษฐกิจของไทย กำลังเฟื่องฟู เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ได้รับความสนใจจากทางราชการและประชาชนเท่าไร ในกลางปี 2540 ประเทศไทยต้องประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรง ในวันที่กำลังเฟื่องฟู เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ได้รับความสนใจจากทางราชการและประชาชนเท่าไร ในกลางปี 2540 ประเทศไทยต้องประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเงินอย่างรุนแรง ในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้มีพระราชดำรัสเกี่ยวกับ เศรษฐกิจพอเพียง โดยรับสั่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า “การจะเป็นเช่นนั้นไม่สำคัญที่ว่าพออยู่ พอกินและมีเศรษฐกิจการเป็นอยู่แบบพอมีพอกิน” และ “การพอในความต้องการที่มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย” จากพระราชดำรัสในวันที่ 4 ธันวาคม 2540 จึงทำให้ทางราชการ ธุรกิจเอกชน และประชาชนมีความสนใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตาม แนวพระราชดำริน้อยอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้หลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ได้มีหลายหน่วยงานน้อมนำ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ในทางเศรษฐกิจ และสาขาอื่น ๆ มาร่วมกันประมวลและกลั่นกรองพระราชดำรัสเรื่องเศรษฐกิจ พอเพียงและขอพระราชทานพระบรมราชนุญาต นำไปเผยแพร่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจึงได้ทรงพระกรุณาปรับปรุงดังนี้ “เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน ในทุก ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปทางสายกลาง โดยการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อทันต่อยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงนั้น จึงมีความหมายว่า ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความจำเป็น ที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวนั้น ๆ ดีพอสมควรต่อผลกระทบใด ๆ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก และ จะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบ และความระมัดระวังในการนำวิชาต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในการวางแผนงานและการดำเนินงานต่าง ๆ ในทุกขั้นตอน และในขณะเดียวกันก็ต้องสร้าง รากฐานจิตใจของคน ให้มีสำนึกในคุณธรรม

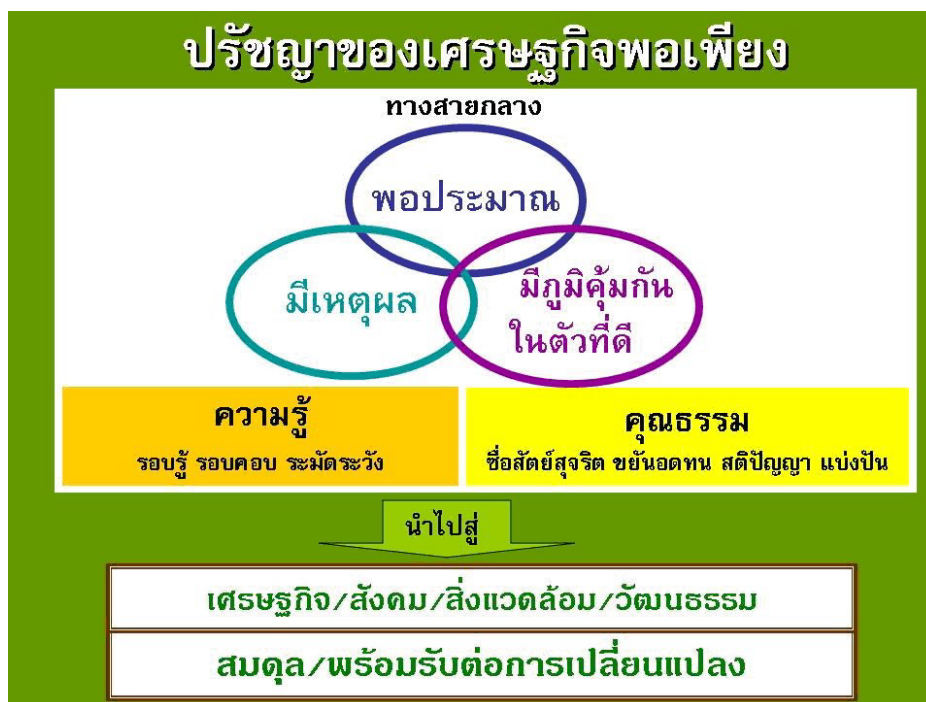
ความซื่อสัตย์สุจริตและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านสังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

เกษม วัฒนชัย (2550) กล่าวว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ จะต้องมีเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. เงื่อนไขหลักวิชาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการนำหลักวิชาความรู้และ เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ ทั้งในชั้นวางแผนและปฏิบัติ เป็นเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้ (Knowledge Base Economy) และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society)

2. เงื่อนไขคุณธรรม การสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโดยกลไกการเลี้ยงดู ในครอบครัว การศึกษาอบรมในโรงเรียน การสั่งสอนศีลธรรมจากศาสนา และการฝึกจิตเข้มจิตรของ ตนเอง ซึ่งบุคคล ครอบครัว องค์กรหรือชุมชนที่จะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้จะต้องนำ ระบบคุณธรรมและความซื่อสัตย์สุจริตมาประพฤติปฏิบัติก่อน

3. เงื่อนไขในการดำเนินชีวิต ต้องมีความรอบรู้ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต ความเข้มแข็ง อดทน มีความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบผลที่คาดว่าจะได้รับ ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นระบบเศรษฐกิจแห่งความสุข ระบบเศรษฐกิจแห่งคุณธรรม เป็นระบบ เศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืน เมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับตัวเองหรือหน่วยงานนั้นจะช่วยให้ชีวิตและ หน่วยงานมีความสมดุล ทั้งในเวลาปกติและเวลาวิกฤตจะมีภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง พร้อมรับผลกระทบ ต่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง 4 ด้าน ชีวิตและองค์กรก็จะรุดหน้าไปอย่างมั่นคง

ภาพที่ 6 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

5. การประเมินโครงการ

สาระการเรียนรู้ประกอบการประเมินแต่ละช่วงชั้นการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

1. นักเรียนใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า
2. นักเรียนรู้จักการออม มีวินัยในการใช้จ่าย
3. นักเรียนสามารถบอกที่มาของรายได้และรายจ่ายของตนเองและครอบครัว เช่น ทำหน้าที่กรายรับ-รายจ่ายของตนเอง

4. นักเรียนวิเคราะห์การใช้จ่ายของตนเอง และสามารถวางแผนการใช้จ่ายเงินของตนเอง

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

3. การพัฒนาเครื่องมือประเมินสถานศึกษาพอเพียงจากต้นฉบับเดิม คือ “เครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ 2552 ของกระทรวงศึกษาธิการ” เพื่อใช้เป็น “เครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2554-2556”

3.2 ขั้นตอนการประเมินสถานศึกษาทั่วไป : สพป./สพม. ให้สถานศึกษา ดำเนินการประเมินตนเอง ตามเกณฑ์ของเครื่องมือประเมินสถานศึกษาแบบอย่างฯ ของ กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจัดกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม สำหรับการพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงใน ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2556 (กลุ่ม A เกณฑ์คุณภาพ ระดับ 2.5 ขึ้นไป ส่วนกลุ่ม B เกณฑ์คุณภาพ อยู่ระหว่างระดับ 2 - 2.49 และกลุ่ม C เกณฑ์คุณภาพต่ำกว่า ระดับ 2

สถานศึกษาพอเพียง ในส่วนของสถานศึกษาทั่วไปที่ผ่านการประเมินตาม เกณฑ์คุณภาพในระดับ 3 ขึ้น ไป ในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 5 ด้าน ตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยผู้ประเมิน ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (2 ใน 3 ของคณะกรรมการต้องคัดเลือกจากรายชื่อที่ กระทรวงศึกษาธิการ แต่งตั้ง) และมีการประเมินสุ่มตรวจ (Spot Check) จากคณะกรรมการส่วนกลาง

3.3 การพัฒนาสถานศึกษาทั่วไปให้เป็นสถานศึกษาพอเพียง

สพป./สพม. จัดให้สถานศึกษาในเขตพื้นที่ทำการประเมินตนเองตาม เกณฑ์ประเมินสถานศึกษา พอเพียงของกระทรวงศึกษาธิการ แล้วนำมาจัดกลุ่มตามระดับคุณภาพ เป็น 3 กลุ่ม

สพป./สพม. พัฒนาสถานศึกษากลุ่ม A เพื่อพร้อมรับการประเมินให้เป็น สถานศึกษาพอเพียงระหว่าง ปี 2554 - 2556

สำหรับสถานศึกษากลุ่ม B และ C นั้น ให้ดำเนินการพัฒนาให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐาน และเมื่อพร้อมรับการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียง ให้ สถานศึกษานั้นส่งใบสมัครไปที่เขต พื้นที่การศึกษา เพื่อขอรับการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงได้

สพป./สพม. ร่วมกับสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบและศูนย์การเรียนรู้ ในเขตพื้นที่การศึกษา หรือเขต พื้นที่ใกล้เคียง ใช้เป็นแหล่งศึกษาดูงานและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ สถานศึกษาทั่วไป ในการพัฒนาสู่การเป็น สถานศึกษาพอเพียง หรือพัฒนาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพฐ. ประสานศูนย์ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ศธ. เพื่อดำเนินการ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่า โดยการ คั่นคว้า เก็บ รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบมาประกอบการตัดสินใจ ตีค่าผลการ ดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ

การประเมินโครงการ คือ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็น ระบบและมาใช้ในการ เพิ่มคุณภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการจากความหมาย ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้

1. การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ ได้มาซึ่งข้อมูลความ จริง (Fact) ที่เชื่อถือได้

2. การประเมินโครงการจุดประสงค์ที่สำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของโครงการจุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ นำมาใช้ในการวางแผนโครงการ

2.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ นำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ

2.3 เพื่อหาข้อมูลที่แสดงถึงผลสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ

2.4 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นประสิทธิภาพของโครงการ

3. ความสำคัญของการประเมินโครงการ

บริบูรณ์ ปรีสุทธร (2563) ได้อธิบายความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อค้นหาข้อเท็จจริง หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งยังเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินความสำเร็จของโครงการอีกด้วย การประเมินโครงการเป็นการดำเนินงานที่ไม่ใช้ความพยายามในการสร้างทฤษฎี หรือพัฒนาองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ การประเมินโครงการที่นำมาใช้ในทางสังคมศาสตร์นั้น เป็นการเตรียม สารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการทางสังคม เหตุผลประการสำคัญที่จำเป็นต้องประเมิน โครงการก็คือ มีทางเลือกในการดำเนินโครงการได้มากมายที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการ มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมินโครงการว่า ประสบความสำเร็จหรือไม่

สรุปว่า การประเมินโครงการเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหาร โครงการ เป็นกระบวนการที่ให้ข้อมูลย้อนกลับ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงาน ของโครงการให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ทราบข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ และทราบว่า โครงการ ได้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย สำหรับการนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนิน โครงการได้ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

4. ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

ช่วยให้ได้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ การตรวจสอบ ความพร้อมต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ ในการจัดทำโครงการ

6. บริบทของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา เป็นโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง และด้านสถานที่ ทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ อย่างดี จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ภาพส่วนธุรกิจแกน

หน่วยงานของรัฐพบว่า มีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมุ่งเน้นในการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในการดำเนินชีวิต

2.6.1 วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา มุ่งพัฒนาองค์กร พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม นำความรู้ ก้าวทันเทคโนโลยี เป็นผู้นำชุมชน ดำรงตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีสุขภาพจิต สุขภาพกาย ที่สมบูรณ์ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

2.6.2 พันธกิจ

- 1) จัดระบบบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล
- 2) จัดบริเวณอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3) จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้มีการเชื่อมโยงสอดคล้องสัมพันธ์ กันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ
- 5) จัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกของความเป็นไทย มุ่งอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น
- 6) จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพ และมีสุขภาพดี สุขภาพ กายที่สมบูรณ์

7. โครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

1.1 ชื่อโครงการ

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2563

แผนงาน วิชาการ

สนองกลยุทธ์โรงเรียน สอดคล้องกับมาตรฐานโรงเรียน

มาตรฐานที่ 19 ตัวบ่งชี้ 19.1 - 19.2

ข้อที่ 5 พัฒนาการบริหารจัดการศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ผู้ปกครองและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

1.2 หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทย เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นปรัชญาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงการรู้จักพึงตนเอง ความพอประมาณ พอมีพอกิน พอมีพอใช้ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน ตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่าง ยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การวางรากฐานการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับทุกคนในสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเยาวชนที่จะเป็นอนาคตของชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดกลยุทธ์การปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งนโยบายในการปฏิรูปการศึกษารอบที่ 2 (พ.ศ.2552 - 2561) ซึ่งมุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และนอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้กำหนดกลยุทธ์การปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นกรอบแนวทางให้สถานศึกษาในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนสู่สถานศึกษา

โรงเรียนบ้านปูน เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อเป็นการตอบสนองวิสัยทัศน์โรงเรียน ที่กล่าวว่า "โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สามารถพัฒนาครูได้ตามมาตรฐาน ประสานกับชุมชน โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมจัดการศึกษาให้เด็กทุกคนมีคุณธรรมนำความรู้ เป็นผู้นำด้านวิชาชีพตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" สอนองพันธกิจข้อ 5 ที่ว่า "พัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์เพื่อ "พัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ตาม แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง"และกลยุทธ์การพัฒนา

สถานศึกษา ข้อที่ 2 คือ "พัฒนาคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง "นอกจากนี้โรงเรียนบ้านปูนวิทยาได้ผ่านการประเมินและคัดเลือกให้เป็นสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประจำปี 2563 ซึ่งโรงเรียนบ้านปูนวิทยาได้จัดกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาโดยตลอด ประกอบกับโรงเรียนได้รับการประเมินเป็น "ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา" และเป็นแบบอย่างในการขยายเครือข่ายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอื่น โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2563 ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครู/บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น

1.3 วัตถุประสงค์

- 1.3.1 เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง
- 1.3.2 เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง
- 1.3.3 เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 1.3.4 เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับนักเรียนครู/บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น

1.4 เป้าหมาย

ด้านปริมาณ

1. นักเรียน ร้อยละ 80 มีความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักเรียน ร้อยละ 80 สามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้
3. นักเรียนร้อยละ 80 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ "อยู่อย่างพอเพียง"
4. นักเรียน ครู/บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ร้อยละ 70 ใช้ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เป็นแหล่งเรียนรู้
5. มีศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา แบบครบวงจร จำนวน 1 ศูนย์

ด้านคุณภาพ

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ "อยู่อย่างพอเพียง" ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. นักเรียน ครู/บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่น ใช้ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 เป็นแหล่งเรียนรู้
4. มีศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบครบวงจร

1.5 สถานที่ดำเนินการ

สถานที่ในการดำเนินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2563

คือ โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลสระยาว อำเภอสรรีตันะ จังหวัดศรีสะเกษ

1.6 วิธีดำเนินการ

รายการ / กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1.6.1 ขั้นเตรียมการ (Plan)		
1. ประชุมครู/บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและศึกษาเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ได้แก่ แผนปฏิบัติราชการประจำปี 2563 และรายงานการประเมินตนเองประจำปีการศึกษา 2563 ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น ความสอดคล้องเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ รวมทั้งการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมของบุคลากรและทรัพยากรซึ่งประกอบด้วยวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ อาคารสถานที่ และงบประมาณว่ามีความเพียงพอและเหมาะสม ในการดำเนินโครงการหรือไม่ 2. ให้ความรู้และบูรณาการการเรียนการสอน เรื่องแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในช่วงโมงการสอน 3. สสำรวจความสนใจของนักเรียนและผู้ปกครองที่ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. ประชุมครู/บุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อกำหนดกิจกรรมของโครงการ รวมทั้งการวางแผนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม 5. เขียนโครงการและเสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ	ตลอดปีการศึกษา 2563	ผู้บริหาร/ คณะครู

รายการ / กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1.6.2 <u>ขั้นตอนการ</u> (Do) ขั้นที่ 1 ระเบิดจากข้างใน ผู้บริหารต้องสร้างศรัทธาให้ครูและนักเรียนในโรงเรียนเห็นคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสให้คนไทยนำมาปฏิบัติใช้ในการดำรงชีวิต โดยจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ ศึกษาดูงานแก่ครูและนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 2 เลือกรูปแบบการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง โดยครูและนักเรียนศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชน ปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบสนอง กับบริบทและสภาพแวดล้อม ปัญหาของสังคม ในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ขั้นที่ 3 ประชุมวางแผนสร้างหลักสูตร ให้ตอบสนองมาตรฐานการเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ว่าเราควรจะใช้กิจกรรมอย่างไร จึงจะสร้างอุปนิสัยพอเพียงให้นักเรียนได้ โดยเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ขั้นที่ 4 จัดทำแหล่งเรียนรู้แบบเกื้อกูลภายในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงเห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ ฝึกการพึ่งตนเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่พร้อมที่จะแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม ขั้นที่ 5 สร้างความรู้ ความเข้าใจให้นักเรียนและผู้ปกครองได้เห็นประโยชน์ของการเรียนรู้กิจกรรมอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการพึ่งตนเองจะส่งผลต่อคุณภาพการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น ขั้นที่ 6 ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง ต้องลดบทบาทการบรรยายของครูมาเป็นการใช้คำถามให้นักเรียนฝึกคิด โดยจัดกระบวนการให้	ตลอดปี การศึกษา 2563	ผู้บริหาร/ คณะครู

รายการ / กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
นักเรียนได้ฝึกคิดเชื่อมโยง คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ จากแหล่งเรียนรู้ที่ได้ปฏิบัติจริง ขั้นที่ 7 ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินตรวจสอบว่าสิ่งที่ครูออกแบบกิจกรรมการสอนไปนั้นครอบคลุมและเหมาะสมสามารถทำให้นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยประเมินจากผลการเรียนรู้ของนักเรียนพิจารณาเป็นรายบุคคล และต้องประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นสำหรับตรวจสอบอุปนิสัยพอเพียงอย่างต่อเนื่อง ขั้นที่ 8 จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้โครงงานเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ด้วยการค้นคว้าหาความรู้ ทักษะและประสบการณ์ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ ขั้นที่ 9 ประเมินผลการสอน โดยการตรวจสอบนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยการทดสอบความรู้ ทักษะการปฏิบัติ ประเมินพฤติกรรม และผลงานที่ปรากฏ แล้วบันทึกสรุปผลหลังการสอนว่า นักเรียนบรรลุตามจุดประสงค์มากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไขหรือไม่ และ มีคำแนะนำเพื่อจะนำไปพัฒนาการสอนต่อไปอย่างไร ขั้นที่ 10 การเผยแพร่กิจกรรม ครูสามารถพัฒนาการเรียนการสอนที่ตอบสนองบริบท และสภาพปัญหาของสังคม ชุมชน นำผลงานไปจัดนิทรรศการ โรงเรียน หน่วยงาน ใดๆ มาขอศึกษาดูงาน การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านปูนวิทยา อีกทั้งสื่อต่างๆ อาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วารสาร นิตยสารต่างๆ นำผลงานของโรงเรียนไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 1.6.3 ขั้นนิเทศติดตามผล (Check) ผู้รับผิดชอบโครงการฯ นิเทศติดตาม การดำเนินงาน และคอยอำนวยความสะดวก ในการดำเนินกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามภาระงานที่โครงการฯ กำหนด	ตลอดปี การศึกษา 2563	ผู้บริหาร/ คณะครู

รายการ / กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1.6.4 ขั้นสรุปประเมินผล และรายงาน (Act) 1. ประเมินผลและสรุปโครงการ 2. รายงานโครงการ	ตลอดปี การศึกษา 2563	ผู้บริหาร/ คณะครู

1.7 ปฏิทินการดำเนินการ

กิจกรรม

1. ประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน
2. ดำเนินกิจกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 - 2.1 ระเบิดจากข้างใน
 - 2.2 เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ตามศักยภาพของตนเอง
 - 2.3 ประชุมวางแผนสร้างหลักสูตร
 - 2.4 จัดทำแหล่งเรียนรู้แบบเกื้อกูลภายในโรงเรียน
 - 2.5 สร้างความรู้ ความเข้าใจให้นักเรียนและผู้ปกครอง
 - 2.7 ประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
 - 2.8 จัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการใช้โครงงาน
 - 2.9 ประเมินผลการสอน
 - 2.10 การเผยแพร่กิจกรรม

1.8 ระยะเวลาดำเนินงาน

ปีการศึกษา พ.ศ. 2563

1.9 ผู้รับผิดชอบโครงการ

นายมงคล สุทธิสน และคณะครูโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

1.10 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ "อยู่อย่างพอเพียง" ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวชี้วัดความสำเร็จ	วิธีการประเมิน	เครื่องมือที่ใช้วัด
เชิงคุณภาพ 2.1 ครูและนักเรียนทุกคนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในกิจกรรม การเรียนการสอน 2.2 ครูและนักเรียนได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน การดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียน		ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8. แนวคิดและรูปแบบโมเดลการประเมินรูปแบบ CIPP

รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า CIPP Model เป็นแบบจำลองที่เน้นการประเมิน เพื่อนำสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งมีนิยามของการประเมินว่าเป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่ความสำคัญของ แบบจำลอง CIPP เป็นกลไกในการให้ข้อมูลย้อนกลับที่จำเป็นมายังโครงการ ซึ่งจะทำให้มี สารสนเทศที่จำเป็นต่อการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง ข้อสมมุติเบื้องต้น 4 ประการของแบบจำลอง CIPP มี ดังนี้

1. การประเมินเป็นบริการสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่ควรให้สารสนเทศที่จำเป็นต่อ ผู้ตัดสินใจ
2. การประเมินเป็นวงจรและกระบวนการที่มีความต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการประเมิน โครงการทั้งหมดอย่างเป็นระบบ
3. กระบวนการประเมิน มี 3 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์ การบรรยาย สิ่งที่ต้องการประเมิน การได้มาซึ่งข้อมูล และการใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงและพัฒนางาน โครงการ ศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำหรับวิธีการประเมิน
4. ขั้นตอนการวิเคราะห์และการใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจทางเลือกต่างๆ ในกระบวนการ ประเมินกิจกรรมที่ต้องการทำร่วมกันระหว่างนักประเมินที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการและผู้ตัดสินใจ

สรุปได้ว่า CIPP Model เป็นแบบจำลองที่เน้นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มี จุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจวัตถุประสงค์ การประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงาน

รูปแบบการประเมิน CIPP

1. การประเมินสถานะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมิน ที่ช่วยตัดสินใจเลือกวัตถุประสงค์ของโครงการที่จะดำเนินการ
2. การประเมินปัจจัยหรือทรัพยากร (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับ การวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดกับทรัพยากรที่มีอยู่และเป็นทางเลือกที่มีโอกาสทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์มากที่สุด
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินขณะที่นำ โครงการที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติพร้อมกับการปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ
4. การประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product Evaluation) เพื่อวัตถุประสงค์ในการ ปรับปรุงปรับเปลี่ยนหรือล้มเลิกโครงการ

รัตน์ บัวสนธ์ (2556) ได้กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน CIPP เป็นการนำ ตัวอักษรตัวแรกของมีการประเมิน 4 ด้านมาประกอบกัน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่งสตีฟเฟิลบีม พัฒนานำเสนอ ขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์การทำการประเมินโครงการทางการศึกษา ของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่กลางปี 1960 โดยต้องการที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อจำกัดของ รูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม อาทิการออกแบบการทดลองการประเมินอิงวัตถุประสงค์และ การทดสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรูปแบบหรือวิธีการประเมินแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัด ในการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาในสมัยนั้น จึงทำให้เกิดการพัฒนา รูปแบบ การประเมินใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาอย่างรอบด้านหลายแง่มุมมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการประเมิน CIPP ก็เป็นหนึ่งในรูปแบบการประเมินอื่น ๆ ที่นักประเมินในยุคนี้พัฒนา นำเสนอไว้ รูปแบบการประเมิน CIPP ปรากฏขึ้นเป็นลายลักษณ์ชัดเจนในหนังสือชื่อ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1971 และปรับปรุงอีกครั้งในปี 2007 ในหนังสือ Evaluation Theory Models and Applications โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การประเมินบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความต้องการ จำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้น ภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่งที่กำหนด การประเมินบริบท 4 ส่วนนี้ มีความสำคัญที่จะนำไปสู่ การออกแบบโครงการ แผนงาน และการให้บริการที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้

1. กำหนดขอบเขตและบรรยายเกี่ยวกับความตั้งใจให้บริการ
2. จำแนกผู้รับผลประโยชน์ที่ตั้งใจให้บริการ (หรือกลุ่มเป้าหมาย) และประเมิน ความต้องการจำเป็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าว
3. จำแนกปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดของความต้องการจำเป็นของ กลุ่มผู้รับ

ประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายนั้น

4. จำแนกความเกี่ยวข้องระหว่างคุณสมบัติที่มีค่าและโอกาสการได้รับทุนอุดหนุน ที่สามารถนำไปใช้กำหนดเป้าหมายความต้องการจำเป็นนั้น
5. จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
6. ประเมินความชัดเจนและความเหมาะสมเป็นไปได้ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
7. จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง หรือความพยายามในการให้บริการ

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) จุดมุ่งเน้นหลักของการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยจัดลำดับโครงการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็น โดย การศึกษาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ที่มีศักยภาพหรือมีความเป็นไปได้ มากที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การประเมินปัจจัยนำเข้าจะเป็นตัวบ่งบอก ล่วงหน้าถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลว หรือประสิทธิผลของความพยายามเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองของการประเมินปัจจัยที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองของการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางที่เป็นทางเลือกต่าง ๆ และเพราะเหตุใดจึง เลือกแนวทางนั้น ในกรณีเช่นนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินปัจจัยนำเข้าจะมีความสำคัญ เป็นอย่างมากสำหรับบ่งบอกให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (Accountability) ใด ๆ ของผู้พัฒนาโครงการที่พยายามออกแบบและปรับปรุงงบประมาณใด ๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว นอกจากนี้แล้วการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็จะช่วยจำแนกและจัดลำดับแนวทางที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้มี หน้าที่ตัดสินใจได้ใช้เป็นทางเลือกสำหรับการดำเนินงานต่อไป โดยสรุปการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยผู้ทำ หน้าที่ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย ตอบสนองความ ต้องการจำเป็นให้แก่ผู้รับ ประโยชน์ก่อให้เกิดแผนงานที่ปฏิบัติได้จริงและใช้งบประมาณได้อย่าง เหมาะสม รวมทั้งการบันทึกและสร้าง สำเนาหรือรับผิดชอบเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพยากรและวิธีการ ดำเนินงานในแผนงานนั้น ๆ นอกจากนี้แล้ว หน้าที่สำคัญ อีกประการหนึ่งของการประเมินปัจจัยนำเข้าก็เพื่อช่วยให้ผู้นำโครงการหลีกเลี่ยงความสูญ เปล่าใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรม หรือโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าถึงทรัพยากรที่ จะต้องสูญเสียไปนักประเมินสามารถ ทำการประเมินปัจจัยนำเข้าได้หลายขั้นตอนโดยไม่จำเป็นต้องกระทำ ตามลำดับต่อเนื่องกัน นักประเมิน อาจเริ่มจากการทบทวนปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และ ตอบสนองความต้องการ จำเป็นที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งทำได้ตามขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ 1) การ ทบทวนวรรณกรรมหรือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การตรวจเยี่ยมโครงการตัวอย่างหรือโครงการที่มี ลักษณะคล้ายกัน 3) การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนจากรัฐบาล 4) สืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับการ

ให้บริการ จาก แหล่งสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 5) ทบทวนเอกสารบทความเกี่ยวกับรายงานผู้บริโภคหรือเอกสาร อื่นๆที่ตีพิมพ์เรื่องราวที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และ 6) การชี้ชวนให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำข้อเสนอแนะนักเรียนอาจจัดสารสนเทศเหล่านี้อย่างเป็นทางการในห้วง วางแผน โดยเฉพาะและจัดกลุ่มที่ศึกษาเฉพาะเพื่อทำการสืบค้นหรือดำเนินการจัดทำแผนสัมมนา โดยตรงเกี่ยวกับการวิเคราะห์วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในโครงการนักเรียนต้องใช้สารสนเทศที่ได้

6. จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง หรือความพยายามให้บริการทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การได้กลยุทธ์หรือแนวทางการดำเนินงานที่มีแนวโน้มศักยภาพ ก่อให้เกิด การยอมรับได้ต่อการนำไปใช้ ทั้งนี้ โดยอาจจัดลำดับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวโดยอาศัย หรือ พิจารณาจากเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

1. ตอบสนองการบรรลุความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์
2. ตอบสนองต่อเป้าหมายที่เป็นปัญหาขององค์กร
3. ศักยภาพของประสิทธิภาพ
4. ต้นทุนที่ต้องใช้
5. สอดคล้องมีอยู่จริงในทางการเมือง
6. มีความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ
7. มีศักยภาพเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกพื้นที่หนึ่ง ๆ

ต่อจากนั้นนักเรียนสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจว่าจะเลือก หรือค้นหาแนวทางการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร ในกรณีที่เป็นการค้นหาวัตรกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ นักเรียนและผู้บริหารอาจจัดทำเกณฑ์อย่างเป็นเอกสารชัดเจน ที่วัตรกรรมนั้นต้องบรรลุและจัดลำดับข้อเสนอแนวทางต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ต้องการบรรลุ ซึ่งเลือก ไว้แล้ว ในลำดับต่อไปนักเรียนอาจจัดลำดับข้อเสนอหรือแนวทางที่มีศักยภาพแก่การยอมรับได้ และชี้แนะแนวทางหรือคุณลักษณะที่ดีที่สุดให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานว่าควรจะทำอย่างไร นอกจากนั้นนักเรียน ก็อาจทำได้โดยการจัดให้มีการรับฟังเพื่อให้ได้สารสนเทศเพิ่มเติม จาก ผู้ปฏิบัติหรือผู้บริหารเกี่ยวกับข้อเสนอหรือแนวทางต่าง ๆ ที่ดีที่สุดสำหรับเป็นทางเลือก การตัดสินใจ ให้แก่หน่วยงานองค์กรนั้น ๆ การประเมินปัจจัยนำเข้า นำไปประยุกต์ใช้ได้หลายกรณี อาทิ ผู้บริหารใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอ เพื่อขอรับเงินลงทุนสนับสนุนการดำเนินงานจากคณะกรรมการกำหนดนโยบายในหน่วยงานหนึ่ง ๆ โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอ เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนแผนงาน โครงการทางการศึกษา ในขณะที่เดียวกันผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการศึกษาก็ใช้สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความคุ้มค่าหรือ ประสิทธิภาพที่จะ

ได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนหรืองบประมาณที่ต้องจัดสรรให้กับโครงการหรือ นวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตรวจสอบการนำแผนงาน หรือโครงการ ไปใช้หรือตรวจสอบการดำเนินงานการใช้แผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ ที่สำคัญ ประการหนึ่งของการประเมินกระบวนการก็คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้จัดการและผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการนั้น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการว่าเป็นไปตามตารางเวลาที่กำหนด หรือไม่การใช้งบประมาณและประสิทธิภาพเป็นอย่างไร สำหรับวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่ง

8.1 รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

8.1.2 กรอบแนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

Stufflebeam and Shang (2017) ได้ให้คำจำกัดความรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ไว้ว่า รูปแบบประเมินที่เรียกว่า CIPP Model ได้รับการพัฒนาในช่วงปลายทศวรรษ 1960 เพื่อเป็นทางเลือกประเมินอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินที่แพร่หลาย การประเมินเน้น การทดสอบ และการออกแบบการทดลอง ซึ่งมีรายละเอียด CIPP Model (Stufflebeam & Shang, 2017 : 20-30) ดังนี้

กรอบแนวคิดรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เริ่มต้น ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีม และคณะ ได้เขียนหนังสือทางการประเมิน ชื่อ “Educational Evaluation and decision Making” ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย เนื่องจาก ได้สอดแทรกแนวคิดวิธีการประเมินผลและการตัดสินใจได้หลากหลายวิธี และ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับรูปแบบการประเมินอีกหลายเล่ม จนได้รับการขนานนามว่า เป็นบิดาแห่งการประเมิน ซึ่งผู้นิยมนำมาใช้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบการประเมิน CIPP Model ซึ่งเป็น รูปแบบการประเมินที่เน้นความต่อเนื่องของกระบวนการ มีลักษณะสำคัญ ได้แก่ เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นกระบวนการบริหารโครงการ โดยผู้มีอำนาจตัดสินใจใช้เป็นตัวแปรในการประกอบการตัดสินใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อจำแนกบทบาทของผู้ประเมินกับ ผู้บริหารหรือผู้สนับสนุน โดยผู้บริหารต้องอาศัยข้อมูลจากผู้ประเมินจัดหา และนำเสนอให้ แล้วนำไปพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในการบริหารต่อไป

โดยการใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำหรือผู้บริหารเติบโต ในความรับผิดชอบดูแลพนักงานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังเป็นแบบตอบรับให้เกิดประโยชน์ในการตอบสนองความต้องการที่สำคัญ ขึ้นอยู่กับมุมมองที่ว่าจุดประสงค์ที่สำคัญที่สุดของรูปแบบการประเมินไม่ใช่เพื่อพิสูจน์ แต่เพื่อปรับปรุง พัฒนาให้ดีขึ้น

การออกแบบการประเมินมีประโยชน์สำหรับการตัดสินใจหลังจากที่ทำงานบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว เพื่อให้ประสิทธิภาพตัวแปรในการตัดสินใจที่เหมาะสมช่วยให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจพิจารณาว่าโครงการใดมีความเป็นไปได้ในการบรรลุเป้าหมาย การประเมิน ควรออกแบบอย่างไร หรือกิจกรรมโครงการควรได้รับการแก้ไข ในกระบวนการใดหรือไม่ การประเมินมีการดำเนินการอย่างไร ซึ่งการประเมินมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจแผนงานและขั้นตอนต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจกำหนดจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการของผ่านมาแล้ว หากผู้มีอำนาจตัดสินใจตัดสินใจให้เกิดประโยชน์สูงสุดต้องตัดสินใจอย่างถูกต้อง โดยใช้ตัวแปรที่มีอยู่ โดยต้องรู้ว่ามีความเสี่ยงใดบ้างและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ผู้มีอำนาจตัดสินใจจึงต้องเข้าถึงตัวแปรที่มีประสิทธิภาพ มิฉะนั้น การตัดสินใจจะดำเนินไปตาม การพิจารณาจากตัวแปรที่ไม่พึงประสงค์ นอกจากนี้ กระบวนการตัดสินใจยังมีความลำเอียง อยู่ภายใต้ เหตุผล อคติ และผลประโยชน์ที่ได้รับของผู้ตัดสินใจ ดังนั้น การประเมินหรือตัดสินใจนี้มีแนวโน้มใช้ ประสิทธิภาพส่วนตัวมากเกินไปโดยปราศจากหลักฐาน ความคิดเห็นที่หรือตัวแปรที่เชื่อถือได้ ซึ่ง เรียกว่า อคติ ในบางครั้งการตัดสินใจที่ผิดพลาดของผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือผู้บริหารเกิดจากความไม่รู้ว่ามีความเสี่ยง อื่นๆ ที่สนับสนุนด้วย

แนวคิดของการประเมินตาม สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) มีการกำหนดตัวแปร เพื่อประกอบการตัดสินใจ เนื่องจาก ผู้ที่มีอำนาจตัดสินใจโดยพื้นฐานแล้วมีเหตุผลในการตัดสินใจ มีการ ประเมินหลายประเภทที่ตรงตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น การวิจัยความต้องการผู้บริโภคทางการตลาด การวิเคราะห์ความคุ้มค่า การออกแบบการทดลอง การทดสอบวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์การปฏิบัติงาน การวิจัยการปฏิบัติงาน เทคนิคการประเมินและทบทวนโครงการที่ผ่านมาเพื่อวางแผนโครงการ และจัดทำ บประมาณ การควบคุมคุณภาพ และการวิเคราะห์ระบบ รูปแบบแต่ละแบบคือการใช้วิธีการที่เป็นระบบ เพื่อนำมาพิจารณาตัวแปรทางเลือกเพื่อประกอบการตัดสินใจในสถานการณ์แบบต่าง ๆ ดังนั้น จึงมีทีม พัฒนาการวิจัยการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ระบบ ฯลฯ ซึ่งนำผลมาใช้เป็นตัวแปรในการตัดสินใจให้ความ สนับสนุนทางธุรกิจส่งผลให้เกิดกำไร ขาดทุน หรือล้มละลายได้สำหรับผู้ถือหุ้นหลายพันล้าน ดังนั้นการ วิเคราะห์ต้นทุน-ผลผลิต ผลประโยชน์ร่วมและการตลาด การแลกเปลี่ยนข้อมูลผลิตภัณฑ์ ความนิยม ระบบ การวางแผนและจัดงบประมาณของโครงการ จึงมีความสำคัญมาก การวิจัยจึงได้รับการพัฒนาจากการ ประเมินผลสิ่งที่ศึกษาผ่านมาในอดีต

จะเห็นได้ว่าการตัดสินใจในการสนับสนุนโดยมีเรื่องธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้องจึงมีผลกระทบมาก ดังนั้น จึง มีแรงกดดันในการตัดสินใจมากกว่าด้านอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของธุรกิจที่กำหนดไว้ กระบวนการ

ตัดสินใจเพื่อพัฒนาระบบประเมินผลที่เหมาะสมสำหรับโครงการต่าง ๆ จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ในการตัดสินใจอย่างเหมาะสม

8.2 หลักการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP model

รูปแบบการประเมิน CIPP model มีความสำคัญต่อหลายฝ่าย เพื่อให้ทราบวัตถุประสงค์ในการปรับปรุง พัฒนาโครงการ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานและเจ้าหน้าที่ของโครงการ ฝึกให้มีความรับผิดชอบ และนโยบายสาธารณะ คณะกรรมการผู้ปฏิบัติตามนโยบายหลัก รวมถึงเจ้าหน้าที่ระดับสูงขององค์กร ผู้ตัดสินใจให้สนับสนุนโครงการ นักวิจัย ผู้รับผลประโยชน์ ผู้เสียภาษี ช่างราชการ สื่อมวลชน สาธารณชน และกลุ่มผลประโยชน์พิเศษอื่น ๆ โดยหลักการใช้งานของรูปแบบการประเมิน ได้แก่

- 1) แนะนำและเสริมสร้างองค์กรในการดำเนินโครงการ
- 2) ออกรายงานความรับผิดชอบในหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
- 3) ช่วยเผยแพร่แนวทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจดำเนินโครงการ

เพิ่มความเข้าใจเรื่องที่เกี่ยวข้อง ให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทราบถึงวัตถุประสงค์โครงการหรือการประเมินอื่น ๆ มูลค่าของวัตถุต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น คุณภาพ มูลค่า ความน่าจะเป็น ความเท่าเทียม ความเป็นไปได้ ต้นทุน ประสิทธิภาพ ความปลอดภัย หรือความสำคัญของสิ่งนั้น ผลลัพธ์ของกระบวนการประเมินผลคือการประเมินในฐานะผลิตภัณฑ์ (เช่น รายงานการประเมินสำหรับการใช้งานตามวัตถุประสงค์โดยผู้ที่กำหนดไว้)

8.3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจรูปแบบประเมินของสตัฟเฟิลบีม (CIPP Model)

Stufflebeam and Shang (2017) กล่าวว่า ความสามารถในการตัดสินใจของผู้มีอำนาจตัดสินใจสถานการณ์ต่าง ๆ ต้องตอบคำถามหลายๆ ประการได้ ประการแรก สิทธิและความรับผิดชอบ ซึ่งหมายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจ ความนิยมของผู้บริโภค การตอบสนองความต้องการหรือตอบโต้ภัยเป้าหมายหรือการพัฒนาหรือไม่ ประการที่สอง ผู้มีอำนาจตัดสินใจหรือผู้บริหารต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาหรือรายละเอียดรอบด้านในเรื่องที่ต้องตัดสินใจ เช่นการตัดสินใจเป็นผู้สนับสนุนด้านกีฬา รวมถึง การตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ มีตัวแปรอะไรมาเกี่ยวข้องบ้าง ประการที่สาม ผู้มีอำนาจตัดสินใจรู้ผลกระทบทั้งด้านดีและด้านไม่ดีที่คาดว่าจะเกิดจากการตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินการ ต่าง ๆ ประการที่สี่ ความรู้รอบตัวเกี่ยวกับเรื่องต้องตัดสินใจ (เช่น บุคคล สถานที่ เหตุการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ เป็นต้น ประการที่ห้า ผู้มีอำนาจตัดสินใจจำเป็นต้องมีความรู้ล่วงหน้าเกี่ยวกับจังหวะหรือช่วงเวลาของการตัดสินใจ และประการสุดท้ายคือ ผู้มีอำนาจตัดสินใจต้องมีความรู้เกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์เชิงเปรียบเทียบของการตัดสินใจ

8.4 ประเภทการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

โดยสตัฟเฟิลบีม ได้แบ่งรูปแบบการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

8.4.1 รูปแบบการประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation : C)

รูปแบบการประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท คือ รูปแบบการประเมินเพื่อตรวจสอบว่า โครงการสามารถตอบโจทย์ความจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ มีสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือแผนการดำเนินโครงการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรหรือนโยบายหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร โครงการมีความเป็นไปได้ที่องค์กรหรือหน่วยงานต้องตัดสินใจให้การสนับสนุนหรือไม่ โครงการเหมาะสมกับสภาพบริบทหรือสภาพแวดล้อมหรือไม่ เป็นต้น

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) กล่าวอีกว่า การประเมินบริบทมีวัตถุประสงค์หลักคือ การกำหนดสภาพแวดล้อมที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ความเป็นไปได้ของโครงการ กระทั่งความต้องการที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดของสิ่งแวดล้อม และปัญหาเบื้องหลังความต้องการเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนด้านกีฬาจากสภาพแวดล้อมหรือบริบทของทีม การศึกษาสภาพแวดล้อมทำให้เห็นระดับความสำเร็จและความจำเป็น กล่าวคือ การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อมจะช่วยให้ทราบระดับความสำเร็จของทีม ในขั้นตอนต่อไป การประเมินบริบท ต้องระบุสาเหตุ ปัญหา ความจำเป็น มีอุปสรรคที่สำคัญหรือไม่ เป็นความคาดหวังของทีม สิ่งเหล่านี้หมายถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้น อันส่งผลต่อศักยภาพของทีมจนไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้ โดยวิธีการประเมินบริบทเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์แนวคิด วิสัยทัศน์ เพื่อระบุและกำหนดขอบเขตของทีมที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จ นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ คือดำเนินการโดยใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสำรวจตัวอย่าง ประชากรศาสตร์ และการทดสอบที่ได้มาตรฐาน วัตถุประสงค์ของการประเมินบริบท การตัดสินใจโดยการประเมินจากบริบทรวมถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ให้บริการ เป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการ และวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหา บริบทดังกล่าวต้องปรากฏในส่วนเกริ่นนำของข้อเสนอไปยังหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้ทุนหรือให้การสนับสนุน

ดังนั้น บริบทหรือสภาพแวดล้อมเป็นตัวแปรสำคัญในการตัดสินใจ คือ บริบทหรือสภาพแวดล้อมสามารถนำมาใช้ในการตัดสินใจ โดยส่งต่อข้อมูลตัวป้อน กระบวนการ และการประเมินผลิตภัณฑ์ การประเมินตัวป้อน ประเมินความต่อเนื่องการดำเนินการในระหว่างดำเนินการโครงการ การประเมินโครงการหรือทีมหลังจากสิ้นสุดโครงการ

8.4.2 รูปแบบการประเมินตัวป้อน หรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)

รูปแบบการประเมินตัวป้อน คือ ผู้มีอำนาจตัดสินใจนำข้อมูลที่สำคัญของโครงการมาพิจารณาหรือประมาณ เช่น โครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ด้านความเหมาะสม ด้านความเพียงพอของวัสดุ

ทรัพยากร เช่น งบประมาณดำเนินโครงการ บุคลากรหรือทีมงาน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนแผนงานของโครงการ เป็นต้น

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือตัวป้อนข้อมูล ในรูปแบบนี้ พิจารณาโดยใช้ข้อมูลจากเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ๆ บางครั้ง ผู้ประเมินต้องทำวิจัยนำร่องเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจโดยมีผู้เชี่ยวชาญมาช่วย ดังนั้น การประเมินผลด้วยตัวป้อนข้อมูลเป็นการประเมินเพื่อกำหนดวิธีการใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ จำเป็นต้องทำการประเมินการนำเข้าข้อมูล วัตถุประสงค์ โดยต้องระบุถึงความสามารถของทีมที่นำเสนอหน่วยงานหรือองค์กร ในเรื่องกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย โดยผลิตภัณฑ์หรือผลที่ได้รับคือสิ่งสุดท้ายของการประเมินตัวป้อน นั่นคือการวิเคราะห์วิธีออกแบบขั้นตอน ตัวแปรในแง่ของต้นทุนและผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตัวแปรที่ได้รับการประเมินคือ ด้านทรัพยากร เวลาและความต้องการด้านงบประมาณ อุปสรรคในการดำเนินการที่อาจเกิดขึ้น ผลเสียหายที่เกิดขึ้นถ้าไม่บรรลุเป้าหมาย เป้าหมายมีความเป็นไปได้อย่างไร ต้นทุนอันนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย การออกแบบกับวัตถุประสงค์ของทีมและศักยภาพโดยรวมของการออกแบบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยพื้นฐานแล้ว การประเมินตัวป้อนจะเป็นตัวให้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจว่าควรขอความช่วยเหลือจากบุคลากรหรือองค์กรภายนอกหรือไม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ หรือกลยุทธ์ที่ตั้งไว้ของทีมหรือองค์กร

หน่วยงานจัดหาเงินทุนจะทำการประเมินตัวป้อนข้อมูลเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในการให้ทุนสนับสนุนโครงการที่นำเสนอ โดยหน่วยงานหรือองค์กรจัดหาเงินทุนจำเป็นต้องจ้างผู้เชี่ยวชาญมาเป็นที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการประเมิน สร้างข้อกำหนดและงบประมาณในการเสนอต่อหน่วยงานหรือองค์กรที่ให้ทุนสนับสนุน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ให้ไว้ในข้อเสนอว่าเหมาะสมในการตัดสินใจให้การสนับสนุนหรือไม่

8.4.3 รูปแบบการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

การประเมินกระบวนการ คือ การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ ติดตามการทำงานของการทำงานของการดำเนินงานเพื่อให้ทราบถึงอุปสรรค แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนา ให้การดำเนินโครงการเป็นไปได้อย่างราบรื่นและสามารถดำเนินโครงการในขั้นต่อไปได้ตามแผนงาน ตลอดจนเป็นตัวตรวจสอบกิจกรรมในทุกกระบวนการขั้นตอน โดยมีการบันทึกข้อมูลไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ โดยวัตถุประสงค์ของการประเมินกระบวนการ ได้แก่ 1) การหาอุปสรรค (Obstacle) 2) จุดอ่อน (weakness) 3) จุดแข็ง (Strengths) และ 4) แนวทางการแก้ไขปัญหา (Solutions) ของการดำเนินโครงการ

เมื่อแนวทางปฏิบัติที่ออกแบบได้รับการอนุมัติและเริ่มดำเนินการตามแผนแล้ว จำเป็นต้องมีการประเมินกระบวนการเพื่อให้ข้อเสนอแนะต่อผู้จัดการโครงการและผู้รับผิดชอบเพื่อควบคุมและปรับเปลี่ยน

แผนและขั้นตอนได้อย่างต่อเนื่อง โดยวัตถุประสงค์ของการประเมินกระบวนการคือการตรวจสอบหรือ คัดการณ์ ระหว่างขั้นตอนสู่การนำไปปฏิบัติ ข้อผิดพลาดในการนำไปปฏิบัติ กลยุทธ์การประเมิน กระบวนการคือการระบุและติดตามสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเป็นไปได้ที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวในโครงการ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึง ช่องทางการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ ความเข้าใจต่อโครงการ เจตนาของทีม โดย บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบ ตลอดจนความเพียงพอของทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวกทาง กายภาพ และตารางเวลา ฯลฯ

การประเมินกระบวนการตรงข้ามกับการประเมินการออกแบบทดลอง การประเมินกระบวนการไม่ จำเป็นต้องควบคุม แต่มีจุดประสงค์คือ เพื่อช่วยให้บุคลากรของโครงการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลมากขึ้น มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงคุณภาพของทีมหรือองค์กร ดังนั้น ภายใต้การประเมินแบบ กระบวนการ ผู้ประเมินต้องยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น กำลังเกิด และติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ทั้งหมด โดยเน้นวิธีและเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดอ่อน และการประเมินไม่มีเหตุอันไม่พึง ประสงค์แทรกแซงจนไม่สามารถยอมรับได้ ที่สำคัญที่สุด การประเมินตัวแปรด้านต่างๆ เป็นแบบพหุตัวแปร เพราะมีตัวแปรที่หลากหลาย จึงไม่สามารถระบุตัวแปรที่สำคัญแน่นอนได้ทั้งหมด

การรายงานความสำเร็จต้องรายงานเป็นระยะ ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน ทุกไตรมาส หรือรายงานบ่อยครั้ง เท่าที่ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจตัดสินใจโครงการต้องการข้อมูลดังกล่าว ดังนั้น ผู้มีอำนาจตัดสินใจสนับสนุนจึง ไม่ได้รับรายงานเฉพาะปัญหา แนวทางแก้ไข และแนวทางพัฒนาให้ดีขึ้นแล้ว แต่ยังคงได้รับรายงานการ บันทึกรายงานข้อมูลกระบวนการในการดำเนินโครงการเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินความสำเร็จ หรือผลลัพธ์ ของโครงการหรือทีม

8.4.4 รูปแบบการประเมินผลผลิตหรือประเมินเมื่อโครงการสิ้นสุด (Product Evaluation : P)

เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดต้องมีการประเมินผลผลิตหรือความสำเร็จของโครงการเพื่อประเมินระดับ ความมีประสิทธิภาพของโครงการหลังจากดำเนินการครบทุกขั้นตอนแล้ว วัตถุประสงค์คือ เพื่อเชื่อมโยง ผลลัพธ์กับวัตถุประสงค์และบริบท ตัวบ่งชี้ข้อมูล และกระบวนการ เพื่อวัดและตีความผลลัพธ์วิธีการคือการ กำหนดและวัดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบการวัด เหล่านี้กับค่ามาตรฐานสัมบูรณ์หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

การบ่งชี้ข้อมูลด้านบริบทและข้อมูลด้านกระบวนการ เกณฑ์สำหรับการประเมินผลผลิตอาจเป็น เครื่องมือ เกณฑ์เครื่องมือต้องสอดคล้องกับผลลัพธ์ของโครงการที่นำไปสู่ความสำเร็จ โดยวัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรม อนุกรมวิธานในเรื่องวัตถุประสงค์เชิงเครื่องมือและเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง การศึกษา"เกณฑ์ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเป็นหลัก อนุกรมวิธานของวัตถุประสงค์

ทางการศึกษาของบลูมมีประโยชน์ในการระบุวัตถุประสงค์ การประเมินผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องให้ข้อมูลสำหรับการตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่อ ยุติ และแก้ไข

โครงสร้างของการออกแบบการประเมินผล เมื่อผู้ประเมินได้เลือกกลยุทธ์การประเมิน บริบท การป้อนข้อมูล กระบวนการ หรือผลผลิต ต้องเลือกหรือพัฒนาเพื่อออกแบบวิธีประเมินต่อไป ดังนั้น นักการศึกษาต้องพัฒนาการออกแบบการประเมินใหม่

กระบวนการและการประเมินผลผลิต

ขั้นแรก ต้องระบุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าไว้ โดยผ่านการนำออกแบบไปใช้ ในการประเมินผลผลิต ต้องระบุและกำหนดสถานการณ์การตัดสินใจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการประเมิน ตัวอย่างเช่น สถานการณ์การตัดสินใจที่ต้องระบุ ผู้ประเมินจำเป็นต้องตัดสินใจจากทางเลือกที่มีอยู่ ดังนั้น การออกแบบการประเมินที่เสร็จสมบูรณ์ต้องมีข้อมูลการตัดสินใจเพื่อเลือกวิธีการดำเนินการประเมินและเครื่องมือที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ประเมิน

9. สรุปรูปแบบโครงสร้างของการออกแบบการประเมิน

สำหรับโครงสร้างของการออกแบบการประเมินไม่ว่าจะเป็น การประเมินบริบท ตัวป้อนข้อมูล กระบวนการ หรือการประเมินผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 6 ส่วน ได้แก่ 1) เน้นประเมิน 2) การเก็บรวบรวมข้อมูล 3) การจัดระเบียบข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การรายงานข้อมูล และ 6) การบริหารการประเมิน แต่ละส่วนสามารถอธิบายได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 เน้นการประเมิน จัดเป็นส่วนแรกของโครงสร้างการออกแบบการประเมิน มีวัตถุประสงค์เพื่อเมื่อสิ้นสุดการประเมินและกำหนดนโยบายภายในเพื่อประเมิน โดยสามารถแบ่งการออกแบบการประเมินส่วนนี้เป็น 4 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ ระบุระดับการตัดสินใจด้วยความรอบคอบ ระบุระดับที่สำคัญของการตัดสินใจในการให้บริการ เช่น ให้คำตัดสินและอธิบายแต่ละสถานการณ์ในแง่ของสภาพแวดล้อม เป้าหมาย การวิพากษ์วิจารณ์ เวลา และองค์ประกอบของการตัดสินใจ กำหนดเกณฑ์สำหรับแต่ละสถานการณ์การตัดสินใจโดยระบุตัวแปรสำหรับการวัดผลและมาตรฐานเพื่อใช้ในการตัดสินใจ ขั้นตอนที่สอง คือ ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การระบุแหล่งที่มาของข้อมูล เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็น ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างที่จะใช้ และระบุเงื่อนไขในการรวบรวมข้อมูล ส่วนที่ 3 การจัดระเบียบข้อมูล คือ ต้องจัดให้มีรูปแบบการจำแนกข้อมูลและการออกแบบ จัดระเบียบ จัดเก็บและดึงข้อมูล ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล คือ การออกแบบการประเมิน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูล จุดประสงค์ แบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ ส่วนที่ 5 การรายงานข้อมูล หมายถึง การรายงานข้อมูล จุดประสงค์ของการดำเนินงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจอยู่เสมอเพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจสามารถเข้าถึงข้อมูล

ที่จำเป็นได้สะดวกและทันเวลา สำหรับการประเมินการรายงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อวิเคราะห์ และกำหนดบทบาทโดยเฉพาะของสมาชิกในทีมหรือหน่วยงาน และส่วนที่ 6 การบริหารการประเมิน มีประสงค์เพื่อให้แผนงานโดยรวมมีแผนเพื่อดำเนินการออกแบบประเมินผล โดยเริ่มจากขั้นแรกคือ การปรับตารางการประเมินโดยรวม มีเทคนิคและทบทวนการประเมิน ขั้นที่สองมีการวางแผนเพื่อสร้างข้อกำหนดและแผนงานให้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ ขั้นที่สามคือกำหนดนโยบายเพื่อดำเนินการประเมิน ขั้นตอนสุดท้ายคือการประเมินศักยภาพของการออกแบบ และประเมินผลเพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้องเชื่อถือได้

9.1 การเลือกรูปแบบการประเมินตามแบบจำลองการประเมิน CIPP

แบบจำลองการประเมิน CIPP เป็นหนึ่งในแนวทางการประเมินที่ถูกต้องตามกฎหมายวิธีหนึ่ง คำว่าแนวทางการประเมิน หมายถึง วิธีการที่หลากหลายในการออกแบบ ดำเนินการ และรายงานการประเมิน คำนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครอบคลุมวิธีการทั้งหมดที่ใช้ในการประเมิน ไม่ว่าจะเป็นการประเมินแบบทั่วไปหรือการประเมินแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งรูปแบบการประเมินได้รวบรวมแนวทางออกแบบมาเพื่อถ่ายทอดคำอธิบายและการตัดสินใจที่ถูกต้องของโปรแกรมหรือหน่วยงานอื่นๆ

“แนวทางการประเมินบางแนวทางไม่ถูกต้อง เปรียบเสมือนกับการประเมินที่หลอกลวง”

Stufflebeam and Shang (2017) หมายรวมถึง วิธีการที่มีความลำเอียงดังต่อไปนี้

จากการศึกษาต่างๆ มีการค้นพบแล้วสรุปผลในเชิงบวกต่างๆ อย่างแพร่หลาย โดยที่ผู้ศึกษานำเสนอรายงานผลแต่ในด้านที่ดี แต่ไม่สามารถรายงานผลด้านลบ หรือแม้กระทั่งการศึกษาอิทธิพลทางการเมืองที่เข้ามาควบคุมซึ่งก่อให้เกิดข้อค้นพบที่ถูกต้องแต่ไม่ได้นำเสนอทั้งหมด เพราะปกปิดผลด้านลบไว้ทำให้ผู้บริโภคขาดการประเมินหรือรับรู้ในสิทธิที่ต้องรับรู้

การประเมินผลแบบคลาดเคลื่อน คือ การประเมินผลหรือคาดการณ์ในอนาคตที่ให้ความหวัง ต้องการไถ่ถอนการให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อนของโครงการอย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นการประเมินโดยข้ออ้าง โดยมุ่งเน้น การออกแบบ การดำเนิน และการรายงานผล เพื่อยืนยันผลการประเมินที่ต้องการล่วงหน้าหรือทำให้โครงการมีความน่าเชื่อถือ โดยการประเมินภายนอกได้มอบอำนาจให้กลุ่มประเมินเพื่อเข้าถึงและรายงานข้อสรุปของตน และองค์กรสามารถอ้างได้ว่าการประเมินนี้ดำเนินการโดยผู้ประเมินอิสระ และมีการคัดเลือกเฉพาะวิธีวิจัยเชิงบวกหรือแม้แต่การสมมติขึ้นว่าเป็นวิธีวิจัย ตรงกันข้ามกับวิธีการประเมินที่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นมีความน่าเชื่อถือเพียงพอ และตรวจสอบกับมาตรฐานของการสืบเสาะแสวงหาอย่างมีเหตุผลได้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเลือก แนวทางการประเมินดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของแบบจำลองการประเมินของ (Stufflebeam, 2003) ที่เรียกว่า แบบจำลองการประเมิน CIPP เป็นรูปแบบการประเมินที่ออกแบบเชิงทดลองและกึ่งทดลอง

โดยทั่วไป การประเมินต้องเห็นแนวทางการประเมินที่มีความชัดเจน มีเหตุผลในทางเทคนิค และมีพื้นฐานมาจากมาตรฐานของการประเมิน เพื่อให้มีคุณสมบัติสำหรับแบบจำลองการประเมิน แบบจำลองการประเมินต้อง กำหนด และแสดงตัวอย่างด้านๆ ได้แก่ 1) ประเภทของวัตถุประสงค์ในการประเมินที่ให้บริการ 2) ลำดับขั้นตอนทั่วไปในการดำเนินการประเมินผลอย่างถูกวิธี 3) การวางกรอบแนวทางสู่การประเมินที่ชัดเจน 4) แหล่งที่มาของคำถามที่ใช้ในการประเมินที่ต้องการโฆษณา 5) ภายใต้อำนาจในการเก็บรวบรวมข้อมูล 6) ขอบเขตและลักษณะของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 7) การออกแบบคำถามหลักและวิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล 8) กำหนดวิธีการที่เหมาะสมในการรายงานผลการประเมิน และ 9) คุณสมบัติของผู้ประเมินหรือกลุ่มเป้าหมาย

ดังนั้น แบบจำลองการประเมิน CIPP เป็นลักษณะจำลองการประเมินที่ดี มีรูปแบบการประเมินเป็นทางเลือก รูปแบบจำลองการประเมิน CIPP นั้น การตัดสินใจรูปแบบโดยอาศัยตัวแปรที่หลากหลาย ปฏิบัติตามข้อกำหนดมีการเชื่อมโยงกันอย่างกว้างขวาง สอดคล้องกับแบบจำลองการประเมินต่าง ๆ ได้แก่ การประเมินแบบตอบสนอง วิธีการออกแบบเชิงทดลอง วิธีการเชิงประเมิน และรูปแบบการประเมินที่เน้นการใช้ประโยชน์

10. การประเมินแบบ Formative and Summative Evaluations

Stufflebeam and Shang (2017) กล่าวว่า แบบประเมินจำลอง CIPP มีทั้งการใช้การประเมินทั้งแบบ Formative และ Summative Evaluations โครงการที่กำลังมีการดำเนินการอยู่ เพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุง เพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุง

รูปแบบประเมินจำลอง CIPP มีทั้งการใช้การประเมินทั้งแบบการประเมินระหว่างดำเนินโครงการและประเมินเมื่อโครงการสิ้นสุด รูปแบบการใช้การประเมินทั้งสองนี้ไม่จำเป็นต้องอ้างอิงข้อมูลประเภทต่างๆ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่โครงการสามารถใช้รายงานในเชิงรุกและเป็นรูปเป็นร่างจากบริบท การป้อนข้อมูลกระบวนการ และการประเมินผลิตภัณฑ์ เพื่อมุ่งเน้นการออกแบบ และแนะนำโครงการ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการผู้ประเมินสามารถสังเคราะห์รายงานการประเมินในเชิงโครงสร้าง และนำเสนอต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการประเมินสรุปของการดำเนินโครงการ ต้องดำเนินการประเมินผลสรุป โดยพิจารณาว่ามีข้อมูลเพียงพอหรือไม่ที่จะสนับสนุนการประเมินผลสรุปให้ออกมาได้อย่างดี หากไม่เป็นเช่นนั้น ผู้ประเมินต้องรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเพิ่มเติมเพื่อประกอบการประเมินขั้นสุดท้ายอย่างครอบคลุม

10.1 การประเมินผลโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ (Formative Evaluation)

การประเมินผลโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ (Formative Evaluation) คือ การประเมินการประเมินเชิงรุกที่เริ่มประเมินโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ลำดับความสำคัญกำหนดทิศทางการวางแผนโดยประเมินทางเลือกเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติและวางแผนโครงการซึ่งเป็นแนวทางในการบริหารโครงการโดยมีการประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนและระยะเวลาที่กำหนด นำผลที่ได้รวบรวมเพื่อจัดทำบันทึกข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำไปใช้ เพราะฉะนั้นจึงประกอบด้วยข้อมูลที่หลากหลายมีประโยชน์สำหรับผู้ประเมินโครงการในการดึงข้อมูลไปวิเคราะห์ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์ความต้องการ การวิเคราะห์ต้นทุน การติดตามกิจกรรมการดำเนินงาน เป็นต้น เป็นการประเมินเบื้องต้นที่สะดวกต่อเจ้าหน้าที่โครงการ ในการปรับปรุงโครงการ โดยเป็นการประเมินเชิงโครงสร้าง สามารถดำเนินการโดยผู้ประเมินภายในหรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ของโครงการสามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อกำหนดเป้าหมาย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แล้วนำผลการประเมินสิ่งที่ควรปรับปรุงมาพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาจากตัวแปรหรือนำเข้า (input factors) และตัวแปรที่เป็นปัจจัยจากภายนอก (external factors) นอกจากนี้ การประเมินผลโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ (Formative Evaluation) ยังใช้ประเมินความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานว่าดำเนินการถึงขั้นตอนใด (Progress evaluation) มีกระบวนการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้อย่างไร หรือ เรียกว่า Implementation evaluation

โดยสรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ (Formative Evaluation) มีการพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การทบทวนขั้นตอน/แผนการดำเนินงานโครงการ
- 2) การออกแบบแผนการดำเนินงานโครงการ
- 3) การสร้างหรือพัฒนาแบบสอบถามหรือรายการตรวจสอบ (check list)
- 4) การเลือกใช้วิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับโครงการ
- 5) การจัดทำตารางการประเมิน เพื่อกำหนดให้เหมาะสมกับระยะเวลาดำเนินโครงการ
- 6) การจัดทำข้อมูลเพื่อนำเสนอการดำเนินโครงการ
- 7) การจัดทำข้อเสนอแนะ วิธีการแก้ไขปัญหา แนวทางพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

10.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Summative Evaluations)

การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Summative Evaluations) คือ การประเมินโครงการอย่างครอบคลุมหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินโครงการ หรือเรียกว่าเป็น การประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการ ต้องนำเสนอสารสนเทศ ที่รวบรวมจากการประเมินผลโครงการที่กำลัง

ดำเนินการอยู่ (Formative Evaluation) มาพิจารณา เพื่อประกอบการตัดสินใจว่าโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ ผลการประเมินช่วยให้ผู้ที่สนใจตัดสินใจว่าโครงการที่มีกระบวนการประเมินเชิงโครงสร้าง มีการบรรลุตามเป้าหมาย ตอบสนองความต้องการ และมีความคุ้มค่ากับทุนสนับสนุนมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Summative Evaluations) สามารถเก็บรวบรวมหลักฐานหรือข้อมูลใหม่ได้

การประเมินสรุปโครงการมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของผู้ให้เงินทุนสนับสนุนองค์กรหน่วยงาน รวมถึงมีประโยชน์ต่อการสนับสนุน ซึ่งเป็นเป็นกุญแจสำคัญในการตอบคำถามเพื่อให้การสนับสนุนและสร้างค่านิยม ได้ ยกตัวอย่าง ความเป็นเลิศในด้านการแข่งขัน ความเสมอภาค ประสิทธิภาพ และความปลอดภัย เป็นต้น การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ สามารถดำเนินการได้โดยผู้ประเมินอิสระ แต่จำเป็นต้องดำเนินการโดยอาศัยผู้ประเมินจากภายในโดยเจ้าหน้าที่ของโครงการ อย่างไรก็ตาม ผู้ดำเนินโครงการประเมินผลสรุปผลด้วยตนเองนั้นไม่เหมาะสม ต้องสรุปผลร่วมกันหลายๆ ฝ่าย โดยพิจารณาจากหลายๆ ตัวแปร เนื่องจากการรายงานผลการประเมินตนเองนั้นอาจทำให้มีอคติ การประเมินสรุปโครงการควรอยู่ภายใต้การตรวจสอบที่เป็นอิสระจากหลายๆ ฝ่าย

จากที่กล่าวไว้ข้างต้น การพัฒนารูปแบบของ CIPP Model นั้นมุ่งเน้นการพิจารณาในกระบวนการพัฒนาและดำเนินโครงการ หรือนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ ดังนั้น การประเมินตามแบบจำลอง CIPP โดยการประเมินเชิงโครงสร้างหรือการประเมินผลโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ (Formative Evaluation) ดังกล่าว เพื่อดำเนินการประเมินผลสรุปที่จำเป็นของโครงการไม่เพียงแต่เพื่อตอบสนองความต้องการ แต่ต้องมองย้อนกลับไปอย่างครอบคลุมถึงสิ่งที่โครงการได้ดำเนินการสำเร็จ โดยการนำแนวคิดของการประเมินบริบท ตัวบ่งชี้หรือปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และการประเมินผลิตภัณฑ์ มาประกอบการตัดสินใจโดยภาพรวมทั้งโครงการ เพื่อจัดให้มีกรอบโครงการในเรื่อง ภูมิหลัง เป้าหมาย กลุ่มเป้าหมาย แผนงาน งบประมาณ(ต้นทุน) กระบวนการดำเนินการ ผลกระทบ รวมถึงค่านิยมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ เช่น คุณภาพของโครงการ การปฏิบัติได้จริง ประสิทธิภาพ ความปลอดภัย และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากโครงการทั้งด้านบวกและด้านลบ เพื่อใช้ในการวางแผนและประเมินงานที่หลากหลายในการประเมินครั้งต่อไป

10.3 งบประมาณในการประเมินโครงการตามรูปแบบประเมินของสตัฟเฟิลบีม (CIPP Model)

Stufflebeam and Shang (2017 : 131-132) กล่าวว่า การประเมินที่ดีต้องมีเงินทุนสนับสนุนที่เพียงพอ เพื่อช่วยให้การประเมินหรือการทำงานของทีมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ได้ข้อมูลของกลุ่มที่ตั้งใจไว้ และปฏิบัติตามมาตรฐานระดับมืออาชีพ นอกจากนี้แล้ว งบประมาณในการทำโครงการต้องเหมาะสมกับ

มูลค่าที่คาดหวังให้เกิดจากผลตอบแทนที่คาดการณ์ไว้ และการประเมินต้องประหยัดในเรื่องการขอข้อมูลและใช้ทรัพยากร อย่างไรก็ตามทีมต้องได้รับเงินทุนสนับสนุนโครงการในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องกับการประสบความสำเร็จอย่างเต็มที่และคุ้มค่า

จุดเด่นของผู้รับการสนับสนุน คือ ความประหยัด เริ่มจากจุดเริ่มต้นที่ทีมและผู้สนับสนุนตกลงงบประมาณเต็มจำนวนที่ต้องได้รับการอนุมัติ และมีเงื่อนไขว่าผู้รับการสนับสนุนสามารถคืนงบประมาณแก่ผู้สนับสนุนได้ และในบางช่วงที่ประสบปัญหาทางการเงิน ผู้ประเมินหรือผู้รับการสนับสนุนต้องมีวิธีลดต้นทุนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สำหรับการประเมินด้วยวิธีต่าง ๆ นั้นทีมหรือผู้รับการสนับสนุนสามารถประหยัดเงินของผู้สนับสนุนได้เป็นจำนวนมาก เช่น การแบ่งปันค่าใช้จ่ายในการเดินทางกับโครงการอื่น ๆ การลดต้นทุนจำกัดจำนวน การสร้างตัวเลือกที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความต้องการในสภาพแวดล้อมโดยรอบของโครงการหรือทีม แต่โดยรวมแล้ว ทีมประเมินเชื่อว่าการประเมินโครงการเป็นไปตามข้อกำหนดด้านอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องเพียงพอตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการประเมินโครงการของคณะกรรมการร่วม (พ.ศ. 2537)

11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

11.1 งานวิจัยในประเทศ

ขวัญดาว วาฤทธิ์ และคณะ (2558) ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 110 คน โดย เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ประกอบด้วย 5 ด้านคือ 1) ด้านบริหารจัดการสถานศึกษา 2) ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4) ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา และ 5) ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ การศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ตรงกันข้ามส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ ข้อเสนอแนะ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำศาสนา และหน่วยงานในท้องถิ่น ควรมีการประสานงานการดำเนินกิจกรรม และประเมินผลการดำเนินงาน

จินตนาพร ศรีจันทร์ และสุนทรโคตรบรรเทา (2565) ได้ศึกษาระดับและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตวารินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี-อำนาจเจริญ โดย ประชากร คือ ครูของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตวารินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี-อำนาจเจริญ มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 203 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตวารินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี-อำนาจเจริญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านความมีเหตุผล รองลงมา คือ ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ด้านความพอประมาณ และด้านเงื่อนไขคุณธรรมตามลำดับ 2) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน โดยเฉพาะ ด้านปัจจัยนำเข้าของครูผู้สอนประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตวารินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี-อำนาจเจริญโดยรวมแตกต่างกัน

ธงชัย เหมเกียรติกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา อำเภอนันทพูน จังหวัดศรีสะเกษ ผลการประเมินดังนี้ 1) การประเมินด้านบริบทของโครงการ พบว่า โดยรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด คือด้านวัตถุประสงค์โครงการสอดคล้องกับนโยบายของพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านบุคลากรในการดำเนินโครงการ มีจำนวนเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ มีเฉลี่ยต่ำสุด 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ ดำเนินโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการวางแผนดำเนินโครงการ สู่การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โรงเรียนมีการขยายผลการปฏิบัติกิจกรรมลงสู่ชุมชน/เผยแพร่ มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด 4) ผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ ด้านคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนใน ภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ในภาพรวม ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน อยู่ใน ระดับมากที่สุด ด้านความ พึงพอใจต่อผลผลิตของโครงการพัฒนาผู้เรียนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตาม แนวพระราชดำริในภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก 5) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ในปีการศึกษา 2560 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 94.80 ปีการศึกษา 2561 ภาคเรียนที่ 1 ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 100.00 โดยเพิ่มขึ้นจาก ปีการศึกษา 2560 ร้อยละ 5.20

คำรณ กันทะวะ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นให้ปฏิบัติจริงของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 3.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ การปิดไฟ ทุกครั้งเมื่อเลิกใช้ และพฤติกรรมเปิดไฟใช้ดวงที่จางเป็นดวงอื่นปิด ที่ค่าเฉลี่ย 4.90 ล้างจานหลาย ๆ ใบรวมกันที่ค่าเฉลี่ย 4.80 ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการแสดงออกน้อยที่สุด คือ ถ้าเงินไม่พอใช้แก้ปัญหาด้วยการยืมเงินเพื่อนมีค่าเฉลี่ย 1.20

ภาณุพงษ์ ตะอ้าย (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อม เพื่อรับการประเมินสถานศึกษา แบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการเตรียม ความพร้อมมีภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านการพัฒนา บุคลากรของสถานศึกษา ครูแกนนำเศรษฐกิจพอเพียงมีระดับการเตรียมความพร้อม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และครูผู้สอนมีระดับการเตรียมความพร้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารและครูควรมี ส่วนร่วมในการวางแผน โครงการหรือกิจกรรมที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ติดตามตรวจสอบควบคุมการขับเคลื่อนการดำเนินงานสำหรับครูแกนนำเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ควรศึกษาหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสถานศึกษาต้นแบบ หรือ สถานศึกษาที่ผ่านการประเมิน แล้วนำมาประยุกต์เข้ากับบริบทของสถานศึกษาตนเอง จัดทำหน่วย การเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ที่ใช้บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในทุก ๆ กลุ่ม สาระการเรียนรู้ และในทุก ๆ ระดับชั้น สำหรับครูผู้สอน ได้แก่ จัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน

จักรปรุพท์ วิชาอัครวิทย์ (2564) ได้ศึกษา การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล และมีผลดำเนินการ 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) วิเคราะห์เอกสารและการระดมสมอง 2) วางแผนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนแผนปฏิบัติการประจำปี 4) ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำโครงการพัฒนาผู้เรียน 5) อบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้ 6) นิเทศติดตามผลการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ 7) หาคุณภาพของหน่วย

จัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ 8) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9) นิเทศ ติดตามการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 10) ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสะท้อนผล 2. ผลการขับเคลื่อนในภาพรวมพบว่าปฏิบัติงานอยู่ในระดับคุณภาพมาก ทุกด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา และด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่การจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน มีการบูรณาการสาระการเรียนรู้อื่น และสถานศึกษาที่มีผลการพัฒนาเชิงประจักษ์ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านวังจ้อมได้ผ่านการประเมิน ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง 2) โรงเรียนบ้านปางมะเยา มีผลงานวิจัยรองรับ 2 เรื่องคือ แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้กลุ่มชาติพันธุ์ และทุกโรงเรียนมีแผนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง 3. ข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การบริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 นำเสนอด้านการพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการสถานศึกษา การให้ ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม และการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา

ทรรศิกา อุไรประเสริฐ และमितภานี พุ่มกล่อม (2565) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำนวน 184 คน โดยใช้การสุ่ม โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ในรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษารองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์และความสำเร็จด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2) แนวทางการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษมีดังนี้ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ควรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากำหนดเป็นนโยบายวิสัยทัศน์พันธกิจและภารกิจของสถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ควรจัดทำหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสถานศึกษาด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมโดยใช้เงื่อนไขความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

ศุภวัฒน์ เทียมศรีรัชนิกร (2565) ศึกษาการประเมินโครงการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ เครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบ ผลการประเมินโครงการ พบว่า ด้านบริบท ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องอยู่ในระดับมาก และในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน และ ด้านปัจจัยนำเข้า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องอยู่ในระดับมาก และในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องอยู่ในระดับมาก และในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องอยู่ในระดับมากและในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามความคิดเห็นของผู้เรียนระดับชั้นอนุบาล จากการสังเกตพฤติกรรมของครูผู้รับผิดชอบโครงการ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องอยู่ในระดับมาก และในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน และตามความคิดเห็นของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม สอดคล้องอยู่ในระดับมาก และในภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน

11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Vaughan (2001) ได้ประเมินโปรแกรมผู้สอนแบบคลินิกซึ่งเป็นแนวคิดของ การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนแนวใหม่ของมหาวิทยาลัยรัฐมิสซิสซิปปี ประเทศสหรัฐอเมริกา การประเมินครั้งนี้ใช้รูปแบบ CIPP Model (1971) เป็นแนวทางในการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย ด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้าด้าน กระบวนการและด้านผลผลิตโดยมีวัตถุประสงค์การประเมิน ดังนี้ 1) เพื่อให้ข้อดีและข้อเสียของโปรแกรม 2) เพื่อเปรียบเทียบโปรแกรมผู้สอนแบบคลินิก 3 รูปแบบตามทีมหลักจัดให้ 3) เพื่อกำหนดประสบการณ์และการปฏิบัติแบบคลินิกของครูผู้สอน ให้เป็นไปตามมาตรฐานของที่ประชุมแห่งชาติและ 4) เพื่อให้คำแนะนำปรับปรุงโปรแกรมข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการรวบรวมเอกสารแบบสอบถามการสำรวจและการ สัมภาษณ์ผลการศึกษา พบว่า โปรแกรมที่จัดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แต่อย่างไร ก็ตามควรมีการปรับปรุงโปรแกรม นี้ในอนาคตในด้านต่าง ๆ

Lloyd (2004) ได้ประเมินผลและประสิทธิภาพของโปรแกรม Scholar's Mentorship โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อใช้สำรวจและประเมินบทเรียนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย State University of New York ประเทศสหรัฐอเมริกาโปรแกรมที่ชื่อนี้ชื่อว่า Scholar's Mentorship Program (SMP) โปรแกรมนี้

สร้างขึ้นเพื่อจะช่วยให้นักเรียนที่มีผลการเรียนดีและผู้ที่ไม่ได้มีโอกาสเข้าร่วมโปรแกรม Educational Opportunity Program (EOP) มีความคิดในแง่บวก ต่อการดำเนินชีวิตในมหาวิทยาลัย จนกระทั่งจบการศึกษาจุดประสงค์ของโปรแกรม SMP คือ เพื่อกระตุ้นผู้เรียนสำเร็จในแง่ของการศึกษา และเพื่อให้ นักเรียนมีการปรับตัวเข้ากับสังคมได้โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP ซึ่ง ประกอบด้วยด้านบริบท ด้าน ปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียน จำนวน 126 คน ที่ลงทะเบียนเรียน ในโปรแกรม (SMP) ซึ่งต้องตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ โปรแกรมดังกล่าวในแง่ของมีประสิทธิภาพของ โปรแกรม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม โดยคำถามหลัก ๆ 4 คำถาม คือ 1) สิ่งที่ต้องการให้สำเร็จคืออะไร 2) จะทำอย่างไรให้สำเร็จ 3) ทำให้สำเร็จได้หรือไม่ และ 4) และสำเร็จอย่างไร การประเมินพบว่า โปรแกรม ดังกล่าว ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จและช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น

Chawalit Kerdtip และ Aomchai Vongmonta (2004) การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบ การบริหารหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ของการจัดการศึกษายึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้. ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบหลักสูตรการบริหารจัดการโดยบูรณาการหลักปรัชญาพอเพียงเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาบริบทของ 1) การสำรวจความต้องการของสังคมโดยพรรค 4 ฝ่าย 2) การมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการพรรค 3) การสร้างจิตสำนึกของบุคลากร 4) การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน และ 5) คณะกรรมการแต่งตั้ง 6) การจัดทำข้อมูล 7) การจัดทำแผนปรับปรุงคุณภาพการศึกษา 8) การขยายผล 2. แผนการวิเคราะห์รายวิชา ประกอบไปด้วย 1) ข้อมูลพื้นฐานวิเคราะห์ 2) จัดทำวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธ กิจ หลักสูตร 3) การจัดทำหลักสูตร 4) การจัดทำหลักสูตรรายวิชา 5) จัดทำ 6) การจัดการเรียนรู้และการ พัฒนาแผนการเรียนรู้. 3. หลักสูตรประกอบด้วย 1) การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ 2) การเตรียมความ พร้อมแผนและกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตร 3) จัดทำแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน 4) องค์กร วางแผนส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน 5) การจัดทำนโยบายผู้บริหารสถานศึกษาและ คณะกรรมการสถานศึกษา 4. การส่งเสริมการขยายประกอบด้วยการกำกับติดตาม 1) กำหนดผู้รับผิดชอบ ภายในการนิเทศ 2) กำหนดโครงการปฐมนิเทศ 3) เอกสารหลักฐานการนิเทศ 4) การรายงานและการกำกับ ดูแล และ 5. โครงการประเมินและการพัฒนา ได้แก่ การทดลองใช้โมเดล 4 ปัจจัยหลักที่ทำให้สำเร็จ 1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนการจัดการ 2) ความพร้อมและความมุ่งมั่นของครู ผู้บริหาร สถานศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การมีส่วนร่วมของภาคีคณะกรรมการ 4 ฝ่าย ได้แก่ ครู ผู้บริหาร ครู และนักวิชาการของสาขาวิชา 4) ระบบสื่อสารทั้งภายในและภายนอก 5) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในโรงเรียนขนาดเล็ก

Donna Anita Walker (2011) ได้สำรวจวิธีการการบริการความพิการ ที่ถูกประเมินโดยการเลือกจากชุมชน วัตถุประสงค์ของคุณภาพจากการศึกษาหลายเว็บไซต์ คือ การสำรวจวิธีการที่เป็นโปรแกรมบริการผู้ที่มีความพิการ ได้รับการประเมินจากชุมชน โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป กรอบการประเมินผลครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบ 1) องค์ประกอบ 2) วิธีการที่ดำเนินการของโปรแกรมเป็นอย่างไร 3) กระบวนการการประเมินและผลกระทบต่อการบริการ และ 4) อิทธิพลของพื้นฐานความรู้และทักษะของผู้อำนวยความสะดวก

ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ทุกสถาบันมีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการ นอกจากนี้กรรมการบริการความรูปแบบการประเมินแบบชิป กรอบการประเมินผลครั้งนี้ ได้ศึกษาเพื่อตรวจสอบ 1) องค์ประกอบพื้นฐานของโปรแกรมเหล่านี้ 2) วิธีการที่ดำเนินการของโปรแกรมเป็นอย่างไร 3) กระบวนการการประเมินและผลกระทบต่อการบริการ และ 4) อิทธิพลของพื้นฐานความรู้และทักษะของผู้อำนวยความสะดวก ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ทุกสถาบันมีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการ นอกจากนี้กรรมการบริการความ พิจารณารับคำสั่งตามกฎหมายและควร ไม่มีข้อจำกัดสำหรับการให้บริการ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 1) การพัฒนา ติดตามการฝึกอบรมอาชีพแก่กรรมการบริการคนพิการ 2) การพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพสำหรับคณาจารย์และผู้บริหาร 3) การยอมรับรูปแบบการประเมินโปรแกรม

จากการศึกษารายงานการวิจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่มีผลกระทบและมีการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ การประเมินสถานศึกษาพอเพียง ของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา 2. ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ 3. ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 4. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา 5. ด้านผลลัพธ์ความสำเร็จ และงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ที่สามารถประเมินได้ทั้งระบบ คือ ประเมินตั้งแต่สภาพแวดล้อม ประเมินปัจจัยเบื้องต้น ประเมิน กระบวนการ และประเมินผลผลิต เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่ครอบคลุมจุดประสงค์ของโครงการ และ เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการสนับสนุนการดำเนินงานในปีต่อไป

12. กรอบแนวคิดการวิจัย

การประเมินโครงการสถานศึกษาพอเพียงโรงเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้านหลัก คือ ด้านบริบท (Context : C) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input : I) ด้านกระบวนการ (Process : P) และด้าน ผลผลิต (Product : P) ซึ่งได้รวบรวมข้อมูลจากเกณฑ์การประเมินคุณภาพของสถานศึกษาพอเพียง โดยกระทรวงศึกษาธิการมาประยุกต์ใช้ เนื่องจากการใช้การประเมินครอบคลุมองค์ประกอบทุกด้าน ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินอย่างมี

เหตุผลและเป็นระบบ ไม่เน้นการวิเคราะห์จุดใดจุดหนึ่ง ซึ่งจะ นำไปสู่การตัดสินใจ ในการตัดสินใจคุณค่าของ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านบริบท (Context) หมายถึง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความสอดคล้องและ เหมาะสมกับ โครงการ ความพร้อมของครูผู้สอน แหล่งเรียนรู้ อาคารสถานที่สื่อประกอบการเรียน การสอนและความ พร้อมของผู้ปกครองความเหมาะสมของนโยบายน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียง และบูรณาการในแผนงาน ประจำปี

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง การประเมินส่วนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครูผู้สอน และเอกสารประกอบการสอน

3) ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง ความเหมาะสมในส่วนของการจัดการเรียน การสอน การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลครูผู้สอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตร

4) ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ คุณภาพ และความสามารถของนักเรียน โดยภาพรวมการบริหารจัดการของโครงการฯ การจัดการเรียนการสอนของ ครู ความรู้ ทักษะ และผลที่เกิดกับนักเรียนในโครงการ

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญ

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้พัฒนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้พสกนิกรชาวไทยได้เข้าถึงทางสายกลางของชีวิตและเพื่อคงไว้ซึ่งทฤษฎีของการพัฒนาที่ยั่งยืน ทฤษฎีนี้เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตซึ่งอยู่ระหว่างสังคมระดับท้องถิ่นและตลอดจนถึงระดับสากล จุดเด่นของแนวปรัชญานี้คือ แนวทางที่ สมดุล และก้าวสู่ความเป็นสากลได้ โดยปราศจากการต่อต้านกระแสโลกาภิวัตน์ และการอยู่ร่วมกัน ของทุกคนในสังคม โดยใช้หลักความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่ จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายใน และภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำ วิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอนและขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็น อย่างดี ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัยได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งกระบวนการของความเปลี่ยนแปลงมีความสลับซับซ้อนจนยากที่จะอธิบายในเชิงสาเหตุและ ผลลัพธ์ได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดต่างเป็นปัจจัยเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน สำหรับผลของการ พัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่าง ๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบทหรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่ว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 75 รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ขจัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของ ประชาชนและประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษา (conceptual design)

ตามแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (education for all) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (inclusive education) หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (all for education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (sustainable development goals : SDGs 2030) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมี ระบบภูมิคุ้มกัน เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 9-11) อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้การศึกษาดำเนินไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทยในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย ปีงบประมาณ 2562 ไว้ สอดคล้องกัน กล่าวคือ นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมาย โลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดตัวชี้วัด คือ ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการดำเนินชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละของสถานศึกษาที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) จากแนวนโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความ

จำเป็นและสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ ถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาทุกระดับ สอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2559); จิรา ยุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปียา (2557); ปรียานุช ธรรมปียา (2560) ที่ได้ระบุถึงความสำคัญ ของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคน 3 ประการ คือ (1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเสรีภาพในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอาัดเอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา และจิตสาธารณะ (2) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทำลาย เห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และ(3) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่อย่างมีรากเหง้า ทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ค่านิยม และเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล/ สังคม โดยหลักคิดและหลักปฏิบัติดังกล่าวจะนำไปสู่การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ และนำไปสู่การสร้างผลผลิตและผลลัพธ์ (outputs and outcomes) ที่มีคุณภาพ กล่าวคือ ผลผลิตเป็น ความพอเพียง (sufficiency) ที่ เป็นความสมดุลระหว่างมิติของเศรษฐกิจหรือวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ส่วนในกรณีผลลัพธ์นั้น เป็นความยั่งยืนของคุณภาพชีวิตหรือการอยู่ดีกินดี (well-being sustainability) ได้แก่ พึ่งตนเอง (self-reliance) ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นผลของการทำทุกอย่างแล้วจึงจะพึ่งตนเองได้ต้องมีความรู้ มีวิธีคิด มีทักษะในการตัดสินใจ และการ ปฏิบัติมีภูมิคุ้มกัน (immunity) เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับมือผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ และยืดหยุ่นหรือความสามารถในการต้านแรงกระทบต่างๆ (resilience) (เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555) อย่างไรก็ตามคุณลักษณะของความพอเพียง (sufficiency attributes) เป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะต้องเสริมสร้างให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็น อย่างดี โดยยึดหลักการความพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยอยู่ ภายใต้เงื่อนไขพื้นฐาน (คุณธรรมนำความรู้) เป็นความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการ นำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน (ปรียานุช ธรรมปียา, 2560) ดังนั้น การ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับหน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำไปสู่ แนวทางปฏิบัติที่เป็นรูปแบบหรือโมเดลปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทย ในด้านต่าง ๆ คือ ลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ขจัดความยากจน สามารถสร้างพลังอำนาจของชุมชนและพัฒนา ศักยภาพของชุมชนให้เข้มแข็ง เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ยกกระดับความรับผิดชอบ ต่อสังคม ปรับปรุงมาตรฐานของธรรมาภิบาลในการบริหารงานภาครัฐ และสามารถใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบายของชาติ สร้างภูมิคุ้มกันต่อสถานการณ์ที่เข้ามากระทบโดยฉับพลัน เพื่อปรับปรุงนโยบายต่าง ๆ ให้

เหมาะสมยิ่งขึ้น ใช้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริม การเติบโตที่เสมอภาคและยั่งยืน ปลุกฝังจิตสำนึกพอเพียงต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและความคิด ของคน นอกจากนี้หลังปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้เน้นการพัฒนาคนด้านต่าง ๆ คือ ช่วยให้นักเรียน มีความพออยู่ พอกิน พอใช้ พึ่งตนเองได้ และมีความสุขตามอัตภาพ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคม มีเสรีภาพในสังคม ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีจิตเมตตา และมีจิต สาธารณะอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ในปีการศึกษา 2550 กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาในทุกระดับ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถนำแนวคิดและหลักปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง มาบูรณาการในการบริหารจัดการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับ การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งสถานศึกษาพอเพียงจะต้องทำและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาและมีโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง โดยมีจุดมุ่งหมายให้ใช้หลักสูตรพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามบริบทของชุมชน และสถานศึกษานั้น ๆ ให้มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ในมาตรฐานที่ 16 ว่าสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ มี 3 ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ต่างๆ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 16.1 สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาคารสถานที่เหมาะสม ตัวบ่งชี้ที่ 16.4 สถานศึกษามีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียวและสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียง และอยู่ในสภาพใช้การได้ดี ตัวบ่งชี้ที่ 16.5 มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และในมาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 2 ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับ แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ 17.1 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญา ในท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ที่ 17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544 : 3)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยหน่วยงานภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีนโยบายขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” โดยเริ่มพัฒนาเพื่อขยายผล ในปี 2554 และในปี พ.ศ. 2557 ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลสถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ พบว่ามีสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถเป็นสถานศึกษา แบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ได้จำนวนทั้งสิ้น 2,123 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,903 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 212 แห่ง และสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 แห่ง และในการพัฒนาบริหารจัดการที่ผ่านมา โครงการสถานศึกษาพอเพียงเป็นที่น่าพอใจยิ่งนัก ส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านความรู้ คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ และหลักการคิดตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบรรลุเป้าหมาย ตามนโยบายขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางในการจัดการศึกษาปัจจุบันเป็นโลกของยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร และ เทคโนโลยี รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่ให้เห็นแนวโน้มถึงการเปลี่ยนแปลงอันหลายหลากเป็นสภาพการณ์ที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่เข้ามาหาคน ไม่ว่าอยู่ ณ ที่ใด ทำให้คนต้องคิดและตัดสินใจรวดเร็วขึ้น สังคมมีความสลับซับซ้อนขึ้นมาก สิ่งที่สามารถรับมือกับโลกในปัจจุบันได้ คือ การเรียนรู้ ที่จะคิด ตั้งรับและปรับตัว รวมทั้งเรียนรู้ที่จะแสวงหาความรู้เพื่อจัดการกับปัญหาและสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการเรียนรู้ที่จะยกระดับการพัฒนาด้านจิตใจ และคุณธรรมเป็นหลัก เพื่อสร้างสมดุลกับโลกแห่งความเจริญทางวัตถุในอนาคต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะช่วยให้คนและสังคมสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับเงื่อนไขและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาล 1 ขึ้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง และด้านสถานที่ทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและ หน่วยงานต่าง ๆ อย่างดี จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ภาคส่วนธุรกิจ เอกชน หน่วยงานของรัฐพบว่า มีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนมุ่งมั่น ในการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้สามารถนำไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันและในอนาคต เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจึงเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาพอเพียงเพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากความรู้พื้นฐานไปจนถึงการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

หลังจากได้ดำเนินงานตามแผนของโครงการแล้ว จากนั้นกิจกรรมในการประเมินผล โครงการถือเป็นส่วนที่สำคัญ เนื่องจากกิจกรรมทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ต้องดำเนินการควบคู่กัน โดยการวางแผนโครงการเป็นกิจกรรมของการกำหนดแนวทางการนำไปปฏิบัติเพื่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ ส่วนการประเมินผลโครงการเป็นกิจกรรมสุดท้าย ในระหว่างดำเนินการโครงการ นั้น โครงการอาจจะถูกผลกระทบต่าง ๆ ต่อการดำเนินโครงการ จนทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตาม แผนที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ยังส่งผลให้โครงการ ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อีกด้วย ดังนั้นการประเมินจึงเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการวัดเพียงแต่ การประเมินมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่า และต้องอาศัยการวินิจฉัยว่าเหมาะสม ดีหรือไม่ ถ้าใช่ เทคนิคการวัดที่ดีย่อมจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการประเมินที่ถูกต้อง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2559 น. 14) เพราะว่าการใช้รูปแบบการ

ประเมินที่ถูกต้อง ชัดเจนและเหมาะสมกับลักษณะงานจะทำให้การประเมินครอบคลุม ครบถ้วน อันจะส่งผลให้ที่ตอบสนองต่อจุดประสงค์ของโครงการและ สามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขโครงการให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (รัตนะ บัวสนธิ์, 2556)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนา รูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนวัตกรรมไปใช้การดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยารวมทั้ง ประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษา พอเพียง) โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจากการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้จัดในโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา อยู่ในกลุ่ม B คือ เป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ สถานพอเพียงที่เป็นแหล่ง เรียนรู้ที่มีคุณภาพ พร้อมเป็นแหล่งศึกษาดูงานของสถานศึกษาอื่น ๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการสถานศึกษา โดยได้นำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าร่วมในโครงการนี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพ เพิ่มพูนความรู้ของนักเรียน นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบการประเมินแบบ Model ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และรวบรวมการประเมินของโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของกระทรวงศึกษาธิการที่ประเมิน 5 ด้าน หลักเข้าสู่กระบวนการประเมินใน 4 ด้าน ของรูปแบบ การประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีระบบการประเมินที่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน และสะดวกในการนำมาประเมินเพราะเป็นการประเมินที่มีการวางแผนการประเมินและวิธีการดำเนินการ อย่างชัดเจน ซึ่งการประเมินดังกล่าวยังไม่เคยมีการดำเนินงานในโครงการสถานศึกษาแบบอย่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษา พอเพียง)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
2. เพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

1.4 ขอบเขตด้านตัวแปร

การประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปร ดังนี้

- 1) ด้านบริบท
- 2) ด้านปัจจัยนำเข้า
- 3) ด้านกระบวนการ
- 4) ด้านผลผลิต

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)” หมายถึง สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนการสอนและบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งใน การพัฒนา และการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อ ก้าวทันต่อยุค โลกาภิวัตน์

“หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับเริ่มจากครอบครัว ชุมชน ถึงกระทั่งระดับรัฐ ในการพัฒนาประเทศ และ การบริหาร ประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุค โลกาภิวัตน์ ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และระบบภูมิคุ้มกันในตัว จึง จำเป็นต้องอาศัยทั้ง ความรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวัง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ ใน ทุก ๆ ขั้นตอน และขณะเดียวกันจำเป็นต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับ ให้มี ความสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ สามารถดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญา

“การประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)” หมายถึง กระบวนการตัดสิน คุณค่าความเหมาะสมและประสิทธิผลของโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตัดสินผลของการประเมินหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการ ประเมินแบบจำลองของซิปป ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

1. ด้านบริบท (Context) หมายถึง การประเมินผลสภาวะแวดล้อมถึง ความเป็นไปได้ ตามสภาพจริง วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่มีในโครงการ ได้แก่ หลักการของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการและความต้องการของชุมชน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง การประเมินผลโครงสร้างของโครงการ รวมถึง การจัดการบริหาร โครงการต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ

3. ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการตรวจสอบความสามารถที่จะบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ เอกสารโครงการ กิจกรรมการเรียน การสอนตามโครงการ การนิเทศกำกับติดตามและการประเมินผล

4. ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมของ โครงการ ได้แก่ คุณภาพและความสามารถของนักเรียน โดยภาพรวมการบริหารจัดการของ โครงการฯ การจัดการเรียนการสอนของครู ความรู้ ทักษะ และผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนในโครงการฯ

“เกณฑ์คุณภาพ” หมายถึง การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) หมายถึง รายการ ประเมิน และเกณฑ์การประเมินโครงการสถานศึกษาพอเพียง มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการ บริหารจัดการ สถานศึกษาด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ด้านการ พัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา และ ด้านผลลัพธ์ความสำเร็จ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง มีนโยบาย และบูรณาการในแผนปฏิบัติ งานประจำปี ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ และแผนปฏิบัติการประจำปีที่น่าเชื่อถือ หลัก ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา นำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย แผนงาน การดำเนินการ ติดตามประเมินผล และปรับปรุงแผนงานโครงการ รวมถึงกิจกรรมด้านวิชาการที่ บูรณา การตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งการเรียนรู้และมีการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม และ ปรับปรุงพัฒนาบริหารจัดการงบประมาณให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง จัดหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ วิจัย และจัดแผนการ เรียนรู้บูรณา การตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และบูรณาการให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมเพื่อบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง มีกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือชุมชน ที่ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนและอยู่อย่าง พอเพียง มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตอาสา มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและกิจกรรม สาธารณะ ประโยชน์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และติดตามผล นำมาพัฒนา และปรับปรุง

4. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง มีแผนงาน โครงการพัฒนา ประชุม /อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและจัดกิจกรรม ส่งเสริมการดำเนินชีวิต การปฏิบัติภารกิจหน้าที่และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ติดตามผลการดำเนินโครงการ นำผลการติดตามมาปรับปรุง เพื่อพัฒนา และขยายผล เผยแพร่

5. ด้านผลลัพธ์ความสำเร็จ หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ คุณภาพและความสามารถของผู้เรียน การบริหารจัดการของโครงการ การจัดการเรียนการสอนของครู ความรู้ทักษะ และผลที่เกิดกับนักเรียนในโครงการฯ

“การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชน รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษาสีลมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยมเอกลักษณ์ ความเป็นไทย

“การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การวางแผนงานเพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำหลักปรัชญาเหล่านี้มาประยุกต์ใช้โดยตั้งอยู่บนความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขที่ต้องมีใช้ทั้งความรู้ และ คุณธรรมร่วมกัน เพื่อให้มีความสมดุลมั่นคง และยั่งยืน

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

การประเมินโครงสร้างสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4 มีประโยชน์ดังนี้

1.6.1 ได้ข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวางแผนการดำเนินงานตามโครงการในปีต่อไป ให้โครงการโรงเรียนบ้านปูนวิทยา มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

1.6.2 ได้ข้อมูลตามความคิดเห็นของนักเรียน ทราบปัญหา ข้อเสนอแนะที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนตามโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการรับนักเรียนในปีการศึกษาต่อไป และนำข้อคิดเห็นมาพิจารณาแก้ไข ปรับปรุง ให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน

1.6.3 ได้สารสนเทศด้านผลการดำเนินงานจากการจัดการเรียนการสอนและการบริหาร จัดการโครงการ ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการ เพื่อนำผลไปปรับปรุง กระบวนการการบริหารจัดการโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การบริหารจัดการตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียน

1.6.4 โครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ เป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่นได้แนวทางการจัดการเรียนการสอน ตามโครงการ สถานศึกษาพอเพียง ตลอดจนการดำเนินงานตามโครงการไปใช้ในการพัฒนาโครงการของ โรงเรียนตนเอง ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รายงานการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยตามแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) ดังนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา อำเภอขุนหาญ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจาก ประชากรนั้น กำหนดขนาดตัวอย่างตาม Krejcie และ Morgan (ส่งศักดิ์ ทิตาราม, สรชัย พิศาลบุตร, และเกียรติภูมิ ชูเกียรติศิริ, 2554) ดังนี้

1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 10 คน

3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

ประชากรเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 70 คน ใช้ประชากรในการวิจัย

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลแบบสอบถาม

ผู้ให้ข้อมูล	โรงเรียนบ้านปูน	รวม
ผู้บริหารสถานศึกษาและครู	10	10
นักเรียน	50	50
ผู้ปกครองนักเรียน (คณะกรรมการสถานศึกษา)	10	10
รวม	70	70

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำการวิเคราะห์ ชื่อ “รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ทำ” โดยได้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ แผนการศึกษาชาติ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. วิเคราะห์เอกสาร (content analysis) ตามแบบวิเคราะห์เอกสารที่สร้างขึ้นใช้ ในการวิจัยครั้งนี้
3. ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ขั้นตอนที่ 2

เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

การพัฒนา (Development: Dy) เพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง(รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา) โดยผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาและ จัดทำนวัตกรรมและตั้งชื่อ นวัตกรรมตาม

องค์ประกอบ นำนวัตกรรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรการสอน การวัดและประเมินผล ด้านเศรษฐกิจพอเพียงและการวิจัย จำนวน 7 คน

การวิจัยเชิงปริมาณ (Research: R) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 10 คน

1. นำผลจากการวิเคราะห์เอกสารตามขั้นตอนที่ 1 มาใช้เป็นข้อมูลในการยกร่างเอกสารรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ โดยการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ศึกษาเอกสาร ตำรา ผลการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาคุณธรรม รูปแบบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) และอุปสรรคในการพัฒนารูปแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 พบว่า ต้องมีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตัดสินผลของการประเมินหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยประยุกต์ใช้การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ รูปแบบการประเมินแบบจำลองของชิป ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) เพื่อใช้เป็นสื่อเครื่องมือในการพัฒนาการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

3. สร้างรูปแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดย กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเอกสารรูปแบบของเอกสารรูปแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา เพื่อให้ศึกษาด้วยตนเองและใช้เป็นสื่อเครื่องมือแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

4. กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและรูปแบบของเอกสารรูปแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาโดยมีโครงสร้างเนื้อหาที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ 1 บทนำ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ส่วนที่ 3 แนวทางขับเคลื่อนนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ส่วนที่ 4 กรอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง

ส่วนที่ 5 สรุป

5. เขียนเอกสารรูปแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ฉบับร่าง

6. สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินรูปแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ซึ่งแบบสอบถามมีจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบวัด 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 2 หมายถึง ระดับน้อย 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 4 หมายถึง ระดับมาก 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด (สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2554)

7. นำแบบสอบถามและร่างคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความสอดคล้อง (IOC) และจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้อง แต่ละฉบับเกิน 0.6 ได้ปรับปรุง รายชื่อตามที่คุณผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะและตัดข้อที่ไม่ผ่านเกณฑ์ โดยใช้ สูตร การหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม Index of Item – Objective Congruence (IOC) เฉลี่ยโดยรวมทั้งฉบับ

$$\text{สูตรการคำนวณ IOC} = \sum R/N$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ได้แก่

- 1) ดร.วันชัย บุญทอง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
- 2) นายธีระวัฒน์ คำศรี ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
- 3) นายมานิตย สติธิศร ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
- 4) นายชวน แก้วกัญหา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
- 5) นางสาวอาภรณ์ จันทร์สว่าง ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
8. ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้
 - 1) ควรตัดเนื้อหาที่ไม่เกี่ยวข้องออก
 - 2) สร้างรูปแบบโมเดลให้ชัดเจนเป็นกราฟฟิก
 - 3) ตรวจสอบการพิมพ์ให้ถูกต้อง ไม่ฉีกคำ แยก หรือตัดคำ
 - 4) ขนาดของตัวอักษรควรมีขนาดเหมาะสม อ่านง่าย เว้นวรรคตอนให้ถูกต้อง

9. ปรับปรุงแก้ไขเอกสารคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

10. นำเอกสารคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง เพื่อประเมินความเหมาะสมของ เอกสารก่อนนำมาทดลองใช้

11. ควรเพิ่มรายละเอียดการพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้และหาประสิทธิภาพเอกสารคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การทดลองใช้และพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยได้วางแผนร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำนวน 10 คน บุคลากรเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาแบบคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยสร้างข้อตกลงร่วมกันในการทดลองใช้เอกสาร ร่วมพัฒนาให้ ข้อมูลต่างๆ สำหรับการวิจัย

ระยะเวลาในการทดลองเริ่มตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม 2563 ถึง วันที่ 16 กรกฎาคม 2563 โดยครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 10 คน ได้สะท้อนผลการพัฒนา เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2563 ห้องประชุมโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 โดยกำหนดหัวข้อการสะท้อนผลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ปัญหาการสะท้อนผลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่พบตลอดจนให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ระยะที่ 2 การพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

เมื่อทดลองพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยากับกลุ่มเป้าหมายแล้ว ได้ปรับปรุงเอกสารตามข้อเสนอแนะให้มีความลง การพัฒนาและบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน มากยิ่งขึ้น จากนั้นนำมาใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านปูนวิทยา เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2563 ถึง วันที่ 1 มีนาคม 2564 คู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาเสนอแนะให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ให้มีความชัดเจน

5. นำคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาไปใช้ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2564 ถึง วันที่ 30 กันยายน 2564

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินและรายงานผล

ศึกษาผลการใช้คู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ เอกสารคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

2) แบบประเมินเอกสาร “เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา” สำหรับผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมิน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1) แบบสอบถาม เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา (แบบประเมินโครงการ)

2) แบบสอบถามสัมภาษณ์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา (แบบประเมินโครงการ) มีดังนี้

ประชากรเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 70 คน ใช้ประชากรในการวิจัย

1) ศึกษาโครงการกิจกรรมเพื่อสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

2) กำหนดรูปแบบการประเมินเป็นแบบซีป (CIPP Model) ประกอบด้วย ผลการศึกษาด้าน บริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ความต้องการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โอกาสหรือแนวทางที่จะไปสู่ความสำเร็จตามความมุ่งหวัง การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินแนวทางการใช้ทรัพยากร ด้าน บุคลากร วัสดุ ทรัพย์สิน เวลาที่ใช้ไป และงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้งความคุ้มค่า เพื่อการ บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมิน การดำเนินการกิจกรรมตามโครงการ มีกระบวนการ วิธีการ ที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ได้ จากการดำเนินโครงการ และการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ เป็นการวัด ความสำเร็จจากความพยายามในการบรรลุเป้าหมาย (Stufflebeam, 2004)

3) กำหนดและจัดทำกรอบการประเมิน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ตัวแปร ที่ศึกษา ตัวบ่งชี้ แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมิน

4) ศึกษาวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) โครงการกิจกรรมเพื่อสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านปูนวิทยาถึงความสอดคล้อง กับบริบทของโครงการได้แก่ ค่านิยม 12

ประการ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พันธกิจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 วิสัยทัศน์ พันธกิจ โรงเรียนบ้านปูนวิทยา เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้อง กับโครงการด้านบริบท และศึกษาวิเคราะห์แผนพัฒนาการศึกษา และ แผนปฏิบัติการประจำปี โรงเรียนบ้านปูนวิทยาเพื่อวิเคราะห์ความเพียงพอด้านปัจจัย เบื้องต้นในการ ดำเนินการตามโครงการ แล้วสรุปผลการวิเคราะห์

5) สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ประชากรเป็นผู้บริหารและครู จำนวน 70 คน ใช้ประชากรในการวิจัยจำนวน 3 ฉบับ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้ง 3 ฉบับ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลของ ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ประกอบด้วย ตำแหน่ง อายุ ชั้นเรียน สถานะภาพ (ชาย/หญิง) ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (นลินี ฌ นคร, 2550) เพื่อเก็บข้อมูลจากประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ โดยแยกตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ฉบับที่ 1 ผู้บริหารและครูเป็นผู้ตอบ จำนวน 25 ข้อ ฉบับที่ 2 นักเรียนเป็นผู้ตอบ จำนวน 21 ข้อ ฉบับที่ 3 ผู้ปกครองเป็นผู้ตอบ จำนวน 25 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

5.1) ศึกษาเอกสาร ตำรา ผลการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง การพัฒนาคุณธรรม รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model)

5.2) สร้างแบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ผู้บริหารและครู เป็นผู้ตอบ ฉบับที่ 2 นักเรียนผู้ร่วมกิจกรรม เป็นผู้ตอบ และฉบับที่ 3 ผู้ปกครองนักเรียนที่ร่วมกิจกรรม เป็นผู้ตอบ ซึ่งแต่ละฉบับครอบคลุมด้านบริบท ปัจจัย กระบวนการดำเนินการ และด้านผลผลิตของโครงการ เป็นแบบวัด 5 ระดับ คือ 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด 2 หมายถึง ระดับน้อย 3 หมายถึง ระดับปานกลาง 4 หมายถึง ระดับมาก 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด (สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2554)

5.3) นำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 ท่าน พิจารณาความสอดคล้อง (IOC) และจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมีค่าความสอดคล้อง แต่ละฉบับเกิน 0.6 ได้ปรับปรุง รายข้อตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

5.4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ หาค่า ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าความเที่ยงตรงแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (r -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น คือ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียนมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92 จึงนำไปเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย (สมถวิล วิจิตรวรรณ, 2554)

5.5) นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวม แยกประเภท นับจำนวนแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แล้วสรุปผล

6) จัดสนทนากลุ่ม (Focus group) ครูที่ปรึกษากิจกรรมตามโครงการ โดยการจัดเตรียม รายการหัวข้อสนทนาโดยบูรณาการ วัตถุประสงค์ของโครงการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และกรอบการประเมินแบบชิป (CIPP Model) เชิญครูตัวแทนกิจกรรม ทั้ง 5 กิจกรรม ร่วมสนทนากลุ่ม ณ สถานที่กำหนด สรุปผลบันทึกการสนทนากลุ่ม

2. สร้างแบบสอบถามสัมภาษณ์เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็น เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ ศึกษาเอกสาร โดยการศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อิงเกณฑ์จากหนังสือการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2535 : 59-63) จากหนังสือการวัดผลการศึกษาของ สมนึก ภัททิยธนี (2544 : 213-232) และศึกษาเอกสารแนวทางการประเมินปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้รูปแบบ CIPP แล้วกำหนดรูปแบบของคำถาม

3) สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 5 ข้อ

4) ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหา (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมาโดยหาค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน (ใช้เกณฑ์การตัดสินความเห็นพ้อง 5 ใน 7 ท่าน) หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาแล้วความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity)

5) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

6) ทดลองใช้ (Try-Out) โดยนำแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข ทดลองใช้กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คน แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุงเพื่อให้แบบสอบถามได้มาตรฐาน แล้วทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (-Coefficient) ของครอนบร็ค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด , 2538, หน้า 174) ซึ่งค่าของ C (Alpha) ที่ได้จะแสดงถึงระดับความคงที่ของแบบสอบถาม จะมีค่าระหว่าง $0 < 1$ ค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 แสดงว่ามีความเชื่อถือได้มาก ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (C-Coefficient) ซึ่ง ผลที่ได้จากการทดลองใช้มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.907

7) พิมพ์แบบสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการใน 3 ขั้นตอน คือ

- 1) จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษา วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อพิจารณาด้านบริบท และด้านปัจจัยดำเนินการโครงการกิจกรรมเพื่อสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
- 2) จากประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนโดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

- 4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ แบบสอบถามประเมินโครงการ วิเคราะห์ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มากที่สุดมาก

4 คะแนน หมายถึง มาก

3 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง น้อย

1 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลความหมาย โดยการนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : ค่าเฉลี่ย มีความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย

4.51-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มาก

2.51-3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง น้อย

1.00-1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการศึกษาวิเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่มครูที่ปรึกษา กิจกรรมใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{ตัวเลขที่ต้องการเปรียบเทียบ}}{\text{จำนวนเต็ม}} \times 100$$

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนแต่ละตัว

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum$ แทน ผลรวม

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยโดยใช้กระบวนการศึกษาตามแบบการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. สรุป
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา เป็นแนวทางในการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากที่ผ่านมามีการนำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในทางการศึกษานั้นเป็นการนำองค์ความรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ จักรพันธุ์ วิชาอัครวิทย์ (2564) ที่กล่าวว่า การขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางการศึกษาส่วนใหญ่ เป็นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร และบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ดังนั้นครูส่วนใหญ่จึง ต้องการเห็นนวัตกรรมที่เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานในการพัฒนา สอดคล้องกับแดเนียลแอลสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า รูปแบบการประเมินแบบ CIPP การประเมินผลนั้นมีสิ่งสำคัญที่ต้องประเมินอยู่ 4 ด้าน คือ ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีปรัชญาเป็นแนวคิดหลักของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังที่สมศักดิ์ เตชะโกสิต (2559) ที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้จิตวิศกรรมทางวิทยาศาสตร์ ด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมเพื่อการรู้สละเต็ม เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรัชญาทาง วิทยาศาสตร์ด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมบนฐานการเรียนรู้สละเต็มและ ธนชัย ใจสา (2561) ที่ได้ ดำเนินการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้ แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้ใช้ทฤษฎีการสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้เป็นปรัชญาหรือเป็นหลักในการสร้าง

จากการศึกษาเพื่อประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินโดยภาพรวมพบว่า นักเรียน ผู้ปกครองและครู มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีความ เหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านบริบท และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านผลผลิต

2. ผลการประเมินด้านบริบท (Context) ในภาพรวมพบว่า ด้านบริบทมีความเหมาะสม อยู่ใน ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ บรรยากาศของ สถานที่เรียนรู้ เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน ในความคิดเห็นของผู้ปกครอง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการสถานศึกษา พอเพียง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการมาก และในความคิดเห็นของครูพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ วัตถุประสงค์ของโครงการสถานศึกษา พอเพียง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการ

3. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวมพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯ มีความพร้อมในการเตรียมการสอน ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการเหมาะสม ในความคิดเห็นของ ผู้ปกครองพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯ มีความพร้อม ในการเตรียมการสอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการเหมาะสม และในความคิดเห็นของครูพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ งบประมาณในการจัดการเรียน การสอนมีเพียงพอและเหมาะสมกับโครงการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานที่ในการจัด กิจกรรมในโครงการ

4. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมพบว่า ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะและให้ข้อมูลย้อนกลับ อย่างสม่ำเสมอ ในความคิดเห็นของผู้ปกครองพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เกณฑ์การ ประเมินผลงานของนักเรียนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โครงการฯ มีความหลากหลายของการจัดกิจกรรม และในความคิดเห็นของครู พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะและ ให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ

5. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมพบว่า ด้านกระบวนการมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผลงานของนักเรียนประสบผลสำเร็จทุกครั้งที่ได้ปฏิบัติในความคิดเห็นของ ผู้ปกครองพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือนักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการพัฒนา การศึกษาและทักษะชีวิตได้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนสามารถถ่ายทอดและเผยแพร่ ความรู้แก่ผู้อื่น และในความคิดเห็นของครู พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ กิจกรรมการจัดการ เรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ตอบสนองความต้องการของชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นักเรียนสามารถปฏิบัติ กิจกรรมสำเร็จตามโครงการ

5.2 อภิปรายผล

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในสภาพจริง (Y) คือ ด้านบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ (A) ด้านผู้สอน (B) ด้านนวัตกรรม (C) ด้านสภาพแวดล้อม (D) ด้านผู้เรียน (E) สามารถพยากรณ์การนำไปใช้ไปจริงได้ร้อยละ 61.8 ทั้งนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ต้องเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้ สามารถสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นไป ตามที่กล่าวถึงโดยเฉพาะการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้เรียนสามารถออกแบบวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งเนื้อหา ปริมาณการรับรู้และแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของปจจัย คัมสิงห์สันต์ (2560) ที่ได้ ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของครูที่สอนวิทยาศาสตร์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงสุด คือ ด้านความเป็นผู้ใฝ่รู้ ($\bar{x} = 4$) ซึ่งมีความสำคัญในรูปคะแนน มาตรฐาน

(B) เท่ากับ 673 รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนการสอน (x 3) และด้านบรรยากาศในชั้นเรียน (x =8) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญ เท่ากับ 521 และ 373 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาครู พบว่า ครูสามารถจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างดี มีการใช้วิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาครูในครั้งนี้เป็นการทดลองตามสภาพจริงที่ครูจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่การ วิเคราะห์หลักสูตร การเลือกเนื้อหา และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี และในระหว่างที่ครูปฏิบัติกิจกรรมนั้นผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป.) ที่สรุปแนวคิดเกี่ยวกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่า เป็นการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาบนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิก ในชุมชน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาไม่ใช่หัวเรื่องในการสอนส่วนกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาครูที่ออกแบบตามแบบแผนการทดลองถึงการทดลอง (quasiexperimental design) แบบ time series design เพื่อเรียนรู้สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามบริบท ที่เป็นจริง เป็นการวัดผลก่อนพัฒนาเพื่อให้วัดกรรมสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ของครูให้มากที่สุด และ ที่สำคัญที่สุด คือ การยอมรับนวัตกรรมของครู กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสภาพ การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของครูในสภาพจริงทั้งเอกสาร หลักฐานและการเยี่ยมห้องเรียนทำให้ผู้วิจัยเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ของครู และเมื่อทำการคืนข้อมูลของครูให้กับครู ยิ่งทำให้ครูตระหนัก และต้องการ เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อทำการพัฒนาแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรเป็นฐาน ตามเนื้อหาที่ครูต้องจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอยู่แล้ว จึงทำให้ครูได้รับทั้งความรู้ และ ชื่นงานที่พัวพันในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้วิจัยติดตามการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงอีก 3 ครั้ง ซึ่งทำให้ ทั้งผู้วิจัยและครูได้เรียนรู้แนวทางการจัดการเรียนรู้และมีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

3. ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน ตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากครูได้เรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในบริบทและสถานที่ที่ครูทำงานจริง โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้แนะนำในการดำเนินกิจกรรม และช่วยตอบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ทำให้ครูเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วย ตนเองมากยิ่งขึ้น ส่วนผู้เรียนนั้นมีความพึงพอใจที่ได้ออกแบบความรู้ ปริมาณความรู้ และแหล่งเรียนรู้เอง รวมทั้งได้เรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนนักเรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและการแบ่งกลุ่ม สิ่งที่ครูและ ผู้เรียนได้รับมากที่สุด คือ การเรียนรู้วิธีเรียน ซึ่งมีค่ามากกว่า

การเรียนรู้เนื้อหา เพราะการเรียนรู้วิธีการเรียน จะเป็นสมรรถนะที่ติดตัวผู้เรียนและใช้ในการศึกษาหาความรู้ที่มีอยู่อย่างมากมายได้อย่างไม่จำกัดนั่นเอง

จากผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน ในครั้งนี้มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียน ได้มีการวางแผนโครงการ เตรียมความพร้อมในการดำเนินโครงการ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การดำเนินชีวิตและตอบสนอง ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงทำให้ภาพรวมของการบริหารจัดการ โครงการฯ มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ Stufflebeam and Shang (2017) กล่าวถึง แนวทางการประเมินถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้ประเมินต้องพิจารณาเพื่อต้องการทราบผลจากสภาพความเป็นจริงให้ครอบคลุมและ ตอบสนองความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้มากที่สุด ซึ่ง สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการที่ทำให้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ถึงโครงการ ข้อมูล ที่ได้จากการประเมินโครงการเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจว่า โครงการดังกล่าวควรได้รับการขยาย งาน สนับสนุนให้คงอยู่ต่อไปหรือสมควรระงับการดำเนินการประเมินจะต้องให้ได้ข้อมูลที่ช่วย ผู้บริหารตัดสินใจในการเลือกหนทางปฏิบัติในการแก้ปัญหา ผลของการประเมินควรจะสามารถ นำไปช่วยปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ ศุภวัฒน์ เทียมศรีชื่นกร (2565) ได้ประเมิน ประเมินโครงการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model ซึ่งผลการประเมินแสดงให้เห็นว่า การประเมิน เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจรวมทั้งแก้ไขปัญหาในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ

2. ผลการประเมินด้านบริบท (Context) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะความสอดคล้องและความเหมาะสมของโครงการกับบริบทโรงเรียนตลอดจน ความพร้อมของครูผู้สอนและวิทยากร สื่อการสอนที่เป็นส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีความสอดคล้อง ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธ์ (2556) กล่าวว่า การประเมิน บริบทเป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินโครงการใด ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดหลักการและ เหตุผล รวมทั้งเพื่อพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว และสอดคล้องกับ Donna Anita Walker (2011) ได้ประเมินโครงการมีความเหมาะสม ไปในทิศทางเดียวกัน โดยคำนึงถึงความพร้อมของบริบทที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนจึงสามารถกำหนดแผนงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม

3. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะทั้งนี้เป็นเพราะ โรงเรียนได้จัดการในส่วนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ อาคารและสถานที่ มีความทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการ เป็นปัจจัย ที่

สนับสนุนและเอื้อต่อการดำเนินของโครงการให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่ง สอดคล้องกับ รัตน์ บัสน์ (2556) กล่าวว่า การประเมินปัจจัยเป็นการประเมิน เพื่อพิจารณา ถึงความเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ และสอดคล้องกับ แนวคิดของ Stufflebeam and Shang (2017) กล่าวว่า การประเมินปัจจัยนำเข้าเป็นการประเมิน เพื่อพิจารณา ถึงความเป็นไปได้ของโครงการความเหมาะสมและความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการ ดำเนินโครงการ เช่น อาคาร สถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ เวลา งบประมาณ เป็นต้น โดย สอดคล้องกับ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) (2004) กล่าวว่า ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการมีส่วนที่เอื้อต่อ ผู้มีอำนาจตัดสินใจนำข้อมูลที่สำคัญของโครงการมาพิจารณาหรือประมาณ เช่น โครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ด้านความเหมาะสม ด้านความเพียงพอของวัสดุ ทรัพยากร เช่น งบประมาณดำเนินโครงการ บุคลากรหรือทีมงาน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนแผนงานของโครงการ และจินตนาพร ศรีจันทร์ และสุนทรโคตรบรรเทา (2565) ได้ศึกษาระดับและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตวาริน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี-อำนาจเจริญ ซึ่งประเมินโดยใช้รูปแบบจำลองซิป (CIPP Model) ด้านปัจจัย นำเข้าของครูผู้สอนประเมินว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินด้านกระบวนการ (Process) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียน ได้ดำเนินตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพ ของผู้เรียนในด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ซึ่งสอดคล้องกับ สุวรรณ บรรจง (2558, น. 94) ได้ทำการประเมินโครงการเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน บ้านกอกวิทยา การ โดย CIPP Model ซึ่งผลประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก เนื่องจากโครงการมีการวางแผนเตรียมความพร้อมหลาย ๆ ด้าน ในการดำเนินการของ โครงการเป็นไป ตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ การวางแผนดำเนินงานมีความชัดเจนครูผู้สอน บุคลากรเพียงพอ ดำเนินการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง มีการใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมในกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อ พัฒนานักเรียนสอดคล้องกับ ธงชัย เหมเกียรติกุล (2562) การประเมินผลโครงการพัฒนาผู้เรียน ด้วย การน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริในโรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ด้านบุคลากรในการดำเนินโครงการ มีจำนวนเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาชีวะใน โรงเรียน

5. ผลการประเมินด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะโรงเรียนมุ่งเน้นไปที่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ที่นักเรียนได้นำไป ปฏิบัติ นำไปขยายผลในชุมชนรวมไปถึงการเป็นโรงเรียนต้นแบบในโครงการสถานศึกษาพอเพียง มี ความสอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2552) ที่เน้นให้นักเรียนทุกระดับ

มีลักษณะอันพึงประสงค์โดยเฉพาะในด้านอยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่น ในการทำงาน โดยสอดคล้องกับ จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนที่ต้องการให้เด็กในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นมีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ในด้านการอยู่อย่างพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับ คำรณ กันทะวะ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ พัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นให้ปฏิบัติจริงของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ผลการวิจัย ด้านผลผลิต พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ สามารถพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ พฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงได้ในระดับ มาก นักศึกษามีความ คิดเห็นเกี่ยวกับผลการฝึกอบรม การนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และความคิดเห็นที่มี ต่อโครงการ ฝึกอบรมทั้งหลักสูตร โดยภาพรวมและรายด้านมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับ มากทุกด้านนั้น เป็นเพราะการให้ความสำคัญต่อโครงการฝึกอบรมครั้งนี้ของทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการฝึกอบรม และผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม ที่มีความ ต้องการเข้าร่วมการฝึกอบรม เพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และสอดคล้องกับศุภวัฒน์ เทียมศรีรัชนิกร (2565) ศึกษา การ ประเมินโครงการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนแห่งหนึ่งใน จังหวัดชลบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Model พบว่า ด้านผลผลิต ในภาพรวมมีความ เหมาะสมอยู่ในระดับ มาก คือ มีความเหมาะสมในส่วนของ การประเมินความสำเร็จของผู้เรียนและ ความสำเร็จของโครงการ ในด้านการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินงานตามลำดับ ซึ่งช่วยให้ ทราบถึงผลผลิตโครงการ ที่บรรลุเป้าหมายของโครงการ ที่วางไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนมุ่งเน้นไปที่ ความสำเร็จของตัวผู้เรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1) ถึงแม้ผลการศึกษาการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการ ประเมิน CIPP Model 4 ด้านในภาพรวมและในรายด้านจะอยู่ในระดับ เหมาะสมมาก แต่ก็ยังสามารถ ปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด จึงควรวางแผนในการปฏิบัติงาน นิเทศ กำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอเป็นระบบ เน้นให้ทุกฝ่าย มีส่วนร่วมด้วยกันทั้งหมด

2) ผลการประเมินด้านบริบทจะอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีบางหัวข้อที่ระดับผล การประเมินค่อนข้าง น้อย คือ สภาพบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควร จัดบรรยากาศและจัดหาแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัยและเพียงพอต่อความ ต้องการของผู้เรียน

3) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก แต่มีบางหัวข้อที่ผลการ ประเมินค่อนข้างน้อย คือ ความเหมาะสมของสถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการฯ ยังไม่ เหมาะสมเท่าที่ควร ดังนั้นโรงเรียน ควรจัดสถานที่ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดกิจกรรม โครงการฯ

4) ผลการประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับมาก แต่มีบางข้อที่ผลการ ประเมินค่อนข้างน้อย คือ การติดตามผลการดำเนินโครงการฯ ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามผลการดำเนินโครงการอย่างสม่ำเสมอ

5) ผลการประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับมาก แต่มีบางข้อที่ผลการประเมิน ค่อนข้างน้อย คือ นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้และนำไปใช้ได้ ดังนั้น ทางโรงเรียนจึงจำเป็นต้อง ให้นักเรียนได้ฝึก เรียนรู้ ฝึกลงมือทำงานชำนาญ

6) ส่งเสริมให้ชุมชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพราะผลการประเมินจากผู้ปกครองในด้านกระบวนการและผลลัพธ์ยังต่ำกว่าผลการ ประเมินจากนักเรียนและครู

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาการทำการกิจกรรมการเรียนรู้ตามโครงการสถานศึกษาพอเพียง โดย การวิจัยเชิงคุณภาพ
- 2) ควรศึกษาสภาพการปฏิบัติงานโครงการสถานศึกษาพอเพียงเพื่อให้ทราบ สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 3) ควรศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินตามโครงการสถานศึกษาพอเพียง ของโรงเรียนแกนนำทั่วประเทศ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาไว้ดังนี้

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 2) เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. การสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
2. ผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product)

การสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

1. นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนใน 3 ข้อ 2 เงื่อนไข คือ วิธีการ เรียน 1.1 ต้องรู้อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้ 1.2 ต้องรู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้ 1.3 ต้องรู้จากที่ใด: แหล่งความรู้ เงื่อนไข: 1. คุณธรรม 2. การเปลี่ยนแปลง 2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ 3) ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อการแสวงหาความรู้ 4) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 5) ผู้เรียนมีทักษะการทำงานและการแก้ปัญหา 6) ผู้เรียนมีทักษะการอภิปราย และวิพากษ์ 7) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร และการนำเสนอ งาน 8) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น และในชีวิตประจำวัน 9) ผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน 10) การประเมินผลเป็นไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 11) ผู้เรียน มีภูมิคุ้มกันต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงของโลก และรูปแบบการประเมินแบบ CIPP การประเมินผลนั้นมีสิ่งสำคัญที่ต้องประเมินอยู่ 4 ด้าน คือ ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

2. รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีชื่อย่อภาษาไทยว่า รู้พอเพียง และชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า LS. Model อ่านว่า รูปแบบแอลเอสหรือแอลเอสโมเดล และชื่อย่อของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ MK. Model อ่านว่า รูปแบบเอ็มเคโมเดล ประกอบด้วย

1. ปรัชญา (philosophy): ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. ทฤษฎี (theory) 2.1) ทฤษฎีรูปแบบการประเมิน CIPP Model ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) และการสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. หลักการ (principles): 3.1) ผู้เรียนต้องได้รับการเรียนรู้อย่างพอเพียงจนเกิดภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลง 3.2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนมากกว่าเนื้อหา 3.3) สามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้ในการเรียนอื่น และชีวิตประจำวันได้ 3.4) มีการเสริมแรงตลอดการเรียนรู้ และ 3.5) ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เป้าหมาย (aims): 4.1) การเรียนรู้วิธีการเรียน และ 4.2) การลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ด้วยตนเอง
5. วัตถุประสงค์ (objective): 5.1) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนใน 3 ข้อ 2 เงื่อนไข คือ วิธีการ เรียน 1.1 ต้องรู้อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้ 1.2 ต้องรู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้ 1.3 ต้องรู้จากที่ใด: แหล่ง

ความรู้ เจื่อนใจ: 1. คุณธรรม 2. การเปลี่ยนแปลง 5.2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ 5.3) ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อการแสวงหาความรู้ 5.4) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 5.5) ผู้เรียนมีทักษะการทำงานและ การแก้ปัญหา 5.6) ผู้เรียนมีทักษะการอภิปราย และวิพากษ์ 5.7) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร และการนำเสนอ งาน 5.8) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น และในชีวิต ประจำวัน 5.9) ผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน 5.10) การประเมินผลเป็นไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5.11) ผู้เรียน มีภูมิคุ้มกันต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงของโลก

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (learning management process):

6.1) ขั้นเตรียม (preparation) 1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational activities) 2. เนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (content and objectives that must be learned) 3. จินตนาการ สานผลการเรียนรู้ (imagination of learning results) 4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (set learning objectives) 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (what to Learn) 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (how much to Learn) 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (how to Learn) และ 4.4 สิ่ง que เรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่: ใส่ใจแหล่งข้อมูล (data source)

6.2) ขั้นสร้างความรู้ (knowledge creation) 1. เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (learn how to learn) 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม 1.2 แบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอชิ้นงานของตนเองในกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนการวิเคราะห์หลักสูตร และเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างดี มีการใช้วิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง ครูถามนักเรียนว่า ในหัวข้อที่จะเรียนนี้ นักเรียนคิด ว่า 1) ต้องรู้อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้ 2) ต้องรู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้และ 3) ต้องรู้จากที่ใด: แหล่งความรู้และ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 1) คุณธรรม 2) การเปลี่ยนแปลง ซึ่งกิจกรรมนี้ ครูสะท้อนว่า นักเรียน เรียนรู้วิธีการเรียนว่า ในเนื้อหาหนึ่ง ๆ เขาต้องรู้อะไรแค่ไหน อย่างไร ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหาความรู้ นักเรียนสะท้อนว่า ถ้าเขามีวิธีการเรียนรู้ติดตัว เขาสามารถรู้สิ่งที่ เขาอยากรู้ได้โดยลดการสอนจากครูและมีเหตุผลที่จะรู้ รวมทั้งเลือกสิ่งที่ต้องรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนผลการ เรียนรู้ของนักเรียนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียน

2. ผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต่อการประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ

ด้าน	นักเรียน			ผู้ปกครอง			ครู			โดยรวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1.บริบท	4.17	0.54	มาก	4.18	0.55	มาก	4.23	0.66	มาก	4.19	0.58	มาก
2.ปัจจัยนำเข้า	4.18	0.57	มาก	4.11	0.58	มาก	4.20	0.52	มาก	4.16	0.55	มาก
3.กระบวนการ	4.27	0.44	มาก	4.14	0.60	มาก	4.08	0.64	มาก	4.16	0.56	มาก
4.ผลผลิต	4.26	0.46	มาก	4.16	0.52	มาก	4.08	0.64	มาก	4.16	0.54	มาก
รวม	4.23	0.38	มาก	4.14	0.45	มาก	4.14	0.57	มาก	4.16	0.55	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูน วิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.55) โดยความคิดเห็นของนักเรียน ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.38) ความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.45) และความคิดเห็นของครู ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาผลการประเมินโดยภาพรวม เป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมมากที่สุด คือ ด้านบริบท ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.58) รองลงมาคือด้านกระบวนการ ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.56) สำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.54)

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านบริบท

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. นักเรียนมีความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการสถานศึกษาพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.23	0.72	มาก
2. นักเรียนมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นระเบียบสวยงาม ร่มรื่น มากน้อยเพียงใด	4.08	0.98	มาก
3. นักเรียนคิดว่าแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการมากน้อยเพียงใด	4.28	0.79	มาก
4. นักเรียนคิดว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียนมากน้อยเพียงใด	4.24	0.80	มาก
5. นักเรียนคิดว่าบรรยากาศของสถานที่เรียนรู้ เหมาะสมกับ การเรียนรู้ของนักเรียนมากน้อยเพียงใด	4.03	1.01	มาก
รวม	4.17	0.54	มาก

จากตารางที่ 4.2 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยาต่อด้านบริบท พบว่า ความคิดเห็นในแต่ละ ประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.28$) คือ แหล่ง เรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.03$) คือ บรรยากาศของสถานที่เรียนรู้ เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านบริบท

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ท่านมีความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการสถานศึกษาพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.27	0.76	มาก
2. ท่านมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นระเบียบสวยงาม ร่มรื่น มากน้อยเพียงใด	4.21	0.76	มาก
3. ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการมากน้อยเพียงใด	4.05	0.85	มาก
4. ท่านคิดว่าระยะเวลาในการจัดทำกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.14	0.85	มาก
5. ท่านคิดว่าครูหรือวิทยากรมีความสามารถและประสบการณ์การสอนมากน้อยเพียงใด	4.22	0.86	มาก
6. ท่านคิดว่าโรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อเพียงพอต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด	4.20	0.87	มาก
รวม			มาก

จากตารางที่ 4.3 ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านบริบท พบว่าความคิดเห็นในแต่ละ ประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.27$) ความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการสถานศึกษาพอเพียงและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.05$) คือ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครู ด้านบริบท

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ท่านคิดว่าโรงเรียนดำเนินนโยบายตามแผนงานโครงการสถานศึกษาพอเพียง มากน้อยเพียงใด	4.25	0.68	มาก
2. ท่านมีความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการสถานศึกษาพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.38	0.80	มาก
3. ท่านมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นระเบียบสวยงาม ร่มรื่น มากน้อยเพียงใด	4.25	0.85	มาก
4. ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการมากน้อยเพียงใด	3.94	0.92	มาก
5. ท่านคิดว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียนมากน้อยเพียงใด	4.13	0.80	มาก
6. ท่านคิดว่าบรรยากาศในห้องเรียน มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากน้อยเพียงใด	4.31	0.60	มาก
7. ท่านคิดว่าครูหรือวิทยากรมีความสามารถและประสิทธิภาพการสอนมากน้อยเพียงใด	4.31	0.87	มาก
8. ท่านคิดว่าโรงเรียนจัดให้มีเอกสารเรียนเพียงพอมากน้อยเพียงใด	4.31	0.70	มาก
รวม	4.31	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.4 ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านบริบท พบว่าความคิดเห็นในแต่ละประเด็น มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.38$) วัตถุประสงค์ของ โครงการสถานศึกษาพอเพียงและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ($\bar{x} = 3.94$) แหล่งเรียนรู้ภายใน โรงเรียนมีเพียงพอต่อความต้องการ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่ามณด้านบริบท (Context) ความเหมาะสมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของโครงการ วัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อมและความ พร้อมของครูผู้สอนที่ได้กำหนดบทบาทชัดเจน ตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบทำให้โครงการมีความ พร้อมในการดำเนินงาน

“ โรงเรียนมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนในโครงการฯ ส่งผล ให้เกิดคุณภาพแก่นักเรียนและส่งผลให้เกิดความสำเร็จของโครงการ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2564)

“... โครงการฯมีจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องและชัดเจน มีสิ่งที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ให้กับผู้เรียน มีความเหมาะสมและสอดคล้องของสภาพแวดล้อม ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, กันยายน 2564)

“ วัตถุประสงค์ของโครงการฯมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน โรงเรียน มีความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการสอนมาก ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2564)

“ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะแก่การจัดการเรียนการสอน ”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2564)

“... โรงเรียนมีความพร้อมและมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ บุคลากร มีการพัฒนาและความพร้อมในการสอน”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2564)

“ โรงเรียนมีความสามารถขับเคลื่อนนโยบายให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ โครงการและมีความพร้อมในการเป็นแหล่งการเรียนรู้ ”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์ 6 กันยายน 2564)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียนด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. นักเรียนคิดว่าครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯ มีความพร้อมในการเตรียมการสอนมากน้อยเพียงใด	4.24	0.87	มาก
2. นักเรียนคิดว่าจำนวนชั่วโมงในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.15	0.89	มาก
3. นักเรียนคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในโครงการมากน้อยเพียงใด	4.20	0.84	มาก
4. ท่านคิดว่าสถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.14	0.92	มาก
รวม	4.18	0.57	มาก

จากตารางที่ 4.5 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยาด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าความคิดเห็นในแต่ละ ประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.24$) ครูและ วิทยากรผู้สอนในโครงการฯ มีความพร้อมในการเตรียมการสอนและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.14$) สถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการเหมาะสม

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ท่านคิดว่าครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯ มีความพร้อมในการเตรียมการสอนมากน้อยเพียงใด	4.18	0.77	มาก
2. ท่านคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในโครงการมากน้อยเพียงใด	4.10	0.85	มาก
3. ท่านคิดว่าสถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.05	0.78	มาก
รวม	4.11	0.58	มาก

จากตารางที่ 4. 6 ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าความคิดเห็น ในแต่ละประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.18$) ครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯมีความพร้อมในการเตรียมการสอนและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.05$) สถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการเหมาะสม

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครู ด้านปัจจัยนำเข้า

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ท่านคิดว่าครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯมีความพร้อมในการเตรียมการสอนมากน้อยเพียงใด	4.19	0.65	มาก
2. ท่านคิดว่าจำนวนชั่วโมงในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.13	0.61	มาก
3. ท่านคิดว่างบประมาณในการจัดการเรียนการสอนมีเพียงพอและเหมาะสมกับโครงการมากน้อยเพียงใด	4.37	0.61	มาก
4.ท่านคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความสอดคล้องกับเนื้อหาในโครงการมากน้อยเพียงใด	4.31	0.47	มาก
5. ท่านคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความทันสมัยมากน้อยเพียงใด	4.19	0.75	มาก
6. ท่านคิดว่าสถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.06	0.57	มาก
รวม	4.16	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.7 ระดับความคิดเห็นของครูโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าความคิดเห็นในแต่ละ ประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.37$) งบประมาณในการจัดการเรียนการสอนมีเพียงพอและเหมาะสมกับโครงการและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.06$) สถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่า ในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ส่วนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ แหล่งศึกษาค้นคว้า ตลอดจนงบประมาณ ในการสนับสนุนโครงการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ของนักเรียน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยามีการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เอกสารประกอบการสอนที่ทันสมัยและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และสหวิทยาการที่มีความเชี่ยวชาญมาพัฒนานักเรียนให้มีความรู้และ มีคุณภาพ...”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน สัมภาษณ์, 3 ตุลาคม 2559)

“ โรงเรียนบ้านปูนวิทยามีความพร้อมของแหล่งการจัดการเรียนรู้วัสดุ อุปกรณ์ สนองต่อความต้องการ ของผู้เรียนเป็นอย่างดี ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2565)

“... โรงเรียนบ้านปูนวิทยามีอุปกรณ์ที่ทันสมัย เอกสารประกอบการเรียนมีเนื้อหาสาระดี บุคลากรมีคุณภาพ ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2565)

“... ครูและวิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญและพร้อมในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียน แหล่งการจัดการเรียนรู้มีความพร้อมและเหมาะสม ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2565)

“ โรงเรียนบ้านปูนวิทยามีสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม อุปกรณ์การสอนมีคุณภาพ”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2565)

“ครูมีความพร้อมและมีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน มีงบประมาณที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอน ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2565)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. นักเรียนคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด	4.39	0.76	มาก
2. นักเรียนคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีประโยชน์ต่อนักเรียนเรียนมากน้อยเพียงใด	4.28	0.83	มาก
3. นักเรียนคิดว่าครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด	4.39	0.79	มาก
4. นักเรียนคิดว่าโรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอมากน้อยเพียงใด	4.19	0.74	มาก
5. นักเรียนคิดว่า เกณฑ์การประเมินของผู้สอนหรือวิทยากร มีความโปร่งใสยุติธรรมมากน้อยเพียงใด	4.23	0.98	มาก
6. นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินครูผู้สอนหรือวิทยากรมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด	4.32	0.81	มาก
7. นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองมากน้อยเพียงใด	4.20	0.88	มาก
8. นักเรียนคิดว่าเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของ โครงการมากน้อยเพียงใด	4.23	0.77	มาก
รวม	4.27	0.44	มาก

จากตารางที่ 4.8 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านกระบวนการ พบว่าความคิดเห็น ในแต่ละประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.27$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.39$) ครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.19$) โรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯเป็นระยะและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนบ้าน
ปุนวิทยา ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
1. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด	4.08	0.93	มาก
2. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด	4.22	0.88	มาก
3. ท่านคิดว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม/การฝึกปฏิบัติมากน้อยเพียงใด	4.12	0.80	มาก
4. ท่านคิดว่าโครงการฯ มีความหลากหลายของการจัดกิจกรรมมากน้อยเพียงใด	4.07	0.91	มาก
5. ท่านคิดว่าโรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอมากน้อยเพียงใด	4.14	0.87	มาก
6. ท่านคิดว่าเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หาลำบากมากน้อยเพียงใด	4.24	0.79	มาก
รวม	4.14	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.9 ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านกระบวนการ พบว่าความคิดเห็น ในแต่ละประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก $\bar{x} = 4.14$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.24$) เกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของ โครงการและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.07$) โครงการฯ มีความหลากหลายของการจัดกิจกรรม

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านกระบวนการ

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด	4.19	0.65	มาก
2. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด	4.13	0.71	มาก
3. ท่านมีความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์ที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนของครูมากน้อยเพียงใด	4.19	0.75	มาก
4. ท่านคิดว่าครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด	4.25	0.57	มาก
5. ท่านคิดว่าโรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม โครงการฯ มากน้อยเพียงใด	3.88	0.95	มาก
6. ท่านคิดว่าโรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะ และให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอมากน้อยเพียงใด	3.75	0.77	มาก
7. ท่านคิดว่า เกณฑ์การประเมินของผู้สอนหรือวิทยากร มีความโปร่งใสยุติธรรมมากน้อยเพียงใด	4.13	0.71	มาก
8. ท่านคิดว่าการให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินครูผู้สอนหรือวิทยากรมีความเหมาะสมเพียงใด	4.13	0.71	มาก
9. ท่านคิดว่าเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ มากน้อยเพียงใด	4.13	0.71	มาก
รวม	4.08	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.10 ระดับความคิดเห็นของครูด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าความคิดเห็นในแต่ละประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.25$) ครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.75$) โรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าในด้านกระบวนการ (Process) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับติดตาม เป็นไปตามทิศทางเดียวกัน เพื่อให้จัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพและทำให้นักเรียนได้นำทักษะที่มีมาใช้ในการเกิดประโยชน์

“ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนมีการเรียนรู้ตามทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2564)

“ โรงเรียนได้มีการติดตามผลและนิเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2564)

“ นักเรียนมีความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปใช้ได้เป็นอย่างดี”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2564)

“ มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงโครงการ ครูและวิทยากร มีการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2564)

“ นักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงไม่ได้เรียนแค่ในตำราเรียน จะทำให้นักเรียน เกิดทักษะและรู้จักวิธีแก้ไขปัญหา ”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2564)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. นักเรียนสามารถใช้ความรู้ที่ได้เรียนมามากน้อยเพียงใด	4.27	0.72	มาก
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด	4.23	0.84	มาก
3. นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.17	0.82	มาก
4. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.27	0.80	มาก
5. นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามโครงการมากน้อยเพียงใด	4.23	0.82	มาก
6. นักเรียนคิดว่าผลงานของนักเรียนประสบผลสำเร็จทุกครั้ง queปฏิบัติมากน้อยเพียงใด	4.17	0.86	มาก
7. นักเรียนคิดว่ากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงไร	4.31	0.80	มาก
8. นักเรียนคิดว่า ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงใด	4.62	0.64	มาก
รวม	4.26	0.46	มาก

จาก ตารางที่ 4.11 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนด้านผลผลิต พบว่าความคิดเห็นในแต่ละประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.62$) ความรู้ และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชนและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.17$) ผลงานของนักเรียนประสบผลสำเร็จทุกครั้ง queปฏิบัติ

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ ในการพัฒนาการศึกษาและทักษะชีวิตได้มากน้อยเพียงใด	4.29	0.85	มาก
2. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด	4.06	0.81	มาก
3. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้แก่ผู้อื่นได้มากน้อยเพียงใด	4.04	0.80	มาก
4. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.22	0.78	มาก
5. ท่านคิดว่ากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงไร	40.9	0.85	มาก
6. ท่านคิดว่า ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงใด	4.29	0.79	มาก
รวม	4.16	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.12 ระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองด้านผลผลิต พบว่าความคิดเห็นในแต่ละประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.29$) นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาและทักษะชีวิตได้และประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.04$) นักเรียนสามารถถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้แก่ผู้อื่น

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ด้านผลผลิต

รายการประเมิน	นักเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ความ เหมาะสม
1. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถใช้ความรู้ที่ได้เรียนมามากน้อยเพียงใด	3.94	0.77	มาก
2. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ ในอนาคตมากน้อยเพียงใด	4.19	0.75	มาก
3. ท่านคิดว่านักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.06	0.77	มาก
4. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อยเพียงใด	4.00	0.81	มาก
5. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามโครงการมากน้อยเพียงใด	3.87	0.71	มาก
6. ท่านคิดว่าผลงานของนักเรียนประสบผลสำเร็จทุกครั้ง ที่ปฏิบัติมากน้อยเพียงใด	4.13	0.71	มาก
7. ท่านคิดว่ากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงไร	4.25	0.71	มาก
8. ท่านคิดว่า ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงใด	4.25	0.68	มาก
รวม	4.16	0.64	มาก

จากตารางที่ 4.13 ระดับความคิดเห็นของครูด้านผลผลิต พบว่าความคิดเห็นในแต่ละประเด็นมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ($\bar{x} = 4.25$) กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียนตอบสนองความต้องการของชุมชนและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.87$) นักเรียนสามารถ ปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามโครงการ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา พบว่าในด้านผลผลิต (Product) นักเรียนมีความรู้ความสามารถในด้านเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถถ่ายทอดให้ความรู้กับชุมชน และตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

“.. โครงการฯประสบความสำเร็จในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ นักเรียน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและในอนาคตได้ และยังตอบสนองความต้องการของ ชุมชนในการเรียนรู้ การใช้ชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ”

(ผู้อำนวยการโรงเรียน, สัมภาษณ์, 3 กันยายน 2564)

“ นักเรียนมีความรู้ในการดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถถ่ายทอดให้ ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2564)

“ นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงานทำให้นักเรียนมีคุณภาพ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 4 กันยายน 2564)

“ นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดในการดำรงชีวิตได้”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2564)

“ โครงการฯสามารถเป็นแบบอย่างในกับโรงเรียนอื่นๆหรือชุมชนได้เป็นอย่างดี ...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 5 กันยายน 2564)

“การจัดการเรียนการสอนตามโครงการฯ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนเป็นอย่างดี เนื่องจากนักเรียนมีทักษะในการใช้ชีวิตด้วยความพอเพียง...”

(คณะกรรมการสถานศึกษา, สัมภาษณ์, 6 กันยายน 2564)

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ศุภสภาลาดพร้าว , 2544.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.จำกัด, 2553.
- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. นครปฐม : สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, 2550.
- เกษม วัฒนชัย. เส้นทางสู่ความพอเพียง. กรุงเทพฯ :21 เซ็นจูรี, 2551.
- เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. CSR ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ : ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์, 2555.
- ขวัญดาว วาฤทธิ, ประจักษ์ สีหราช, จ่านง แจ่มจันทรวงษ์ และพรภวิชัย มนตร์วัชรินทร์. การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3
- วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2558, 9 (3) : 9-16.
- จินตนาพร ศรีจันทร์ และสุนทร โคตรบรรเทา. การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตวารินสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 2565, 9 (3). <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rdimu/article/view/256532/175840>
- คำรณ กันทะวะ. พัฒนาพฤติกรรมผู้เรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นให้ปฏิบัติจริงของ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. เทคนิคบริหารธุรกิจ โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยอาชีวศึกษา, 2557.
- ทรรติกา อุไรประเสริฐ และมิตภานิ พุ่มกล่อม. (2565). แนวทางการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์กลุ่ม 1 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร. 5(4) <https://so06.tcithaijo.org/index.php/tmd/article/view/259090>
- ธงชัย เหมเกียรติกุล (2562) การประเมินโครงการพัฒนาผู้เรียนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โรงเรียนร่มโพธิ์วิทยา อำเภอบึงสามพัน จังหวัดศรีสะเกษ.

.กองศึกษาธิการ ศาสนา และวัฒนธรรม. จังหวัดศรีสะเกษ.

<http://www.sisaketpao.com/2021/index.php?d=viewboard&id=78>

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์นาราม การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 7), มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์

บุญทัน ดอกไธสง. ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง. วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย. 2560; 9 (4): 27-67.

ปริญานุษ ธรรมปิยา. The Sufficiency Economy Philosophy Process. ใน : เอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการ โครงการสัมมนาวิชาการ เรื่อง “พัฒนบริหารศาสตร์กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนพัฒนบริหารศาสตร์กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ยั่งยืนและเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2559.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี [ออนไลน์]. เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2564, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/เศรษฐกิจพอเพียง>, 2559.

พระมหาปริบูรณ์ ปรีสุทโธ. การบริหารสถานศึกษาด้วยเศรษฐกิจพอเพียง. วารสารการสอนสังคมศึกษา. 2563, 2,(2) : 251-268.

ภานุพงษ์ ต๊ะอ้าย. (2558). การเตรียมความพร้อมเพื่อรับการประเมินสถานศึกษา แบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.: มหาวิทยาลัยพะเยา. ยัง

รัตน์ บัวสนธ์. การประเมินโครงการ. การวิจัยเชิงปริมาณ. : กรุงเทพฯ : คอมแพคปรี้น, 2556.

ศิริชัย กาญจนวาสี. การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย (Research and Development for Thai Education). ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2559;8(2): 1-18.

ศุภวัฒน์ เทียมศรีรัตน์กร. การประเมินโครงการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนเทศบาลวัดโพธิ์ จังหวัดชลบุรี. วารสารนวัตกรรมสังคมและเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน. 2565, 5(1) 2-10.

สกวเดือน ควันไชย. (2560). สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. พิมพ์ครั้งที่ 2. : กรุงเทพฯ , 2560.

- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา , 2560.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงาน, 2546.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. แผนพัฒนาการศึกษาพื้นที่ชายแดน (พ.ศ. 2560-2564). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2559.
- สมพร เทพสิทธา. การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์, 2550.
- สงค์ศักดิ์ ทิตาราม, สรชัย พิศาลบุตร, และเกียรติภูมิ ชูเกียรติศิริ. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสถิติ วิจัย และการประเมินผลการศึกษา. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554.
- สมถวิล วิจิตรวรรณ. การสร้างเครื่องมือวัดเจตพิสัย ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554.
- Avery, G. C. and Bergsteiner, H. The Business Case for Sustainable Leadership. Sydney : Allen & Unwin, 2010.
- Commons@NLU. Dwoacz, W.J. (1999). Use of Stufflebeam's CIPP Model to Assess a Change Effort in a Division of a University Library. *Dissertation Abstracts International*. 55(6), 1459-A.
- Daniel L.Stufflebeam., Anthony J. Shinkfield. Evaluation Theory, Models, and Applications. America : Jossey-Bass, 2017.
- Donna Anita Walker. An Exploration of How disability support services are evaluated in select communities colleges. National Louis University. Chicago, Illinois : Digital 2011, 1(1) 1-152.
- Lloyd , G.M.. An evaluation on the impact and effectiveness of the Scholar's Mentorship Program. United States : ProQuest Digital Dissertations database. 2004

- Lisa Vaughn. (2001). Teaching in the medical setting: balancing teaching styles, *learning styles and teaching methods. United States : Division of General and Community Pediatrics Cincinnati, OH.*
- Stufflebeam and Daniel. The CIPP model for Evaluation. International. Handbook of Educational Evaluation. 2003, 112(3) : 31-62.
- Stufflebeam. D. L. The 21st-century CIPP model origins, development, and use. In M. C. Alkin (Ed), Evaluation roots: Tracing theorists' views and influences. California, CA: Sage Publication, Inc. 2004, 1(1) 246-266.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายมงคล สุทธิสน
วัน/เดือน/ปีเกิด	9 เมษายน 2517 จังหวัดร้อยเอ็ด
ที่อยู่ปัจจุบัน	44 ม. 5 ต.หนองฮี อ.หนองฮี จ.ร้อยเอ็ด 45140
	E-mail : eod2517 @ hotmail.co.th
	Facebook : มงคล สุทธิสน
	Line : นายมงคล สุทธิสน
	0856344839

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา	โรงเรียนบ้านขาว
ระดับปริญญาตรี	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
ระดับปริญญาโท	มหาวิทยาลัยราชธานี (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา

ประวัติการทำงาน

เริ่มรับราชการครู	10 ตุลาคม 2548 ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย ระดับ 3 โรงเรียนบ้านสามแยกหินกอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
รองผู้อำนวยการโรงเรียน	2 มิถุนายน 2554 (อันดับ 7) โรงเรียนบ้านสังเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
ผู้อำนวยการโรงเรียน	1 ตุลาคม 2564-ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

ที่	ปีที่ได้รับรางวัล	ชื่อรางวัล	หน่วยงานที่ให้รางวัล
1.	2553	ผู้บังคับบัญชาลูกเสือดีเด่น (สายผู้สอน)	สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
2.	2554 – 2557	ผู้บริหารดีเยี่ยม เนื่องในงานวันครู	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3.	2555	โรงเรียนแกนนำเครือข่ายเด็กไทยพินดีระดับประเทศ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4.	2556	หนึ่งแสนครูดี	สำนักงานครุสภา
5.	2558	รองผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม (Obec award)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6.	2558	ครูเกียรติคุณ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
7.	2558	รางวัล MOE AWARDS ปีการศึกษา 2558 ผลงานระดับดีเด่น ประเภทโครงการ สาขาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กระทรวงศึกษาธิการ
8.	2559	สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(สปล.)	มูลนิธิยุวสถิรคุณ
9.	2559	สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศการส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
10.	2559	สถานศึกษาคุณภาพ 5 ดาว	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
11.	2560	รางวัลทรงคุณค่ากระทรวงศึกษาธิการ สาขาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (MOE AWARDS)	กระทรวงศึกษาธิการ
12.	2560	ผ่านการประเมินเป็นศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ปี 2560	กระทรวงศึกษาธิการ
13.	2561	รางวัลเหรียญทอง (OBEC AWARDS) ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ด้านการบริหารจัดการ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาคผนวก ก
เครื่องมือ

เครื่องมือฉบับที่ 1
แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในการประเมินโครงการฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
 2. แบบสอบถามฉบับนี้ ไม่มีคำตอบใดถูก ผิด ท่านสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระตาม ความเป็นจริง คำตอบที่เป็นจริงที่สุดจะช่วยให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปรับปรุงโครงการ
 3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะเก็บเป็นความลับจะไม่ส่งผลกระทบต่อ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะนำมาเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้นี้เท่านั้น
 4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการฯ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการ และด้านผลผลิต
 - ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการฯ
- ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือของท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายมงคล สุทธิสน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน

ผู้วิจัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความคิดเห็น ของนักเรียน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ 1.ชาย ปี ☐ 2. หญิง.....ปี
2. ระดับการศึกษา ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
☐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ข้อมูลความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อโครงการการ ประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.นักเรียนมีความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการ สถานศึกษาพอเพียงมากน้อยเพียงใด					
2. นักเรียนมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เป็นระเบียบสวยงาม ร่มรื่น มากน้อยเพียงใด					
3. นักเรียนคิดว่าแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อ ความต้องการมากน้อยเพียงใด					
4.นักเรียนคิดว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียน มากน้อยเพียงใด					
5.นักเรียนคิดว่าบรรยากาศของสถานที่เรียนรู้ เหมาะสมกับ การเรียนรู้ของนักเรียน มากน้อยเพียงใด					
6.นักเรียนคิดว่าครูหรือวิทยากรมีความสามารถและ ประสิทธิภาพการสอนมากน้อยเพียงใด					
7.นักเรียนคิดว่าครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯมีความ พร้อมในการเตรียมการสอนมากน้อยเพียงใด					
8.นักเรียนคิดว่าจำนวนชั่วโมงในการจัดกิจกรรมมีความ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9.นักเรียนคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความ สอดคล้องกับเนื้อหาใน โครงการมากน้อยเพียงใด					
10. นักเรียนคิดว่าสถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
11.นักเรียนคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ ความเหมาะสมกับวัยของ นักเรียนมากน้อยเพียงใด					
12. นักเรียนคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ ประโยชน์ต่อนักเรียนเรียน มากน้อยเพียงใด					
13.นักเรียนคิดว่าครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มากน้อยเพียงใด					
14. นักเรียนคิดว่าโรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะและให้ข้อมูล ย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอมากน้อย เพียงใด					
15. นักเรียนคิดว่า เกณฑ์การประเมินของผู้สอนหรือวิทยากร มีความโปร่งใสธรรม มากน้อยเพียงใด					
16. นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินครูผู้สอนหรือ วิทยากรมีความ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
17.นักเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของ ตนเองมากน้อยเพียงใด					
18.นักเรียนคิดว่าเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนมี ความสอดคล้องและ เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการ มากน้อยเพียงใด					
19.นักเรียนสามารถใช้ความรู้ที่ได้เรียนมามากน้อยเพียงใด					
20. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพในอนาคต มากน้อยเพียงใด					
21.นักเรียนเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากน้อย เพียงใด					
22. นักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากน้อยเพียงใด					
23.นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามโครงการมาก น้อยเพียงใด					
24. นักเรียนคิดว่าผลงานของนักเรียนประสบผลสำเร็จทุกครั้ง ที่ปฏิบัติมากน้อย เพียงใด					
25.นักเรียนคิดว่ากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตอบสนอง ต่อความต้องการของ ชุมชนมากน้อยเพียงไร					

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถามทุกคน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นเครื่องมือในเรื่องการประเมินฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูล เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป
2. แบบสอบถามฉบับนี้ ไม่มีคำตอบใดถูก ผิด ท่านสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระตาม ความเป็นจริง คำตอบที่เป็นจริงที่สุดจะช่วยให้การวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการ ปรับปรุงโครงการ
3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลลับเฉพาะไม่เกิดผลเสียแก่ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะนำมาเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น
4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการ และด้านผลลัพธ์

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการฯ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือของท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.เพศ ☐ 1.ชาย.....ปี ☐ 2.หญิง.....ปี

2.ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการการ ประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย ไม่

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.ท่านมีความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการสถานศึกษา พอเพียงมากน้อยเพียงใด					
2.ท่านมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็น ระเบียบสวยงาม ร่มรื่นมากน้อยเพียงใด					
3.ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อความ ต้องการมากน้อยเพียงใด					
4.ท่านที่กว่าระยะเวลาในการจัดทำกิจกรรมในโครงการมีความ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
5.ท่านคิดว่าครูหรือวิทยากรมีความสามารถและประสบการณ์การ สอนมากน้อยเพียงใด					
6. ท่านที่กว่าโรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อเพียงพอต่อการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด					
7.ท่านคิดว่าครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการมีความพร้อมใน การเตรียมการสอนมากน้อยเพียงใด					
8.ท่านคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความสอดคล้องกับ เนื้อหาในโครงการมากน้อยเพียงใด					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
9. ท่านคิดว่าสถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการเหมาะสมมาก น้อยเพียงใด					
10. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด					
11. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ มีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด					
12. ท่านคิดว่าผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม/การฝึกปฏิบัติ มากน้อยเพียงใด					
13. ท่านคิดว่าโครงการฯ มีความหลากหลายของการจัดกิจกรรม มากน้อยเพียงใด					
14. ท่านคิดว่าโรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการที่เป็นระยะ และให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอมากน้อยเพียงใด					
15. ท่านคิดว่าเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนมีความ สอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อย เพียงใด					
16. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในการ พัฒนาการศึกษาและทักษะชีวิตได้มากน้อยเพียงใด					
17. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพใน อนาคตมากน้อยเพียงใด					
18.ท่านคิดว่านักเรียนสามารถถ่ายทอดและเผยแพร่ความรู้แก่ผู้อื่น ได้มากน้อยเพียงใด					
19. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงมากน้อยเพียงใด					
20. ท่านคิดว่ากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตอบสนองต่อความ ต้องการของชุมชน มากน้อยเพียงไร					
21. ท่านคิดว่า ความรู้และทักษะที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ตอบสนอง ความต้องการของชุมชนมากน้อยเพียงใด					
เฉลี่ย					

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นเครื่องมือมือในโครงการประเมินฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูล เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการต่อไป
2. แบบสอบถามฉบับนี้ ไม่มีคำตอบใดถูก ผิด ท่านสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระตาม ความเป็นจริง คำตอบที่เป็นจริงที่สุดจะช่วยให้การวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการ ปรับปรุงโครงการ
3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลลับเฉพาะไม่เกิดผลเสียแก่ ผู้ตอบแบบสอบถามแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะนำมาเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น
4. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อโครงการ 14 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้าน กระบวนการ และด้าน ผลผลิต

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการฯ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือของท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องหรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ 1. ชาย.....ปี ☐ 2. หญิง.....ปี
 2. ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประมาณค่า ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการการ ประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก
 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย
 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ท่านคิดว่า โรงเรียนดำเนินนโยบายตามแผนงาน โครงการสถานศึกษาพอเพียง มากน้อยเพียงใด					
2. ท่านมีความพึงพอใจกับวัตถุประสงค์ของโครงการ สถานศึกษาพอเพียงมากน้อยเพียงใด					
3. ท่านมีความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เป็นระเบียบสวยงาม ร่มรื่นมากน้อยเพียงใด					
4. ท่านคิดว่าแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนมีเพียงพอต่อ ความต้องการมากน้อยเพียงใด					
5. ท่านคิดว่าโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับนักเรียน มากน้อยเพียงใด					
6. ท่านคิดว่าบรรยากาศในห้องเรียน มีผลต่อการเรียนรู้ ของนักเรียนมากน้อยเพียงใด					
7. ท่านคิดว่าครูหรือวิทยากรมีความสามารถและ ประสพการณ์การสอนมากน้อยเพียงใด					
8. ท่านคิดว่าโรงเรียนจัดให้มีเอกสารเรียนเพียงพอมาก น้อยเพียงใด					
9. ท่านคิดว่าโรงเรียนมีอุปกรณ์และสื่อเพียงพอต่อการ เรียนการสอนมากน้อยเพียงใด					
10. ท่านคิดว่าครูและวิทยากรผู้สอนในโครงการฯมีความ พร้อมในการเตรียมการสอนมากน้อยเพียงใด					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
11. ท่านคิดว่าจำนวนชั่วโมงในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
12. ท่านคิดว่างบประมาณในการจัดการเรียนการสอนมี เพียงพอและเหมาะสมกับโครงการมากน้อยเพียงใด					
13. ท่านคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความ สอดคล้องกับเนื้อหาในโครงการมากน้อยเพียงใด					
14. ท่านคิดว่าสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเอกสารมีความทันสมัยมากน้อยเพียงใด					
15. ท่านคิดว่าสถานที่ในการจัดกิจกรรมในโครงการ เหมาะสมมากน้อยเพียงใด					
16. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนมากน้อยเพียงใด					
17. ท่านคิดว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโครงการฯ ประโยชน์ต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด					
18. ท่านมีความพึงพอใจต่อการใช้อุปกรณ์ที่หลากหลายในการ จัดการเรียนการสอนของครูมากน้อยเพียงใด					
19. ท่านคิดว่าครูมีเทคนิค สื่อและวิธีการสอนช่วยให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด					
20. ท่านคิดว่าโรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม โครงการฯมากน้อยเพียงใด					
21. ท่านคิดว่าโรงเรียนติดตามผลการดำเนินโครงการฯ เป็นระยะและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสม่ำเสมอมากน้อย เพียงใด					
22. ท่านคิดว่า เกณฑ์การประเมินของผู้สอนหรือวิทยากร มีความโปร่งใสยุติธรรมมากน้อยเพียงใด					
23. ท่านคิดว่าการให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการ ประเมินครูผู้สอนหรือวิทยากรมีความเหมาะสมเพียงใด					
24. ท่านคิดว่าเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนมี ความสอดคล้องและเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของ โครงการมากน้อยเพียงใด					
25. ท่านคิดว่านักเรียนสามารถใช้ความรู้ที่ได้เรียนมามาก น้อยเพียงใด					

เครื่องมือฉบับที่ 2
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

(สำหรับผู้บริหารและกรรมการสถานศึกษา)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....

ผู้สัมภาษณ์

สัมภาษณ์เมื่อ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ประเด็นการสัมภาษณ์การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

1. โครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ โดยมี

1.1 จุดมุ่งหมายของการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา มีความพร้อมและมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

.....
.....
.....

1.2 ครูและบุคลากร อาคร สถานที่ และอุปกรณ์ มีความพร้อมและมีความ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่

.....
.....
.....

2. ผู้บริหารสถานศึกษา และกรรมการสถานศึกษา มีส่วนในการให้คำปรึกษาและ ข้อเสนอแนะในโครงการฯ หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลในโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการ โครงการการพัฒนา
รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน
บ้านปูนวิทยาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชนหรือท้องถิ่น ได้จริง หรือไม่ เพราะเหตุใด
และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดและเผยแพร่แก่ผู้อื่นได้มาก น้อยเพียงใด

.....

.....

.....

แบบประเมินเอกสาร

“แนวทางรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา”

คำชี้แจง ให้ท่านประเมินเอกสาร “รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา” โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

ให้คะแนน 5 คะแนน มีความเหมาะสมมากที่สุด

ให้คะแนน 4 คะแนน มีความเหมาะสมมาก

ให้คะแนน 3 คะแนน มีความเหมาะสมปานกลาง

ให้คะแนน 2 คะแนน มีความเหมาะสมน้อย

ให้คะแนน 1 คะแนน มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ					
2. เนื้อหาในแต่ละบทมีความถูกต้อง สมบูรณ์					
3. เนื้อหาในแต่ละบทมีความสอดคล้องกัน					
4. การจัดลำดับเนื้อหา มีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
5. เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการดำเนินงาน					
6. การใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสม และเข้าใจง่าย					
7. แหล่งอ้างอิงมีความเชื่อถือได้					
8. ขนาดรูปเล่มเหมาะสม					
9. ประโยชน์ของเอกสารต่อการบริหารจัดการศึกษา					
10. มีคำอธิบายที่ชัดเจน					
รวม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.วันชัย บุญทอง	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
2. นายธีระวัฒน์ คำศรี	ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชี่ยวชาญ
3. นายมานิต สิทธิศร	ตำแหน่ง	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
4. นายชวน แก้วกัญหา	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
5. นางสาวอาภรณ์ จันทร์สว่าง	ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๔๑๔๑.๑๓๗/ว๓๐๓

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลไพร
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
๓๓๑๕๐

๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำวิจัย
เรียน ดร.วันชัย บุญทอง (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้
ของโรงเรียนในอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

โรงเรียนบ้านปูน เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้
ประสานกับท่านแล้ว จึงใคร่ขออนุมัติครุภัณฑ์จากท่านในการตรวจและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการ
ทำวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุทธิสน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โทร.๐๙๒-๖๕๗๘๘๑๘

ที่ ศธ ๐๔๑๔๑.๑๓๗/ว๓๐๓

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลไพร
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
๓๓๑๕๐

๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำวิจัย
เรียน นายธีระวัฒน์ คำศรี (รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ
โรงเรียนในอำเภอสรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

โรงเรียนบ้านปูน เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้
ประสานกับท่านแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการ
ทำวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล -สุทธิสน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โทร.๐๙๒-๖๕๗๘๘๑๘

ที่ ศธ ๐๔๑๔๑.๑๓๗/ว๓๐๓

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลไพร
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
๓๓๑๕๐

๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย
เรียน นายมานิต สิทธิสาร (ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ
โรงเรียนในอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

โรงเรียนบ้านปูน เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้
ประสานกับท่านแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการ
ทำวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุทธิสาร)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โทร.๐๙๒-๖๕๗๘๘๑๘

ที่ ศธ ๐๔๑๔๑.๑๓๗/ว๓๐๓

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลไพร
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
๓๓๑๕๐

๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการทำวิจัย
เรียน นายชวน แก้วกัญญา ผู้อำนวยการโรงเรียน (ตำแหน่ง เชี่ยวชาญ)
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ
โรงเรียนในอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

โรงเรียนบ้านปูน เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้
ประสานกับท่านแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือ
ในการทำวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุทธิสน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โทร.๐๙๒-๖๕๗๘๘๑๘

ที่ ศธ ๐๔๑๔๑.๑๓๗/ว๓๐๓

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลไพร
อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
๓๓๑๕๐

๑ มิถุนายน ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัย
เรียน นางสาวอาภรณ์ จันทร์สว่าง ตำแหน่ง ครู (วิทยฐานะเชี่ยวชาญ)
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือในการทำวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ
โรงเรียนในอำเภอศรีรัตนะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

โรงเรียนบ้านปูน เห็นว่าท่านเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้
ประสานกับท่านแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบและให้ความเห็นเกี่ยวกับเครื่องมือในการ
ทำวิจัย ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุทธิสน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โทร. ๐๙๒-๖๕๗๘๘๑๘

ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

แสดงค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔ (ฉบับนักเรียน)

ข้อ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	1	1	1	1	1	1
2	1	1	1	1	1	1
3	1	0	1	1	1	0.80
4	1	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1	1
7	1	1	1	1	0	0.80
8	1	1	1	1	1	1
9	1	1	1	1	1	1
10	1	1	1	1	1	1
11	1	1	1	0	1	0.80
12	1	1	1	1	1	1
13	1	1	1	1	1	1
14	1	1	0	1	1	0.80
15	1	1	1	1	1	1
16	1	1	1	1	1	1
17	1	1	1	1	1	1
18	1	1	1	1	1	1
19	1	1	1	1	1	1
20	1	1	1	1	1	1
21	0	0	1	1	1	0.60
22	1	1	0	1	1	0.80
23	1	1	1	1	1	1
24	1	1	0	1	1	0.80
25	1	0	1	1	1	0.80
เฉลี่ย						0.93

ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

แสดงค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทาง
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ
เขต 4 (ฉบับครู)

ข้อ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	0	1	1	1	1	0.80
2	1	1	1	1	1	1
3	1	0	1	1	1	0.80
4	1	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1	1
7	0	1	1	1	0	0.60
8	1	1	0	1	1	0.80
9	1	1	1	1	1	1
10	1	1	1	1	1	1
11	1	1	1	0	1	0.80
12	1	1	1	1	1	1
13	1	1	1	1	1	1
14	1	1	0	1	1	0.80
15	1	1	1	1	1	1
16	1	1	1	1	1	1
17	1	1	1	1	1	1
18	1	1	1	1	1	1
19	1	1	1	1	1	1
20	1	1	1	1	1	1
21	0	0	1	0	1	0.60
22	0	0	1	1	1	0.40
23	0	0	0	1	0	0.20
24	1	1	0	1	0	0.60
25	1	0	1	0	1	0.60
เฉลี่ย						0.84

ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

แสดงค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตาม
แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศรีสะเกษ เขต 4 (ฉบับผู้ปกครอง)

ข้อ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1	1	0	1	1	1	0.80
2	1	1	1	1	1	1
3	0	1	1	1	1	0.80
4	1	1	1	1	1	1
5	1	1	1	1	1	1
6	1	1	1	1	1	1
7	1	1	0	0	1	0.60
8	1	1	1	1	1	1
9	1	1	1	1	0	0.80
10	1	1	1	1	1	1
11	1	1	1	1	1	1
12	1	1	0	1	1	0.80
13	1	1	1	1	1	1
14	1	1	1	1	1	1
15	1	1	1	1	1	1
16	1	1	1	1	1	1
17	1	0	1	1	1	0.80
18	1	1	1	0	1	0.80
19	1	1	1	1	1	1
20	1	1	1	1	1	1
21	0	1	1	1	1	0.80
22	1	1	1	1	1	1
23	1	1	1	1	0	0.80
24	1	1	1	1	1	1
25	1	1	0	1	1	0.80
เฉลี่ย						0.91

ค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔ มีค่า Index of Item – Objective Congruence (IOC) เฉลี่ยโดยรวมทั้งฉบับเท่ากับ

สูตรการคำนวณ $IOC = \sum R/N$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้อง

R คือ คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ คือ ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

คู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

คู่มือรูปแบบการดำเนินงาน ตามแนวทาง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา อำเภอบุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กระบวนการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากคนที่มีคุณธรรมในการใช้ความรู้เพื่อการตัดสินใจอย่างรอบรู้ และนำไปสู่การประพฤติ ปฏิบัติตนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ เช่น สังคมที่มีความเอื้ออาทร โดยมีกระบวนการ คือ ขั้นที่ 1 คุณธรรมและคุณลักษณะ เช่น ความเอื้ออาทร ควบคู่กับความรู้ ในขั้นที่ 2 การสร้าง องค์ความรู้ เช่น มีคนที่ด้อยโอกาสในสังคมแล้วสร้างให้เกิดเจตคติที่รอบรู้ ในขั้นที่ 3 คุณลักษณะที่รอบรู้และความตระหนักรู้ในความพอเพียง เช่น ควรช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสนั้น แล้วจึงใจให้ปฏิบัติ ในขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติและพฤติกรรม เช่น สนับสนุนช่วยเหลือคน เหล่านั้นก็จะนำไปสู่การบรรลุผล ในขั้นที่ 5 ผลผลิตและผลลัพธ์ เช่น สร้างความสมานฉันท์ใน สังคม เป็นต้น ซึ่งการนำโมเดลแนวปฏิบัติตามปรัชญาพอเพียงหรือหลักการพอเพียงใช้วิธีการ จดจำง่าย ๆ ได้ว่า “2-3-4-5” ซึ่งมาจาก 2 เงื่อนไข คือ “คุณธรรมกำกับความรู้” 3 หลักการพร้อมกัน คือ “พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน” 4 มิติที่มีความสมดุลคือ “เศรษฐกิจ

สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม” และ 5 ขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานซึ่งเป็นแนวปฏิบัติ ไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และคุณลักษณะความพอเพียงหรือการอยู่อย่างพอเพียงเป็นลักษณะ ประจำตัวที่แสดงออกหรือปฏิบัติเป็นประจำและสม่ำเสมอที่ครอบคลุมทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ ในส่วนกรณีของผลผลิตเป็นความสมดุลใน 4 มิติ ประกอบด้วย 1) มิติเศรษฐกิจ 2) มิติสังคม 3) มิติสิ่งแวดล้อม และ 4) มิติวัฒนธรรม ในส่วนกรณีของผลลัพธ์ เป็นความยั่งยืนของคุณภาพ ชีวิตหรือการอยู่ดีกินดี ประกอบด้วย 3 มิติ คือ 1) พึ่งตนเอง 2) มีภูมิคุ้มกัน และ 3) ยืดหยุ่น

คำสำคัญ: โมเดล, ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การพัฒนาที่ยั่งยืน

มงคล สุทธิสน

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
ส่วนที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	3
วัตถุประสงค์	7
ขอบเขตของการใช้คู่มือ	9
เงื่อนไขและข้อจำกัดในการนำคู่มือไปใช้	10
ประโยชน์ที่ได้รับ	13
ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านปูนวิทยา	15
ส่วนที่ 3 แนวทางขับเคลื่อนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา	17
ส่วนที่ 4 กรอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง	33
ส่วนที่ 5 สรุป	34
เอกสารอ้างอิง	35
ภาคผนวก	36
- รูปภาพ	
- แบบประเมินเอกสาร “แนวทางรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา	

ส่วนที่ 1

บทนำ

จากสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 75 รัฐพึงจัดระบบเศรษฐกิจให้ประชาชนมีโอกาสได้รับประโยชน์ จากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไปพร้อมกันอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน สามารถ พึ่งพาตนเองได้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง จัดการผูกขาดทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม และพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน ทางเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศ สอดคล้องกับ แนวคิดการจัดการศึกษา (conceptual design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (education for all) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (inclusive education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (sufficiency economy) และหลักการมีส่วนร่วมของ ทุกภาค ส่วนในสังคม (all for education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goals: SDGs 2030) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560) และหลักการ สำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่ยึด “หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้เกิดการบูรณา การการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกัน เป็นการ เติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณีและวัฒนธรรม (ราชกิจจานุเบกษา, 2559)

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย ปิงบประมาณ 2562 ไว้สอดคล้องกัน กล่าวคือ นโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) เพื่อสร้างเสริม คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนด ตัวชี้วัด คือ ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการดำเนินชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม และการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และร้อยละของสถานศึกษาที่ น้อมนำ พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 9 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดได้อย่างมี ประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนให้ สถานศึกษาจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) อีกทั้งจัดระบบการศึกษาและวางแผนการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ สู่การเป็นแรงงานที่มีสมรรถนะสูงเพื่อให้เกิด

ความเชี่ยวชาญและตอบสนองต่อ การเปลี่ยนแปลง (กัญญาณัฐ เสียงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธีรัตนกุล, 2564)

จากแนวนโยบายดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นและสำคัญของหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาทุกระดับ ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช ธรรมปิยา ที่ได้ระบุถึง ความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาคน 3 ประการ คือ 1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนเสรีภาพในสังคมได้อย่างสันติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่เอารัดเอาเปรียบ แบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่มีจิตเมตตา และจิตสาธารณะ 2) ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ทำลาย เห็นคุณค่า และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และ 3) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้มนุษย์อยู่อย่างมีรากเหง้าทางวัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาค่านิยม และเอกลักษณ์หรืออัตลักษณ์ของแต่ละบุคคล/สังคม โดย หลักคิดและหลักปฏิบัติดังกล่าวจะนำไปสู่การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ และนำไปสู่การสร้างผลผลิตและผลลัพธ์ (outputs and outcomes) ที่มีคุณภาพ กล่าวคือ ผลผลิตเป็นความพอเพียง (sufficiency) ที่เป็นความสมดุลระหว่างมิติของเศรษฐกิจหรือวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559); (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปริยานุช ธรรมปิยา, 2557), (ปริยานุช ธรรมปิยา, 2560)

ส่วนในกรณีผลลัพธ์นั้น เป็นความยั่งยืนของคุณภาพชีวิตหรือการอยู่ดีกินดี (wellbeing sustainability) ได้แก่ พึ่งตนเอง (self-reliance) ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา ตามแนวพระราชดำริซึ่งเป็นผลของการทำทุกอย่างแล้วจึงจะพึ่งตนเองได้ต้องมีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการตัดสินใจ และการปฏิบัติ มีภูมิคุ้มกัน (immunity) เป็นการเตรียมตัวให้พร้อมรับ ต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ และยืดหยุ่นหรือความสามารถในการต้านแรง กระแทกต่าง ๆ (resilience) (เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555); (Avery, G.C. 4 Bergsteiner, H., 2016) ดังนั้นคุณลักษณะของความพอเพียง (Sufficiency attributes) จึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่จะต้องเสริมสร้างให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก ได้เป็นอย่างดี โดยยึดหลักการความพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้อง มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน โดยอยู่ ภายใต้เงื่อนไขพื้นฐาน (คุณธรรมนำความรู้) เป็นความรอบรู้ ความรอบคอบ และความ ระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน (ปริยานุช ธรรมปิยา, 2560)

ดังนั้น กระบวนการดำเนินงานในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่เป็น รูปแบบหรือโมเดลอย่างง่าย ของกระบวนการดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงต่อไป

1. หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ได้พระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ความว่า “การพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องทำดัดชั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตาม หลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้าง ค่อยเสริม ความเจริญและ ฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยล าดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขึ้น ให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชน โดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลว ได้ในที่สุด” ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ทรงพระราชทานเป็น ที่มาของ “3 ห่วง 2 เงื่อนไข” ที่คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ส านักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ น ามาใช้ในการรณรงค์เผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านช่องทางต่าง ๆ อยู่ใน ปัจจุบัน ประกอบด้วย ประชาชนปฏิบัติตนเอง 2 เงื่อนไข คือ ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะน าคำรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และคุณธรรม หมายถึง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญาในการด ำเนินชีวิต ไม่โลภและไม่ตระหนี่ บนพื้นฐาน 3 ห่วง คือ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจ ำเป็นและเหมาะสมกับฐานะ ของตนเอง ต่อสังคม ต่อสิ่งแวดล้อม ต่อวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง นั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ ตามหลักกฎหมาย ตามหลักคุณธรรมและวัฒนธรรม ที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้จุดอ่อน รู้จุดแข็ง อุปสรรค และโอกาส คำนึงถึงผล ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่าง

รอบคอบ รู้เขา รู้เรา รู้จักเลือกน สิ่งที่ดีและเหมาะสม มาประยุกต์ใช้ และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในประเทศและต่างประเทศ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล เพื่อให้สามารถบริหารความเสี่ยง การปรับตัวและรับมือได้

อย่างทันทั่วทั้งที่ บนพื้นฐานปรัชญาที่ยึดหลักทางสายกลางมีความพอเพียง ชี้นำทางการด ารงอยู่ และ ปฏิบัติของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อ โลกยุค โลกาภิวัตน์ ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2559 มาตรา 65 กำหนดให้มี “ยุทธศาสตร์ชาติ” เพื่อการพัฒนาประเทศในระยะยาว พร้อมกับการปฏิรูป การพัฒนา ระบบ และกลไกการบริหารราชการแผ่นดินให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ยกระดับคุณภาพ ของ ประเทศไทยในทุกภาคส่วนและน าวาประเทศให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้น ดังวิสัยทัศน์ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการ พัฒนามาตาม ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยรัฐบาลกำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งเตรียมคน ให้พร้อมกับการ เปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกัน เพื่อเข้าสู่สังคมแห่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้าง ศักยภาพคนไทยทุกมิติ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานราชการไทยมีหน้าที่ส่งเสริมและก ากับดูแลการศึกษา ทุกระดับ ทุก ประเภท และการอาชีวศึกษา กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุน ทรัพยากรเพื่อ การศึกษา ส่งเสริมและประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564: ออนไลน์) โดยมีหน่วยงานในสังกัดประกอบด้วย ส่วนองค์กรในกำกับ และองค์กรมหาชน ได้แก่ โรงเรียน มหิดลวิทยานุสรณ์ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานลูกเสือ แห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม สวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ และ สำนักงานรัฐมนตรี ในส่วนขององค์กรหลัก ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2574 เพื่อใช้เป็นแผน

ยุทธศาสตร์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของประเทศ ทั้งที่อยู่ในและนอก กระทรวงศึกษา นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วง วัย โดยกำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึง (Access) ความเท่าเทียม (Equity) คุณภาพ (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และ ตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) ดังนั้น ศูนย์ขับเคลื่อนสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในภาคการศึกษาทุกสังกัด ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการน าแผนงาน โครงการ และกิจกรรมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้บริหาร ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการสถานศึกษา และการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ ในมาตรฐานที่ 16 ว่าสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียน พัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ มี 3 ตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับแหล่งเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ต่างๆ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 16.1 สถานศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ อาคารสถานที่ที่เหมาะสม ตัวบ่งชี้ที่ 16.4 สถานศึกษามีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียวและสิ่งอำนวยความสะดวกพอเพียงและอยู่ในสภาพใ้การใช้ได้ดี ตัวบ่งชี้ที่ 16.5 มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา และในมาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 2 ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับ แหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ 17.1 มีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ในท้องถิ่น ตัวบ่งชี้ที่ 17.2 สนับสนุนให้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดทำหลักสูตรระดับสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2544 : 3)

กระทรวงศึกษาธิการ โดยหน่วยงานภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษา มีนโยบายขยายผลสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” โดยเริ่มพัฒนาเพื่อขยายผล ในปี 2554 และในปี พ.ศ. 2557 ได้ดำเนินการติดตามประเมินผลสถานศึกษาในสังกัดทั่วประเทศ พบว่า มีสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินของกระทรวงศึกษาธิการ สามารถเป็นสถานศึกษา แบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ได้จำนวนทั้งสิ้น 2,123 แห่ง ประกอบด้วยสถานศึกษาในสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,903 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 2 แห่ง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 212 แห่ง และสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 แห่ง และในการพัฒนาบริหารจัดการที่ผ่านมา โครงการสถานศึกษาพอเพียงเป็นที่น่าสนใจยิ่งนัก ส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่นักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านความรู้ คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ และหลักการคิดตามแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และบรรลุเป้าหมายตามนโยบายขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

แนวทางในการจัดการศึกษาปัจจุบันเป็นโลกของยุคแห่งข้อมูลข่าวสาร และ เทคโนโลยี รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งให้เห็นแนวโน้มถึงการเปลี่ยนแปลงอันหลายหลากเป็นสภาพการณ์ที่เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารที่เข้ามาหาคน ไม่ว่าอยู่ ณ ที่ใด ทำให้คนต้องคิดและตัดสินใจรวดเร็วขึ้น สังคมมีความสลับซับซ้อนขึ้นมาก สิ่งที่สามารถรับมือกับโลกในปัจจุบันได้ คือ การเรียนรู้ ที่จะคิด ตั้งรับและปรับตัว รวมทั้งเรียนรู้ที่จะแสวงหาความรู้เพื่อจัดการกับปัญหาและสถานการณ์ใหม่ๆ ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ตลอดจนการเรียนรู้ที่จะยกระดับการพัฒนาด้านจิตใจ และคุณธรรมเป็นหลัก เพื่อสร้างสมดุลกับโลกแห่งความเจริญทางวัตถุในอนาคต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะช่วยให้คนและสังคมสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับเงื่อนไขและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาล 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง และด้านสถานที่ทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและ หน่วยงานต่าง ๆ อย่างดี จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ภาคส่วนธุรกิจ เอกชน หน่วยงานของรัฐบาลว่า มีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนมุ่งมั่น ในการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้นักเรียนมีความรู้สามารถนำไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันและในอนาคต เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจึงเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาพอเพียงเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากความรู้พื้นฐานไปจนถึงการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

หลังจากได้ดำเนินงานตามแผนของโครงการแล้ว จากนั้นกิจกรรมในการประเมินผล โครงการถือเป็นส่วนที่สำคัญ เนื่องจากกิจกรรมทั้งสองมีความสัมพันธ์ที่ต้องดำเนินการควบคู่กัน โดยการวางแผน โครงการเป็นกิจกรรมของการกำหนดแนวทางการนำไปปฏิบัติเพื่อการบรรลุ วัตถุประสงค์ ส่วนการประเมินผลโครงการเป็นกิจกรรมสุดท้าย ในระหว่างดำเนินการโครงการ นั้น โครงการอาจจะถูกผลกระทบต่าง ๆ ต่อการดำเนินโครงการ จนทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตาม แผนที่กำหนดไว้ได้ นอกจากนี้ยังส่งผลให้โครงการ ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อีกด้วย ดังนั้นการประเมินจึงเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการวัดเพียงแต่ การประเมินมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่า และต้องอาศัยการ

วินิจฉัยว่าเหมาะสมไหม ดีหรือไม่ ถ้าใช่ เทคนิคการวัดที่ดีย่อมจะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการประเมินที่ถูกต้อง (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) เพราะว่าการใช้รูปแบบการประเมินที่ถูกต้อง ชัดเจนและเหมาะสมกับลักษณะงานจะทำให้การประเมินครอบคลุม ครบถ้วน อันจะส่งผลลัพธ์ที่ตอบสนองต่อจุดประสงค์ของโครงการและสามารถนำไปพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขโครงการให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อรทัย ศักดิ์สูง, 2553)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างและพัฒนา รูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำนวัตกรรมไปใช้การดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยารวมทั้งประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดการจัดการการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจากการประเมินของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้จัดในโครงการสถานศึกษาพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา อยู่ในกลุ่ม B คือ เป็นสถานศึกษาพอเพียงต้นแบบ สถานพอเพียงที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ พร้อมเป็นแหล่งศึกษาดูงานของสถานศึกษาอื่น ๆ ในการน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงมาจัดการสถานศึกษา โดยได้นำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าร่วมในโครงการนี้ เพื่อพัฒนาศักยภาพ เพิ่มพูนความรู้ของนักเรียน นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตต่อไป โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบการประเมิน แบบ Model ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบทด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และรวบรวมการประเมินของโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของ กระทรวงศึกษาธิการที่ประเมิน 5 ด้าน หลักเข้าสู่กระบวนการการประเมินใน 4 ด้าน ของรูปแบบ การประเมินแบบ CIPP Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีระบบการประเมินที่ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านและ สะดวกในการนำมาประเมินเพราะเป็นการประเมินที่มีการวางแผนการประเมินและวิธีการดำเนินการ อย่างชัดเจน ซึ่งการประเมินดังกล่าวยังไม่เคยมีการดำเนินงานในโครงการสถานศึกษาแบบอย่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษา พอเพียง)

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
2. เพื่อสร้างและพัฒนา รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product)

3. ขอบเขตของการใช้คู่มือ

รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

คู่มือการนำแนวทางรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา เพื่อพัฒนาโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ดำเนินการด้วยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ ทฤษฎีหลักการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ที่ได้ พระราชทาน “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทางสายกลางในการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย ความ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ความรู้ และคุณธรรม กระทรวงศึกษาธิการ จึงนำมีการ ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “โรงเรียนบ้านปูนวิทยา มุ่งพัฒนาองค์กร พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม นำความรู้ ก้าวทันเทคโนโลยี เป็นผู้นำชุมชน ดำรงตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีสุขภาพจิต สุขภาพกาย ที่สมบูรณ์ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข”

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำมาสังเคราะห์เป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ด้านคุณธรรม ด้านความพอประมาณ ด้านมีเหตุผล และด้านมีภูมิคุ้มกันในตัว ที่ดีและศึกษายุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ในการบริหารโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อสร้างแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประเมินโดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบการประเมิน แบบ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และรวบรวมการประเมินของโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของ กระทรวงศึกษาธิการที่ประเมิน 5 ด้าน หลักเข้าสู่กระบวนการการประเมินใน 4 ด้าน ของรูปแบบ การ ประเมินแบบ CIPP Model

ขอบเขตของแหล่งข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลในการทดลองใช้แนวทางรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำนวนทั้งสิ้น 50 คน ในปีการศึกษา 2564
2. แหล่งข้อมูลสำหรับนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบ การประเมิน แบบ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัย นำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และรวบรวมการประเมินของโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของ กระทรวงศึกษาธิการที่ประเมิน 5 ด้าน หลักเข้าสู่กระบวนการการประเมินใน 4 ด้าน ของรูปแบบ การ ประเมินแบบ CIPP Model

ขอบเขตของเวลา

ดำเนินการในปีการศึกษา 2563-2564

เงื่อนไขและข้อจำกัดในการนำคู่มือไปใช้

การนำแนวทางรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ไปใช้ในทางปฏิบัติมีเงื่อนไข และข้อจำกัด ดังนี้

1. ควรทำความเข้าใจในรายละเอียดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ให้เข้าใจ และยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ในการบริหารวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษา ด้านหลักสูตร

และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และด้าน การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางการบริหารสถานศึกษาในการพัฒนา บุคลากรให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม และยึดมั่นในจรรยาบรรณ ของวิชาชีพ ซึ่งส่งผลให้การปฏิบัติงานในองค์กรทุกภาคส่วนบรรลุผลตามที่ได้วางเป้าหมายไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ควรทำความเข้าใจในรายละเอียดรูปแบบการประเมิน แบบ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินที่ครอบคลุม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต

3. ผู้บริหารควรเตรียมความพร้อมตนเอง บุคลากรของสถานศึกษาให้มีความพร้อมทั้งด้าน ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่จะนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ฝ่ายบริหารของสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารเวลาของบุคลากร และ สนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ ที่จะดำเนินตามคู่มืออย่างมีประสิทธิภาพ

5. สถานศึกษาที่จะนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ควรตั้งเป้าหมายให้เป็นรูปธรรม มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนทำให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

“สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)” หมายถึง สถานศึกษาที่จัดกระบวนการเรียนการสอนและ บริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งใน การพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อ ก้าวทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

“หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชน ในทุกระดับเริ่มจากครอบครัว ชุมชน ถึงกระทั่งระดับรัฐ ในการพัฒนาประเทศ และ การบริหาร ประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และระบบภูมิคุ้มกันในตัว จึง จำเป็นต้องอาศัยทั้งความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ ใน ทุก ๆ ขั้นตอน และขณะเดียวกันจำเป็นต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติทุกระดับ ให้มี ความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรอบรู้ สามารถดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ มีปัญญา

“การประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง)” หมายถึง กระบวนการตัดสิน คุณค่าความเหมาะสมและประสิทธิผลของโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหาร จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตัดสินผลของ การประเมินหรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการ ประเมินแบบจำลองของชิป ได้แก่ ด้าน บริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

1. ด้านบริบท (Context) หมายถึง การประเมินผลสภาวะแวดล้อมถึง ความเป็นไปได้ ตามสภาพจริง วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ที่มีในโครงการ ได้แก่ หลักการของโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ เป้าหมายของโครงการและความต้องการของชุมชน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง การประเมินผลโครงสร้างของโครงการ รวมถึง การจัดการ บริหาร โครงการต่าง ๆ ได้แก่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และงบประมาณ

3. ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการ ตรวจสอบความสามารถที่จะบรรลุผลสำเร็จ ได้แก่ เอกสารโครงการ กิจกรรมการเรียน การสอนตาม โครงการ การนิเทศกำกับติดตามและการประเมินผล

4. ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง การประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติกิจกรรมของ โครงการ ได้แก่ คุณภาพและความสามารถของนักเรียน โดยภาพรวมการบริหารจัดการของ โครงการฯ การจัดการเรียน การสอนของครู ความรู้ ทักษะ และผลที่เกิดกับนักเรียนในโครงการฯ

“เกณฑ์คุณภาพ” หมายถึง การประเมินสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) หมายถึง รายการ ประเมินและ เกณฑ์การประเมินโครงการสถานศึกษาพอเพียง มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการ บริหารจัดการสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ด้านการพัฒนาครูและ บุคลากรของสถานศึกษา และ ด้านผลลัพธ์ความสำเร็จ

1. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง มินโยบาย และบูรณาการในแผนปฏิบัติ งานประจำปี ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ และแผนปฏิบัติการประจำปีที่น่า้นำหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาขับเคลื่อนในสถานศึกษา นำผลการติดตามมาพัฒนานโยบาย แผนงาน การดำเนินการ ติดตามประเมินผล และปรับปรุงแผนงานโครงการ รวมถึงกิจกรรมด้านวิชาการที่ บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง ส่งการเรียนรู้และมีการวางแผน ดำเนินการ ติดตาม และปรับปรุงพัฒนาบริหารจัดการงบประมาณ ให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง จัดหน่วยการเรียนรู้ให้สอดคล้อง กับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีการนิเทศติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์ วิจัย และจัดการ เรียนรู้บูรณาการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ และบูรณาการให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมเพื่อบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้

3. ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง มีกิจกรรมแนะแนว และระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสนับสนุนการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแผนงาน โครงการ กิจกรรม หรือชุมนุม ที่ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนและอยู่อย่าง พอเพียง มีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีจิตอาสา มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสังคมและกิจการ สาธารณะประโยชน์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และติดตามผล นำมาพัฒนา และปรับปรุง

4. ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา หมายถึง มีแผนงาน โครงการพัฒนา ประชุม/อบรม/สัมมนา/ศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและจัดกิจกรรม ส่งเสริมการดำเนินชีวิต การปฏิบัติภารกิจหน้าที่และตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ติดตามผล การดำเนินโครงการ นำผลการติดตามมาปรับปรุง เพื่อพัฒนา และขยายผล เผยแพร่

5. ด้านผลลัพธ์ความสำเร็จ หมายถึง ผลสำเร็จของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ คุณภาพและความสามารถของผู้เรียน การบริหารจัดการของโครงการ การจัดการเรียนการสอนของครู ความรู้ ทักษะ และผลที่เกิดกับนักเรียนในโครงการฯ

“การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การปลูกฝังให้ เด็กและเยาวชน รู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษาสีน้ำเงินและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ ความเป็นไทย

“การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การวางแผนงานเพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำหลักปรัชญาเหล่านี้มาประยุกต์ใช้โดยตั้งอยู่บนความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน โดยมีเงื่อนไขที่ต้องมีใช้ทั้งความรู้ และ คุณธรรม ร่วมกัน เพื่อให้มีความสมดุลมั่นคง และยั่งยืน

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากคู่มือ

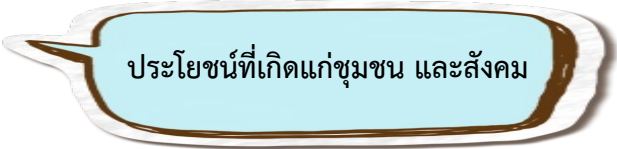
ซึ่งหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนบ้านปูนวิทยา นำมาใช้ ประโยชน์พอสังเขป ดังนี้

ประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้เรียน

1. ผู้เรียน/ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพและสมรรถนะสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ของชาติ และกรอบมาตรฐาน ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงานอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาชีวิตอยู่เสมอ
3. ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความ รับผิดชอบต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง
4. ผู้เรียนมีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประเทศและโลก มีความ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข

ประโยชน์ที่เกิดแก่สถานศึกษา

1. พัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และน้อมนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติภารกิจหน้าที่
2. พัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษา ที่เป็นแบบอย่างการบริหารจัดการตามปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชน และสังคม

1. ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีความเชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการศึกษา และการบริหาร จัดการ สถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วม กับ สถานศึกษา เพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ตลอดจน เพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขันของประเทศ

ส่วนที่ 2

ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

บริบทของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ ระดับชั้นอนุบาล 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ในด้านเศรษฐกิจพอเพียง และด้านสถานที่ทั้งยังได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในท้องถิ่น สถาบันการศึกษาและ หน่วยงานต่าง ๆ อย่างดี จากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้ประกอบการ ภาคส่วนธุรกิจ เอกชน หน่วยงานของรัฐพบว่า มีความต้องการให้โรงเรียนจัดการศึกษา เพื่อให้นักเรียนมุ่งมั่น ในการน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ สามารถนำไป ปฏิบัติในชีวิตประจำวันและในอนาคต เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและนโยบาย ของ กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนจึงเข้าร่วมโครงการสถานศึกษาพอเพียงเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากความรู้พื้นฐานไปจนถึงการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา มุ่งพัฒนาองค์กร พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม นำความรู้ ก้าวทันเทคโนโลยี เป็นผู้นำชุมชน ดำรงตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีสุขภาพจิต สุขภาพกาย ที่สมบูรณ์ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

พันธกิจ

- 1) จัดระบบบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล
- 2) จัดบริเวณอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ดี เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3) จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการให้มีการเชื่อมโยงสอดคล้องสัมพันธ์ กันทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

- 5) จัดกิจกรรมปลูกฝังจิตสำนึกของความเป็นไทย มุ่งอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น
- 6) จัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพ และมีสุขภาพดี สุขภาพ กายที่สมบูรณ์

ส่วนที่ 3

แนวทางขับเคลื่อนนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่พระราชทานไว้ให้คนไทย จนถึงวันนี้ แม้ว่าจะเป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางแต่ความเข้าใจและการนำไปใช้อย่างถูกต้องเป็น รูปธรรมได้ประโยชน์อย่างแท้จริง สำหรับคนไทยอาจจะยังไม่มีมากพอ ดังนั้น การศึกษาถึงแก่น ที่มาของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือหลักการพอเพียงเพื่อนำมาถอดรหัสจนได้เป็นแนว ปฏิบัติใหม่และเรียบเรียงไว้ในหนังสือ “Sufficiency Thinking” ในบทที่ 3 The Sufficiency Economy Philosophy Process โดย ดร.ปริยานุช ธรรมปิยา ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ พัฒนาและพุทธศาสตร์ และ Dr. Harald Bergsteiner ศาสตราจารย์เกียรติคุณ The Australian Catholic University และผู้ร่วมก่อตั้งสถาบันเพื่อผู้นำความยั่งยืน จึงไม่เพียงเป็น ประโยชน์กับชาวต่างชาติที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้และยกย่องในหลวงรัชกาลที่ 9 เท่านั้น แต่ยัง เป็นประโยชน์กับคนไทยให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง (ผู้จัดการออนไลน์, 2561) ดังนั้น แนวปฏิบัติของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy Model หรือ SEP Model) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก “Virtues and attributes” (คุณธรรมและคุณลักษณะ) ตามระบบการคิด (system thinking) นั่นคือ คนซึ่ง เป็นปัจจัยเข้าสู่กระบวนการ (input) เป็นการพูดถึงการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางคือเริ่มต้นที่คุณลักษณะของคนเป็นสำคัญในการพัฒนาทุกเรื่อง ที่ต้องการ “คุณภาพของคน” ตามหลัก พอเพียงกำหนดด้วยสองเงื่อนไขคือ “คุณธรรมกับความรู้” ทั้งนี้ “คุณธรรม” มีสองส่วนคือ ส่วนแรก “Enduring virtues” เป็นคุณลักษณะของเรา ซึ่งมาจากการบ่มเพาะในครอบครัว ความเชื่อที่ฝังมาในจิตสำนึกของเรา เป็นคุณงามความดีที่อยู่ในตัวเรา กับส่วนที่สอง “Share virtues” หรือ “ethics” (จริยธรรม) เป็นคุณลักษณะของกลุ่ม เป็นสิ่งที่ต้องตกลงร่วมกัน เป็น ความเชื่อร่วมกัน เป็นคุณงามความดีของกลุ่ม เช่น Corporate ethic ยึดถือการไม่ขายสินค้าที่ เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจริยธรรมขององค์กรเกิดจากผู้บริหารและพนักงานบริษัทยึดมั่น ในแนวทางนี้ เป็นต้น (Avery, GC & Bergsteiner, H., 2016)

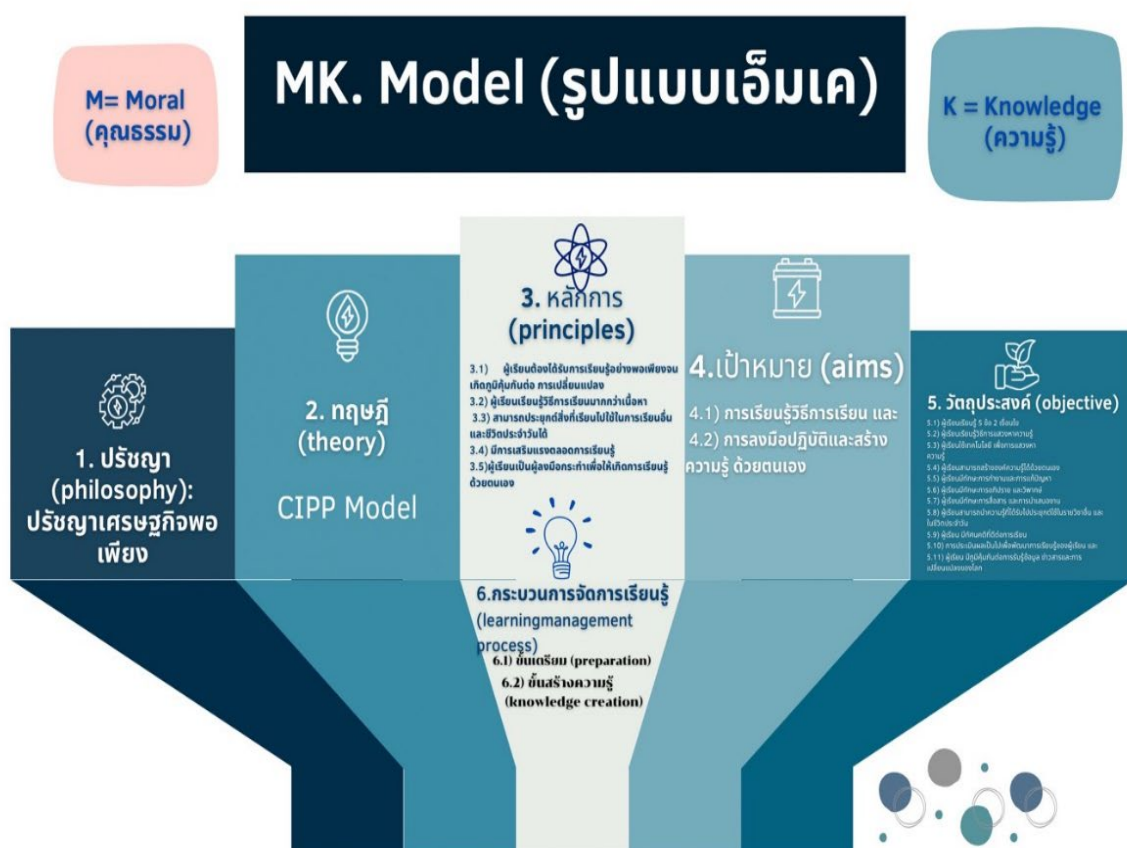
อย่างไรก็ดี การถอดบทเรียนและนำเสนอรูปแบบของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) ในตำราดังกล่าว มีวัตถุประสงค์สำคัญ 4 ประการ คือ 1) เพื่อแสดงหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความสลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย เป็นตรรกะ เป็นเหตุเป็นผล และเป็นการบูรณาการ 2) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย 3) เพื่อเป็น เครื่องมือในกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นภาพรวมและให้โอกาส นำไปประยุกต์ใช้ และ 4) เพื่อเป็นกระบวนการขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงอย่างเป็นขั้นตอนให้ นำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ โดยสร้างเป็นโมเดลอย่างง่ายของกระบวนการดำเนินการตามหลัก ปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากคนที่มีคุณธรรม (virtuous person) ในการใช้ความรู้ (knowledge) เพื่อการตัดสินใจอย่างรอบรู้ (wise decisions) และนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติ

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีชื่อย่อภาษาไทยว่า รู้พอเพียง และชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า LS. Model อ่านว่า รูปแบบแอลเอสหรือแอลเอสโมเดล และชื่อย่อของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ MK. Model อ่านว่า รูปแบบเอ็มเค หรือเอ็มเคโมเดล รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความรู้และลักษณะ (Moral) คุณธรรมและคุณลักษณะ (Moral and attributes) และความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

MK. Model อ่านว่า รูปแบบเอ็มเค หรือเอ็มเคโมเดล รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1. ปรัชญา (philosophy): ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ทฤษฎี (theory) 2.1) CIPP model

2.1 การประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation : C)

รูปแบบการประเมินสภาพแวดล้อมหรือบริบท คือ รูปแบบการประเมินเพื่อตรวจสอบว่า โครงการสามารถตอบโจทย์ความจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ มีสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ เป้าหมายหรือแผนการดำเนินโครงการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโครงการ ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรหรือนโยบายหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร โครงการมีความเป็นไปได้ที่องค์กรหรือหน่วยงานต้องตัดสินใจให้การสนับสนุนหรือไม่ โครงการเหมาะสมกับสภาพบริบทหรือสภาพแวดล้อมหรือไม่ เป็นต้น

2.2 รูปแบบการประเมินตัวป้อน หรือการประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I)

รูปแบบการประเมินตัวป้อน คือ ผู้มีอำนาจตัดสินใจนำข้อมูลที่สำคัญของโครงการมาพิจารณาหรือประมาณ เช่น โครงการมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ด้านความเหมาะสม ด้านความเพียงพอของวัสดุทรัพยากร เช่น งบประมาณดำเนินโครงการ บุคลากรหรือทีมงาน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนแผนงานของโครงการ

2.3 รูปแบบการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P)

การประเมินกระบวนการ คือ การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ ติดตามการทำงานของการทำงานเพื่อดำเนินงานเพื่อให้ทราบถึงอุปสรรค แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุง พัฒนา ให้การดำเนินโครงการเป็นไปได้อย่างราบรื่นและสามารถดำเนินโครงการในขั้นต่อไปได้ตามแผนงาน ตลอดจนเป็นตัวตรวจสอบกิจกรรมในทุกกระบวนการขั้นตอน โดยมีการบันทึกข้อมูลไว้เป็นหลักฐานอย่างเป็นระบบ โดยวัตถุประสงค์ของการประเมินกระบวนการ ได้แก่ 1) การหาอุปสรรค (Obstacle) 2) จุดอ่อน (weakness) 3) จุดแข็ง (Strengths) และ 4) แนวทางการแก้ไขปัญหา (Solutions) ของการดำเนินโครงการ

2.4 รูปแบบการประเมินผลผลิตหรือประเมินเมื่อโครงการสิ้นสุด (Product Evaluation : P)

เมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดต้องมีการประเมินผลผลิตหรือความสำเร็จของโครงการเพื่อประเมินระดับความมีประสิทธิภาพของโครงการหลังจากดำเนินการครบทุกขั้นตอนแล้ว วัตถุประสงค์คือ เพื่อเชื่อมโยงผลลัพธ์กับวัตถุประสงค์และบริบท ตัวป้อนข้อมูล และกระบวนการ เพื่อวัดและตีความผลลัพธ์วิธีการคือการกำหนดและวัดเกณฑ์ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อเปรียบเทียบการวัดเหล่านี้กับค่ามาตรฐานสัมบูรณ์หรือมาตรฐานสัมพัทธ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

3. หลักการ (principles):

- 3.1) ผู้เรียนต้องได้รับการเรียนรู้อย่างพอเพียงจนเกิดภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลง
- 3.2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนมากกว่าเนื้อหา
- 3.3) สามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้ในการ เรียนอื่น และชีวิตประจำวันได้
- 3.4) มีการเสริมแรงตลอดการเรียนรู้
- 3.5) ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. เป้าหมาย (aims):

- 4.1) การเรียนรู้วิธีการเรียน
- 4.2) การลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ ด้วยตนเอง

5. วัตถุประสงค์ (objective):

- 5.1) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนใน 3 ข้อ 2 เจาะลึก คือ วิธีการ เรียน
 - 1.1 ต้องรู้อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้
 - 1.2 ต้องรู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้
 - 1.3 ต้องรู้จากที่ใด: แหล่งความรู้ เจาะลึก: 1. คุณธรรม 2. การเปลี่ยนแปลง
- 5.2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้
- 5.3) ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อการแสวงหาความรู้
- 5.4) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
- 5.5) ผู้เรียนมีทักษะการทำงานและ การแก้ปัญหา
- 5.6) ผู้เรียนมีทักษะการอภิปราย และวิพากษ์
- 5.7) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร และการนำเสนองาน
- 5.8) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น และในชีวิตประจำวัน
- 5.9) ผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน
- 5.10) การประเมินผลเป็นไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 5.11) ผู้เรียน มีภูมิคุ้มกันต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงของโลก

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้ (learning management process):

6.1 ขั้นเตรียม (preparation)

1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational activities)
2. เนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (content and objectives that must be learned)
3. จินตนาการ สานผลการเรียนรู้ (imagination of learning results)
4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (set learning objectives)
 - 4.1 ต้องเรียนรู้อะไร (what to Learn)
 - 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (how much to Learn)
 - 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (how to Learn) และ
 - 4.4 สิ่ง que เรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่: ใสใจแหล่งข้อมูล (data source)

6.2 ขั้นสร้างความรู้ (knowledge creation)

1. เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (learn how to learn)
 - 1.1 ผู้เรียนแสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม
 - 1.2 แบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอชิ้นงานของตนเองในกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนการวิเคราะห์หลักสูตร และเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างดี มีการใช้วิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง ครูถามนักเรียนว่า ในหัวข้อที่จะเรียนนี้ นักเรียนคิด ว่า
 - 1) ต้องรู้อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้
 - 2) ต้องรู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้
 - 3) ต้องรู้จากที่ใด: แหล่งความรู้และ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 1) คุณธรรม 2) การเปลี่ยนแปลง ซึ่งกิจกรรมนี้ ครูสะท้อนว่า นักเรียน เรียนรู้วิธีการเรียนว่า ในเนื้อหาหนึ่ง ๆ เขาต้องรู้อะไร แคไหน อย่างไร ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหาความรู้

นักเรียนสะท้อนว่า ถ้าเขามีวิธีการเรียนรู้ติดตัว เขาสามารถรู้สิ่งที่ เขาอยากรู้ได้โดยลดการสอนจากครูและมีเหตุผลที่จะรู้ รวมทั้งเลือกสิ่งที่ต้องรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนผลการ เรียนรู้ของนักเรียนนั้นเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียน

รูปแบบการประเมิน CIPP

รัตนะ บัวสนธ์ (2555) ได้กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน CIPP เป็นการนำ ตัวอักษรตัวแรกของมีการ ประเมิน 4 ด้านมาประกอบกัน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่งสตีฟเฟิลบีม พัฒนานำเสนอ ขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้หรือ ประสบการณ์การทำการประเมินโครงการทางการศึกษา ของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่กลางปี 1960 โดยต้องการที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดหรือข้อจำกัดของ รูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม อาทิการออกแบบการ ทดลองการประเมินอิงวัตถุประสงค์และ การทดสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรูปแบบหรือวิธีการ ประเมินแบบดั้งเดิมมีข้อจำกัด ในการศึกษาหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาในสมัยนั้น จึงทำให้ เกิดการพัฒนา รูปแบบ การประเมินใหม่ ๆ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาอย่างรอบด้าน หลายแง่มุมมากขึ้น ซึ่งรูปแบบการประเมิน CIPP ก็เป็นหนึ่งในรูปแบบการประเมินอื่น ๆ ที่นักประเมินในยุค นั้นพัฒนา นำเสนอไว้ รูปแบบการประเมิน CIPP ปรากฏขึ้นเป็นลายลักษณ์ชัดเจนในหนังสือชื่อ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1971 และปรับปรุงอีกครั้งในปี 2007 ใน หนังสือ Evaluation Theory Models and Applications โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การประเมินบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความต้องการ จำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้น ภายใต้เงื่อนไข แวดล้อมหนึ่งที่กำหนด การประเมินบริบท 4 ส่วนนี้ มีความสำคัญที่จะนำไปสู่ การออกแบบโครงการ แผนงาน และการให้บริการที่มีความเหมาะสมเป็นไปได้

1. กำหนดขอบเขตและบรรยายเกี่ยวกับความตั้งใจให้บริการ
2. จำแนกผู้รับผลประโยชน์ที่ตั้งใจให้บริการ (หรือกลุ่มเป้าหมาย) และประเมิน ความต้องการ จำเป็นของกลุ่มบุคคลดังกล่าว
3. จำแนกปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นบ่อเกิดของความต้องการจำเป็นของ กลุ่มผู้รับ ประโยชน์หรือกลุ่มเป้าหมายนั้น
4. จำแนกความเกี่ยวข้องระหว่างคุณสมบัติที่มีค่าและโอกาสการได้รับทุนอุดหนุน ที่สามารถ นำไปใช้กำหนดเป้าหมายความต้องการจำเป็นนั้น

5. จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการกำหนดเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
6. ประเมินความชัดเจนและความเหมาะสมเป็นไปได้ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง
7. จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง หรือความพยายามในการให้บริการ

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) จุดมุ่งเน้นหลักของการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยจัดลำดับโครงการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความต้องการจำเป็น โดย การศึกษาและตรวจสอบอย่างถี่ถ้วนเกี่ยวกับแนวทางต่าง ๆ ที่มีศักยภาพหรือมีความเป็นไปได้ มากที่สุด ในอันที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การประเมินปัจจัยนำเข้าจะเป็นตัวบ่งบอก ล่วงหน้าถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลว หรือประสิทธิผลของความพยายามเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองของการประเมินปัจจัยที่โครงการหรือสิ่งแทรกแซงนั้น ๆ ต้องการให้เกิด จุดมุ่งเน้นประการที่สองของการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับแนวทางที่เป็นทางเลือกต่าง ๆ และเพราะเหตุใดจึง เลือกแนวทางนั้น ในกรณีเช่นนี้สารสนเทศที่ได้จากการประเมินปัจจัยนำเข้าจะมีความสำคัญ เป็นอย่างมากสำหรับบ่งบอกให้เห็นถึงความรับผิดชอบ (Accountability) ใด ๆ ของผู้พัฒนาโครงการที่พยายามออกแบบและปรับปรุงงบประมาณใด ๆ ของโครงการหรือสิ่งแทรกแซงดังกล่าว นอกจากนี้แล้วการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็จะช่วยจำแนกและจัดลำดับแนวทางที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้มี หน้าที่ตัดสินใจได้ใช้เป็นทางเลือกสำหรับการดำเนินงานต่อไป โดยสรุปการประเมินปัจจัยนำเข้า ก็เพื่อช่วยผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจเลือกกลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย ตอบสนองความ ต้องการจำเป็นให้แก่ผู้รับประโยชน์ก่อให้เกิดแผนงานที่ปฏิบัติได้จริงและใช้งบประมาณได้อย่าง เหมาะสม รวมทั้งการบันทึกและสร้างสำเนารับผิดชอบเกี่ยวกับการได้มาซึ่งทรัพยากรและวิธีการ ดำเนินงานในแผนงานนั้น ๆ นอกจากนี้แล้ว หน้าที่สำคัญ อีกประการหนึ่งของการประเมินปัจจัย นำเข้าก็เพื่อช่วยให้ผู้นำโครงการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ความสูญเสียใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรม หรือโครงการที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าถึงทรัพยากรที่จะต้องสูญเสียไปนักประเมินสามารถ ทำการประเมินปัจจัยนำเข้าได้หลายขั้นตอนโดยไม่จำเป็นต้องกระทำตามลำดับต่อเนื่องกัน นักประเมิน อาจเริ่มจากการทบทวนปฏิบัติงานที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์และตอบสนองความต้องการ จำเป็นที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งทำได้ตามขั้นตอนหรือวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ 1) การทบทวนวรรณกรรมหรือ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 2) การตรวจเยี่ยมโครงการตัวอย่างหรือโครงการที่มีลักษณะคล้ายกัน 3) การปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนจากรัฐบาล 4) สืบค้นสารสนเทศเกี่ยวกับการให้บริการ จาก แหล่งสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 5) ทบทวนเอกสารบทความเกี่ยวกับรายงานผู้บริหารหรือ เอกสาร อื่นๆที่ตีพิมพ์เรื่องราวที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และการให้บริการ และ 6) การชี้ชวนให้ผู้ปฏิบัติงานจัดทำข้อเสนอนักประเมินอาจจัดสารสนเทศเหล่านี้ว่าเป็นหมวดหมู่ไว้ในห้อง วางแผน

โดยเฉพาะและจัดกลุ่มที่ศึกษาเฉพาะเพื่อทำการสืบค้นหรือดำเนินการจัดทำแผนสัมมนา โดยตรงเกี่ยวกับการวิเคราะห์วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในโครงการนักประเมินต้องใช้สารสนเทศที่ได้

6. จัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจผลลัพธ์ของเป้าหมายมุ่งการปรับปรุง หรือความ

พยายามให้บริการทั้งหมด เพื่อนำไปสู่การได้กลยุทธ์หรือแนวทางการดำเนินงานที่มีแนวโน้มศักยภาพก่อให้เกิด การยอมรับได้ต่อการนำไปใช้ ทั้งนี้ โดยอาจจัดลำดับแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวโดยอาศัย หรือ พิจารณาจากเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

1. ตอบสนองการบรรลุความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์
2. ตอบสนองต่อเป้าหมายที่เป็นปัญหาขององค์กร
3. ศักยภาพของประสิทธิผล
4. ต้นทุนที่ต้องใช้
5. สอดคล้องมีอยู่จริงในทางการเมือง
6. มีความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ
7. มีศักยภาพเพียงพอที่จะก่อให้เกิดผลกระทบภายนอกพื้นที่หนึ่ง ๆ

ต่อจากนั้นนักประเมินสามารถที่จะให้คำแนะนำแก่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจว่าจะเลือก หรือค้นหาแนวทางการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร ในกรณีที่เป็นการค้นหาวัตถกรรมหรือแนวทางการดำเนินงานใหม่ ๆ นักประเมินและผู้รับบริการอาจจัดทำเกณฑ์อย่างเป็นเอกสารชัดเจน ที่ในวัตถกรรมนั้นต้องบรรลุและจัดลำดับข้อเสนอแนวทางต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่ต้องการบรรลุ ซึ่งเลือก ไว้แล้ว ในลำดับต่อไปนักประเมินอาจจัดลำดับข้อเสนอหรือแนวทางที่มีศักยภาพแก่การยอมรับได้ และชี้แนะแนวทางหรือคุณลักษณะที่ดีที่สุดให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานว่าควรจะทำอย่างไร นอกจากนี้นักประเมิน ก็อาจทำได้โดยการจัดให้มีการรับฟังเพื่อให้ได้สารสนเทศเพิ่มเติม จาก ผู้ปฏิบัติหรือผู้บริหารเกี่ยวกับข้อเสนอหรือแนวทางต่าง ๆ ที่ดีที่สุดสำหรับเป็นทางเลือก การตัดสินใจให้แก่หน่วยงานองค์กรนั้น ๆ การประเมินปัจจัยนำเข้า นำไปประยุกต์ใช้ได้หลายกรณี อาทิ ผู้บริหารใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอ เพื่อขอรับเงินลงทุนสนับสนุนการดำเนินงานจากคณะกรรมการกำหนดนโยบายในหน่วยงานหนึ่ง ๆ โรงเรียนหรือหน่วยงานทางการศึกษาใช้สำหรับจัดทำข้อเสนอ เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนแผนงาน โครงการทางการศึกษา ในขณะที่เดียวกันผู้กำหนดนโยบาย หรือผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการศึกษาก็ใช้สำหรับการพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับความคุ้มค่าหรือ ประสิทธิภาพที่จะได้รับเมื่อเปรียบเทียบกับต้นทุนหรืองบประมาณที่ต้องจัดสรรให้กับโครงการหรือ นวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตรวจสอบการนำแผนงาน หรือโครงการ ไปใช้หรือตรวจสอบการดำเนินงานการใช้แผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ ที่สำคัญ ประการหนึ่งของการ

ประเมินกระบวนการก็คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้จัดการและผู้ปฏิบัติงาน ในโครงการนั้น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการว่าเป็นไปตามตารางเวลาที่กำหนด หรือไม่ การใช้งบประมาณและประสิทธิภาพเป็นอย่างไร สำหรับวัตถุประสงค์อีกประการหนึ่ง

การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
(The Sufficiency Economy Philosophy model)

เป็นรูปแบบที่ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งระบบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

การดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (The Sufficiency Economy Philosophy model)

ขั้นที่ 1 คุณธรรมและคุณลักษณะ (Moral and attributes)

ตามแนวคิดเชิงระบบ (System thinking) นั่นคือ คนซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้า (input) สู่กระบวนการเป็น การพูดถึงการ พัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลางคือเริ่มต้นที่คุณลักษณะของคนเป็นสำคัญในการพัฒนาทุกเรื่อง ที่ ต้องการ “คุณภาพของคน” ตามหลักพอเพียงกำหนดด้วยสองเงื่อนไขคือ “คุณธรรมกับ ความรู้” ทั้งนี้ “คุณธรรม” มีสองส่วนคือ ส่วนแรก คือ enduring virtues ซึ่งเป็นคุณลักษณะ ของตัวเราเกิดจากการบ่ม เพาะในครอบครัว ความเชื่อที่ฝังมา ในจิตสำนึกของเราเป็นคุณงาม ความดีที่อยู่ในตัวเรา และส่วนที่สอง คือ Share virtues หรือ ethics (จริยธรรม) ที่เป็น คุณลักษณะของกลุ่ม/สิ่งที่ต้องตกลงร่วมกัน ความเชื่อ ร่วมกัน/คุณงามความดีของกลุ่ม เช่น Corporate ethic ยึดถือการไม่ขายสินค้าที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจริยธรรมของ องค์การเกิดจากผู้บริหารและพนักงานบริษัทยึดมั่นในแนวทางนี้ เป็นต้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2561) ดังนั้น ในขั้นแรกนี้จึงเริ่มด้วยคำถามว่า “Who we are” เมื่อเริ่มด้วยคนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนา จึงต้องเริ่มต้นว่าเราเป็นคนอย่างไร เพื่อให้บทวนตัวเอง เพราะแต่ละคนอาจจะมี ความเชื่อส่วนบุคคล ต่างกัน เช่น จริยธรรม (ethic) ในสังคมไทยจะตอบแทนผู้มีพระคุณ ในขณะที่คุณธรรม (virtue) คนไทยมี สัมมาคารวะและนอบน้อมถ่อมตน นั่นคือ จะมองในสอง มิติทั้งคุณธรรมและคุณลักษณะของตน และมีติ กลุ่มที่เป็นเรื่องของจริยธรรม มีงานวิจัยยืนยัน ว่าชัดเจนว่าการทำงานเป็นทีมและการร่วมมือกันมีส่วนช่วย สนับสนุนผลงานของแต่ละคน เช่น ในหมู่บ้านพลังงานชีวภาพของเยอรมันมีองค์ประกอบแห่งความสำเร็จที่ สำคัญคือ การมีผู้นำใน ท้องถิ่น (Local champions) ที่มีความตระหนักและความเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน แรงกล้า ความไว้วางใจ และความร่วมมือจริงจัง การสื่อสารที่ชัดเจนและสม่ำเสมอ การศึกษาความ เป็นไป ได้อย่างครอบคลุม ประสิทธิภาพ การวางแผนอย่างจริงจังและโปร่งใส และการนำไป ปฏิบัติ ในทำนอง เดียวกันโครงการในพระราชดำริของไทยจะดำเนินการโครงการต่าง ๆ ต่อเมื่อ ชุมชนท้องถิ่นมีแรงกระตุ้นให้ มีส่วนร่วมด้วยการใช้เวลาและความพยายามอย่างมุ่งมั่นนั่นเอง ดังนั้น การเริ่มต้นของรูปแบบนี้ด้วย คุณธรรมของคนไม่ได้เป็นเรื่องบังเอิญ แต่เป็นการสะท้อน ว่าองค์การที่ยั่งยืน (Sustainable organizations) เริ่มมองหาคนใหม่เข้ามาในองค์การด้วยการ ตรวจสอบหรือพิจารณาว่าคนใหม่นั้นมีค่านิยม (values) ตรง กับขององค์การหรือไม่ก่อนที่จะดู เรื่องความรู้และทักษะ การพัฒนาทักษะของคนเป็นเรื่องที่องค์การที่ยั่งยืน ทำตลอดเวลา ซึ่งการ จะเปลี่ยนระบบค่านิยมของคนนั้นเป็นเรื่องยากแต่ถือว่าเป็นเรื่องท้าทาย

ขั้นที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ (adding knowledge)

ในขั้นนี้เป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ ก่อนที่คนจะตัดสินใจได้อย่างรอบด้านหรืออย่างชาญฉลาด จำเป็นต้องมีความรู้และ พัฒนาความรู้ตลอดเวลา ความรู้จะประกอบด้วย ความรู้ส่วนบุคคล (personal knowledge) และความรู้ที่แบ่งปันกันในกลุ่ม (Shared knowledge) เป็นคุณธรรมสำคัญในองค์การ การเพิ่ม ประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์การ ต้องมีการจัดการความรู้ควบคู่ไปด้วย ซึ่งการจัดการความรู้ เป็นการยกระดับความรู้ขององค์การ เพื่อสร้างผลประโยชน์จากต้นทุนทางปัญญาเป็น กระบวนการที่ทำให้ องค์การจัดเก็บความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์การ สร้างและถ่ายทอด ความรู้ รวมทั้งสามารถนำมา พัฒนางค์การให้ยั่งยืน (เอกกนก พนาดำรง, 2560) ซึ่งองค์การที่ ล้มเหลวนั้นมักจะมีคนที่เก็บข้อมูล (gate-keepers) ไว้ไม่แบ่งปัน ดังนั้น การเก็บข้อมูลไว้ไม่ แบ่งปันคนอื่นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ตายของค์การด้วย ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ จึงต้องถามตัวเรา ว่า "What we know" ซึ่งเมื่อแต่ละคนมีคุณธรรม (virtue) กับจริยธรรม (ethic) ในสังคม ที่ มีอยู่ และมีความรู้ส่วนบุคคลที่สามารถนำมาใช้ได้แล้วกับการแบ่งปันความรู้ และเมื่อมี ทั้งสอง อย่างนี้แล้ว เขาพร้อมทำงานตัดสินใจและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาได้แล้ว นี่คือ ปัจจัยนำเข้าที่ เป็น เงื่อนไขคุณภาพ (quality foundations) ของคนก่อนที่จะทำงาน แต่เดิมการนำหลักการ หรือปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ให้มีความสำคัญเท่ากันทั้ง "ความรู้" และ "คุณธรรม" โดยมักจะพูดว่า "ความรู้คู่ คุณธรรม" แต่โมเดลใหม่นี้ให้ความสำคัญกับ "คุณธรรม" มาก่อน เพราะถ้าไม่มีคุณธรรมอาจจะสรรหา ความรู้ที่ไม่ดีมาใช้ จึงใช้คำว่า "คุณธรรมกำกับความรู้" ซึ่ง เป็นคำที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงใช้ หมายถึง "ต้องมีและใช้คุณธรรมกำกับความรู้" สำหรับใน เชิงธุรกิจก็นำไปใช้ได้เช่นกัน กล่าวคือ เมื่อสัมภาษณ์หรือ เลือกคนเข้าทำงานก็ต้องเลือกจากคน ที่มีความเชื่อหรืออุดมการณ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายบริษัทก่อน เพื่อให้มีหลักยึดไปในทาง เดียวกัน แล้วจึงมองเรื่องความสามารถว่ามีมากเพียงพอที่บริษัทต้องการหรือไม่ เมื่อนำไปใช้ แบบนี้จะทำให้เลือกคนได้ดีขึ้น

ขั้นที่ 3 ทศนคติที่ดี หรือคุณลักษณะที่รอบรู้และกรอบแนวคิดพอเพียง (wise attitudes and a sufficiency mindset)

เมื่อมีคุณธรรมและความรู้แล้ว เจตคติหรือทัศนคติที่ รอบรู้หรือชาญฉลาด คือ ความพอประมาณ ความ มีเหตุผล และความระมัดระวังหรือมีภูมิคุ้มกันที่ดี (moderateness, reasonableness, prudence) คือ หลักในการตัดสินใจและปฏิบัติ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงดำริว่าเป็นองค์ประกอบ สำคัญของชุดความ ตระหนักเรื่องความพอเพียง (sufficiency mindset ในขั้นตอนนี้รูปแบบที่นำเสนอไม่ได้

แยกแยะความแตกต่างระหว่างมิติของบุคคลและมิติของกลุ่มเนื่องจากบูรณาการเป็นเนื้อเดียวกันแล้ว อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าอย่างไรก็ดี อิทธิพลภายในและอิทธิพลภายนอกมีผลต่อ การกำหนดการตัดสินใจ ของกระบวนการสร้างความตระหนักความพอเพียง โดยมุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายาม เริ่มต้นผลิต หรือบริโภคภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็ คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง (มูลนิธิ ชัยพัฒนา, 2564) และประเด็นสำคัญคือต้องใช้ทั้งสามหลักการนี้ “พร้อมกัน เสมอ เช่น การ สั่งซื้อยาต้องคิดว่าควรซื้อในจำนวนที่พอเหมาะสมพอดี โดยมีเหตุผลที่อธิบายได้ และต้องมีการ ตรวจสอบยาที่มาส่งว่าครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่ หรือแม้แต่คนจัดซื้อยาต้องมีคุณธรรมและความรู้เรื่องการจัดซื้อยา แล้วจึงมาใช้สามหลักการ พร้อมกันเสมอ ห้ามขาดอันใดอันหนึ่ง จึงประสบความสำเร็จในการสั่งซื้อยา และเป็นการจัดซื้อยาตามหลักการพอเพียงสำหรับ อิทธิพลภายในและภายนอก (internal influences-external influences) เนื่องจากคนเราจะตัดสินใจอะไรไม่ใช่เราอยากทำอะไร แต่ต้องพอเหมาะพอดีกับปัจจัยภายใน กับปัจจัยภายนอกที่กำลังก่ออยู่ ยกตัวอย่างเรื่องเดิมคือการจัดซื้อยา ในส่วนของอิทธิพลภายใน เช่น ตัวเรามีข้อจำกัดเรื่องความรู้เกี่ยวกับยาหรือไม่ ฯลฯ หรือบริษัทมีงบประมาณที่กำหนดให้ เท่านั้น ส่วนอิทธิพลภายนอกบางครั้งยาชนิดนี้ขาดตลาด หาซื้อไม่ได้ ใช้อย่างอื่นแทนได้หรือไม่ หมายความว่า ทั้งสามหลักการมีทั้งสองปัจจัยนี้เกี่ยวข้องที่ต้องคำนึงถึงตลอด ดังนั้น ใน ขั้นตอนกรอบแนวคิดพอเพียง (sufficiency mindset) (ผู้จัดการออนไลน์, 2561) การอธิบาย ว่าเป็นทางสายกลาง และตั้งคำถามว่าจะตัดสินใจอย่างไร (How we decide) เพราะกรอบ แนวคิดพอเพียงเป็นตัวกำกับ การตัดสินใจของเราและเป็นหลักคิดพอเพียง เมื่อใช้โมเดลนี้ตาม พระองค์ท่านจะทำให้เราเป็นคน “คิดก่อนทำ” เสมอไม่ใช่ทำไปคิดไป คือคิดให้รอบคอบ ก่อนทำเป็นสิ่งที่เราเรียนรู้จากพระองค์ท่าน เพราะมีพระราชดำรัสหลายครั้งที่บอกไว้ว่า การทำ ไปคิดไปหรือทำก่อนคิด หากเกิดข้อผิดพลาดในบางเรื่องกลับมาแก้ไขไม่ได้แล้ว

ดังนั้น เพื่อไม่ให้สับสนและติดกับมิติทางเศรษฐกิจเนื่องจากในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรง รับสั่ง เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อปี 2540 ในช่วงเวลานั้นประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ หรือ วิกฤติต้มยำกุ้ง จึงมีคำว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งแท้จริงคือ “หลักคิดพอเพียงหรือ ปรัชญาพอเพียง” ที่มีความครอบคลุมสามารถนำไปใช้ได้กับทุกเรื่องไม่เฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ และในปี 2542 พระองค์ ทรงรับสั่งว่า “คิดอย่างพอเพียง พูดอย่างพอเพียง ปฏิบัติอย่าง พอเพียง” ทรงก้าวข้ามเรื่องเศรษฐกิจไปแล้ว

ขั้นที่ 4 การลงมือปฏิบัติและพฤติกรรม (actions and behaviors)

เมื่อบุคคลได้มี ความตระหนักถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันหรือความระมัดระวังแล้ว โดยได้คำนึงถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่เป็นอิทธิพลภายในและภายนอกแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการ

ดำเนินกิจกรรมและการประพุดิตนที่สะท้อน เขตคติหรือทัศนคติที่รอบรู้เกี่ยวกับ ความพอเพียง หรือ อธิบายให้เข้าใจง่ายๆ คือ ในขั้นนี้เป็นการเพิ่มหลักการทรงงาน (adding work principles and practices) นอกเหนือจากหลักพอเพียงสามหลักการดังกล่าว เพื่อจะ บอกว่าเราควรจะทำอย่างไร จึงเป็นคำถาม ว่า “How We behave” ซึ่งมีมากมายหลาย เรื่อง เช่น ทำอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ศึกษาข้อมูลอย่างเป็น ระบบ ฯลฯ เราจึงนำ “หลักปฏิบัติ นี้มาใช้กับ “วิธีคิด” ดังนั้น ทางสายกลาง” คือ การใช้สามหลักการ พอเพียงร่วมกับหลักการ ทรงงาน นั้นเอง นอกจากนี้ “ทางสายกลาง” คือทั้งหมดที่มีการคิด มีการตัดสินใจ และมีการ ปฏิบัติแล้วผ่านการคิดเชิงระบบ (System thinking) ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (input) และ กระบวนการ (process) ซึ่งในขั้นตอนนี้ถึงหลักการทำงาน ที่ยั่งยืน (Sustainable work, principles) คือ หลักการทรงงาน 23 ข้อของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักการทำงาน 23 ข้อของการปฏิบัติ ภาวะผู้นำแบบยั่งยืน (Avery, G.C. & Bergsteiner, H., 2011)

ขั้นที่ 5 ผลผลิตและผลลัพธ์ (Outputs and outcomes)

เป็นผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น จากสี่ขั้นตอนแรก กล่าวคือ ผลผลิตเป็นความพอเพียง (sufficiency) ที่เป็ความสมดุล ระหว่างมิติ ของเศรษฐกิจหรือวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม นอกจากเศรษฐกิจ จะดี มีวัตถุให้พอกินพอใช้ เป็นขั้นพื้นฐาน สังคมอยู่เป็นสุข และสิ่งแวดล้อมไม่เป็นพิษ ยังต้องให้ ความสำคัญ กับวัฒนธรรมซึ่งเป็นรากเหง้าและความเป็นอยู่แต่ละชนชาติจึงจะทำให้เกิดความ ยั่งยืนที่แท้จริง และเมื่อมี การนำเสนอให้ชาวยุโรปได้เข้าใจในเรื่องนี้อย่างแท้จริง ทำให้ได้รับการ ชื่นชมและยอมรับอย่างมาก อีกทั้ง เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำไปสู่เป้าหมายของการสร้าง ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจได้ เช่น โดยพื้นฐาน แล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม เศรษฐกิจของประเทศจึงควรเน้นที่เศรษฐกิจการเกษตร เน้น ความมั่นคงทางอาหาร เป็นการ สร้างความมั่นคงให้เป็นระบบเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง จึงเป็นระบบเศรษฐกิจ ที่ช่วยลดความเสี่ยง หรือความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระยะยาวได้ (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2564) ส่วนในกรณี ผลลัพธ์ นั้นเป็นความยั่งยืนของคุณภาพชีวิตหรือการอยู่ดีกินดี (well-being sustainability) ประการ แรก คือ พึ่งตนเอง (self-reliance) ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ซึ่งเป็นผลของการ ทำทุกอย่างแล้วจึงจะพึ่งตนเองได้ต้องมีความรู้ มีวิธีคิด มีทักษะในการ ตัดสินใจและการปฏิบัติ ประการที่ สอง มีภูมิคุ้มกัน (immunity) เป็นการเตรียมตัว ให้พร้อมรับ ต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้าน ต่างๆ ประการสุดท้าย ยืดหยุ่นหรือความสามารถใน การต้านแรงกระทบต่าง ๆ (resilience) ซึ่งทั้งหมดนี้ อธิบายกลไกของความยั่งยืนเนื่องจากเมื่อ พึ่งตนเองได้ เช่น ประเทศชาติเกิดวิกฤต แต่ชาวนายังอยู่ได้เพราะ พึ่งตนเองได้หรือมีภูมิคุ้มกัน เช่น ไปฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันโรคระบาดเป็นความรอบคอบไม่ประมาทในเรื่อง

ของสุขภาพทำให้ ไม่เจ็บป่วย หรือมีความยืดหยุ่นหรือความสามารถต้านทานต่อแรงกระทบ เช่น การสร้างบ้าน โดยออกแบบให้รับมือกับภัยพิบัติภาวะน้ำท่วมและแผ่นดินไหว ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นจะพินัย

อย่างไรก็ดี การนำโมเดลแนวปฏิบัติตามปรัชญาพอเพียงหรือหลักการพอเพียงใช้ วิธีการจดจำง่าย ๆ ได้ว่า “โมเดล 2-3-4-5” ซึ่งมาจาก 2 เงื่อนไขคือ “คุณธรรมกำกับความรู้” 3 หลักการพร้อมกัน คือ “พอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน” 4 มิติที่มีความสมดุลคือ “เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม” และ 5 ขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงานซึ่งเป็นแนวปฏิบัติ ไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนนั่นเองแนวปฏิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนคุณลักษณะความพอเพียงหรือการอยู่อย่างพอเพียงจึงเป็นลักษณะประจำตัวที่ แสดงออกหรือปฏิบัติเป็นประจำและสม่ำเสมอที่ครอบคลุมทั้งผลผลิต และผลลัพธ์ในกรณีของ ผลผลิตเป็นความสมดุลใน 4 มิติ ประกอบด้วย

มิติเศรษฐกิจ (economic domain) เป็นการเห็นคุณค่าและใช้วัตถุดิบของ เงินทอง ทรัพยากร อย่างประหยัด คุ่มค่า ได้แก่ ใช้สิ่งของหรือทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่าง ประหยัดและคุ่มค่า ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและคุ่มค่าตามอายุการใช้งาน ใช้จ่ายเงิน อย่างประหยัดและมีการเก็บออม และรู้จักเลือกใช้เครื่องมือต่างๆ ให้เหมาะสมกับงาน

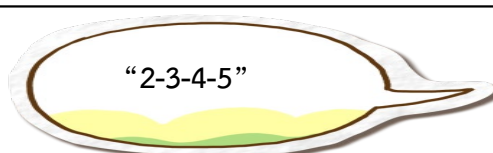
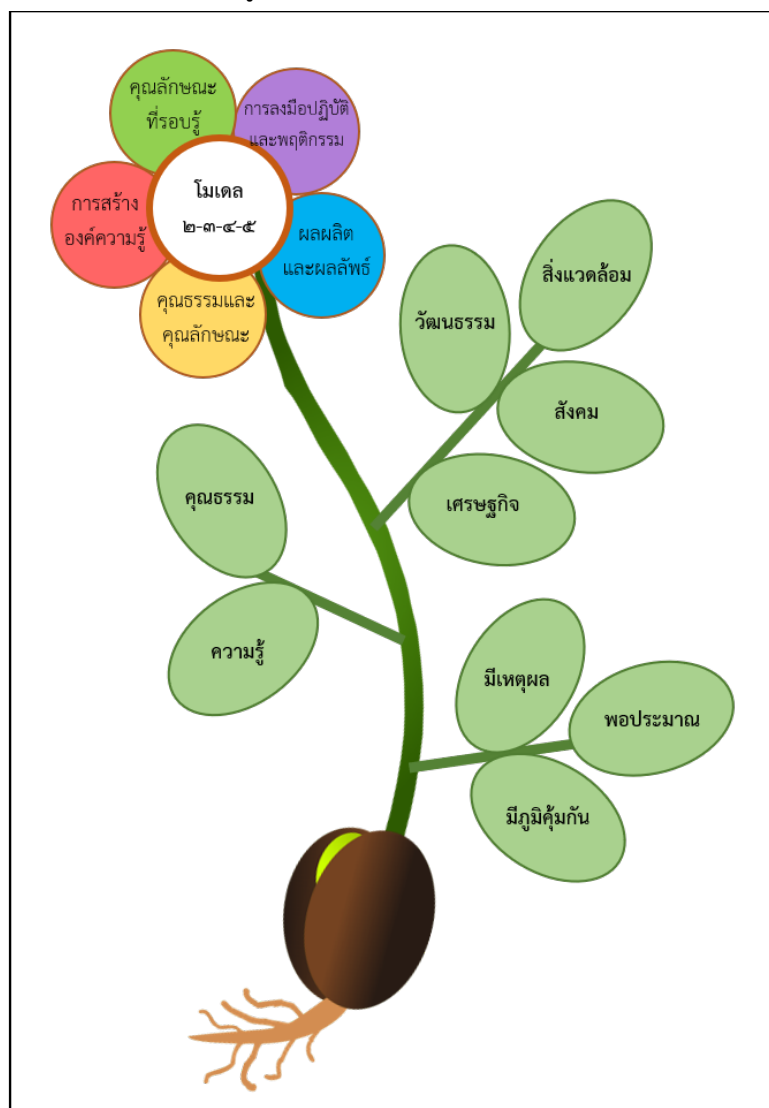
มิติสังคม (societal domain) เป็นการเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และมี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ได้แก่ แบ่งปันและช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ ร่วมมือกับผู้อื่นในการ ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มใจ เสียสละทรัพย์สินหรือแรงงานเพื่อคนอื่น/หรือส่วนรวม ไม่ นำสิ่งของหรือผลงานคนอื่น มาเป็นของตน และปฏิบัติตามข้อตกลง/กฎระเบียบหรือข้อบังคับ ของครอบครัว/โรงเรียน/หรือสังคม

มิติสิ่งแวดล้อม (environmental domain) เป็นคนที่มีจิตสำนึก รู้วิธีการ และมี ส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ได้แก่ รักษาความสะอาดสถานที่หลังจากทำกิจกรรมแล้วเสร็จ รักษาความสะอาดเครื่องมือ/หรืออุปกรณ์ที่ใช้เสร็จแล้ว ร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เอาใจใส่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในบ้านโรงเรียน (หรือชุมชน และร่วม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน/ชุมชน/ หรือสังคมด้วยความสมัครใจ

มิติวัฒนธรรม (cultural domain) เป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าและร่วมอนุรักษ์ วัฒนธรรม ค่านิยม เอกลักษณ์ท้องถิ่น/ความเป็นไทย ได้แก่ ร่วมกิจกรรมงานบุญหรือประเพณี และกิจกรรมสืบสานหรืออนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไหว้ผู้ปกครอง/ครู/หรือผู้ใหญ่อย่างถูกต้อง เหมาะสม มีสัมมาคารวะ/มารยาท/หรือ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ และแต่งกายได้ถูกต้องเหมาะสม กับกาลเทศะ

ส่วนในกรณีผลลัพธ์เป็นความยั่งยืนของคุณภาพชีวิตหรือการอยู่ดีกินดี (well-being Sustainability) ประกอบด้วย พึ่งตนเอง (self-reliance) เป็นคนที่รู้จักพึ่งพอ พอดี เหมาะสมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะหรือความเป็นอยู่ของตนเอง มีทักษะ ในการตัดสินใจและการปฏิบัติ แบ่งเวลา ในการ

เรียน/ทำงานหรือการเล่นอย่างเหมาะสม และ ทำงานตรงตามความสามารถและศักยภาพของตนเอง มี ภูมิคุ้มกัน (immunity) เป็นคนที่รู้จัก วางแผนการเรียนหรือทำงานโดยมีวิธีป้องกันทุกครั้ง ตรวจสอบ อุปกรณ์หรือสิ่งของก่อนใช้งานทุกครั้ง ศึกษาขั้นตอนหรือวิธีการก่อนทำงานทุกครั้ง ประชุมปรึกษาหารือ กับ ผู้อื่นก่อนทำงาน ทุกครั้ง และตรวจสอบสถานที่ให้พร้อมและปลอดภัยก่อนทำกิจกรรมทุกครั้ง และยืดหยุ่น (resilience) เป็นบุคคลที่สามารถต้านแรงกระทบจากสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ปรับตัวเข้ากับคนอื่น สิ่งแวดล้อม/หรือสังคมได้ดี ไม่ใช่อารมณ์หรือความรู้สึกในการตัดสินใจ ยอมรับฟังความ คิดเห็นของผู้อื่น และศึกษาเรียนรู้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ส่วนที่ 4

กรอบการประเมินสถานศึกษาพอเพียง

หลักเกณฑ์การประเมิน

1.1 ใช้เครื่องมือและรายการเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาพอเพียง ของกระทรวงศึกษาธิการโดยมีสาระ การประเมินการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการ บริหารจัดการ 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา
- 1.1.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
- 1.1.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
- 1.1.4 ด้านการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
- 1.1.5 ด้านผลลัพธ์/ภาพความสำเร็จ

ส่วนที่ 5

สรุป

สรุป

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ 9 มีพระราชดำรัสชี้แจง ทรงชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่ชาวไทยตั้งแต่เกิดสภาวะวิกฤติ ทางเศรษฐกิจ ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและ ยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และ ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนว ทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับ ชุมชน จนถึงระดับสังคม ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง จะ เห็นว่าความพอเพียงเป็นความสมดุลระหว่างมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรม อันเป็นความยั่งยืนของคุณภาพชีวิตที่ดี ได้แก่ การพึ่งตนเอง การมีภูมิคุ้มกัน ความ ยืดหยุ่น ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ ดีพอสมควร ต่อการ มีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ดังนั้น รูปแบบสมบูรณ์ เป็นการ นำเสนอหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy) ของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 นั้นจึงเป็น กระบวนการที่เป็นวงจรไม่มีที่สิ้นสุด ในกระบวนการนี้มีองค์ประกอบต่างๆ คือ คนที่มีคุณธรรม ยาวและคุณลักษณะที่มีความรู้ที่แท้จริง ส่งผลให้เกิดเจตคติหรือทัศนคติ ที่รอบรู้ชาญฉลาด เป็น ชูุดของความตระหนักพอเพียง (ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันหรือ ความระมัดระวัง) เป็นเงื่อนไขให้คนร่วมทำกิจกรรมที่ชาญฉลาดและความประพฤติดีถูกต้อง (ทาง สายกลาง) ส่งผลให้เกิดผลผลิตของความสมดุลและเป็นแนวปฏิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่มี 4 มิติ ประกอบด้วย 1) มิติ เศรษฐกิจ 2) มิติสังคม 3) มิติสิ่งแวดล้อม และ 4) มิติวัฒนธรรม นำไปสู่ ผลลัพธ์ที่ยั่งยืนหลายประการ

เอกสารอ้างอิง

เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555). CSR ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.

กรุงเทพมหานคร: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์

เอกกนก พนาดำรง. (2560), มุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วย KM แลกเปลี่ยนการแพทย์ศิริราช เรียกใช้เมื่อ 14 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/simedbull/article/view/81446>

กัญญาณัฐ เสียงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล. (2564), ความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการ

พัฒนาประเทศไทย. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(43), 14-2440 | Vol.9 No.4 April 2022) ปีที่ 9 ฉบับที่ 4 (เมษายน 2555

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา. (2557), ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.

กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

ปรียานุช ธรรมปิยา. (2560), หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความยั่งยืน. ใน เอกสารประกอบการบรรยาย

ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 9 กันยายน 2560 โรงแรมตราง์ เขตดุสิต

กรุงเทพมหานคร ผู้จัดการออนไลน์. (2561), มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ถอดรหัสแนวปฏิบัติใหม่ จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, เรียกใช้เมื่อ 23 ตุลาคม 2564 จาก <https://mgronline.com/greeninnovation/detail/>

ฐานเรียนรู้ การเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด

ฐานเรียนรู้ การเพาะเลี้ยงจิ้งหรีด

ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์

ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงปลาดุกในบ่อซีเมนต์

ฐานเรียนรู้ การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์

ฐานเรียนรู้ การปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์

ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงเป็ดบาบารี่

ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงเป็ดบารี่

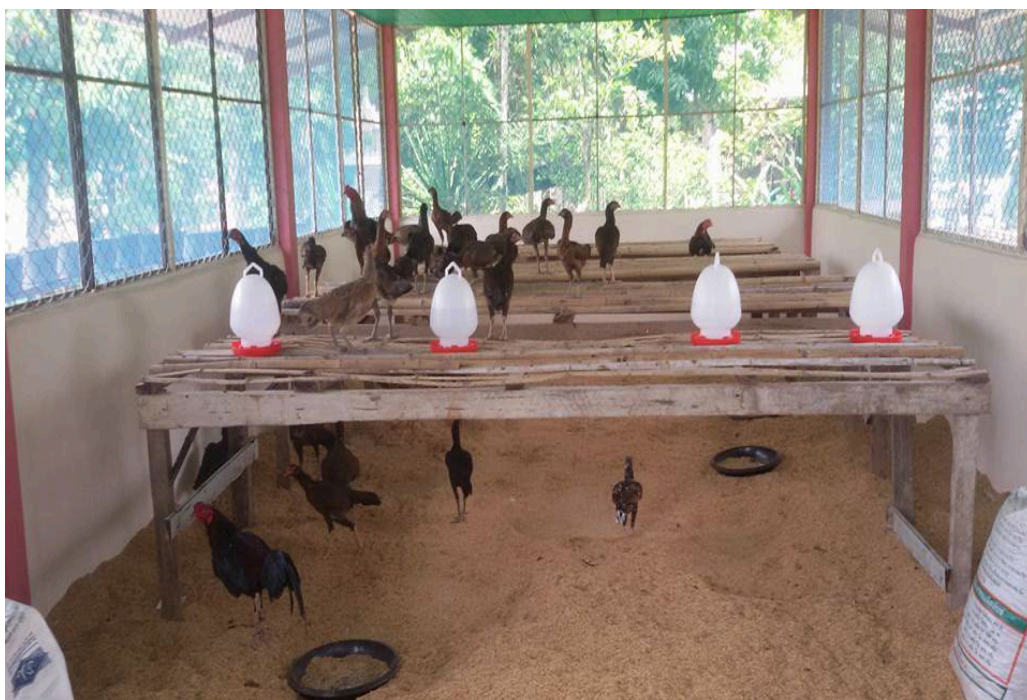
ฐานเรียนรู้ การเพาะเห็ดนางฟ้า

ฐานเรียนรู้ การเพาะเห็ดนางฟ้า

ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงไส้เดือน

ฐานเรียนรู้ การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง

ฐานเรียนรู้ การปลูกผักปลอดสารพิษ

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

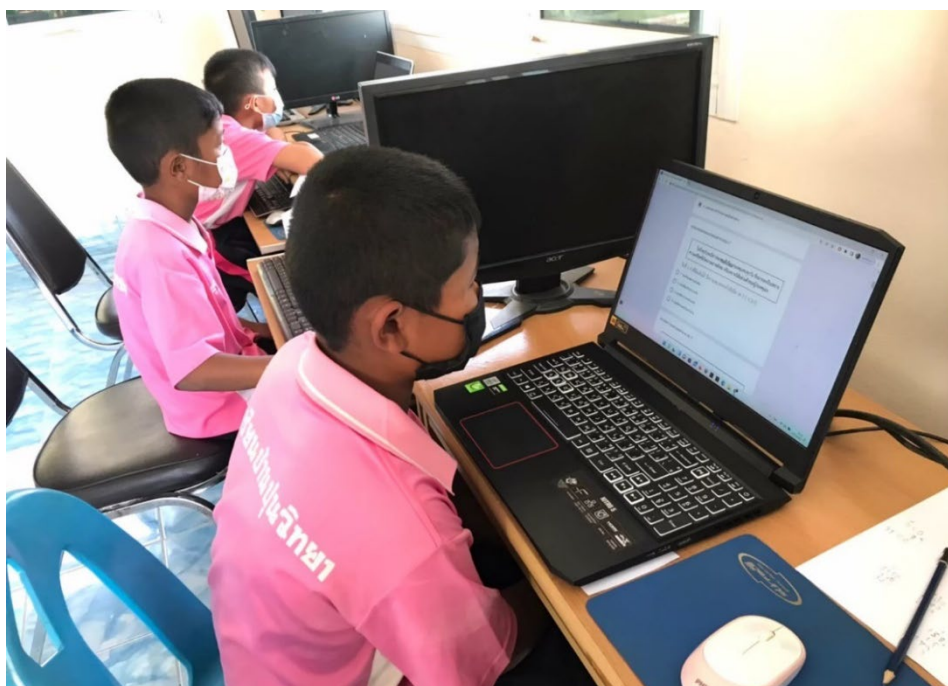
กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนของนักเรียน

รางวัลเศรษฐกิจพอเพียง

รางวัลเศรษฐกิจพอเพียง

รางวัลเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง

ฐานเรียนรู้ การปลูกผักปลอดสารพิษ

เศรษฐกิจพอเพียง

โรงเรียนบ้านปุนวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

ห้องสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

ที่มาและความสำคัญ

ในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตมีบทบาทและความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างมาก เพราะทำให้วิถีชีวิตเราทันสมัยและทันเหตุการณ์อยู่เสมอ เนื่องจากอินเทอร์เน็ตจะมีการเสนอข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้มีวิธีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งสารสนเทศสำคัญสำหรับทุกคนเพราะสามารถค้นหาสิ่งที่สนใจได้โดยทันที หรือมีผลการรับรู้ข่าวสารทั่วโลกที่สามารถทำได้ ดังนั้น โรงเรียนจึงเห็นความสำคัญเพื่อให้นักเรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ค้นคว้าข้อมูลต่างๆ และสามารถสืบค้นอิเล็กทรอนิกส์ต่างได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน
2. เพื่อเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อฝึกทักษะการสืบค้นข้อมูลและการใช้คอมพิวเตอร์ของนักเรียน
4. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนไม่เรียนรู้ ทักษะค้นคว้าความรู้ต่างๆ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนได้รับความรู้จากการสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์
2. นักเรียนสามารถใช้อินเทอร์เน็ตและสืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้
3. เป็นแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนค้นคว้า
4. เป็นแหล่งเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนมีความสุข สนุกกับการเรียนรู้

การออกแบบเรียน เรื่อง การใช้ห้องสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

วัตถุประสงค์	กิจกรรม
✓ ได้ข้อมูล ความรู้ ซึ่งตนเองต้องการ ✓ ได้ใช้เทคโนโลยี สืบค้นข้อมูล	✓ นักเรียนรู้จักทำงานเป็นกลุ่ม ✓ นักเรียนได้ช่วยเหลือกันสืบค้นข้อมูล
สิ่งแวดล้อม ✓ มีคอมพิวเตอร์ทุกเครื่องมีจอสี ✓ ทรัพยากรบุคคลของห้องคอมพิวเตอร์	วัฒนธรรม ✓ สืบค้นข้อมูลด้วยปัญญาหรือวัฒนธรรมที่สืบค้น

ความรู้

- ✓ การใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมต่างๆ
- ✓ การสืบค้นข้อมูลในอินเทอร์เน็ต
- ✓ การจัดการข้อมูล

คุณธรรม

- ✓ ไม่เรียนรู้นหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์
- ✓ มีความซื่อสัตย์ไม่เปิดเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม
- ✓ ประหยัดไฟโดยปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ทุกครั้งหลังใช้งาน

เศรษฐกิจพอเพียง

รางวัลเศรษฐกิจพอเพียง

**แบบประเมินเอกสาร “แนวทางรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนบ้านปูนวิทยา**

คำชี้แจง ให้ท่านประเมินเอกสาร “รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา” โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง “ระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็น
ของท่านซึ่งมี 5 ระดับ คือ

ให้คะแนน 5 คะแนน	มีความเหมาะสมมากที่สุด
ให้คะแนน 4 คะแนน	มีความเหมาะสมมาก
ให้คะแนน 3 คะแนน	มีความเหมาะสมปานกลาง
ให้คะแนน 2 คะแนน	มีความเหมาะสมน้อย
ให้คะแนน 1 คะแนน	มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม				
	5	4	3	2	1
1. เนื้อหาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ					
2. เนื้อหาในแต่ละบทมีความถูกต้อง สมบูรณ์					
3. เนื้อหาในแต่ละบทมีความสอดคล้องกัน					
4. การจัดลำดับเนื้อหา มีความชัดเจน เข้าใจง่าย					
5. เนื้อหา มีประโยชน์ต่อการดำเนินงาน					
6. การใช้ภาษาถูกต้อง เหมาะสม และเข้าใจง่าย					
7. แหล่งอ้างอิงมีความเชื่อถือได้					
8. ขนาดรูปเล่มเหมาะสม					
9. ประโยชน์ของเอกสารต่อการบริหารจัดการศึกษา					
10. มีคำอธิบายที่ชัดเจน					
รวม					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

คู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา อำเภอบุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 (The Development of Model in
Sufficiency Economy Administration of Ban Pun Wittaya School, Sisaket Primary
Educational Service Area Office 4)

นายมงคล สุทธิสน¹

¹ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสำโรงเกียรติ หน่วยงาน โรงเรียนบ้านสำโรงเกียรติ E-mail Mongkolsut2023@gmail.com โทร. 08 5634 4839

สาระการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา)

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4-6

นำเสนอสื่อนวัตกรรมโดยย่อ

การศึกษาการพัฒนาแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 นวัตกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 2) สร้างและพัฒนาแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหาร โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) (Stufflebeam, 2003) กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 70 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

การนำไปใช้ในการเรียนการสอน

ผู้พัฒนาสื่อนวัตกรรม การพัฒนาแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยครูผู้สอน และการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Production) (Stufflebeam, 2003) โดยผู้พัฒนาสื่อนวัตกรรมได้เก็บข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อพัฒนาครูด้านการปฏิบัติการสอนด้วยการพัฒนาแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 และผลการปฏิบัติการสอนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน โรงเรียน และชุมชน

ระยะที่ 1 การทดลองใช้และพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยได้วางแผนร่วมกันกับครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยสร้างข้อตกลงร่วมกันในการทดลองใช้เอกสาร ร่วมพัฒนาให้ ข้อมูลต่าง ๆ เมื่อทดลองพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยากับกลุ่มเป้าหมายแล้ว ได้ปรับปรุงเอกสารตามข้อเสนอแนะให้มีคุณภาพและบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน มากยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 การพัฒนาคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา นำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาเสนอแนะให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ให้มีความชัดเจน นำคู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาไปใช้โดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งเป็นฐานเศรษฐกิจพอเพียง ต่าง ๆ ครูสามารถจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างดี มีการใช้วิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาครูในครั้งนี้เป็นการทดลองตามสภาพจริงที่ครูจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่การ วิเคราะห์หลักสูตร การเลือกเนื้อหา และการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี และในระหว่างที่ครูปฏิบัติกิจกรรมนั้นผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป.) กระทรวงศึกษาธิการ (2553) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพว่า เป็นการรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรสู่คุณภาพการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นความสำเร็จหรือประสิทธิผลของผู้เรียนเป็นสำคัญ และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิก ในชุมชน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจึงเป็นเครื่องมือในการพัฒนาไม่ใช้หัวเรื่องในการสอนส่วนกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนาครูที่ออกแบบตามแบบแผนการทดลองถึงการทดลอง (quasi-experimental design) แบบ time series design เพื่อเรียนรู้สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูตามบริบท ที่เป็นจริง เป็นการวัดผลก่อนพัฒนา เพื่อให้นวัตกรรมสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ของครูให้มากที่สุด และ ที่สำคัญที่สุด คือ การยอมรับนวัตกรรมของครู กล่าวคือ เมื่อผู้จัดทำดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสภาพ การปฏิบัติการจัดการเรียนรู้ของครูในสภาพจริงทั้งเอกสาร หลักฐานและการเยี่ยมห้องเรียนในบริบทจริง ทำให้ผู้พัฒนาสื่อเข้าใจ การจัดการเรียนรู้ของครู และเมื่อทำการคืนข้อมูลของครูให้กับครู ยิ่งทำให้ครูตระหนัก และต้องการ เปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เมื่อทำการพัฒนาแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักสูตรเป็นฐาน ตามเนื้อหาที่ครูต้องจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดย

ผู้พัฒนาสื่อนวัตกรรมได้สร้างฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้สอดคล้องกับรูปแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จึงทำให้นักเรียนได้รับทั้งความรู้นอกห้องเรียนและการในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ผู้พัฒนาสื่อนวัตกรรมติดตามการจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ทั้งผู้พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและครูได้เรียนรู้แนวทางการจัดการเรียนรู้และมีความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และผู้เรียนเก่ง ดี มีสุข (Hang et al., 2011)

1. นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การนำหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนใน 3 ข้อ 2 เงื่อนไข คือ วิธีการ เรียน 1.1 ต้องรู้อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้ 1.2 ต้องรู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้ 1.3 ต้องรู้จากที่ใด: แหล่งความรู้ เงื่อนไข: 1. คุณธรรม 2. การเปลี่ยนแปลง 2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ 3) ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อการแสวงหาความรู้ 4) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 5) ผู้เรียนมีทักษะการทำงานและ การแก้ปัญหา 6) ผู้เรียนมีทักษะการอภิปราย และวิพากษ์ 7) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร และการนำเสนอ งาน 8) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น และในชีวิตประจำวัน 9) ผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน 10) การประเมินผลเป็นไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 11) ผู้เรียน มีภูมิคุ้มกันต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงของโลก และรูปแบบการประเมินแบบ CIPP การประเมินผลนั้นมีสิ่งสำคัญที่ต้องประเมินอยู่ 4 ด้าน คือ ประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปียา, 2557)

2. รูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยาจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีชื่อย่อภาษาไทยว่า รู้พอเพียง และชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า LS. Model อ่านว่า รูปแบบแอลเอสหรือแอลเอสโมเดล และชื่อย่อของกระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ MK. Model อ่านว่า รูปแบบเอ็มเคโมเดล ประกอบด้วย

1. ปรัชญา (philosophy): ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. ทฤษฎี (theory) 2.1) ทฤษฎีรูปแบบการประเมิน CIPP Model ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) และการสร้างและพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Stufflebeam, 2003)

3. หลักการ (principles): 3.1) ผู้เรียนต้องได้รับการเรียนรู้อย่างพอเพียงจนเกิดภูมิคุ้มกันต่อ การเปลี่ยนแปลง 3.2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนมากกว่าเนื้อหา 3.3) สามารถประยุกต์สิ่งที่เรียนไปใช้ในการ เรียนอื่น

และชีวิตประจำวันได้ 3.4) มีการเสริมแรงตลอดการเรียนรู้ และ 3.5) ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิด การเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. เป้าหมาย (aims): 4.1) การเรียนรู้วิธีการเรียน และ 4.2) การลงมือปฏิบัติและสร้างความรู้ ด้วยตนเอง

5. วัตถุประสงค์ (objective): 5.1) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนใน 3 ข้อ 2 เงื่อนไข คือ วิธีการ เรียน 1.1 ต้องรู้ อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้ 1.2 ต้องรู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้ 1.3 ต้องรู้จากที่ใด: แหล่งความรู้ เงื่อนไข: 1. คุณธรรม 2. การเปลี่ยนแปลง 5.2) ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ 5.3) ผู้เรียนใช้เทคโนโลยี เพื่อการแสวงหา ความรู้ 5.4) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 5.5) ผู้เรียนมีทักษะการทำงานและ การแก้ปัญหา 5.6) ผู้เรียนมีทักษะการอธิบาย และวิพากษ์ 5.7) ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร และการนำเสนอ งาน 5.8) ผู้เรียนสามารถ นำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในรายวิชาอื่น และในชีวิต ประจำวัน 5.9) ผู้เรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน 5.10) การประเมินผลเป็นไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 5.11) ผู้เรียน มีภูมิคุ้มกันต่อการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงของโลก (กัญญาณัฐ เสี่ยงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล, 2564)

เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2555) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning management process) ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียม (preparation) และขั้นสร้างความรู้ (knowledge creation)

ขั้นเตรียม (preparation) 1. กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ (inspirational activities) 2. เนื้อหาและ วัตถุประสงค์ที่ต้องเรียนรู้ (content and objectives that must be learned) 3. จิตนาการ สานผลการเรียนรู้ (imagination of learning results) 4. ตั้งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ (set learning objectives) 4.1 ต้องเรียนรู้ อะไร (what to Learn) 4.2 ต้องเรียนรู้แค่ไหน (how much to Learn) 4.3 ต้องเรียนรู้อย่างไร (how to Learn) และ 4.4 สิ่ง que เรียนรู้เชื่อถือได้หรือไม่: ใสใจแหล่งข้อมูล (data source)

ขั้นสร้างความรู้ (knowledge creation) 1. เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (learn how to learn) 1.1 ผู้เรียน แสวงหาความรู้ สร้างองค์ความรู้และจัดทำชิ้นงานของตนเองตามเนื้อหาในขั้นเตรียม 1.2 แบ่งกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยน เรียนรู้โดยผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอชิ้นงานของตนเองในกลุ่ม จากนั้นผู้เรียนการวิเคราะห์หลักสูตร และเลือกเนื้อหา ที่สอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ การจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงได้อย่างดี มีการใช้วิธีการสอน และเทคนิคการสอนต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ในการจัดการ เรียนรู้ทุกครั้ง ครูถามนักเรียนว่า ในหัวข้อที่จะเรียนนี้ นักเรียนคิด ว่า 1) ต้องรู้อะไรบ้าง: กำหนดสิ่งที่ต้องรู้ 2) ต้อง รู้แค่ไหน: มีเหตุผลที่จะรู้และ 3) ต้องรู้จากที่ใด: แหล่งความรู้และ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข 1) คุณธรรม 2) การเปลี่ยนแปลง ซึ่งกิจกรรมนี้ ครูสะท้อนว่า นักเรียน เรียนรู้วิธีการเรียนว่า ในเนื้อหาหนึ่ง ๆ เขาต้อง รู้อะไร แคไหน อย่างไร ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน และใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาหาความรู้ นักเรียนสะท้อนว่า ถ้าเขามีวิธีการเรียนรู้ที่ดีตัว เขาสามารถรู้สิ่งที่ เขาอยากรู้ได้โดยลดการสอนจากครูและมีเหตุผล ที่จะรู้ รวมทั้งเลือกสิ่งที่ต้องรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ส่วนผลการ เรียนรู้ของนักเรียนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียน (เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2555)

จุดเด่น/คุณค่า/ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การพัฒนาแบบคู่มือการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ประโยชน์ที่เกิดแก่ผู้เรียน ได้แก่ 1) ผู้เรียน/ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพและสมรรถนะสอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษา ของชาติ และกรอบมาตรฐาน ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความรู้ ทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงานอาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่เรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และพัฒนาชีวิตอยู่ เสมอ 3) ผู้เรียนมีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความ รับผิดชอบต่อ ครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง 4) ผู้เรียนมีความตระหนัก และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของประเทศและโลก มีความ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุข (จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปียา, 2557)

ประโยชน์ที่เกิดแก่สถานศึกษา ได้แก่ 1) พัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และน้อมนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในชีวิตประจำวัน และการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ 2) พัฒนาและส่งเสริม สถานศึกษา ที่เป็นแบบอย่างการบริหารจัดการตามปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง (ปรียานุช ธรรมปียา, 2560)

ประโยชน์ที่เกิดแก่ชุมชน และสังคม ได้แก่ 1) ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม มีความเชื่อมั่นในคุณภาพการ จัดการศึกษา และการบริหาร จัดการสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เสริมสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือระหว่างบุคคล ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วม กับ สถานศึกษา 3) เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ตลอดจน เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (ปรียานุช ธรรมปียา, 2560)

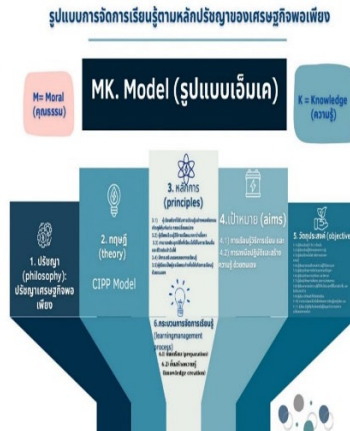
ภาพประกอบ

การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

1. ภาพสื่อนวัตกรรม

นวัตกรรม “คู่มือรูปแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

รูปแบบการจัดจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง MK. Model อ่านว่า เอ็มเค โมเดล

โมเดลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 ขั้นตอนที่ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สถานที่จริงที่จัดทำเพื่อจัดกิจกรรม “คู่มือรูปแบบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา”

ฐานการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ฐานการจัดการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

2. ภาพการนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

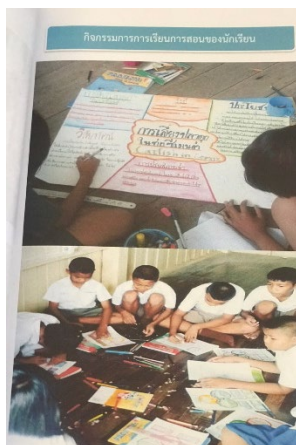
ตัวอย่างผลงานนักเรียน
จากการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้การสอน

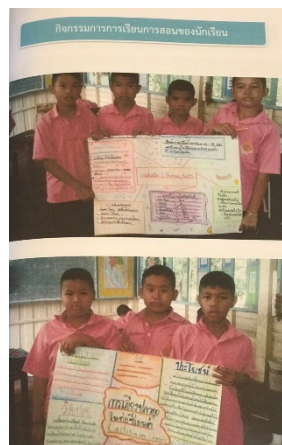
นักเรียนเรียนรู้ผ่านการ
ลงมือปฏิบัติจริง (Learning
by doing)

เตรียมสื่อการเรียนรู้การสอน
จากสื่อสภาพจริง (Authentic
materials)

นักเรียนสรุปเป็นองค์ความ
รู้ด้วยตัวเอง เรียนรู้แบบ
Active Learning

ตัวอย่างผลงานนักเรียนจาก
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
จากฐานการเลี้ยงปลาตุ๊ก

นักเรียนเรียนรู้ฐานการเลี้ยง
นกกกระโท

ลงชื่อ

(นายมงคล สุทธิสน)

ผู้พัฒนาสื่อนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัญญาณัฐ เสี่ยงใหญ่ และศิริวรรณ วิสุทธิรัตนกุล. (2564). ความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. วารสารรัชต์ภาคย์, 9(4).
- กรรณิการ์ ภิรมย์รัตน์ ภิรมย์รัตน์. (2553). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เกษม วัฒนชัย และจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2555). หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: ดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์.
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา และปรียานุช ธรรมปิยา. (2557). ตามรอยพอชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ปรียานุช ธรรมปิยา. (2560). หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความยั่งยืน. ในเอกสารประกอบการบรรยาย ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ, 9 กันยายน 2560 โรงแรมตราง์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.
- Daniel, S. (2003). The CIPP model for Evaluation. International Handbook of Educational Evaluation, 112(3), 31-62.
- Hang, G., Zeller, N., Griffith, R., Metcalf, D., Williams, J., Shea, C. & Misulis, K. (2011). Using the context, input, process, and product evaluation model (CIPP) as a comprehensive framework to guide the planning, implementation, and assessment of service-learning programs. Journal of higher education and outreach engagement 15(4), 57 – 83.

ตารางนำเสนอผลงานสื่อนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของบุคลากรทางการศึกษา

นิทรรศการแสดงผลงานทางวิชาการของบุคลากรทางการศึกษา

งานประชุมวิชาการระดับชาติสวนดุสิต 2024 ครั้งที่ 6

ณ หอประชุมรักตะกนิษฐ ชั้น 2 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วันที่ 14 มิถุนายน 2567

เวลา (หรือเรื่องที่ ...)	รหัสผลงาน	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
13.30 -13.40	91BIIS4	แผนจัดการเรียนรู้ CMRU teaching model เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสื่อสาร	อิสริยา ชุมภูศรี
13.30 -13.40	74IIS6	RACHA 1 MODAL นวัตกรรมพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนเพื่อลดภาวะถดถอยในการเรียน	นายณัฐวุฒิ สายันต์
13.30 -13.40	96CIIS6	นวัตกรรมการสอนคณิตศาสตร์ เรื่อง พีระมิด กรวย และทรงกลม ตามแนวคิด Concrete-Pictorial-Abstract ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน	นางสาวชุลินตาร์ แม่
13.30 -13.40	162IPIS6	โครงงาน AI คัดแยกผลผลิตทางการเกษตร กรณีศึกษา ถั่วลิสง ด้วยแพลตฟอร์ม CiRA CORE	นายนิตินันท์ ไชยิต ชัยมงคล
13.40 -13.50	89BIIS4	การส่งเสริมพัฒนาการกล่อมเนื้อมัดเล็กของนักเรียนระดับชั้นเตรียมอนุบาล โดยการฝึกกล้ามมือ 13 เส้นพื้นฐาน ด้วยการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบ CMRU teaching model	อิสริยา ชุมภูศรี
13.40 -13.50	61IIS6	แพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษคณะครุศาสตร์	อนุชา แข่งขัน
13.40 -13.50	94IIS4	ใบงานเกม เปลี่ยนห้องเรียนให้สนุกสุดว้าว	ฉัตรมงคล สีประสงค์
13.40 -13.50	160IPIS6	AI ตรวจจับการฝ่าฝืนไม่กั้นรถไฟ ด้วยแพลตฟอร์ม CiRA CORE	นายกมุต ขรรค์ บริวาร
13.50 -14.00	89BIIS4	การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ในรายวิชาประวัติศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	อรรวรรณ รกไพร

เวลา (หรือเรื่องที่ ...)	รหัสผลงาน	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
13.50 -14.00	54IIS6	การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของ นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา โดยใช้บอร์ด เกมทางการศึกษา	นางสาวรัชดาภรณ์ เทพอุบล
13.50 - 14.00	75CIIS6	หนังสือเสริมเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริมชีววิทยา เรื่อง วิวัฒนาการ	นางสาวชิตียามิเนะ ดือระชอ
13.50 - 14.00	159IPIS6	ตู้ AI คัดแยกขยะขวดน้ำพลาสติกภายในห้องเรียน	วรเชษฐ์ แซ่มณี
14.00 – 14.10	88BIIS4	การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้านการเพิ่ม – ลดจำนวน ของ เด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้รูปแบบ CMRU teaching model	รัตนาภรณ์ ชัยขาว
14.00 – 14.10	54IIS6	สื่อการสอนโรงละครภาษาท่า	นางสาวชลธิชา รักษาราชกูร์
14.00 – 14.10	36IIS6	นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนเชิงรุกการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์การดำเนินการของเซต ด้วยวิธีการสอน Concept Based Teaching ในกระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ E-BOOK	นายณัฏฐ์ ภู สำอางค์
14.00 – 14.10	157IIS6	ระบบคัดแยกเกรดเนื้อโคขุนโพธิ์ยางคำโดยใช้แพลตฟอร์ม CiRA CORE เพื่อเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ร่วมกับ Line Chatbot	นางสาวจิราวรรณ สุญราช
14.10 – 14.20	79IIS6	การพัฒนาแบบการดำเนินงานตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของโรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4	นายมงคล สุทธิสน
14.10 – 14.20	19IPAS4	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการเรียนรู้แบบอะ ซิงโครนัส รายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปี ที่ 4 โรงเรียนลำปางกัลยาณี	อัจฉรา ชื่นใจ
14.10 – 14.20	199BORS4	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง กราฟของฟังก์ชัน ลอการิทึม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สื่อการสอนที่สร้าง	นางกมลชนก ภาคภูมิ

เวลา (หรือเรื่องที่ ...)	รหัสผลงาน	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
		กราฟด้วยโปรแกรม GSP ประกอบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD	
14.10 – 14.20	156IIS6	กระปุกอมสินอัจฉริยะ	นายชนวัฒน์ จรัส จินดาเนตร
14.20 – 14.30	62BIIS4	การจัดประสบการณ์เรียนรู้ CMRU teaching model เพื่อพัฒนาทักษะการคิดที่เป็นพื้นฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	วรรณวิไล เม้งทอง
14.20 – 14.30	184IPIIS6	การพัฒนาทักษะทางด้านปฏิบัติเรื่อง การควบคุมมอเตอร์ ด้วยรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ Problem Based Learning ประสาน STAD	นายอิทธิพล พันธุ์
14.20 – 14.30	192IIS6	การพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ 6E Learning ตามแนวคิดสะเต็มปีซีจี ร่วมกับการคิดเชิงออกแบบ ด้วยการสร้างอิฐนาโนจากขยะพอลิเมอร์	นางพิมพ์น้ำผึ้ง วรรณ สาม
14.20 – 14.30	154IPIIS6	AI เพื่อความปลอดภัยในโรงเรียน กรณีสระว่ายน้ำ โดยใช้แพลตฟอร์ม CiRA CORE	นายพัสกร เกิด สมบูรณ์
14.30 – 14.40	60IIS6	สื่อภาพนูนประกอบการอ่านนิทานอีสปเพื่อน้องตาบอด	นงเยาว์ นุชนารถ
14.30 – 14.40	183IIS6	การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม การประดิษฐ์เครื่องศรารณ์ และถนอมพิภพารณ์ เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมสู่อาชีพ	นายสมบูรณ์ อุบล การณ
14.30 – 14.40	171IIS6	"Make Creative" แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ รายวิชา การสร้างงานนำเสนออย่างสร้างสรรค์	นางสาวสุปรียา เอี่ยม ศรีทอง
14.30 – 14.40	153IPIIS6	โครงงาน AI คัดแยกเพศลูกนกกระทา ด้วยแพลตฟอร์ม CiRA CORE	นาย พิภพ คำสิน
14.40 – 14.50	59IIS6	ENGLISH MARKETPLACE	อนุชา แข่งขัน

เวลา (หรือเรื่องที่ ...)	รหัสผลงาน	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
14.40 – 14.50	179BIRS5	การพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงค่าเงินบาท โดยใช้วิธีสอนแบบเชื่อมโยงร่วมกับห้องเรียนออนไลน์ Google Classroom	นางสาวรวีวรรณ นราแก้ว
14.40 – 14.50	129IIIS6	การใช้สื่อประสมในหน่วยการเรียนรู้ไฟฟ้า เรื่องวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	นางลักษณ์ วงศ์ณอม
14.40 – 14.50	152IPIS6	ระบบ AI ตรวจสอบความปลอดภัยของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ผู้สูงอายุ ล้มด้วยแพลตฟอร์ม CiRA CORE	นายเทิดศักดิ์ เฉิน
14.50 – 15.00	47CIIS6	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Hands-on activities เรื่อง เจาะเวลาเข้าสู่โลกดิจิทัล	พิริยะพร อ้อยหวาน
14.50 – 15.00	148IPIS6	ชุดสื่อการจัดการจัดการเรียนการสอนเรื่องบ้านผีสิง (A Haunted House) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเขียนภาษาอังกฤษเชิงเล่าเรื่อง “Narrative Paragraph” ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม)	นายกิตติพร นันตะภาพ
14.50 – 15.00	124IPRS1	การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการหยุดยั้งการเคลื่อนที่ของวัตถุในทางทราย	นายสิริกร เหล่าสกุลไทย
14.50 – 15.00	151CPIS6	โครงการเห็ดพิษ	นายกฤติน เลี้ยงศิริกุล
15.00 – 15.10	41IPIS6	สื่อแบบจำลอง ระบบย่อยอาหาร โดยใช้วัสดุรอบตัวและการผสมผสานเทคโนโลยีช่วยกระตุ้นการเรียนรู้	นางสาวเมธพร ทินราช
15.00 – 15.10	146IIIS6	IQPN-Model การบริหารวิชาการสู่คุณภาพมาตรฐานสากล ของโรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม(พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม)	นางสาวสุญาดา เสงชัยโย

เวลา (หรือเรื่องที่ ...)	รหัสผลงาน	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
15.00 – 15.10	119IIS6	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ชีววิทยา 4 เรื่อง ระบบหมุนเวียนเลือดของสัตว์และของคน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	นางจิตรอนงค์ โสภณพัฒนากุล
15.00 – 15.10	150IPIS6	นวัตกรรม AI ตรวจจับไข้พยาธิ ด้วยแพลตฟอร์ม CiRA CORE	นายภัทรชนน ภาษิตานนท์
15.10 – 15.20	39IIS6	ชุดกิจกรรมอันปลั๊กโค้ดดิ้ง เรื่อง ตะลุยถิ่นค่างแว่น วัดถ้ำเขาพลู	สุธาสินี รักดี
15.10 – 15.20	145IPIS6	การพัฒนาชุดการสอนคำบาลีสันสกฤตโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E) ร่วมกับการ Game Based Learning ในรายวิชา ภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	นางสาวสุวนีย์ แสงนิ่ม
15.10 – 15.20	110CIIS6	ชุดการทดลองฟิสิกส์สำหรับการศึกษาแรงเสียดทานสถิต และความสัมพันธ์ระหว่างงานและพลังงานจลน์ โดยใช้เซนเซอร์ของสมาร์ทโฟน	ศรธรรม รุ่งสว่าง
15.20 – 15.30	186IIS6	นวัตกรรมชุด “ปลูกปัญญา อ่านเขียนภาษา ด้วย Active Learning” เพื่อฟื้นฟูทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	นางสาวพัชรวรรณ มงคล
15.20 – 15.30	140APIS6	การจัดนิทรรศการแสดงผลงานการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาแบบยืดหยุ่นผสมผสาน (HyFlex Exhibition)	ดร.ศักดิ์ชัย ไชยรักษ์
15.20 – 15.30	167BPRS6	ผลการฝึกเสริมด้วยโปรแกรมการฝึกความคล่องแคล่วว่องไว Agility Timer ที่มีผลต่อความสามารถในการเตะลูกข้างเท้าด้านใน วิชาเซปักตะกร้อ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัย นครปฐม (พระตำหนักสวนกุหลาบมัธยม)	นางสาววินัสญา สามสังข์

เวลา (หรือเรื่องที่ ...)	รหัสผลงาน	ชื่อบทความ	ชื่อผู้นำเสนอ
15.30 – 15.40	176AIIIS6	ตู้คืบแสนสนุก	สุดาทิพย์ หัน ตระการ
15.30 – 15.40	139IIIS4	Mini Aquarium กิจกรรมบูรณาการศิลปะสร้างสรรค์	ภิชา ไบโพธิ์
15.30 – 15.40	165IPIIS6	การพัฒนาเครื่องจับเวลาในการวิ่ง (Speed Timer) และโปรแกรม วิเคราะห์ความเร็วในการวิ่ง (Speed Analyzer)	นายชาญชัย ชาญ ฤทธิ์
15.40 -15.50	175AIIIS6	การพัฒนาห้องเรียนแซทบอทแบบเรียนรู้ผสมผสานในรายวิชา วิทยาการคำนวณ	ชนินทร์ จิตติเพชรกุล

รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

นายมงคล สุทธิสน

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตำบลไพร อำเภอยะหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อผลงานวิชาการ	การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
ผู้วิจัย	นายมงคล สุทธิสน
หน่วยงาน	โรงเรียนบ้านปูนวิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
ปี พ.ศ.	2564

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินชิป (CIPP Model) ประกอบด้วยด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของโครงการ ได้แก่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2564 โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 69 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบริบทของโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ
2. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ งบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ
3. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

4. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตจากการดำเนินโครงการ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อยู่อย่างพอเพียง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ซื่อสัตย์ สุจริต และเมื่อเรียงลำดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ อยู่อย่างพอเพียง รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มุ่งมั่นในการทำงาน ใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย และซื่อสัตย์สุจริต

5. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตจากการดำเนินโครงการ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ นำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น

6. ผลการประเมินความพึงพอใจ ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 โครงการเป็นไปตามวิสัยทัศน์ นโยบายเป้าหมาย และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความเหมาะสมของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

กิตติกรรมประกาศ

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติสร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และภูมิใจในการทำความดี สร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การกำหนดจุดพัฒนา การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การนิเทศติดตามผล และประเมินโครงการ เพื่อนำผลการประเมินโครงการไปใช้ในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ผลการดำเนินงานช่วยให้โรงเรียนได้พัฒนาส่งเสริมการนำหลักธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

ขอขอบคุณคณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา และประเมินกิจกรรมโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ทำให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดซึ่งประโยชน์คือ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามตระหนักและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามให้แก่ผู้เรียน นักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลงและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อโครงการ และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนางาน ให้มีความก้าวหน้าต่อไป

นายมงคล สุทธิสน
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	4
ขอบเขตของการประเมินโครงการ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความหมายของการประเมินโครงการ.....	7
รูปแบบการประเมินโครงการ.....	9
หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.....	17
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.	25
แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน.....	34
บทที่ 3 วิธีการประเมินโครงการ.....	37
รูปแบบการประเมินโครงการ.....	37
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	38
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	38
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	41
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	43
บทที่ 4 ผลการประเมินโครงการ.....	44
ผลการประเมินด้านบริบท.....	45
ผลการประเมินด้านปัจจัย.....	46
ผลการประเมินด้านกระบวนการ.....	47
ผลการประเมินด้านผลผลิต.....	48
ผลการประเมินความพึงพอใจ.....	54
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	55
สรุปผล.....	55
อภิปรายผล.....	57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ข้อเสนอแนะ.....	60
บรรณานุกรม.....	61
ภาคผนวก.....	65
ภาคผนวก ก โครงการโรงเรียนคุณธรรม.....	66
ภาคผนวก ข คำสั่งโครงการโรงเรียนคุณธรรม.....	70
ภาคผนวก ค รายงานผู้เชี่ยวชาญ.....	73
ภาคผนวก ง เครื่องมือประเมินโครงการ.....	75
ภาคผนวก จ ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	82
ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย.....	88
ภาคผนวก ช ภาพถ่ายการทำกิจกรรม.....	91

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	44
ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินด้านบริบท.....	45
ตารางที่ 4.3 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า.....	46
ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินด้านกระบวนการ.....	47
ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินด้านผลผลิต.....	48
ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์.....	49
ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ.....	53
ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินความพึงพอใจ.....	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายแพทย์ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์) ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล) ได้กล่าวถึงศาสตร์พระราชซึ่งเป็นศาสตร์ที่ครอบคลุม เรื่องเอกลักษณ์ของชนชาติไทย เช่น การอ่อนน้อมถ่อมตน การเป็นสุภาพชนความขยันหมั่นเพียร การซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นคุณงามความดีของคนไทยที่บรรพชนไทยได้ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา ศาสตร์พระราชให้ข้อคิดการประพฤติปฏิบัติตนไว้ว่า อย่าคบคนด้วยฐานะ คบคนด้วยคุณธรรมมีมิตรภาพด้วยความรักความผูกพัน และขอให้มีความกตัญญูรู้คุณต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณ ประเทศชาติและพระมหากษัตริย์ ถ้าทุกคนปฏิบัติตามศาสตร์ของพระราชแล้วก็จะ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ประเทศก็จะมีแต่คนดีและทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้า รวมทั้งน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อบ่มบ่มให้เกิดภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมเกิดความสุข และยั่งยืน แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้พระราชทานไว้กว่า 40 ปีที่ผ่านมา เพื่อให้ประชาชนชาวไทยนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองและครอบครัวให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข จึงนับได้ว่า “ศาสตร์พระราช” เป็นเสมือนองค์ความรู้ที่อยู่คู่แผ่นดินไทย ซึ่งล้วนมุ่งให้ประชาชนทุกคนปฏิบัติตนเป็น “คนดี” ทั้งคิดดี พูดดี ทำดี ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม สุจริต มีวินัย และมีความสามัคคีซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาประเทศชาติบ้านเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าเป็นปึกแผ่นมั่นคงตลอดไป

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ มีพระราชกระแสรับสั่งต่อประชาชนชาวไทยให้ “ช่วยสร้างคนดีให้บ้านเมือง” พร้อมทั้งพระราชทานหลัก 3 ประการที่เกี่ยวกับครูและนักเรียนไว้ว่า

“ให้ครูรักเด็ก เด็กรักครู”

“ให้ครูสอนให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อนไม่ให้แข่งขันกัน แต่ให้แข่งกับตัวเองและให้เด็กที่เรียนเก่งช่วยสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่า”

“ให้ครูจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำร่วมกันเพื่อให้เห็นคุณค่าของสามัคคี”

จากพระราชกระแสรับสั่งข้างต้นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูรทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท ด้านการศึกษาเพื่อสานต่อพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ดังนี้

1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง
2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม
3. มีงานทำ-มีอาชีพ
4. เป็นพลเมืองดี

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และแนวทางการจัดกิจกรรมโรงเรียนดีต้องมีที่ยืน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณธรรม จริยธรรม ต่อยอดให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ให้มีจิตสำนึกที่ดี ปฏิบัติตนบนพื้นฐานคุณธรรม จริยธรรมที่ดั่งามสอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนหรือกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่

1. ความพอเพียง
2. ความกตัญญู
3. ความซื่อสัตย์สุจริต
4. ความรับผิดชอบ
5. อุทิศการณคุณธรรม

นอกจากนี้ การดำเนินงานดังกล่าวยังเป็นการสร้างนักเรียนดีให้บ้านเมืองสร้างครูดีให้ห้องเรียน สร้างผู้บริหารดีให้โรงเรียน และสร้างโรงเรียนดีให้ชุมชน (โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนดีต้องมีที่ยืน, 2562, หน้า 1)

ทิศทางการพัฒนาประเทศกำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อบ่มบ่ม “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อุดมคติ ขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐาน การดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 47)

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันพบว่า คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤตด้านคุณธรรม จริยธรรมและพฤติกรรม เชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิต ความประพฤติ ความคิด ทศนคติและคุณธรรม จริยธรรมของคนในสังคม เป็นผลกระทบจากการเลือนไหลของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้าสู่ประเทศไทย ผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสร้างสรรค์ยังมีน้อย สื่อที่เป็นภัยและผิดกฎหมายมีการเผยแพร่ มากขึ้น แม้มีมาตรการปราบปรามอย่างเข้มงวด เว็บไซต์ทางเพศเพิ่มขึ้น 3 เท่าตัว ขณะที่คนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษามีบทบาท น้อยลง ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาศักยภาพคนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 50)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนไทย คือ ขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมและจริยธรรม อย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวยไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็น ภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นคนที่มีคุณภาพมีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มี สติปัญญามีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข (สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร, 2550, หน้า 49) ดังผลการศึกษา พบว่า สังคมไทยในปัจจุบันมี ปัญหาจริยธรรมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และมีคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับน้อย สาเหตุสำคัญ ที่สุดมาจากครอบครัว ซึ่งมีการอบรมเลี้ยงดูที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดตัวแบบที่ดี ไม่ส่งเสริมการก่อตั้ง และพัฒนาจริยธรรมในตัวคนอย่างสมบูรณ์ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดจิตสำนึกที่ดี ขาดความ รับผิดชอบและขาดคุณธรรม จริยธรรมด้านอื่น ๆ ที่สำคัญที่เป็นภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่ดีให้แก่คน ทำให้ เด็กและเยาวชนมีการเน้นด้านวัตถุมากกว่าจิตใจตลอดจนการมีความประพฤติปฏิบัติและพฤติกรรมที่ ขาดความยับยั้งชั่งใจถูกชักจูงได้ง่ายและมีการเลียนแบบวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามาจาก ช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสื่อประเภทต่าง ๆ ซึ่งไม่เป็นตัวแบบที่ดีและยังไม่มีบทลงโทษ หรือระบบป้องกันที่ดี ที่มีประสิทธิภาพที่พอเพียงทำให้เกิดตัวแบบในเชิงลบและเกิดการ ลอกเลียนแบบพฤติกรรมผิด ๆ ได้ ระบบการศึกษาขาดประสิทธิภาพไม่สามารถปลูกฝังเยาวชนให้มี จิตสำนึกได้ ขาดผู้ที่เป็นตัวแบบที่ดีการเรียนการสอนไม่เน้นหนักด้านคุณธรรมจริยธรรม ไม่มีการ จัดการเรียนการสอนอย่างจริงจังเพื่อพัฒนาจิตสำนึกและคุณธรรมจริยธรรม (เพ็ญแข ประจันปัจจนิก, 2551, หน้า 2)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของนักเรียน โดยการระดมความคิดเห็นจากครู กรรมการสถานศึกษา นักเรียน และ ผู้ปกครองนักเรียน พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านความประพฤติหลายประการ ได้แก่ ขาดความ รับผิดชอบ ขาดความกระตือรือร้นในด้านการเรียนและไม่ระเบียบวินัย ส่งผลให้นักเรียนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจ และจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการที่ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน พบว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม รวมถึงมีวัฒนธรรมในการ ดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับ นักเรียนนั้นเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องควบคู่กับการให้ความรู้ทางวิชาการตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งการปลูกฝังอบรมคุณธรรมจริยธรรมจะต้องเริ่มต้นจากการสร้าง

ความศรัทธา ความตระหนัก และความมุ่งมั่นที่จะกระทำความดีแก่นักเรียนในวัยเรียนได้ดี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 3)

จากความสำคัญของปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้คุณลักษณะอันไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และ ส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติสร้างความรู้สึกรักผูกพันชีวิต และภูมิใจในการทำมาดี สร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างยั่งยืนโดยดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การกำหนดจุดพัฒนา การวางแผน การปฏิบัติงานตามแผน การนิเทศติดตามผล และประเมินโครงการ โดยประยุกต์ใช้การประเมินแบบชิป (CIPP Model) เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานตามโครงการ ข้อบกพร่อง จุดเด่น จุดด้อย ปัญหาอุปสรรคของโครงการ และผลของการประเมินจะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียน ชุมชนและหน่วยงานการศึกษาอื่นในการปรับปรุงการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่กำหนด พร้อมทั้งนำผลการประเมินโครงการไปใช้ในการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ ผลการดำเนินงานช่วยให้โรงเรียนได้พัฒนาส่งเสริมการนำหลักธรรม นำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทยส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินความเหมาะสมของบริบทที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ (Context)
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการดำเนินงานตามโครงการ (Input)
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานของโครงการ (Process)
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการ (Product) ในเรื่องต่อไปนี้
 - 4.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำนวน 8 ด้าน คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ
 - 4.2 คุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

ขอบเขตของการประเมินโครงการ

ขอบเขตของการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model เป็นการประเมินวัตถุประสงค์และรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรม มีลักษณะเป็นแบบประเมินความก้าวหน้าเพื่อชี้จุดเด่นจุดด้อยของการดำเนินงาน ทั้งในระยะก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงาน และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานโดยประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
2. การประเมินการวิจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินและดูผลสำเร็จของโครงการ

ระยะเวลาการประเมินโครงการ

วันที่ 1 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 30 เดือนกันยายน พ.ศ. 2564

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการประเมินโครงการเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการดำเนินงานตามโครงการอย่างต่อเนื่อง
2. ผลที่ได้จากการประเมินโครงการเป็นความรู้ใหม่ที่สามารถไปใช้อ้างอิงหรือคิดค้นพัฒนางานใหม่ได้
3. ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องนำผลการประเมินโครงการไปใช้พัฒนางานและเผยแพร่ผลการพัฒนาให้แพร่หลาย

นิยามศัพท์

1. โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. หมายถึง สถานศึกษาที่ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดี ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้อย่างยั่งยืน และนำไปขยายเครือข่ายได้
2. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการวัดที่มีการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยการนำรูปแบบจำลองชิป (CIPP Model) ซึ่งเป็นการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 การประเมินบริบท (Context Evaluation) คือ การประเมินความสอดคล้องของหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานและต้นสังกัด สภาพความ

เป็นจริงความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน วิธีดำเนินการ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินโครงการและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) คือ การประเมินความรู้ ความพร้อม ความสามารถ ความพอเพียง ความเหมาะสมของบุคลากร งบประมาณ ระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมในการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือ การประเมินเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การประชาสัมพันธ์ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การวัดและประเมินผล การใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในกิจกรรม และสภาพการดำเนินงาน

2.4 การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation) คือ การประเมินคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เข้าร่วมโครงการ และผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากโครงการ โดยประเมินในเรื่องต่อไปนี้

2.4.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำนวน 8 ด้าน คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

2.4.2 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

3. ผลการประเมินโครงการ หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านบริบท

3.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

3.3 ด้านกระบวนการดำเนินงาน

3.4 ด้านผลผลิต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการ ผู้ประเมินได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. ความหมายของการประเมินโครงการ
2. รูปแบบการประเมินโครงการ
3. หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
5. แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

ความหมายของการประเมินโครงการ

ความหมายของโครงการ

คำว่า โครงการ มีผู้ให้ความหมาย หลากหลายต่าง ๆ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 270) ได้ให้คำจำกัดความของโครงการว่า หมายถึง แผนหรือเค้าโครงที่กำหนดไว้ โครงการเป็นศัพท์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Project ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือระดับหนึ่งของแผนงาน (Plan) บางตำราถือว่ามีความหมายเช่นเดียวกันกับคำว่า Program ซึ่งหมายถึงแผนงานที่มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน

เชาว์ อินโย (2553, หน้า 4) ได้สรุปคำจำกัดความของโครงการไว้ว่า โครงการ (Project) คือ การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา หรือพัฒนางานที่มีวัตถุประสงค์เด่นชัด มีกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสม มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ มีเวลาเริ่มต้นและเวลาสิ้นสุดของงาน โครงการประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity) ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและมีเป้าหมายเดียวกัน

สมคิด พรหมจ้อย (2550, หน้า 37) ได้ให้ความหมายของโครงการว่า หมายถึง หน่วยของงานหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีลักษณะเด่นชัด มีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอนและมักจะเป็นงานพิเศษที่ต่างไปจากงานประจำ โครงการจะประกอบด้วยงาน (Task) และกิจกรรม (Activity) และโครงการที่ดีต้องมีลักษณะดังนี้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีความเอกเทศ ต้องมีการกำหนดขอบเขตของการดำเนินงานและความรับผิดชอบไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดรูปแบบรายละเอียดการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกัน มีการระบุทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นทั้งด้านบุคลากรและทรัพยากรที่สนับสนุนโครงการงบประมาณดำเนินการ มีการกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดที่แน่นอน และสามารถนำไปปฏิบัติ

พิสนุ พองศรี (2553, หน้า 34) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า โครงการ มีลักษณะเฉพาะที่จัดทำขึ้นเพื่อเสริมการดำเนินงานในสภาพปกติ โดยมีจุดหมาย เป้าหมาย กิจกรรม และระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน และจะไม่ทำซ้ำซ้อนอีก ซึ่งอาจยกเว้นถ้ามีการปรับให้ต่างจากเดิม ซึ่งโครงการไม่ใช่งานประจำตามปกติที่มีลักษณะเป็นโปรแกรมที่กำหนดไว้ตลอด แต่จะช่วยเสริมงานปกติให้บรรลุจุดหมายได้

สรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง แผนหรือแนวทางในการดำเนินงานกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้ประสบผลสำเร็จ มีระยะเวลาในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีผู้รับผิดชอบให้โครงการดำเนินไปตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์

การประเมินโครงการ

มีผู้ให้ความหมายของประเมินโครงการไว้หลายท่าน ดังนี้

เดวิส (Davis, 1974, p. 272 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 36) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง การตรวจสอบวัตถุประสงค์ของโครงการว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และบรรลุถึงเป้าหมายนั้นด้วยดีมากน้อยเพียงใด

แคทซ์ (Katz, 1978, p. 27 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 37) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่าเป็นกระบวนการในการพิจารณาวิเคราะห์ถึงคุณลักษณะและคุณภาพของโครงการ

รุตแมน (Rutman, 1982, p. 59-60 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 40) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการวิจัยเพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและมีความเชื่อถือได้ของโครงการ แล้วพิจารณาตัดสินว่าโครงการนั้นบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือไม่ และด้วยคุณภาพของความสำเร็จนั้นเป็นเช่นใด

รอสซี่ และฟรีแมน (Rossi & Freeman, 1982, p. 14 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 39) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง แบบแผนในการกำกับควบคุม การดำเนินการและการประเมินคุณค่าประโยชน์ของโครงการ

ซุชแมน (Suchman, 1990, p. 93 อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544, หน้า 40) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดีอย่างไรหรือเป็นการค้นหาว่าผลของกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1990, p. 159) ให้ความหมายของการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลกับเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการและผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการตัดสินใจ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ของโครงการ

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อสรุปผลว่าโครงการนั้น ๆ ได้บรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเพียงใด (ประชุม รอดประเสริฐ, 2539)

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดสารสนเทศในการปรับปรุงโครงการ และสารสนเทศในการตัดสินใจของโครงการ (สมหวัง, พริยานุวัฒน์, 2544)

การประเมินโครงการ หมายถึง การพิสูจน์ว่าโครงการได้ผลผลิต (Product) และผลลัพธ์ (Outcome) ตามที่คาดหวังหรือไม่ มากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคเรื่องอะไรบ้าง ดังนั้นการประเมินโครงการคือการใช้วิธีการของการวิจัยที่จะวัดประสิทธิภาพของโครงการหรือแผนปฏิบัติการ (มณีนีภา ชุตติบุตร, ม.ป.ป.)

จากความหมายดังกล่าวแล้วอาจสรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการ และพิจารณาข้อชี้ให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้นเสีย

รูปแบบของการประเมินโครงการ

1. แนวคิดและโมเดลซีบีในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

แนวคิด การประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีมและคณะ ได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ “Educational Evaluation and decision Making” หนังสือเล่มนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง เพราะให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผล ได้อย่างน่าสนใจและทันสมัยด้วย นอกจากนั้น สตัฟเฟิลบีมก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ในปัจจุบัน เรียกว่า CIPP Model เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่าง ฝ่ายประเมินกับ ฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน และแบ่งประเด็นการประเมินผลออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือ นโยบายหน่วยงานหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ เป็นต้น

การประเมินสภาวะแวดล้อมจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องโครงการควรจะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร เป็นต้น

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

การประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้ เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการวิจัยนำร่องเชิงทดลอง (Pilot Experimental Project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญ มาทำงานให้ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใด ใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกหรือไม่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมินระหว่าง การดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการโดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือ จุดแข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ มักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว

การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

3.1 เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างที่มีการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานตามแผนนั้น

3.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

3.3 เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/ เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณา ในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผล เรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย จะเห็นได้ว่าการประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

ช่วงเวลาการประเมินผลโครงการ

ช่วงเวลาของการประเมินผลโครงการ เป็นการจำแนกประเภทของการประเมินผลโครงการ โดยละเอียดแล้ว เราสามารถจำแนกได้ว่าการประเมินผลโครงการมี 4 ระยะดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลโครงการก่อนการดำเนินงาน (Pre-evaluation) เป็นการประเมินว่ามีความจำเป็นและความเป็นไปได้ในการกำหนดให้มีโครงการหรือแผนงานนั้น ๆ หรือไม่ บางครั้ง เรียกการประเมินผล ประเภทนี้ว่า การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) หรือการประเมินความต้องการที่จำเป็น (Need Assessment)
2. การประเมินผลโครงการขณะดำเนินงาน (On-going Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการเพื่อติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน (Monitoring) และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ
3. การประเมินผลโครงการเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน (Post-evaluation) เป็นการประเมินว่าผลของการดำเนินงานนั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้หรือไม่
4. การประเมินผลกระทบจากการดำเนินโครงการ (Impact Evaluation) เป็นการประเมินผลโครงการ ภายหลังจากการสิ้นสุดการดำเนินโครงการหรือแผนงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะได้รับอิทธิพลจากการทำโครงการหรือปัจจัยอื่น

การประเมินโดยรูปแบบจำลองชิป (CIPP Model)

นักการศึกษา นักวิชาการ และ นักวิจัย ได้กล่าวถึงรูปแบบจำลองชิป (CIPP Model) ไว้หลายท่านดังนี้

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam et.al, 2002, pp.261-265) ได้เสนอแบบจำลองการประเมินผลที่เรียกว่า CIPP Model ซึ่งเป็นแบบจำลองที่เน้นกิจกรรมการประเมินควบคู่ไปกับการบริหารงาน โดยประกอบด้วย การประเมิน 4 ประเภทและมีลักษณะสอดคล้องกับโครงสร้างของระบบงานโดยทั่วไปคือ

1. การประเมินผลที่เกี่ยวกับบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือ นโยบายหน่วยเหนือหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ เป็นต้น

การประเมินสภาวะแวดล้อมจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องของโครงการควรจะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร เป็นต้น

2. การประเมินผลที่เกี่ยวกับตัวป้อน (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น

การประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้ เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการวิจัยนำร่องเชิงทดลอง (Pilot Experimental Project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญมาทำงานให้ อย่างไรก็ตาม

ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใด ใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอก หรือไม่

3. การประเมินผลที่เกี่ยวกับกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินระหว่าง การดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึก ไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุด แข็ง (Strengths) และจุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ มักจะไม่สามารถศึกษา ได้หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้วการประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูล ย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป

การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

3.1 เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการในระหว่างที่มีการปฏิบัติการ หรือ การ ดำเนินงานตามแผนนั้น

3.2 เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

3.3 เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4. การประเมินผลที่เกี่ยวกับผลผลิต (Product Evaluation) วัตถุประสงค์ของการประเมิน ประเภทนี้ ก็เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์จากโครงการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของภารกิจหรือไม่ การประเมินผลประเภทนี้ อาจอาศัยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์ มาตรฐาน (Absolute หรือ Relative Standards) ที่กำหนดไว้ หรืออาจอาศัยข้อมูลที่ได้รับ

จากการรายงานการประเมินผลทั้ง 3 ประเภทข้างต้น อย่างไรก็ตามในการทำการประเมินผล การบริหารงานเชิงระบบ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จะต้องคำนึงถึงภารกิจบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นสำคัญ จะทำให้เกิดความสอดคล้องไม่ ขัดข้องของเนื้อหาในการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขต่อไป การพัฒนาปรับปรุงแก้ไข (Modification) นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานเชิงระบบ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงเรื่องเหล่านี้ ซึ่ง จะทำให้ขั้นตอนการทำงานมีความสมบูรณ์และครบวงจรเป็นส่วนสัมพันธ์ในการพัฒนางาน หรือ ปรับปรุง แก้ไขงานอย่างแท้จริง เพราะเป็นการนำเอาการประเมินมาวิเคราะห์อาจมีบางสิ่งบางอย่างที่ ยังไม่เป็นที่พึงพอใจ หรือยังไม่บรรลุจุดประสงค์ จึงต้องพิจารณากำหนดแนวทางแก้ไขและพัฒนา ต่อไป การพัฒนาปรับปรุง แก้ไข เป็นขั้นตอนหรือวิธีการตรวจสอบข้อขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์กับ ผลที่ได้จากการประเมินว่าจะพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดของระบบหรือต้องพัฒนาปรับปรุง แก้ไขทั้งระบบ

เชาว์ อินเีย (2553, หน้า 16) กล่าวว่า การประเมินตามแบบจำลองของซีป (CIPP Model) ดังนี้

Context Evaluation หมายถึง การประเมินผล วัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายต่าง ๆ

Input Evaluation หมายถึง การประเมินผลระบบโครงสร้างรวมทั้งระบบการจัดการบริหาร ต่าง ๆ ด้วย

Process Evaluation หมายถึง การประเมินผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

Product Evaluation หมายถึง การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมนั้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2544, หน้า 166) กล่าวว่า การประเมินตามแบบจำลองชิป (CIPP Model) สามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท และเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาโครงการ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. การประเมินก่อนเริ่มโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อวางแผนโครงการ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการของโครงการ โดยเขียนในรูปเอกสารโครงการในแบบชิปโมเดล การประเมินก่อนเริ่มโครงการ ประกอบด้วย

1.1 การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือการประเมินบริบท อันเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดโครงการ การประเมินบริบทเป็นการประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ อันนำไปสู่ทิศทางและวัตถุประสงค์ของโครงการ

1.2 การประเมินปัจจัยหรือทรัพยากร เป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากร ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการ เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด อีกทั้งมีความเป็นไปได้ทางด้านทรัพยากร

2. การประเมินขณะดำเนินโครงการซึ่งเป็นแบบชิปโมเดล คือ การประเมินกระบวนการ การดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางไว้ไปสู่ปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ อะไรเป็นมูลเหตุที่ทำให้สามารถหรือไม่สามารถดำเนินโครงการได้อย่างทันที่ การประเมินในขั้นนี้ จึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ (formative evaluation) ด้วยการจัดระบบการกำกับงาน (monitoring system) เพื่อติดตามความก้าวหน้าและเร่งรัดการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายในทรัพยากรและเวลาที่กำหนด

3. การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลผลิตโครงการ เป็นการประเมินที่มุ่งตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ผลการดำเนินงานโครงการคุ้มค่าเพียงใด การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ประเมินทันทีที่สิ้นสุดโครงการ ซึ่งเป็นผลลัพธ์และการประเมินผลกระทบของโครงการทั้งในทางบวกและทางลบ ทำการประเมินด้วยเทคนิคการติดตามผลหลังสิ้นสุดโครงการจะให้สารสนเทศเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าควรดำเนินการต่อไปอย่างไร ควรจะมีการปรับขยายแล้วดำเนินการต่อไปอีกระยะหนึ่งหรือควรจะสิ้นสุดโครงการไปตามเวลาที่กำหนดไว้

การประเมินโดยใช้การประเมินแบบชิป (CIPP Model)

คำว่า CIPP model ของ Daneil L. Stufflebeam ได้ใช้ตัวย่อของคำ ดังต่อไปนี้

C - Context หมายถึง บริบท หรือสภาวะแวดล้อมรอบ ๆ ที่อาจต้องมองให้ครอบคลุม

I - Input หมายถึง ปัจจัยเบื้องต้น เป็นตัวป้อนในการดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ

P - Process หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอนของการดำเนินการ

P - Product หมายถึง ผลผลิตหรือผลที่เกิดขึ้น

การประเมินแบบชิป ประกอบด้วยประเมิน 4 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินสภาวะแวดล้อม หรือ บริบท ประเมินความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และการศึกษา ตลอดจนศึกษาปัญหาอุปสรรคทั้งในและนอกระบบสังคมปัจจุบันเพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางและวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในด้านกำลังคน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ตลอดจนระบบบริหาร ระบบการจัดการ เพื่อวิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดกับทรัพยากรที่มีอยู่และเป็นทางเลือกที่มีโอกาสทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการได้มากที่สุด

3. การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าการดำเนินงานตามโครงการนั้นจะมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร เพื่อที่จะได้สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันที

4. การประเมินผลผลิตหรือผลงาน เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบว่า โครงการนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ โดยพิจารณาว่าผลที่ได้รับบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือดูว่าผลจากโครงการคุ้มค่าหรือไม่

ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นการประเมินแบบ CIPP Model ทั้ง 4 ประการ และประเภทของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ Stufflebeam ได้เสนอแนวคิดในการสร้างแบบแผนการประเมินผลซึ่งสอดคล้องกับ CIPP Model อาจนำไปประยุกต์ใช้กับการประเมินผลในรูปแบบอื่น ๆ ได้แบบแผนการประเมินผล มีดังนี้

1. การบรรยายจุดมุ่งหมาย และการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วยขอบเขตความรับผิดชอบว่ามีขอบเขตระดับท้องถิ่นระดับจังหวัดหรือระดับประเทศ เวลาและแนวทางเลือก ตัวแปรในการวัดและมาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินใจ และนโยบายในการปฏิบัติงานของผู้ประเมินผล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แหล่งข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการ เครื่องมือ วิธีการสุ่มกลุ่มเป้าหมาย สภาพการณ์ในการเก็บข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

4. การรายงานผลหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

5. การบริหารการประเมินผล เพื่อเตรียมแผนการดำเนินงานทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน คือ กำหนดโครงร่าง กำหนดบุคลากรและทรัพยากร กำหนดวิธีการปฏิบัติ ประเมินผลประสิทธิภาพของเครื่องมือ กำหนดวิธีการที่จะพัฒนาแบบแผนการประเมิน และการจัดหางบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการประเมินผลตลอดโครงการ

เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัด (Indicator) ระดับความสำเร็จของโครงการให้ทราบ โดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการ

เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2551, หน้า 93-97) มีดังนี้

1. เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อค่าใช้จ่าย ผลผลิตภาพต่อหน่วยเวลา ผลผลิตต่อกำลังคน ระยะเวลาในการให้บริการต่อผู้บริการ

2. เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตามเกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ระดับความเสี่ยงของโครงการ

3. เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) ตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของทรัพยากร การขาดแคลนปัจจัยการผลิตและปัจจัยอื่น เป็นต้น

4. เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) ตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจของโครงการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการ เป็นต้น

5. เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) ตัวชี้วัด คือ การให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

6. เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) ตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับเป้าหมายรวม กิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จ ทรัพยากร และเวลาที่ใช้ไป มีความเหมาะสมเพียงใด เป็นต้น

7. เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) ตัวชี้วัด เช่น ความอยู่รอดของโครงการด้านเศรษฐกิจ สมรรถนะด้านสถาบัน ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ

8. เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) ตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

สำหรับตัวชี้วัด (Indicators) ความสำเร็จของโครงการนั้น หมายถึง ตัวชี้วัดที่แสดงหรือระบุประเด็นที่ต้องการจะวัดหรือประเมิน หรือตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องทำการศึกษา โดยจะมีการระบุลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรม ทั้งส่วนที่มีลักษณะเชิงปริมาณและลักษณะเชิงคุณภาพ

หลักการสร้างตัวชี้วัดที่ดี การสร้างตัวชี้วัดที่ดีจำเป็นจะต้องมีหลักการที่ใช้เป็นเป้าหมายในการดำเนินการ ดังนี้

1. เลือกใช้/สร้างตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนที่สำคัญเท่านั้น
2. คำอธิบาย หรือการกำหนดตัวชี้วัดควรเป็นวลีที่มีความชัดเจน
3. ตัวชี้วัดอาจจะกำหนดได้ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพก็ได้
4. ควรนำจุดประสงค์ของโครงการ หรือประเด็นการประเมินมากำหนดตัวชี้วัด
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวชี้วัดควรรวบรวมข้อมูลทั้งจากแหล่งปฐมภูมิและทุติยภูมิ

การจำแนกประเภทของตัวชี้วัด

ตัวอย่าง การจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมินตามแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPP Model คือ

ตัวชี้วัดด้านบริบท (Context) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. สภาวะแวดล้อมของ ก่อนมีโครงการ (ปัญหาวิกฤต)
2. ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้นและอนาคต
3. ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
2. ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุอุปกรณ์ เวลา และ กฎระเบียบ
3. ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรม

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ
2. ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการในพื้นที่
3. การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
4. ภาวะผู้นำในโครงการ

ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. อัตราการมีงานทำของประชาชนที่ยากจน
2. รายได้ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ
3. ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcomes)

ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. คุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. การไม่อพยพย้ายถิ่น
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

ตัวชี้วัดด้านผลกระทบ (Impact) ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลกระทบทางบวก/เป็นผลที่คาดหวังจากการมีโครงการ
2. ผลกระทบทางลบ/เป็นผลที่ไม่คาดหวังจากโครงการ

เกณฑ์ และตัวชี้วัด สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลโครงการได้ดี จะครอบคลุมมิติ ด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านบริหารจัดการ ด้านทรัพยากร และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนั้นยังสามารถวัดถึงความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐได้ ซึ่งในทางปฏิบัติ นักประเมินผล จะต้องนำเกณฑ์ และตัวชี้วัดดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะ และบริบทของโครงการด้วย

ดังนั้นการประเมินทั้งระบบแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูลผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมินวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนโดยข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินนอกจากจะทำให้ทราบคุณค่าของโครงการแล้ว ยังช่วยให้สามารถค้นหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นกับโครงการ รวมถึงนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้สามารถดำเนินไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

สรุปได้ว่า การวิจัยประเมินโครงการเป็นการวิจัยประเมินสภาวะแวดล้อม ได้แก่ การวิเคราะห์โครงการ ประเมินปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่โครงการปัจจัยเกื้อหนุนโครงการ การประเมินกระบวนการบริหารโครงการ และการจัดการวิธีดำเนินการโครงการ รวมทั้งการประเมินผลลัพธ์ของโครงการในการผลิตความสำเร็จโครงการ ทั้งนี้เพื่อศึกษาประสิทธิผล และประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการนั้น ๆ

หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรม

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976, p. 5) กล่าวว่า คุณธรรม คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี เป็นกฎเกณฑ์และมาตรฐานของการประพฤติและปฏิบัติในสังคมและทำให้บุคคลมีการพัฒนา จนกระทั่งมีลักษณะพฤติกรรมเป็นของตนเอง มาตรฐานการตัดสินใจของสังคมจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเช่นนั้นเป็นเรื่องที่ดีหรือถูก

พระธรรมปิฎก (2540, หน้า 14) กล่าวว่า คุณธรรม เป็นสภาพของจิตใจ คือ คุณสมบัติ ที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงาม ให้เป็นจิตใจที่สูง ประณีตและประเสริฐ

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543, หน้า 115) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณคนยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์มากและมีโทษน้อย สิ่งที่เป็นคุณธรรมในแต่ละสังคมอาจแตกต่างกัน เพราะการเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนาและการศึกษาของคนในสังคมนั้น

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่คุณคนทั่วไปยอมรับว่าดี เป็นคุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ตั้งงาม หรือคุณสมบัติที่ดีในจิตใจ ซึ่งคุณธรรมในแต่ละสังคม อาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนาและการศึกษาของคนในสังคมนั้น

ความหมายของจริยธรรม

ประภาศรี สีหอำไพ (2540, หน้า 17) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัย ให้อยู่ในครรลองของคุณธรรม คุณค่าทางจริยธรรม ชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมีระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงาม อยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มน้าให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดี ความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อย และเป็นผลประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรม และมโนธรรมที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดี โดยมีจิตสำนึกที่จะใช้สิทธิหน้าที่ของตนตามค่านิยมอันพึงประสงค์

กรมวิชาการ (2541, หน้า 7) ได้อธิบายความหมายของจริยธรรมไว้ว่า จริยธรรม (Ethics) มาจากภาษากรีกว่า Ethos คือ Habit นั่นคือ นิสัย ดังนั้นจริยธรรม และจริยศาสตร์เป็นเรื่องของการฝึกนิสัย ซึ่งก็มีคำถามว่าฝึกอย่างไรจึงจะเป็นนิสัย บ้างก็มีข้อสงสัยว่านิสัยฝึกกันได้หรือไม่ Ethos หรือ นิสัย ตามทฤษฎีของชาวกรีก กล่าวว่า “คนเราเกิดมาเหมือนผ้าขาวแล้วมาฝึกกัน โดยต้องทำบ่อย ๆ ทำซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัย แล้วจะกลายเป็นคุณธรรม เป็นการเริ่มจากภายนอกเข้าไปสู่ภายใน เป็นลักษณะนิสัย เป็นคุณสมบัติที่ดีในจิตใจ ฉะนั้นการทำดีต้องทำบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย”

เกียรติคุณ สิทธิชัย (2545, หน้า 11) กล่าวว่า จริยธรรม (Ethics) หมายถึง หลักการทางศีลธรรมหรือกฎความประพฤติที่ตัดสินความถูกความผิดของพฤติกรรม จริยธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งที่ทำให้เกิดวัฒนธรรม หรือค่านิยมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจหรือกำหนดทิศทางแห่งความประพฤติของบุคคลในการดำรงชีวิต

สรุปได้ว่าจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติหรือแนวทางของการประพฤติตน ให้เป็นคนดี ปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อย

ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญยิ่งทั้งในแง่ส่วนตน และส่วนรวม เพราะหากคนในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรมแล้วจะส่งผลเสียหายอย่างยิ่งแก่สังคม คุณธรรมมีความสำคัญต่อบุคคล ทำให้บุคคลมีศักดิ์ศรีได้รับการยอมรับ ได้รับความสำเร็จและมีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตมีความสำคัญต่อส่วนรวม ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า และจริยธรรมเป็นรากฐานอันสำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคง และความสงบสุขของปัจเจกชน สังคม และประเทศชาติ

แนวคิด ทฤษฎีและหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งที่ต้องกระทำควบคู่กันไประหว่างการศึกษาด้านจริยธรรมและการให้ความรู้ อบรม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ และนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เป็นประโยชน์และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2542, หน้า 15 - 21) ได้นำเสนอทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ فروยด์

ซิกมันด์ فروยด์ นักจิตวิทยาชาวออสเตรียคนแรกที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอทฤษฎีพัฒนาการทางด้านจริยธรรม ได้อธิบายการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ว่า เนื่องมาจากปัจจัยผลักดันจากจิตใต้สำนึก ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

อิด (Id) เป็นพลังงานติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด หมายถึง สัญชาตญาณด้วยแรงขับภายในซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ควรหรือไม่ควรแต่อย่างใดที่เรียกกันว่าพลังแสวงหาความสุข เมื่อต้องการอย่างใดก็จะพยายามหาทางตอบสนองความต้องการทางกายของตนอย่างนั้นๆ จนได้อาจจะเรียกว่า “สันดานดิบของมนุษย์” ก็ได้

อีโก้ (Ego) เป็นพลังแห่งการรู้และความเข้าใจ การรับรู้ข้อเท็จจริง การใช้เหตุผล การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการแสวงหาวิธีการเพื่อตอบสนองพลังอิด เช่น เมื่อหิวพลังอีโก้ก็จะใช้เหตุผลตรึกตรองว่าจะบำบัดความหิวนั้นด้วยวิธีการใดตามสภาพแวดล้อม เช่น หาอาหารจากตู้กับข้าวในครัวไปรับประทานอาหารนอกบ้าน หรือตีชิงวิ่งราวเขามากิน พลังอีโก้เป็นพลังของจิตที่คอยยับยั้งการแสดงพฤติกรรมตามความต้องการของอิด โดยทำการควบคุมจิตใจมิให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ของสังคม

ซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) เป็นส่วนหนึ่งของจิตที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านคุณธรรม และคอยกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมตามปทัสสถานของสังคม ซูเปอร์อีโก้กระตุ้นให้อิดละทิ้งความไม่ถูกไม่ควร และสนับสนุนอีโก้ให้เปลี่ยนทิศทางพฤติกรรมไปในทางที่ถูกที่ควร มีลักษณะเป็นค่านิยมต่าง ๆ เช่น ความดี ความชั่ว ความถูกต้อง มโนธรรม คุณธรรม ความยุติธรรม ซูเปอร์อีโก้เป็นพลังที่หักห้ามความรุนแรงของพลังอิด โดยเฉพาะพลังจากสัญชาตญาณทางเพศ และความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลาย การทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 ลักษณะ บุคลิกภาพของมนุษย์เกิดจากการทำงานร่วมกันของพลังทั้ง 3 นี้ พลังใดมีอิทธิพลเหนือพลังอื่น ย่อมเป็นตัวชี้ลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลนั้น เช่น ถ้าพลังอิดมีอำนาจสูง ก็มีบุคลิกเป็นเด็กไม่รู้จักโต เอาแต่ใจตนเอง ถ้าพลังอีโก้มีอำนาจสูง ก็จะเป็นคนมี

เหตุมีผล เป็นนักปฏิบัติที่ดี ถ้าพลังซูเปอร์อีโก้มีอำนาจสูงก็เป็นนักอุดมการณ์ นักทฤษฎี นักพัฒนาสังคม ฯลฯ จากแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์นั้น เชื่อว่าจริยธรรมของเด็กจะได้รับการปลูกฝังจากพ่อแม่ และผู้ใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยอาศัยกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษเป็นเครื่องมือในการอบรมจริยธรรม โดยจะได้รับการพัฒนาขึ้นในระบบซูเปอร์อีโก้ เด็กจะมุ่งกระทำตนตามกระบวนการถอดแบบจากการอบรมเลี้ยงดูมาแต่เยาว์วัย ทำให้เด็กถอดแบบบุคลิกภาพ ค่านิยม และมาตรฐานจริยธรรม ในสังคม จนในที่สุดเด็กจะยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในสังคมมาเป็นหลักปฏิบัติของตนเอง และเด็กยังยอมรับต่อการให้รางวัลและการลงโทษตัวเองอีกด้วย กล่าวคือ เมื่อจริยธรรมได้รับการปลูกฝัง ในระบบซูเปอร์อีโก้ของเด็กแล้ว ทุกครั้งที่เขากระทำผิด เขาก็จะลงโทษตนเองด้วยการแสดงความรู้สึกผิด และเมื่อปฏิบัติได้ตามมาตรฐานจริยธรรม ก็จะมีการให้รางวัลแก่ตนเอง ซึ่งแสดงออกด้วยการชื่นชมยินยอมยกย่องตนเอง เป็นต้น

2. ทฤษฎีของเพียเจต์

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ มอง เพียเจต์ กล่าวว่า “จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลซึ่งมีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ” การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นก่อนจริยธรรมยังไม่เกิดจริยธรรม แต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและมีพัฒนาการทางสติปัญญาในขั้นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติการตามคำสั่ง ซึ่งในขณะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นยึดหลักแห่งตน เกิดหลักความคิด มีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

3. ทฤษฎีของลอว์เรนซ์ โคลเบิร์ก

โคลเบิร์ก (Kohlberg) เป็นนักการศึกษาด้านจริยธรรม เป็นผู้นำทฤษฎีจริยศึกษาสังเคราะห์ได้ไปนำเอาความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา และวิทยาศาสตร์ มาประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีบูรณาการ (Integrated Theory) โคลเบิร์กได้วิเคราะห์หลักพัฒนาการทางจริยธรรม (Moral development) ออกเป็น 6 ระดับขั้น ที่มีอำนาจในการนำไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะเลือกได้ในสถานการณ์ของการพิจารณาสิ่งที่เป็นคุณธรรม มีดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเชื่อฟังและการลงโทษ (Obedience and punishment) พิจารณา ในด้านประเด็นของการถือเอาอัตราโทษของตัวเองเป็นใหญ่

ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (Exchange) เป็นเป้าหมายตามลักษณะเฉพาะรายบุคคลและการแลกเปลี่ยนกันอย่างเสมอภาคที่ตกลงกัน เพื่อจะยอมรับความคิดเห็นของกันและกันในสังคมเพื่อแสวงหารางวัล

ขั้นที่ 3 การทำตามความเห็นชอบของผู้อื่น (Conformity) ความสัมพันธ์ และการทำตามรูปแบบตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนกันในความคาดหวัง การติดต่อประสานงานและความศรัทธายึดมั่น ไว้วางใจต่อผู้อื่นโดยการปฏิบัติที่ดั่งามต่อกันตามบทบาท และหน้าที่ของตน

ขั้นที่ 4 การทำตามหน้าที่ในสังคม (Social system) ระบบสังคมและความมีสติ รับผิดชอบ ที่จะให้มีการดำเนินการตามหน้าที่ที่ตนกระทำในสังคมนั้น เพื่อรักษาระเบียบทางสังคมและทำหน้าที่ของสังคมจึงต้องรักษาสถาบันให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นโดยส่วนรวม

ขั้นที่ 5 การทำตามกฎเกณฑ์และข้อสัญญา (Contract) สิทธิพื้นฐาน และพันธสัญญาทางสังคมที่ใช้กับประชาชนโดยส่วนรวม จะต้องยึดถือค่านิยมซึ่งมีมากมายแตกต่างกันไป รวมทั้งความคิดเห็นซึ่งมีอยู่เฉพาะกลุ่ม นำมารวมกันเป็นพันธสัญญาของสังคมร่วมกัน

ขั้นที่ 6 การยึดในมโนธรรมตามหลักสากล (Universal) หลักจริยธรรมสากล เป็นการแนะนำแนวทางให้มนุษยชาติกระทำตามข้อกำหนดของสังคมพื้นฐานของแต่ละแห่ง โดยภาพกว้างและถือการถือเอาความเคารพนับถือให้บุคคลอื่นเป็นจุดหมายมิใช่เป็นวิธีการ ความยุติธรรมไม่ขึ้นกับวัฒนธรรมเฉพาะแห่งหรือสังคมใดสังคมหนึ่งเท่านั้น โคลเบอร์ก เห็นว่า จริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ และหน้าที่ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์เป็นมาตรฐานความประพฤติในสังคม บุคคลจะพัฒนาความรับผิดชอบชั่วดี ใช้เหตุผลจนกระทั่งพัฒนาพฤติกรรมของตนเอง มีความสัมพันธ์ในสังคมตามสิทธิและหน้าที่อย่างถูกต้องดีงาม

4. ทฤษฎีของอิมมานูเอล คานท์

อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) เป็นนักปรัชญาชาวเยอรมัน เป็นนักเหตุผลนิยม เป็นผู้นำทฤษฎีเหตุผลนิยม (Rigorism) หมายถึงสิทธิที่ยึดมั่นในคุณธรรมได้ริเริ่มจริยธรรมแบบหน้าที่นิยม (DE ontologism) หรือในเหตุผลอย่างเคร่งครัด อาจเรียก Moral purism หรือ Formal Ethics จากแนวความคิดของคานท์ ถือว่ามโนธรรมเป็นเหตุผลภาคปฏิบัติ มั่นบ่งบอกถึงกฎ ศีลธรรมในตัวเอง คือเป็นที่รู้จักกันตัวเอง รู้ขึ้นในใจของตนเอง มันเป็นสิ่งที่มีความก่อน ไม่ใช่มีขึ้น หรือประจักษ์เพราะประสบการณ์ (not empirical) เป็นสิ่งที่มีตนเป็นพยาน ตามแนวคิดของคานท์ มีความเห็นว่า ดี ชั่ว ผิด ถูก ที่เป็นศีลธรรมนั้นเป็นสิ่งถาวรตายตัว ค่าของจริยธรรมเป็นสิ่งที่มิจริงตายตัว จะถือเอาผลของการกระทำมาตัดสินไม่ได้ ทฤษฎีนี้จะยึดถือกฎระเบียบเป็นหลักเกณฑ์มาตรฐาน การพิจารณาตัดสินคุณค่าจะทำไปตามหน้าที่ที่ระบุไว้เป็นข้อกำหนดนั้นจะแปรเปลี่ยนโดยเสียงไปใช้เหตุผลจากผลการกระทำไม่ได้ แม้ว่าจะเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์เพียงใดก็ตาม สิ่งที่คานท์เชื่อว่าเป็นการกระทำที่ดีนั้น ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่คิดว่าเป็นสิ่งที่ดีโดยปราศจากเงื่อนไข นอกจากมีเจตนาที่ดี ดังนั้น การทำหน้าที่จึงเป็นเจตนาที่ดี ไม่ใช่การกระทำตามแรงกระตุ้นของสัญชาตญาณและความรู้สึกตามอารมณ์ปรารถนา แต่ทำตามเจตนาที่เกิดจากสำนึกในหน้าที่ การกระทำที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวถือว่าไม่ได้ทำตามหน้าที่ ผู้ทำตามหน้าที่ต้องไม่คำนึงถึงตนเองและคนใกล้ชิด ชีวิตที่สมบูรณ์ คือชีวิตที่อยู่กับศีลธรรม ต้องกระทำตามหน้าที่โดยไม่คาดหวังผลไม่ว่าจะเป็นคุณหรือโทษ แต่ให้ทำตามเหตุผลคือกฎศีลธรรม ปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยไม่ทำตนให้เหนือผู้อื่น มีอิสระจากกระแสอารมณ์ที่ผลักดันให้กระทำ คนที่เป็นอิสระคือคนที่หลุดพ้นจากกระแสของแรงขับด้วยความอยากได้ผลประโยชน์มาขึ้นอยู่กับเหตุผลหรือปัญญา กฎศีลธรรมเป็นความถูกต้อง เป็นหลักสากล ถ้าเหตุผลเป็นสากลคนก็จะทำตามหลักสากลด้วย ปรัชญาของคานท์ มีจุดเด่นที่สุด คือ การสอนให้คนสำนึกในหน้าที่ สอนให้คนไม่ยกตัวเองเหนือกฎซึ่งเป็นกฎศีลธรรม ที่ไม่มีข้อยกเว้นสำหรับผู้ใดแม้แต่ตนเอง ทุกคนมีค่าของตนเองเท่ากับผู้อื่น จุดหมายในการดำรงชีวิตค่อนข้างเป็นอุดมคติตายตัว ไม่ให้ความสำคัญแก่ความรู้สึกของมนุษย์ แต่เคร่งครัดตายตัวในหลัก จริยศาสตร์ จงใจให้เป็นกฎสากล โดยไม่ถือว่าผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำให้มามีส่วน

ในการตัดสินใจการกระทำว่าถูกหรือผิด ค่านิยมของโลกในแง่เดียวคือ คิดว่าคนมิได้มีชีวิตอยู่เพื่อความสุข แต่มีชีวิตอยู่เพื่อศีลธรรมอันบริสุทธิ์ การใช้ชีวิตตามเหตุผลหรือการใช้ชีวิตทางศีลธรรมทำให้คนเป็นคน โดยสมบูรณ์

5. ทฤษฎีของแครธวอล บลูม และมาเซีย

แครธวอล, บลูม และมาเซีย (Krathwohl Bloom and Masia) ได้กำหนดทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ (Affective domain) ที่ครอบคลุมความสนใจ ทศนคติ ค่านิยม และลักษณะนิสัย โดยจัดลำดับขั้นตอนคุณลักษณะด้านความรู้สึกไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การรับรู้ (Receiving) เป็นจุดเริ่มต้นที่บุคคลจะเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ และเกิดความรู้สึกต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่ปรากฏ การรับรู้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย โดยถือปริมาณ การรับรู้เป็นเกณฑ์ ดังนี้

1.1 การสำนึก เป็นการเริ่มรู้สึกหรือสำนึกเกี่ยวกับลักษณะ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่มาเร้า

1.2 การตั้งใจรับรู้ เป็นการใส่ใจสิ่งเร้านานพอสมควร แต่ยังไม่มีความคิดเห็นหรือประเมินตัดสินใด ๆ เป็นเพียงการสังเกตเห็น

1.3 การเลือกรับรู้เป็นการรับรู้สิ่งเร้าโดยมีการจำแนกความแตกต่างยังไม่มีการประเมินใดๆ

2. การตอบสนอง (Responding) เมื่อบุคคลรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ และจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ตนรับรู้ ขั้นตอนการตอบสนองแบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

2.1 ยินยอมตอบสนอง เป็นการยอมรับหรือยอมปฏิบัติตาม

2.2 สมครใจตอบสนอง เป็นความรู้สึกที่ทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจ

2.3 พอใจตอบสนอง เป็นการตอบสนองด้วยความรู้สึกเต็มใจ พอใจ มีความเพลิดเพลิน สนุกสนานรื่นเริง

3. การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินสถานการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ว่ามีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การเห็นคุณค่าจะเกิดขึ้นช้า ๆ โดยมีการสะสมไว้อย่างค่อยเป็นค่อยไป พฤติกรรมการเห็นคุณค่าได้จากความแน่นอน ความคงเส้นคงวา สม่าเสมอของการกระทำ ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นย่อย ดังนี้

3.1 การยอมรับคุณค่า เป็นการยอมรับด้วยความเชื่อที่ยังไม่ถาวร อาจเปลี่ยนแปลงได้ในคุณค่าของสถานการณ์หรือเรื่องราว

3.2 ชื่นชมในคุณค่า เป็นการยอมรับในคุณค่าของสถานการณ์หรือเรื่องราว ถึงระดับที่แสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น อยากติดตาม อยากเข้าไปร่วมผูกพัน

3.3 ยึดมั่นในคุณค่า เป็นความเชื่อมั่นความแน่วแน่งจนเกิดศรัทธาในเรื่องหรือเหตุการณ์ว่าควรทำตาม และพยายามหาโอกาสแสดงออก

4. การจัดระบบ (Organization) เป็นความรู้สึกที่บุคคลได้รวบรวมเรื่องราว หรือสิ่งมีคุณค่าไว้ในจิตใจหลายอย่าง แล้วจัดคุณค่าเข้าเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ของจุดเด่นและจุดร่วมของคุณค่าเหล่านั้น ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

4.1 การสร้างแบบคุณค่า เป็นการสรุปรวบยอดระหว่างคุณค่าของเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลยึดมั่นเข้าด้วยกัน

4.2 การจัดระบบคุณค่าเป็นการเรียงลำดับความสำคัญของสิ่งที่มีคุณค่าและจัดคุณค่าต่างๆ ให้ผสมกลมกลืนเข้าด้วยกัน

5. การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นการพัฒนา เป็นอุดมคติที่ฝังลึกถึงจิตวิญญาณ ยึดถือ เทิดทูน โดยจิตในมิติสังเคราะห์เป็นแบบแผนกฎเกณฑ์ขึ้นใหม่ให้ตนเอง มีการกระทำที่คงเส้นคงวา โดยมีการจัดระบบของตนเองและยึดถือจนเป็นการกระทำอัตโนมัติ คือ ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใด เขาก็จะแสดงพฤติกรรมแบบเดิมซึ่งเป็นลักษณะของตนเอง แล้วรณรงค์ให้ผู้อื่นร่วมยึดถือและปฏิบัติด้วย ในขั้นนี้แบ่งออกเป็น 2 ขั้นย่อย ดังนี้

5.1 สร้างข้อสรุป เป็นการที่บุคคลพยายามปรับปรุงระบบตนเองให้สมบูรณ์ตามแนวที่ตนเองต้องการ

5.2 กิจนิสัย เป็นการที่บุคคลแสดงออกตามแนวที่ตนเองต้องการอย่างสม่ำเสมอจนเป็นลักษณะของตนเอง

6. ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2543, หน้า 45) ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 - 60 ปีว่าพฤติกรรมเหล่านั้นมีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยได้แบ่งต้นไม้จริยธรรม ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ได้แก่ ดอกและผลไม้บนต้นที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นชั่ว และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดีพฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ

ส่วนที่ 2 ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ ด้านเหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านมุ่งอนาคต และการควบคุมตนเอง ด้านความเชื่ออำนาจในตน ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านทัศนคติ คุณธรรมและค่านิยม

ส่วนที่ 3 ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านประสบการณ์ทางสังคม และด้านสุขภาพจิต จิตลักษณะทั้ง 3 นี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำต้นของต้นไม้ โดยมีจิตลักษณะทั้ง 5 นี้จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน ดังกล่าว และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้น บุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วย ฉะนั้น จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี และคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้ จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำต้น เพื่อใช้อธิบาย ทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้วด้วย

7. ทฤษฎีทางพุทธศาสตร์

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาอเทวนิยม เกิดขึ้นสมัยพุทธกาลเมื่อก่อน พ.ศ 2500 ในชมพูทวีป (ประเทศอินเดีย) โดยมีพระสมณโคตมเป็นศาสดาผู้ประกาศปรัชญาในแนวคิดนี้ เน้นหลักธรรมที่เป็น สัจธรรม วิธีการสอน การเผยแพร่การสืบทอดหลักธรรมสู่การปฏิบัติเน้นคุณธรรมในการใช้ปัญญา พิจารณาเหตุผล หลักธรรมที่เป็นหัวใจพุทธศาสนานำมาสั่งสอน มี 3 ประการ คือ ให้เว้นความชั่วทั้งปวง ให้ทำความดี และให้ชำระจิตใจให้บริสุทธิ์สะอาดในหลักธรรมที่พระพุทธศาสนาได้นำมาประกาศเป็นคุณธรรมที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกันได้ทั้งหมด หมายถึง การปฏิบัติตามข้อธรรมข้อใดข้อหนึ่งย่อมเกี่ยวข้องได้ข้อธรรมอื่นตามมาเป็นแนวคิดทางจริยศาสตร์ที่กำหนดข้อประพฤติปฏิบัติทางกาย และทางจิตใจ โดยเริ่มตั้งแต่สิ่งที่ เป็นข้อประพฤติปฏิบัติพื้นฐานทางการกระทำทางกายไปสู่ขั้นสูงที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ทางความคิดที่มุ่งสู่ความบริสุทธิ์ หลุดพ้นทางจิตใจ

ในหลักจริยศาสตร์ของศาสนาพุทธมี 3 ชั้น คือ ชั้นมูลฐาน ชั้นกลางและชั้นสูง มีรายละเอียดดังนี้

1. จริยศาสตร์ชั้นมูลฐาน ประกอบด้วยศีล 5 ธรรม 5 ดังต่อไปนี้

1.1 เว้นจากการเบียดเบียนทำร้ายชีวิตสัตว์หรือมนุษย์เป็นศีล มีเมตตากรุณาต่อสัตว์และมนุษย์เป็นธรรม

1.2 เว้นจากการลักฉ้อทรัพย์เป็นศีล เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีอาชีพอสุจริตเป็นธรรม

1.3 เว้นจากการประพฤติดินในกามเป็นศีล สวรรวมในกามเป็นธรรม

1.4 เว้นจากการพูดปดเป็นศีล พูดจริงเป็นธรรม

1.5 เว้นจากการเสพดื่มสุราเมรัยเป็นศีล มีสติ สวรรวมระวังเป็นธรรม

2. จริยศาสตร์ชั้นกลาง ประกอบด้วยกุศลกรรมบท 10 ประการ ดังต่อไปนี้

2.1 กาย 3 ข้อ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์ หรือมนุษย์ หรือเบียดเบียนทำร้ายชีวิต เว้นจากการลักทรัพย์ เว้นจากการประพฤติดินในกาม

2.2 วาจา 4 ข้อ คือ เว้นจากพูดปด เว้นจากพูดยุยงให้แตกร้างกัน เว้นจากพูดคำหยาบ เว้นจากพูดเหลวไหล เพื่อเจ้อ

2.3 ทางใจ 3 ข้อ คือ ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่คิดปองร้ายผู้อื่น หรือคิดให้เขาถึงความพินาศ ไม่เห็นผิดจากทำนองคลองธรรมโดยมีความเห็นถูกต้อง (ว่าทำได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มารดาบิดามีคุณ เป็นต้น)

3. จริยศาสตร์ชั้นสูง ประกอบด้วย อริยมรรค แปลว่า “ทางอันประเสริฐ” หรือ ทางสายกลาง มี 8 ประการ ดังนี้

3.1 ความเห็นชอบ คือ มีปัญญาเห็นอริยสัจ 4 ประการ

3.2 ความดำริชอบ คือ ดำริในการออกจากกาม ดำริในการไม่ปองร้าย ดำริในการไม่เบียดเบียน

3.3 การเจรจาชอบ คือ ไม่พูดปด ไม่พูดส่อเสียด ได้แก่ ยุให้แตกร้าง ไม่พูด คำหยาบ ไม่พูด เพื่อเจ้อ

3.4 การกระทำชอบ คือ ไม่ฆ่าสัตว์หรือมนุษย์ ไม่ลักฉ้อทรัพย์ ไม่ประพฤติดินในกาม

3.5 การเลี้ยงชีพชอบ คือ ไม่หาเลี้ยงชีพในทางที่ผิด ที่มีโทษ ประกอบอาชีพชอบธรรม

3.6 ความเพียรชอบ คือ เพียรระวังไม่ให้บาปเกิดขึ้น เพียรละบาปที่เกิดขึ้นแล้ว เพียรทำความดีให้เกิดขึ้น เพียรรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้ว

3.7 การตั้งสติชอบ คือ ตั้งสติพิจารณาร่างกาย เวทนา หรือความรู้สึกสุข ทุกข์ ตลอดจนไม่ทุกข์ ไม่สุข จิตและธรรม รวม 4 ประการ ให้รู้เท่าทันเห็นทั้งความเกิดความดับ

3.8 การตั้งใจมั่นชอบ คือ การทำจิตใจให้สงบเป็นสมาธิอย่างแน่วแน่ ที่เรียกได้ว่า ฌาน 4 เป็นที่ยอมรับกันในเรื่องวิธีการสอนของพุทธศาสนา เน้นการสอนแบบอริยสัจที่ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการพัฒนาการทางจริยธรรม พระพุทธเจ้าทรงนำเอาสัจธรรมมาแสดงแก่นมนุษย์ในรูปที่เรียกว่า อริยสัจ 4 แต่ที่จริงสาระสำคัญที่พระองค์ต้องการคือเรื่องอิทัปปัจจยตา ปฏิจจสมุปบาทและนิพพาน พอมาสื่อถึงประชาชนใช้อริยสัจ 4 เพื่อให้เป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้

การสอนนั้นต้องเริ่มจากสิ่งที่มองเห็น สิ่งที่ปรากฏ หรือสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก จึงเริ่มด้วยปัญหาทั้ง ๆ ที่หลังอริยสัจนั้นสอนย้อนจากผลมาหาเหตุธรรมดว่า สิ่งทั้งหลายเกิดก่อนแล้วจึงมีผล แต่ในอริยสัจนี้พูดถึงผลก่อน แล้วจึงสาวไปหาเหตุ ทุกข์เป็นผล สมุทัยเป็นเหตุ คู่ที่หนึ่ง คู่ที่สอง นิโรธเป็นผล มรรคเป็นเหตุ ยกผลมาพูดก่อนเหตุ ทั้งสองชุด การที่พระพุทธเจ้าตรัสอย่างนี้จะต้องมีเหตุผลในการตรัส

หลักคำสอนที่สำคัญในพุทธศาสนา คือ หลักศีล สมาธิ ปัญญา เป็นวิธีการปฏิบัติเพื่อบรรลुสู่ความมีจริยธรรม แต่เนื้อหาสาระที่เป็นเป้าหมายของการพิจารณาเมื่อถึงขั้นปัญญา ก็คือหลักธรรมต่าง ๆ ในพุทธศาสนามีหลักธรรมหรือคำสอนที่สำคัญพอนำมากล่าวได้คือ

1. หลักธรรม ทรงสอนเป็นใจความว่า “สุขทุกข์เป็นผลเกิดมาจากเหตุของมันเองได้แก่ การกระทำของผู้นั้น ผลเกิดจากการกระทำของผู้ใด ผู้นั้นต้องได้รับอย่างแน่อนยุติธรรม”

2. หลักอนัตตา ทรงสอนว่า “ไม่มีพระเจ้าผู้สร้าง ไม่มีสิ่งที่อันเรียกได้ว่าตัวตนสรรพสิ่งไม่มีผู้ใดสร้าง เกิดขึ้นแปลก ๆ ก็เพราะปัจจัยตามธรรมชาติที่จะต้องค่อย ๆ แปรไป หมุนไปตามลำดับตามกฎเกณฑ์ธรรมชาติ โดยไม่อยู่ในอำนาจของโลกเรียกว่าอนัตตา”

3. หลักอริยสัจ อันประกอบด้วยสภาพอันเป็นทุกข์ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ สภาพความดับของทุกข์ วิธีให้ถึงซึ่งความดับทุกข์

ดังนั้น ทฤษฎีที่ยึดคำสอนของพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานความคิดอธิบายการพัฒนา จริยธรรมว่าเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีพฤติกรรมละเว้นชั่ว มีจิตใจสะอาดบริสุทธิ์ รู้แจ้งในภาวะอันแท้จริง ดับไม่เหลือเชื้ออีกต่อไป (นิพพาน) ซึ่งวิธีการพัฒนาที่ได้โดยการสอนหรือชี้แนะจากผู้รู้และโดยการคิดพิจารณาโดยตนเอง แล้วทำให้เกิดปัญญา พิจารณาจนเห็นว่าความทุกข์หรือปัญหานั้น เกิดขึ้นอย่างไร ความทุกข์หรือปัญหาเหล่านั้นดับลงได้อย่างไร ซึ่งมีลักษณะเป็นลูกโซ่ต่อเนื่องกันไปและหมุนมาบรรจบกัน เรียกว่าเป็นวงล้อชีวิตหลักธรรมนี้มีชื่อเรียกว่า ปฏิจจสมุปบาท ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เกิดจากการพัฒนาของนักวิชาการไทย เน้นการพัฒนาจริยธรรมด้วยการชี้แนะจากผู้รู้ และการคิดพิจารณาโดยตนเอง จริยธรรมที่ระบุตามทฤษฎีนี้ก็คือการมีความประพฤติดีและละเว้นชั่ว มีจิตใจสะอาดรู้แจ้งในสัจจะซึ่งเป็นสภาวะอันแท้จริงของชีวิต

จากแนวคิด ทฤษฎีและหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีใดก็ตามเน้นการสอนหรือกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านจริยธรรมเป็นไปในทางที่ดีและเหมาะสม มุ่งค้นหาสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการสอนให้คนสำนึกในหน้าที่ สอนให้คนไม่

ยกตัวเองเหนือกฎซึ่งเป็นกฎศีลธรรม ทุกคนมีค่าของตนเองเท่ากับผู้อื่น เน้นการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

โครงการโรงเรียนคุณธรรม

โครงการโรงเรียนคุณธรรม เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนทุกคนมีความรู้ ความสามารถเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุขตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ รูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ซับซ้อนและทำได้ง่าย เป็นการลงทุนต่ำและได้กำไรมาก และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริง โดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนทุกศาสนา ไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากลที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนตระหนักรู้ เข้าใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกผูกพันซื่อสัตย์และภูมิใจในการทำ ความดี
2. เพื่อให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรมโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนและมีความต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

1. จำนวนนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
2. จำนวนผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการพัฒนาให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
3. จำนวนผู้บริหาร ครูและนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม 5 ประการ คือ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ อุทิศตนคุณธรรม

กรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 ตามราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 โดยโรงเรียนแต่ละแห่งต้องวิเคราะห์คุณธรรมอัตลักษณ์ของตนเองเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน รวมไปถึงการพัฒนาผู้บริหาร ครูและนักเรียนตามกรอบแนวคิดโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม

1. มีอุดมการณ์คุณธรรมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม
2. มีกลไกและเครื่องมือในการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมร่วมกันทั้งโรงเรียน
3. มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านความพอเพียง ความกตัญญูและความซื่อสัตย์สุจริตในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
4. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดน้อยลง
5. มีกระบวนการการมีส่วนร่วมและสร้างความรับผิดชอบจากผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน
6. มีองค์ความรู้ นวัตกรรมด้านคุณธรรมและบูรณาการไว้ในชั้นเรียน
7. เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม

แนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

แนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี) (2549, หน้า 26-46) สรุปแนวทางการพัฒนา รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม จากการประชุมแบบเน้น กลุ่มเป้าหมาย การสัมภาษณ์เชิงลึกและเดลฟายเทคนิคกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นว่า การพัฒนา รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการสอนคุณธรรมจริยธรรมมีหลายปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง มิได้มี เพียงปัจจัยด้านการสอนในชั้นเรียนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะ มีบทบาทค่อนข้างมาก รวมถึงปัจจัยภายนอกสถานศึกษาที่จะต้อง มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุน สถานศึกษาในการพัฒนารูปแบบการจัดการสอนคุณธรรมจริยธรรม เช่น บทบาทและแนวทาง ดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษา และรัฐบาล โดยจะดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ และศักยภาพของแต่ละหน่วยงาน ทำงานสนับสนุนเกื้อกูลกัน ไม่ซ้ำซ้อน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงจะมีส่วนเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบการสอนคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างเกิดผล

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

1. หลักการและเหตุผล

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตาม รอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระราชประสงค์ ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ เกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในฐานะ ผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้ง รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” เพื่อ พัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผลซึ่มีคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็น ธรรมชาติ และสร้างความรู้สึกรักผิชอบชาติ

ดังนั้น โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และ ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

2.1 เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของการมีคุณธรรมจริยธรรม

2.2 เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนซึ่งได้แก่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

3. เป้าหมายของโครงการ

3.1 ด้านปริมาณ

3.1.1 ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทุกคน

3.1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน

3.2 ด้านคุณภาพ

3.2.1 ร้อยละ 100 ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม

3.2.2 ร้อยละ 90 ของนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด

3.2.3 ร้อยละ 90 ของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อโครงการ

4. กิจกรรมและการดำเนินงาน

กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. แต่งตั้งคณะทำงานโรงเรียนคุณธรรม	พฤษภาคม 2563	นายมงคล สุทธิสน นางสาวพิชญารัฐ สมานพันธ์ และคณะครู
2. ประชุมระดมสมองของบุคลากรทุกฝ่าย วางแผนดำเนินการโรงเรียนคุณธรรม/จัดทำ ปฏิทินการดำเนินงาน	พฤษภาคม 2563	
3. ดำเนินการตามแผน	ตลอดปีการศึกษา	
4. สรุปโครงการและรายงานผล	มีนาคม 2564	

5. รายละเอียดการใช้งบประมาณ

การดำเนินโครงการครั้งนี้ใช้งบประมาณทั้งหมด 8,000..... บาท ได้จาก
งบอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(ด้านคุณธรรม) จำนวน-..... บาท
(ถัวจ่ายทุกรายการตามที่จ่ายจริง)

6. การประเมินผล

ที่	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล
1	ร้อยละของนักเรียนที่ร่วมโครงการ มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	สำรวจ สังเกต	-แบบสำรวจ -แบบสังเกต
2	นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 1. เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด 2. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 8 ด้าน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ	สอบถาม	-แบบสอบถาม

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม
ตระหนักและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามให้แก่ผู้เรียน

7.2 นักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

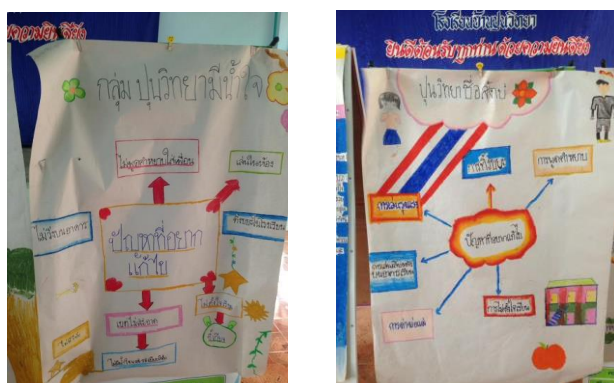
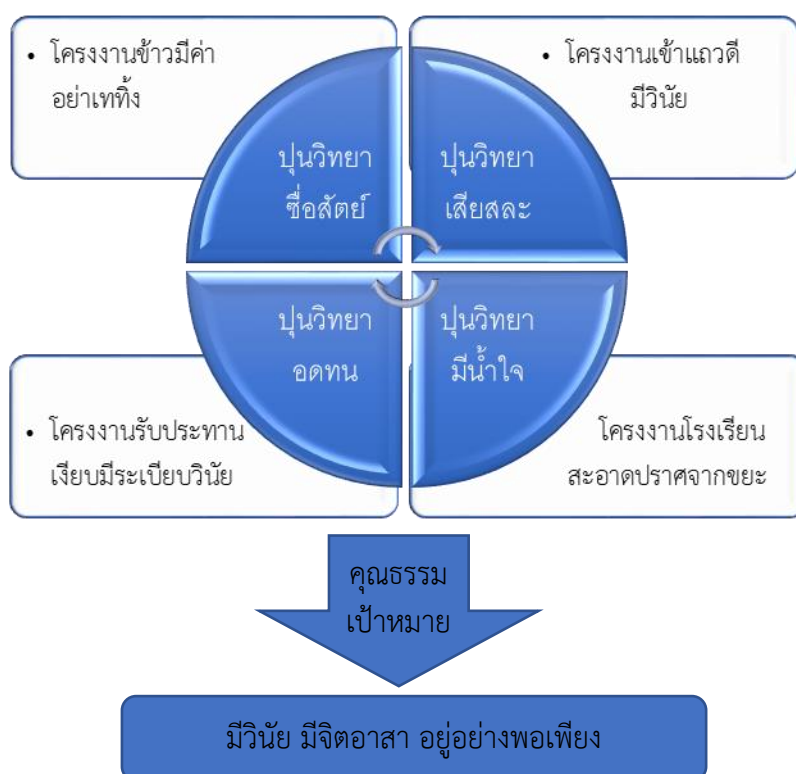
7.3 ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อโครงการ

การขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมสู่สถานศึกษา

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณธรรมในปีการศึกษา 2561 ซึ่งโรงเรียนได้เริ่มขับเคลื่อนโดยผู้บริหาร และคณะครูได้เข้ารับการพัฒนาดตนเองและเข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 รวมถึงนำนักเรียนแกนนำเข้าอบรมเพื่อรับทราบแนวทางและนำมาขับเคลื่อนภายในสถานศึกษา

หลังจากรับนโยบายและแนวทางในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ผู้บริหาร คณะครูได้ร่วมกันประชุมปรึกษาหารือเพื่อขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรมและออกแบบปฏิทินการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มนักเรียนจากเขตบริเวณรับผิดชอบทำความสะอาดประจำวันจำนวน 4 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เพื่อให้นักเรียนที่เป็นพี่ดูแลน้องที่เล็กกว่าและจัดกิจกรรม เวลา 14.30 – 16.00 น. ของทุกวันพฤหัสบดีเพื่อแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน โดยใช้กิจกรรมโครงงานคุณธรรม เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน

จากการดำเนินโครงการตั้งแต่ปี 2560-2563 เพื่อแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน โดยมีโครงการ 4 โครงการเป็นตัวขับเคลื่อน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 ของนักเรียนทั้งหมด

“ปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ”

ในปีการศึกษา 2564 นี้ โรงเรียนบ้านปุนวิทยาได้ดำเนินการตามโครงการคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมค้นหาปัญหาที่อยากแก้ ความดีที่อยากทำ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการแก้ปัญหา “บริเวณโรงเรียนไม่สะอาด” มากที่สุด โรงเรียนจึงได้จัดทำ “โครงการโรงเรียนสะอาดปราศจากขยะ” ขึ้น เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวให้บรรลุคุณธรรมเป้าหมาย “มีวินัย มีจิตอาสา

อยู่อย่างพอเพียง” ให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกเพิ่มมากขึ้น และให้สอดคล้องกับเอกลักษณ์ของโรงเรียน คือ “โรงเรียนสะอาด น่าอยู่ น่าเรียน”

โครงการโรงเรียนสะอาด ปราศจากขยะ

1. ปัญหา

บริเวณโรงเรียนไม่สะอาด

2. สาเหตุของปัญหา

- 2.1 นักเรียนทิ้งขยะไม่เป็นที่
- 2.2 นักเรียนไม่ช่วยเพื่อนทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ
- 2.3 เมื่อพบเห็นขยะนักเรียนไม่เก็บลงถังขยะ
- 2.4 นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการนำขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อให้นักเรียนทิ้งขยะลงถังขยะ
- 3.2 เพื่อให้นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ
- 3.3 เพื่อให้นักเรียนเก็บขยะเมื่อพบเห็น
- 3.4 เพื่อให้นักเรียนรู้จักแยกขยะและใช้ให้เกิดประโยชน์

4. เป้าหมาย

4.1 เป้าหมายเชิงปริมาณ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 58 คน

4.2 เป้าหมายเชิงคุณภาพ

- ระยะสั้น (6 เดือน) โรงเรียนสะอาด น่าอยู่น่าเรียน
- ระยะยาว (12 เดือน) บริเวณชุมชนสะอาด น่าอยู่

5. วิธีแก้ปัญหา

5.1 กิจกรรมรณรงค์การทิ้งขยะให้ถูกที่และการแยกขยะ

วิธีการดำเนินงาน นักเรียนแกนนำรณรงค์การทิ้งขยะให้ถูกที่ และการแยกขยะที่หน้าเสาธง

5.2 กิจกรรมประกวดเขตรับผิดชอบประจำเดือน

วิธีการดำเนินงาน

1. สถานักเรียนตรวจเขตรับผิดชอบทุกเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ เพื่อประเมินการทำงานของแต่ละเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ
2. หัวหน้าเขตรับผิดชอบประเมินผลการทำงานของแต่ละเขตและรายงานผลหน้าเสาธง ตามเกณฑ์ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง
3. สถานักเรียนรวบรวมคะแนนและจัดลำดับเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบที่มีผลการทำงานตามเกณฑ์ดังนี้

ระดับคะแนน	คุณภาพ	ลำดับที่
80-100	ดีมาก	1
70-79	ดี	2
50-69	พอใช้	3
0-49	ปรับปรุง	4

4. สถานักเรียนประกาศผลคะแนนทุกสิ้นเดือน และคณะครูมอบรางวัล

5.3 กิจกรรม Big cleaning day โรงเรียนและชุมชน

วิธีการดำเนินงาน 1. นักเรียนร่วมกันทำความสะอาดภายในโรงเรียนและชุมชนทุกสิ้นเดือน

5.4 กิจกรรมขยะแปลงร่าง

วิธีการดำเนินงาน นักเรียนนำขยะมาประดิษฐ์เป็นของเล่นของใช้ ในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภายในห้องเรียน กิจกรรมวันสำคัญ เช่น กิจกรรมวันสุนทรภู่ กิจกรรมวันวิทยาศาสตร์ กิจกรรมวันคริสต์มาส

5.5 กิจกรรมขยะแลกบุญร่วมกับเยาวชนต้นกล้าแห่งความดี

วิธีการดำเนินงาน สถานักเรียนร่วมกับเยาวชนต้นกล้าแห่งความดีจัดโครงการ “ขยะแลกบุญ” เพื่อรับบริจาคขยะในชุมชน นำไปจำหน่าย และนำรายได้บริจาคเพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น ซื้ออุปกรณ์การเรียนให้นักเรียน บริจาคเงินเพื่อการกุศลในวันสำคัญทางศาสนาให้กับวัด สมทบทุนกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น

6. หลักธรรมที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการงาน

อิทธิบาท 4 ฉันทะ มีใจรักในงานที่ทำ

วิริยะ มีความพากเพียร

จิตตะ มุ่งมั่นในการทำงาน

วิมังสา เข้าใจในเหตุผลของงานที่ทำ

7. คุณธรรมเป้าหมาย

มีวินัย มีจิตอาสา อยู่อย่างพอเพียง

8. พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก

1. นักเรียนทิ้งขยะลงถังขยะ
2. นักเรียนช่วยกันทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ
3. นักเรียนเก็บขยะเมื่อพบเห็น
4. นักเรียนรู้จักแยกขยะและใช้ให้เกิดประโยชน์

9. วิธีวัดและประเมินผล

- ตัวชี้วัด
1. นักเรียนร้อยละ 90 ทิ้งขยะลงถังขยะ
 2. นักเรียนร้อยละ 90 ช่วยกันทำความสะอาดเขตรับผิดชอบ
 3. นักเรียนร้อยละ 90 เก็บขยะเมื่อพบเห็น
 4. นักเรียนร้อยละ 90 รู้จักแยกขยะและใช้ให้เกิดประโยชน์

วิธีการประเมิน : การสังเกต

เครื่องมือการประเมิน : แบบสังเกต

ช่วงเวลาในการประเมิน : ทุกเดือน

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 10.1 นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น
- 10.2 ผู้บริหาร คณะครู ชุมชน ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาบริบทของโรงเรียนและชุมชน
- 10.3 โรงเรียน ชุมชน มีบริบท สภาพแวดล้อมที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเกี่ยวกับการประเมินโครงการ โดยใช้รูปแบบ CIPP Model พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

มนิดา เจริญภูมิ (2559) การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเวงน้อยศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยประยุกต์ใช้ CIPPIEST พบว่า ผลการประเมินในภาพรวมต่อโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเวงน้อยศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารและครูในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้าน ผลผลิต ฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียนในภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต ฉบับที่ 3 สำหรับผู้ปกครองในภาพรวมด้านผลผลิต มีผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก

แววตา พุกษา (2550) ประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ใน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบริบทและด้านกระบวนการ อยู่ใน ระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับปานกลาง

อัญชลี ประกายเกียรติ (2554) ประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยระบบการ คู่มือช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีวัดอัมพรสวรรค์ด้วยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านบริบท พบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการมีความสอดคล้อง เหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การ ประเมินด้านกระบวนการพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การประเมินด้านผลผลิตพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการประเมินด้านผลกระทบ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก

ฐกฤต อธิมาพิพัฒน์ (2560) ทำการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนบ้านนาวง ใช้รูปแบบการประเมินตามแบบจำลองชิปปี้ (CIPP Model) ผลการประเมินพบว่า 1. การประเมินด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานมีความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมในการดำเนินโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า โครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายและมีความเป็นไปได้ 2. การประเมิน ด้านปัจจัยเบื้องต้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมีความคิดเห็น ด้านสภาพแวดล้อมในการดำเนินโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า มีความ เหมาะสมเพียงพอของบุคลากร งบประมาณ สถานที่และวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ 3. การประเมินด้านกระบวนการ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เห็นว่า การปฏิบัติงานตามโครงการมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่า กระบวนการในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม และ 4. การประเมินด้านผลผลิต ผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และคณะกรรมการโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน โดยภาพรวมมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ผลผลิตตามโครงการประสบความสำเร็จ ตาม ข้อเสนอแนะดังนี้ 1) การพัฒนาค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ควรดำเนินการ

อย่างต่อเนื่องโดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งนี้จะต้องสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนและผู้ปกครอง 2) โครงการพัฒนาค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนด้วยกิจกรรมคุณธรรม ควรกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ มีการประชาสัมพันธ์ การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบ โดยให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมและมีการเตรียมการในระยะยาว และ 3) ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ควรส่งเสริมกิจกรรมที่มีลักษณะการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ณัฐมน อนันต์ ปฏิธรรม สำเนียง และวรกฤต เกื้อนช้าง (2565) ทำการประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ 1) การประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยใช้รูปแบบ การประเมิน CIPPIEST Model 2) หาแนวทางการพัฒนาโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ตามหลักอิทธิบาท 4 วิธีดำเนินการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประเมิน โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูป/คน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านบริบท ด้านประสิทธิภาพ ด้านผลกระทบ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ และน้อยที่สุด ด้านความยั่งยืน 2) แนวทางการพัฒนาโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามหลักอิทธิบาท 4 พบว่า ด้านบริบท ควรพัฒนาโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่เกิดจากความต้องการด้วยความพอใจในสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ ใส่ใจไม่เพิกเฉย พากเพียรในการประยุกต์หรือสร้างสื่อ อุปกรณ์ แผนโครงการ งบประมาณ รวมทั้งสร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากรก่อนดำเนินกิจกรรมโครงการ ให้ความสำคัญในทุกขั้นตอนการดำเนินโครงการ และดำเนินการอย่างเป็นระบบ รวมทั้งมีการพิจารณาผลกระทบทั้งผลดีและผลเสียที่เกิดขึ้นที่นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ต้องนำมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ทั้งนี้ควรสร้างความยั่งยืน พอใจ พากเพียรใส่ใจตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา ไม่ละเลยในการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม โรงเรียนต้องมีการจัดตั้งชุมชนส่งเสริมคุณธรรม มีประชาสัมพันธ์ส่งเสริมสนับสนุนคุณธรรม และสอดแทรกบูรณาการคุณธรรมไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกกิจกรรมเพื่อความต่อเนื่องในการให้ความรู้เรื่องคุณธรรม

พระมหาโตนด จำปาทอง อัครศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ (2560) ทำการประเมินโครงการค่ายธรรมะพัฒนทักษะชีวิต ยาเสพติดห่างไกล สร้างสายใยชุมชน เณิมพระชนมพรรษา 12 สิงหาคมหาราชินี ณ วัดจันทร์ ตำบลทางพระ อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง โดยใช้รูปแบบการประเมินเชิงระบบแบบซิป (CIPP) ของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ประชากรวิจัย ได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครองของนักเรียน ภาคีเครือข่าย จำนวน 406 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว จะพบว่าในการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน สามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซิปป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม ซึ่งจะประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ดำเนินงานตามโครงการ และผลผลิตของโครงการจากการประเมินคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประเมินความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ผลการประเมินได้ค้นพบองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน การดำเนินโครงการจะทำให้ทราบว่ากิจกรรมหรือโครงการนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด ผู้รายงานโครงการในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน จึงได้จัดทำรายงานโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยใช้รูปแบบประเมินซิปป (CIPP Model) ผลที่ได้จากการประเมินโครงการจะเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาโครงการนี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ทำให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และสังคมมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนและเชื่อมั่นว่าโรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข เป็นทรัพยากรที่มีค่ายิ่งของชาติ อันจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

บทที่ 3

วิธีการประเมินโครงการ

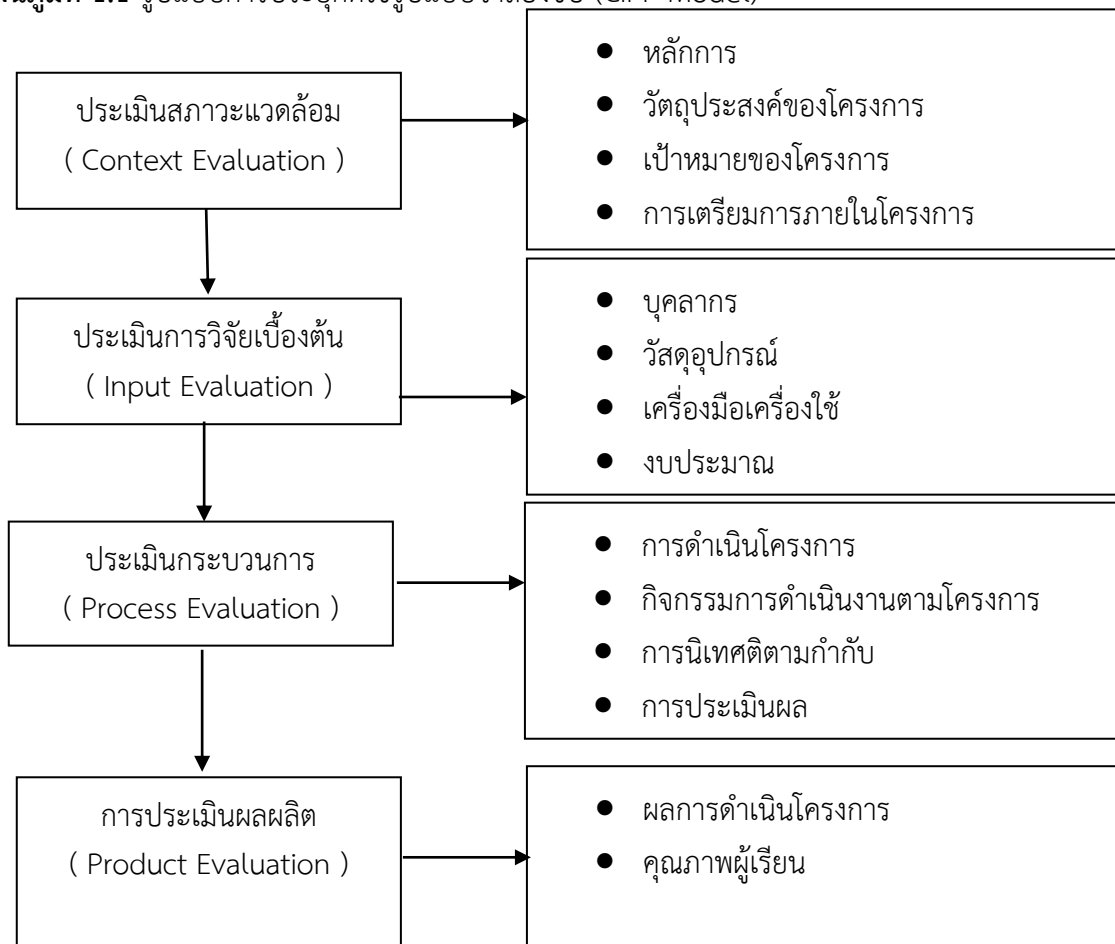
การประเมินโครงการครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. รูปแบบของการประเมิน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการประเมินโครงการ

รูปแบบการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (D.L. Stufflebeam, 1997 , P. 261-265) ดังนี้

แผนภูมิที่ 1.1 รูปแบบการประยุกต์ใช้รูปแบบจำลองซีป (CIPP Model)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2564 ดังนี้

- 1.1 ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน
- 1.2 ครู จำนวน 8 คน
- 1.3 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 9 คน
- 1.4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 58 คน
- 1.5 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 50 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2564 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

- 2.1 ครู จำนวน 2 คน โดยใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง
- 2.2 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน เนื่องจากตัดครูและผู้บริหาร 2 คนที่เป็นคณะกรรมการ เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 2.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
- 2.4 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 30 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. มีจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้

1. แบบประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา โดยใช้แบบประเมิน CIPP Model มี 5 ด้าน จำนวน 95 ข้อ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อบริบทของโครงการ
ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อปัจจัยนำเข้าของโครงการ
ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ
ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลผลิตของโครงการ
ด้านพฤติกรรมแสดงออกถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำนวน 49 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลผลิตของโครงการ
ด้านคุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ จำนวน 10 ข้อ

2. แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ

ในการประเมินโครงการครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการ ดังตารางที่ 1.1 ตารางที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

วัตถุประสงค์ ของการ ประเมิน	ตัวแปรที่ มุ่งประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้/ การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การแปลความหมาย/ เกณฑ์ การตัดสิน
1.ประเมินด้าน บริบท สภาพ แวดล้อมของ โครงการ	1.นโยบายของ โรงเรียน 2.วัตถุประสงค์ของ โครงการ 3.เป้าหมายของ โครงการ 4.ความต้องการ หรือความคาดหวัง ของโครงการ	1.ครู 2.คณะกรรมการ สถานศึกษา	แบบสอบถาม สอบถามฉบับที่ 1.ด้านบริบท สภาพแวดล้อม ของโครงการ -ค่าเฉลี่ย -ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นและเกณฑ์การ ตัดสิน ดังนี้ 4.50-5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด 3.50-4.49 = เห็นด้วยมาก 2.50-3.49 = เห็นด้วยปานกลาง 1.50-2.49 = เห็นด้วยน้อย 1.00-1.49 = เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน < 1 แสดงว่า ผ่านเกณฑ์
2.ประเมิน ปัจจัยนำเข้า (Input) ของ โครงการ	1.บุคลากร 2.งบประมาณ 3.วัสดุ อุปกรณ์ 4.รูปแบบของ กิจกรรม	1.ครู 2.คณะกรรมการ สถานศึกษา	แบบสอบถาม ฉบับที่ 2 ด้าน ปัจจัยนำเข้า (Input) ของ โครงการ -ค่าเฉลี่ย -ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นและเกณฑ์การ ตัดสิน ดังนี้ 4.50-5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด 3.50-4.49 = เห็นด้วยมาก 2.50-3.49 = เห็นด้วยปานกลาง 1.50-2.49 = เห็นด้วยน้อย 1.00-1.49 = เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน < 1 แสดงว่า ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ของการ ประเมิน	ตัวแปรที่ มุ่งประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ ใช้/ การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การแปลความหมาย/ เกณฑ์ การตัดสิน
3.ประเมิน กระบวนการ (Process) ของ โครงการ	1.การวางแผน 2.การดำเนินงาน ตามกิจกรรม 3.การติดตาม ผลการดำเนินงาน 4.การประเมินผล 5.การปรับปรุง แก้ไข	1.ครู 2.คณะกรรมการ สถานศึกษา	แบบสอบถาม ฉบับที่ 3 ด้าน กระบวนการ (Process) ของโครงการ -ค่าเฉลี่ย -ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นและเกณฑ์การตัดสิน ดังนี้ 4.50-5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด 3.50-4.49 = เห็นด้วยมาก 2.50-3.49 = เห็นด้วยปานกลาง 1.50-2.49 = เห็นด้วยน้อย 1.00-1.49 = เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน < 1 แสดงว่า ผ่านเกณฑ์
4.ประเมิน ผลผลิต (Output) ของ โครงการ ตอนที่ 1 คุณลักษณะอัน พึงประสงค์ของ นักเรียน	1.ด้านผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของ นักเรียน 8 ด้าน	1.ครู 2.นักเรียน 3.ผู้ปกครอง นักเรียน	แบบสอบถาม ฉบับที่ 4 ด้าน ผลผลิต (Output) ของโครงการ ด้าน คุณลักษณะ อันพึง ประสงค์ของ นักเรียน -ค่าเฉลี่ย -ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นและเกณฑ์การตัดสิน ดังนี้ 4.50-5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด 3.50-4.49 = เห็นด้วยมาก 2.50-3.49 = เห็นด้วยปานกลาง 1.50-2.49 = เห็นด้วยน้อย 1.00-1.49 = เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน < 1 แสดงว่า ผ่านเกณฑ์

ตารางที่ 1.1 (ต่อ)

วัตถุประสงค์ ของการ ประเมิน	ตัวแปรที่ มุ่งประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้/ การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การแปลความหมาย/ เกณฑ์ การตัดสิน
ตอนที่ 2 คุณค่า และประโยชน์ที่ ได้รับการ ดำเนินโครงการ	2.ด้านคุณค่า หรือประโยชน์ที่ได้รับ จากการ ดำเนินโครงการ	1.ครู 2.นักเรียน	แบบสอบถาม ฉบับที่ 5 ด้าน ผลผลิต (Output) ของ โครงการ ด้าน คุณค่าและ ประโยชน์ที่ ได้รับ จากการดำเนิน โครงการ	พิจารณาจากค่าเฉลี่ยของระดับ ความคิดเห็นและเกณฑ์การ ตัดสิน ดังนี้ 4.50-5.00 = เห็นด้วยมากที่สุด 3.50-4.49 = เห็นด้วยมาก 2.50-3.49 = เห็นด้วยปานกลาง 1.50-2.49 = เห็นด้วยน้อย 1.00-1.49 = เห็นด้วยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย ≥ 3.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน < 1 แสดงว่า ผ่านเกณฑ์

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1.แบบประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

1.1 ศึกษาวิธีการประเมินโครงการ และการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
แบบ CIPP Model

1.2 จัดทำแบบประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. 5 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อบริบทของโครงการ
ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ด้านที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อปัจจัยนำเข้าของ
โครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ด้านที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อกระบวนการดำเนินงาน
ตามโครงการ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ

ด้านที่ 4 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลผลิตของโครงการ
ด้านพฤติกรรมแสดงออกถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จำนวน 49 ข้อ

ด้านที่ 5 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อผลผลิตของโครงการ
ด้านคุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับการดำเนินโครงการ จำนวน 10 ข้อ

1.3 จัดทำแบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ

1.4 นำแบบประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) แต่ละ
ข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด หาค่าเฉลี่ยแล้วเทียบกับเกณฑ์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.8 ถึง
1.0 โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบถามนั้นประเมินได้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ประเมิน
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อสอบถามนั้นประเมินได้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ประเมิน
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อสอบถามนั้นประเมินไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ประเมิน

ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ดร.วันชัย บุญทอง ตำแหน่ง อธิการบดีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
2. นายธีระวัฒน์ คำศรี ตำแหน่ง อธิการบดีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
3. นายมานิต สิทธิศรี ตำแหน่ง ศึกษาธิการเชี่ยวชาญ
4. นายชวน แก้วกัณหา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
5. นางสาวอาภรณ์ จันทร์สว่าง ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบประเมินโครงการไปใช้กับครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านขุนวิทยาสาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 , หน้า 94 - 96) ได้ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

- ฉบับที่ 1 ด้านบริบท ค่าอำนาจจำแนก 0.40 – 0.92 ค่าความเชื่อมั่น 0.86
- ฉบับที่ 2 ด้านปัจจัยนำเข้า ค่าอำนาจจำแนก 0.49 – 0.95 ค่าความเชื่อมั่น 0.87
- ฉบับที่ 3 ด้านกระบวนการ ค่าอำนาจจำแนก 0.65 – 0.91 ค่าความเชื่อมั่น 0.89
- ฉบับที่ 4 ด้านผลผลิต ค่าอำนาจจำแนก 0.51 – 0.89 ค่าความเชื่อมั่น 0.84
- ฉบับที่ 5 ด้านผลผลิต ค่าอำนาจจำแนก 0.51 – 0.89 ค่าความเชื่อมั่น 0.85

1.6 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการประเมินโครงการ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. หาค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
3. หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูล จากแบบสอบถาม ฉบับที่ 1-4 เป็นรายข้อและรายด้าน หาค่าเฉลี่ย แปลความหมายข้อมูลเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.2545, หน้า 100)

ระดับคะแนน

ระดับความคิดเห็น/ระดับพฤติกรรม

1.00 - 1.50

ระดับน้อยที่สุด

1.51 - 2.50

ระดับน้อย

2.51 - 3.50

ระดับปานกลาง

3.51 - 4.50

ระดับมาก

4.51 - 5.00

ระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการประเมินโครงการ

1. สถิติพื้นฐาน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า105) ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X_i}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของข้อมูลตัวที่ i

N แทน ข้อมูลตัวที่ i ทั้งหมด

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 ,หน้า106)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (X_i - \bar{X})^2}{N}}$$

เมื่อ

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X_i แทน ค่าของข้อมูลตัวที่ i

N แทน ข้อมูลทั้งหมด

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลชุดนี้

บทที่ 4

ผลการประเมินโครงการ

การนำเสนอผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผู้รับผิดชอบได้นำเสนอผลการประเมินโครงการ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของโครงการ

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ

ตอนที่ 5 ด้านผลผลิตของโครงการ ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

ตอนที่ 6 ด้านผลผลิตของโครงการ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

ตอนที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการประเมินสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านปูนวิทยา รวมจำนวน 69 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 1-4 เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
ครู	2	2.90
คณะกรรมการสถานศึกษา	7	10.14
นักเรียน	30	43.48
ผู้ปกครองนักเรียน	30	43.48
รวม	69	100

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครู จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 10.14 นักเรียน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48 และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 43.48

ตอนที่ 2 ด้านบริบทของโครงการ

ผลการประเมินบริบทของโครงการคุณธรรมตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปูนวิทยา รวมจำนวน 7 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 1 เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินด้านบริบทของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

รายการประเมิน	ครู			คณะกรรมการสถานศึกษา			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างชัดเจน	4.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด
2. โครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชน	4.50	0.81	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด
3. โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา	5.00	0.00	มากที่สุด	4.43	0.53	มาก	4.72	0.27	มากที่สุด
4. โครงการสามารถแก้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน	3.50	0.71	ปานกลาง	4.57	0.53	มากที่สุด	4.36	0.62	มาก
5. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	4.50	0.71	มาก	4.43	0.53	มาก	4.47	0.62	มาก
6. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริงในปัจจุบัน	4.50	0.71	มาก	4.86	0.38	มากที่สุด	4.68	0.55	มากที่สุด
7. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีดำเนินการ	4.00	0.00	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด	4.36	0.25	มากที่สุด
8. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	4.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด
9. กิจกรรมของโครงการสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	4.00	0.00	มาก	4.29	0.49	มาก	4.15	0.25	มาก
10. กิจกรรมของโครงการช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ดีขึ้น	4.00	0.00	มาก	4.43	0.53	มาก	4.22	0.27	มาก
11. สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	4.00	0.00	มาก	4.29	0.49	มาก	4.15	0.25	มาก
12. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการโครงการ	3.50	0.71	ปานกลาง	4.14	0.38	มาก	3.82	0.55	มาก
รวม	4.21	0.41	มาก	4.49	0.50	มาก	4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับ ด้านบริบทของโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบริบทของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบริบทของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$)

ตอนที่ 3 ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการคุณธรรมตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปูนวิทยา รวมจำนวน 7 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 2 เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

รายการประเมิน	ครู			คณะกรรมการสถานศึกษา			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. มีแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.50	0.53	มาก	4.75	0.27	มากที่สุด
2. กิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.50	0.71	มากที่สุด	4.63	0.52	มากที่สุด	4.57	0.62	มากที่สุด
3. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	4.50	0.71	มาก	4.38	0.52	มาก	4.44	0.62	มาก
4. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ	4.50	0.71	มาก	4.50	0.53	มาก	4.50	0.62	มาก
5. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ	4.50	0.71	มาก	4.88	0.35	มากที่สุด	4.69	0.53	มากที่สุด
6. บุคลากรในการดำเนินโครงการมีจำนวนเพียงพอ	4.50	0.71	มาก	4.38	0.52	มาก	4.44	0.62	มาก
7. บุคลากรในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	3.50	0.71	มาก	4.50	0.53	มาก	4.00	0.62	มาก
8. งบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ	3.00	0.00	มาก	4.25	0.46	มาก	3.63	0.23	มาก
9. มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่างเพียงพอ	4.50	0.71	มาก	4.50	0.53	มาก	4.50	0.62	มาก
10. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ	4.50	0.71	มาก	4.50	0.53	มาก	4.50	0.62	มาก
11. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม	4.00	0.00	มาก	4.50	0.53	มาก	4.25	0.27	มาก
12. มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.00	0.00	มาก	4.50	0.53	มาก	4.25	0.27	มาก
รวม	4.21	0.41	มาก	4.49	0.50	มาก	4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$)

ตอนที่ 4 ด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการ

ผลการประเมินกระบวนการของโครงการคุณธรรมตามความคิดเห็นของครู คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านปูนวิทยา รวมจำนวน 7 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 3 เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

รายการประเมิน	ครู			คณะกรรมการสถานศึกษา			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. มีการวางแผนการดำเนินโครงการสู่การปฏิบัติ	4.50	0.71	มาก	4.86	0.38	มากที่สุด	4.68	0.55	มากที่สุด
2. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรในการดำเนินโครงการ	4.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด
3. มีการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ	4.50	0.71	มาก	4.71	0.49	มากที่สุด	4.61	0.60	มากที่สุด
4. มีการกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ อย่างชัดเจนและเหมาะสม	4.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มาก
5. รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	3.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.04	0.62	มาก
6. กิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ของโครงการ	4.50	0.71	มาก	4.43	0.53	มาก	4.47	0.62	มาก
7. ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ	4.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด
8. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงาน ตามโครงการ	4.50	0.71	มาก	4.43	0.53	มาก	4.47	0.62	มาก
9. มีการกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการประเมินผลโครงการตามความเหมาะสม	4.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มากที่สุด
10. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรม	4.50	0.71	มาก	4.57	0.53	มากที่สุด	4.54	0.62	มาก
11. ขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการ ดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.57	0.53	มากที่สุด	4.79	0.27	มากที่สุด
12. โรงเรียนมีการเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติกิจกรรม สู่ชุมชน	4.00	0.00	มาก	4.29	0.49	มาก	4.15	0.25	มาก
รวม	4.21	0.41	มาก	4.49	0.50	มาก	4.35	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่าครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.35$) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.49$)

ตอนที่ 5 ด้านผลผลิตของโครงการ

ผลการประเมินผลผลิตของโครงการคุณธรรมตามความคิดเห็นของครู นักเรียน และ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านปูนวิทยา รวมจำนวน 62 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 4 เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.5-4.6

ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินด้านผลผลิตของกระบวนการดำเนินการตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรายด้านและโดยรวม

รายการประเมิน	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	4.50	0.71	มาก	3.97	0.70	มาก	4.03	0.61	มาก	4.17	0.67	มาก
2.ซื่อสัตย์ สุจริต	3.00	0.00	ปานกลาง	3.85	0.71	มาก	3.70	0.67	มาก	3.52	0.46	มาก
3.ความมีวินัย	3.50	0.71	ปานกลาง	3.95	0.64	มาก	3.88	0.72	มาก	3.78	0.69	มาก
4.ใฝ่เรียนรู้	4.00	0.00	มาก	3.70	0.76	มาก	3.96	0.70	มาก	3.89	0.49	มาก
5.อยู่อย่างพอเพียง	5.00	0.00	มากที่สุด	4.06	0.69	มาก	4.11	0.67	มาก	4.39	0.45	มาก
6.มุ่งมั่นในการทำงาน	4.00	0.00	มาก	3.39	0.73	มาก	3.89	0.65	มาก	3.97	0.46	มาก
7.รักความเป็นไทย	4.00	0.00	มาก	4.02	0.67	มาก	4.14	0.55	มาก	4.05	0.41	มาก
8.มีจิตสาธารณะ	4.00	0.00	มาก	4.02	0.60	มาก	4.11	0.68	มาก	4.04	0.43	มาก
รวม	4.00	0.00	มาก	3.94	0.69	มาก	3.99	0.66	มาก	3.98	0.45	มาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) ครูมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) นักเรียนมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.94$) ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$)

ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำแนก เป็นรายด้านและรายข้อ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1.รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์			
1.เข้าแถวเคารพธงชาติ	4.03	0.54	มาก
2.ปฏิบัติตามหลักศาสนาของศาสนา	4.11	0.71	มาก
3.เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ	4.33	0.43	มาก
4.ช่วยเหลือคนอื่นและช่วยเหลือส่วนรวม	4.04	0.61	มาก
5.ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางชาติ	4.04	0.61	มาก
6.ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา	4.11	0.71	มาก
รวมด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์	4.11	0.60	มาก
2.ซื่อสัตย์ สุจริต			
1.ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง	4.03	0.54	มาก
2.พูดความจริง	3.81	0.70	มาก
3.ไม่เอาของคนอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต	3.90	0.73	มาก
4.ไม่หาผลประโยชน์ในทางที่ผิด	3.76	0.65	มาก
5.เป็นคนมีเหตุผล	3.61	0.65	มาก
6.เป็นผู้รักษาสัญญาต่อผู้อื่นเสมอ	3.75	0.66	มาก
รวมด้านซื่อสัตย์ สุจริต	3.81	0.66	มาก
3.ความมีวินัย			
1.จัดเก็บสิ่งของเป็นที่เป็นทาง	3.86	0.68	มาก
2.แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน/เหมาะสมตามกาลเทศะ	4.03	0.54	มาก
3.เข้าแถวซื้ออาหารหรือห้องน้ำสาธารณะ	3.86	0.68	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4.ทิ้งขยะในที่ที่จัดเตรียมไว้	3.96	0.73	มาก
5.ทำกิจวัตรของตนตามเวลา	3.88	0.68	มาก
6.ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด	3.86	0.68	มาก
7.ทำตามกฎระเบียบของห้องเรียน/ครอบครัว	4.04	0.61	มาก
8.ไปโรงเรียนทันเวลาหรือเข้าร่วมกิจกรรมตามเวลาที่นัดหมาย	4.21	0.82	มาก
รวมด้านความมีวินัย	3.96	0.68	มาก
4.ใฝ่เรียนรู้			
1.ตั้งใจเอาใจใส่และมีความเพียรพยายามในการเรียนรู้	4.04	0.61	มาก
2.สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ	3.98	0.74	
3.ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม	4.04	0.61	มาก
4.สามารถบันทึกสรุปความรู้ วิเคราะห์ ข้อมูลจากสิ่งที่เรียนรู้สรุปเป็น องค์ความรู้	3.86	0.68	มาก
5.แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้วย วิธีการต่าง ๆ และ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	3.86	0.68	มาก
รวมด้านใฝ่เรียนรู้	3.96	0.76	มาก
5.อยู่อย่างพอเพียง			
1.ใช้ทรัพย์สินของตนเอง เช่น เงิน สิ่งของ เครื่องใช้ อย่างประหยัดคุ้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี	4.21	0.82	มาก
2.ใช้ทรัพยากรของส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่าและเก็บรักษาดูแลอย่างดี	4.11	0.77	มาก
3.ปฏิบัติตนและตัดสินใจ ด้วยความรอบคอบมีเหตุผล	4.18	0.71	มาก
4.ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน	4.35	0.73	มาก
5.วางแผนการเรียนรู้ การทำงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ข้อมูลข่าวสาร	4.11	0.77	มาก
6.รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อมยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	4.21	0.82	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
รวมด้านอยู่อย่างพอเพียง	4.20	0.68	มาก
6.มุ่งมั่นในการทำงาน			
1.มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน	4.04	0.71	มาก
2.ตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	3.96	0.71	มาก
3.ทำงานด้วยความเพียรพยายาม	3.96	0.71	มาก
4.รู้จักแก้ปัญหาในการทำงานเมื่อมีอุปสรรค	4.11	0.71	มาก
5.อดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย	3.96	0.71	มาก
6.ปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้นด้วยตนเอง	4.21	0.72	มาก
รวมด้านมุ่งมั่นในการทำงาน	4.04	0.72	มาก
7.รักความเป็นไทย			
1.มีมารยาทงามแบบไทย มีสัมมาคารวะ กตัญญูทวาทย์ต่อผู้มีพระคุณ	4.21	0.82	มาก
2.ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทยชักชวนแนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม	4.11	0.71	มาก
3.ใช้ภาษาไทยและเลขไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม	4.21	0.82	มาก
4.นำภูมิปัญญาไทยมาใช้ให้เหมาะสมในวิถีชีวิต	4.15	0.76	มาก
5.ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาไทย	4.11	0.71	มาก
6.มีส่วนร่วมในการสืบทอดภูมิปัญญาไทย	4.11	0.71	มาก
รวมด้านรักความเป็นไทย	4.15	0.65	มาก
8.มีจิตสาธารณะ			
1.ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ	4.21	0.82	มาก
2.อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญา โดยไม่หวังผลตอบแทน	4.11	0.71	มาก
3.แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่น	4.33	0.43	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4.ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ	4.15	0.76	มาก
5.เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม	4.04	0.61	มาก
6.เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวม ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ	4.02	0.68	มาก
รวมด้านจิตสาธารณะ	4.14	0.69	มาก
รวมทุกด้าน	4.05	0.68	มาก

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านขุนวิทยามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้คือ อยู่อย่างพอเพียง ($\bar{X}$ = 4.20) รักความเป็นไทย ($\bar{X}$ = 4.15) มีจิตสาธารณะ ($\bar{X}$ = 4.14) รักษาดี ศาสน์ กษัตริย์ ($\bar{X}$ = 4.11) มุ่งมั่นในการทำงาน($\bar{X}$ = 4.04) มีวินัย ($\bar{X}$ = 3.96) ใฝ่ เรียนรู้ ($\bar{X}$ = 3.96) และซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X}$ = 3.81)

ตอนที่ 6 ด้านผลผลิตของโครงการ

ผลการประเมินผลผลิตของโครงการคุณธรรมในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการ ดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู นักเรียน โรงเรียนบ้านปูนวิทยา รวม จำนวน 32 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 5 เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการประเมินคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นรายข้อและโดยรวม

รายการประเมิน	ครู			นักเรียน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. สามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปใช้กับปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ	4.50	0.71	มาก	4.67	0.48	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
2. สามารถเลือกแนวทางและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	4.50	0.71	มาก	4.50	0.51	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
3. สามารถนำหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน	4.50	0.71	มาก	4.30	0.53	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด
4. สามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และนำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ	4.50	0.71	มาก	4.50	0.51	มาก	4.33	0.71	มาก
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.50	0.71	มาก	4.53	0.51	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
6. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ	4.50	0.71	มาก	4.43	0.50	มาก	4.44	0.50	มากที่สุด
7. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและครอบครัว	4.50	0.71	มาก	4.57	0.50	มากที่สุด	4.56	0.53	มากที่สุด
8. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	5.00	0.00	มากที่สุด	4.57	0.50	มากที่สุด	4.79	0.25	มากที่สุด
9. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	4.50	0.71	มาก	4.43	0.50	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
10. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเวลา	4.50	0.71	มาก	4.37	0.49	มาก	4.56	0.53	มากที่สุด
รวม	4.21	0.41	มาก	4.49	0.50	มาก	4.58	0.52	มาก

จากตารางที่ 4.6 แสดงให้เห็นว่าครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21) นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.49)

ตอนที่ 7 แบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการประเมินความพึงพอใจของการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ตามความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนบ้านปูนวิทยา รวมจำนวน 62 คน โดยใช้แบบสอบถามฉบับที่ 6 เก็บข้อมูล นำมาวิเคราะห์ปรากฏผลดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินความพึงพอใจจากโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นรายข้อ และโดยรวม

รายการประเมิน	รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. โครงการเป็นไปตามวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน	4.67	0.48	มากที่สุด
2. โครงการสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.50	0.51	มาก
3. ความเหมาะสมของงบประมาณ/วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	4.30	0.53	มาก
4. ความร่วมมือ/จำนวนของบุคลากร/การประชุมวางแผนในการดำเนินโครงการ	4.50	0.51	มาก
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม	4.53	0.51	มากที่สุด
6. วิธีการ/กิจกรรมที่ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้	4.43	0.50	มาก
7. กระบวนการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม และการควบคุมความเสี่ยงของโครงการ	4.57	0.50	มากที่สุด
8. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนตามที่กำหนด	4.57	0.50	มากที่สุด
9. ผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุไว้	4.43	0.50	มาก
10. ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน/ครู/ผู้ปกครอง/ และนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาโครงการได้	4.37	0.49	มาก
รวม	4.49	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.8 แสดงให้เห็นว่าครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.49$) และเมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้คือ ข้อ 1 ($\bar{X} = 4.67$) ข้อ 7,8 ($\bar{X} = 4.57$) ข้อ 5 ($\bar{X} = 4.53$) ข้อ 2 ($\bar{X} = 4.50$) ข้อ 6,9 ($\bar{X} = 4.43$) ข้อ 10 ($\bar{X} = 4.37$) ข้อ 3 ($\bar{X} = 4.30$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการประเมินโครงการ
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการประเมินโครงการ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความเห็นเกี่ยวกับด้านบริบทของโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินโครงการ

ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบริบทของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินโครงการ

คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านบริบทของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินโครงการ และโครงการสามารถแก้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

2. ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้าของโครงการมีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ งบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ

ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ งบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ

คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ งบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ

3. ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานของโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

คณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านกระบวนการดำเนินงานตามโครงการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการวางแผนการดำเนินโครงการสู่การปฏิบัติ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โรงเรียนมีการเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติกิจกรรมสู่ชุมชน

4. ครู นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อยู่อย่างพอเพียง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ซื่อสัตย์ สุจริต และเมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่ม ผลการประเมินเป็นดังนี้

ครูมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อยู่อย่างพอเพียง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ซื่อสัตย์ สุจริต นักเรียนมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อยู่อย่างพอเพียง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ใฝ่เรียนรู้

ผู้ปกครองนักเรียนมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ รักความเป็นไทย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ซื่อสัตย์สุจริต

5. ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สามารถรับการเปลี่ยนแปลง ใหม่ ๆ และนำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ

ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นนักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ สามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปใช้ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สามารถนำหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทของโครงการมีความเหมาะสมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ประชุมหารือร่วมกันระหว่างคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ผลสรุปการดำเนินงานจากแผนปฏิบัติการในปี การศึกษาที่ผ่านมา ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ที่กำหนดให้ดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม และเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นนโยบายสำคัญ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง เห็นพ้องสมควรที่จะให้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนเป็นนโยบายที่สำคัญของโรงเรียนเช่นเดียวกัน จากการดำเนินการดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของชนานันท์ อุ่นเป็ง (2555) ที่ทำการวิจัยการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำโรงเรียนพญาเม็งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ผลการประเมินพบว่าด้านสภาวะแวดล้อม โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ,ปฏิวัติ ใจเมือง (2556) ทำการวิจัยการประเมินโครงการคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนซีเหล็กพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินโดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากวัตถุประสงค์ของโครงการ มีความเหมาะสม มีความชัดเจนเข้าใจง่ายสามารถนำไปปฏิบัติได้ ประเมินผลได้ มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ สาทา (2558) ทำการวิจัยรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1(อนุบาลเด็กน่ารัก) พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านตามความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนักเรียนที่มีต่อการดำเนินการโครงการอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน มีการกำหนดกิจกรรมในโครงการที่เหมาะสม ผู้บริหารและครูมีความพร้อม มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมในโครงการ และเนื่องจากโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเป็นโครงการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญ จึงได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของธีรธัม ใจกล้า (2560) ทำการรายงานการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนบ้านตระเปียงเตีย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอาทิตย์ สาทา (2558) ทำการวิจัยรายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (อนุบาลเด็กน่ารัก) พบว่า เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัยและผลกระทบ ตามลำดับ, ปฏิวัติ ใจเมือง (2556) ทำการวิจัยการประเมินโครงการคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนซีเหล็กพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนซีเหล็กพิทยาคม โดยรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการมีความเหมาะสม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก โรงเรียนมีการวางแผนการดำเนินโครงการสู่การปฏิบัติ มีการกำหนดบทบาท มีการสื่อสาร

ประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทราบ มีการกำหนดขั้นตอนในการดำเนินโครงการอย่างชัดเจน และเหมาะสม รูปแบบกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดให้นักเรียนมีความน่าสนใจ เห็นได้จากผลการประเมินกระบวนการดำเนินงานตามโครงการรายข้อซึ่งพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สอดคล้องกับผลการประเมินโครงการของจิมารัตน์ บุญบุญปัญญา (2557), ชนานันท์ อุ่นเป็ง (2555), ปฏิวัติ ใจเมือง (2556), ชญาพร เสนเผือก (2560), ธีรธัม ใจกล้า (2560) และฐกฤต อัจฉนาพิพัฒน์ (2560) ทำการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนบ้านนาหวง ใช้รูปแบบการประเมินตามแบบจำลองซีบีพี (CIPP Model) ผลการประเมินพบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แสดงว่ากระบวนการในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม และสอดคล้องอูทัย บุญมี (2555) ที่ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมและสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยเพื่อพัฒนาเด็กไทยอย่างยั่งยืน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่เสนอแนะแนวทางการดำเนินโครงการพัฒนาคุณธรรมและสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยเพื่อพัฒนาเด็กไทยอย่างยั่งยืนของโรงเรียน ที่สำคัญประกอบด้วย แนวทาง คือ การพัฒนาความพร้อมด้านปัจจัยและการพัฒนากระบวนการดำเนินงาน

4. ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ครู และนักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ อยู่อย่างพอเพียง และตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง คือ รักความเป็นไทย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ครูและผู้ปกครองมีความเห็นสอดคล้องกัน คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต ส่วนนักเรียนมีความคิดเห็น คือ ใฝ่เรียนรู้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนยังมองตัวเองว่า ยังไม่มีการใฝ่เรียนรู้ได้ดีเท่าที่ควร เมื่อเรียงลำดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยน้อยตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทุกกลุ่ม สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ อยู่อย่างพอเพียง รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ มุ่งมั่นในการทำงาน ใฝ่เรียนรู้ ความมีวินัย และซื่อสัตย์สุจริต จะเห็นว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่โรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาในห้าอันดับสุดท้ายจากการประเมินครั้งนี้ คือ ซื่อสัตย์สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และมีจิตสาธารณะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง “สำรวจสถานภาพคุณธรรมของประชาชนในสังคมไทย” ประชาชนจะถูกสำรวจเกี่ยวกับคุณธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต สติสัมปชัญญะ จิตอาสา ความขยันหมั่นเพียร และความรักชาติ พบว่า กลุ่มเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งยังเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีค่าคะแนนคุณธรรมทั้ง 7 ด้าน ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับกลุ่มอายุอื่น ๆ (ศูนย์วิจัยเอแบคชนววัฒนกรรมทางสังคม การจัดการและธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. 2551, หน้า ก) สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชัย คันปัญญา (2553) ที่ทำการวิจัยการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลบ้านสองนางโย ที่พบว่าครู ผู้ปกครอง และนักเรียนมีความพึงพอใจในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน และสอดคล้องกับ สุริรัตน์ พัฒนเอียร (2556) ที่ทำการวิจัยรายงานการประเมินโครงการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร ที่พบว่าผลผลิตพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนพิชัยรัตนาคาร ที่พบว่าผลผลิตพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนระยะหลังสิ้นสุดการดำเนินโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินผลกระทบของการดำเนินโครงการ ระยะหลังสิ้นสุดการดำเนินโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นในโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานคือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียนและผู้ปกครอง โดยมีผู้บริหารเป็นแกนหลักที่จะสื่อสาร พูดโน้มน้าวในส่วนที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้เรียน และให้ผู้ปฏิบัติ

ได้ดำเนินการตามโครงการได้สำเร็จ จนทำให้มีการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เช่น มีการจัดการเรียนรู้ปลูกฝังและประเมินคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างแท้จริง

5. คุณค่าหรือประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมในโครงการที่โรงเรียนได้จัดขึ้นเป็นโครงการที่เน้นการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในด้านการเรียน การดำเนินชีวิตและการอยู่ร่วมกันในสังคม ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูผู้สอนจะต้องศึกษาหาความรู้และวิธีการที่จะจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ทำให้ครูได้เข้าใจในหลักธรรมและเห็นคุณค่าของคุณธรรมมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันนักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมก็ย่อมจะซึมซับเข้าไปในจิตใจที่ละเล็กละน้อยโดยไม่รู้ตัว กิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ถือเป็นสิ่งเร้าในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการรับรู้ และตอบสนองต่อการรับรู้ เห็นคุณค่าของคุณงามความดีที่โรงเรียนได้ปลูกฝัง มีการจัดระบบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ในที่สุดก็จะแสดงพฤติกรรมอันเป็นลักษณะนิสัยที่ตนยอมรับและยึดถือนำไปปฏิบัติ ซึ่งไปตามทฤษฎีของแครธวอล บลูมและมาเซียที่กล่าวถึง ทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจที่ครอบคลุมความสนใจ ทักษะคิด ค่านิยม และลักษณะนิสัย โดยจัดลำดับขั้นตอนคุณลักษณะด้านความรู้สึกรู้ 5 ประการ สรุปได้ดังนี้คือ 1) การรับรู้ (Receiving) เป็นจุดเริ่มต้นที่บุคคลจะเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ และเกิดความรู้สึกต่อสถานการณ์หรือสิ่งเร้าที่ปรากฏ 2) การตอบสนอง เมื่อบุคคลรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ และจะมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ตนรับรู้ 3) การเห็นคุณค่า (Valuing) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากการประเมินสถานการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ว่ามีประโยชน์หรือไม่อย่างไร การเห็นคุณค่าจะเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ โดยมีการสะสมไว้อย่างค่อย ๆ พฤติกรรมการเห็นคุณค่าจะดูได้จากความแน่นอน ความสม่ำเสมอของการกระทำ 4) การจัดระบบเป็นความรู้สึกที่บุคคลได้รวบรวมเรื่องราว หรือสิ่งที่มีคุณค่าไว้ในจิตใจหลายอย่าง แล้วจัดคุณค่านั้นเข้าเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าของเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ ของจุดเด่นและจุดรวมของคุณค่าเหล่านั้น 5) การสร้างลักษณะนิสัย เป็นการพัฒนา เป็นอุดมคติที่ฝังลึกถึงจิตวิญญาณ ยึดถือ เทิดทูน โดยจิตในมิติสังเคราะห์เป็นแบบแผนกฎเกณฑ์ขึ้นใหม่ให้ตนเอง มีการกระทำที่คงเส้นคงวา โดยมีการจัดระบบของตนเองและยึดถือจนเป็นการกระทำอัตโนมัติ คือ ไม่ว่าจะทำอยู่ในสถานการณ์ใด เขาก็จะแสดงพฤติกรรมแบบเดิมซึ่งเป็นลักษณะของตนเอง แล้วรณรงค์ให้ผู้อื่นร่วมยึดถือและปฏิบัติด้วย (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2542, หน้า 15 - 21) สอดคล้องกับทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2543, หน้า 45) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ และพบว่าบุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้านในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับการอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำดับของต้นไม้ โดยมีจิตลักษณะทั้ง 5 นี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลนั้นมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้าน และอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียน และทางสังคมที่เหมาะสม

จากผลการประเมินโครงการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านปูนวิทยา ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยเริ่มจากศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกับคณะครูนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน และกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาและ

พัฒนา ดำเนินกิจกรรม ตามโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศและประเมินผลระหว่างการทำงาน มีการแก้ไขปัญหา เมื่อพบข้อบกพร่อง โดยได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษา คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และผู้นำชุมชน ทำให้การดำเนินงานตามโครงการบรรลุเป้าหมาย นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูและนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งในการดำเนินงานโครงการใด ๆ ของสถานศึกษา จำเป็นต้องมีแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการกิจกรรมด้านคุณธรรม รวมถึงทรัพยากรที่จะสนับสนุนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ หากไม่มีการวางแผน การบริหารจัดการที่ดีก็ไม่สามารถดำเนินงานสู่เป้าหมายที่กำหนดได้ เนื่องจากการบริหารงานทุกประเภทในองค์กรต้องมีปัจจัยหรือทรัพยากรพื้นฐานทางการบริหาร ปัจจัยสำคัญของการบริหารโดยทั่วไป มีอยู่ 4 ประการ ที่รู้จักกันในนาม 4 M's ประกอบด้วย คน (Man) ได้แก่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในองค์กรที่ร่วมกันทำงาน เงิน (Money) ได้แก่ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารทุก ๆ ส่วนขององค์กร วัสดุสิ่งของ (Material) ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ การจัดการ (Management) ได้แก่ การบริหารงานองค์กรที่นำโดยผู้บริหาร ดังนั้นการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมจึงต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่โรงเรียนต้องการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการ

1. นำผลการประเมินโครงการที่ได้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจ ปรับปรุง แก้ไขในด้านต่าง ๆ ที่ได้ค้นพบ โดยส่งเสริมกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถทำได้ดีให้ดียิ่งขึ้นไป และปรับปรุงกิจกรรมที่พบว่ามีการประเมินในระดับต่ำ
2. โรงเรียนควรนำกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ประสบความสำเร็จมาจัดกิจกรรมในการพัฒนาคุณธรรมด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต และความใฝ่เรียนรู้
3. ควรส่งเสริมการอบรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความรับรู้เชิงบวก และเพื่อให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน
4. ควรขยายโครงการให้ครอบคลุมนักเรียนทุกคนในโรงเรียนโดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2541). คำบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้นความมีวินัย และความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- เกียรติคุณ สิริชัย. (2545). รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาใน สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคใต้. ชลบุรี : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคใต้.
- จิมารัตน์ ปุณณปัญญา. (2557). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ “ยอดนารีสตรีวิทยา”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=7784&bcat_id=16. [23 สิงหาคม 2565].
- ชญาพร เสนเผือก. (2560). รายงานการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวการดำเนินงาน โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดปากจำ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=7784&bcat_id=16. [5 สิงหาคม 2565].
- ชนานันท์ อุ่นเป็ง. (2555). การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ โรงเรียนพญาเม็งราย อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. พะเยา : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เชาว์ อินโย. (2553). การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐกฤต อธิมาพิพัฒน์. (2560). การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนบ้านนาหวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.kroobannok.com/> [5 สิงหาคม 2565].
- ณัฐมน อนันต์ ปฏิธรรม สำเนียง และวรกฤต เตื่อนช้าง (2565). การประเมินโครงการคุณธรรมในโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม 2565) | 265
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2543). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวัฒน์ ใจกล้า. (2560). รายงานการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนบ้านตระเปียงเตีย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=7784&bcat_id=16. [30 กรกฎาคม 2565].
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ปวิติ ใจเมือง. (2556). การประเมินโครงการคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนขี้เหล็กพิทยาคม อำเภออาจสามารถ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (2540). พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). **ธรรมบุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.
- พระมหาไธนด จำปาทอง อัครศักดิ์ อุณาภรณ์เลิศ (2560). **การประเมินโครงการค่ายธรรมะพัฒนาทักษะชีวิต**. วารสารศิลปการศึกษาศาสตรวิจัย ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2560)
- พิชัย อันปัญญา. (2553). **การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลสองนางโย**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=7784&bcat_id=16. [30 กรกฎาคม 2565].
- พิสนุ พองศรี. (2553). **เทคนิควิธีการประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: พรอพเพอร์ตี้พริ้นต์.
- เพ็ญแข ประจณปัจจนิก. (2551). **การยกระดับคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม : แนวทางและการปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2551). **การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์.
- ภิญโญ สาธร. (2526). **หลักการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- มณีนภา ชุตติบุตร. (ม.ป.ป.). วันที่ค้นข้อมูล 8 มีนาคม 2557, เข้าถึงได้จาก <http://spbkk1.sesao1.go.th/kmresearch/datareserch/mon/pro.pdf>
- มานิดา เจริญภูมิ. (2559) **การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนแก่งน้อย ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPPIEST, ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
- แหวดตา พุกษา. (2550). **การประเมินโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร**.
- สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี). **รายงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). **เทคนิคการประเมินโครงการ**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สมหวัง พิริยานูวัฒน์. (2544). **วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา (ไอเอฟดี). **รายงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนา องค์ความรู้(องค์การมหาชน).

- สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร. (2550). การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้นักศึกษา. ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุรรัตน์ พัฒนเอียร. (2556). รายงานการประเมินโครงการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนพิชัยรัตนาคาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=7784&bcat_id=16. [23 สิงหาคม 2565].
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). รายงานการศึกษาวิจัยการศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม. กรุงเทพมหานคร : พิธีพชนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพมหานคร: เศรษฐลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การประชุมทางวิชาการ การวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 12. นนทบุรี : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนดีต้องมีที่ยืน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://drive.google.com/drive/folders/10Km273bzew3EPbIMkLiP97Idh_9iLqIG. [24 สิงหาคม 2565].
- ศูนย์วิจัยเอบแคณวัตกรรมการทางสังคม การจัดการและธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. (2551). รายงานผลการสำรวจเรื่อง สถานภาพคุณธรรมของประชาชนในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม).
- อัญชลี ประกายเกียรติ. (2554). การประเมินโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสตรีวัดอัสพรสวรรค์, โรงเรียนสตรีวัดอัสพรสวรรค์.
- อาทิตย์ สาทา. (2558). การประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล1 (อนุบาลเด็กน่ารัก) สังกัดเทศบาลตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=7784&bcat_id=16. [24 สิงหาคม 2565].
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2532). การวางแผนการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Cronbach, L. J. (1970). *Essential of psychology testing* (3 rd ed.). New York: University of Chicago.
- Stufflebeam, D. L.(2002). *CIPP Evaluation Mode Checklist*. , In Alkin, M.C. (Ld).*Evaluation roots;Tracing theorists' views and influences*. London, England: SAGE publisher.

Stufflebeam, D. L., et al. (1990). **Educational evaluation and decision-Making**, Illinois: Peacock.

Kohlberg, L. W. (1976). "Moral Stages and Moralization : The Cognitive Developmental Approach," in Lickora (ed.) **Moral Development and Behavior : Theory. Research. And Social Issues**. New York : Holt, Rinehart and Winston.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ภาคผนวก ข คำสั่งโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ง เครื่องมือประเมินโครงการ

ภาคผนวก จ ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ

ภาคผนวก ฉ ภาพถ่ายการทำกิจกรรม

ภาคผนวก ก โครงการโรงเรียนคุณธรรม

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

ชื่อโครงการ	โรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
แผนงาน	วิชาการ
สนองกลยุทธ์ สพฐ.	ที่ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สนองกลยุทธ์ สพป.	ที่ 4 พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามวิถีไทยสู่สากล : เป็นสุข
สนองกลยุทธ์ของโรงเรียน	ที่ 4 ส่งเสริมการปฏิบัติตนตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย
สนองมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน/ปฐมวัย	ที่ 2 / 2 และ 3
ลักษณะโครงการ	โครงการต่อเนื่อง
ผู้รับผิดชอบโครงการ	นางพิชญารัฐ มุลสาร และคณะครู
ระยะเวลา	ปีการศึกษา 2564

1. หลักการและเหตุผล

โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. เป็นการดำเนินงานเพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมหารือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในฐานะผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อีกทั้งรับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้นักเรียน ครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาตระหนักรู้ เข้าใจ และมีกระบวนการคิด อย่างมีเหตุผลซึมซับคุณค่าแห่งคุณธรรม ความเป็นอยู่อย่างมีคุณธรรม และสร้างความรู้สึกรักผูกพันกับชาติ

ดังนั้น โรงเรียนบ้านปูนวิทยา จึงจัดทำโครงการนี้ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้คุณลักษณะอันไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และ ส่งเสริมให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม โดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 2.1 เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของการมีคุณธรรมจริยธรรม
- 2.2 เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนซึ่งได้แก่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

3. เป้าหมายของโครงการ

3.1 ด้านปริมาณ

- 3.1.1 ผู้บริหาร คณะครู บุคลากรทุกคน
- 3.1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ทุกคน

3.2 ด้านคุณภาพ

- 3.2.1 ร้อยละ 100 ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม
- 3.2.2 ร้อยละ 90 ของนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด
- 3.2.3 ร้อยละ 90 ของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อโครงการ

4. กิจกรรมและการดำเนินงาน

กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. แต่งตั้งคณะทำงานโรงเรียนคุณธรรม	พฤษภาคม 2563	นายมงคล สุทธิสน นางสาวพิชญารัฐ สมานพันธ์ และคณะครู
2. ประชุมระดมสมองของบุคลากรทุกฝ่าย วางแผนดำเนินการโรงเรียนคุณธรรม/จัดทำ ปฏิทินการดำเนินงาน	พฤษภาคม 2563	
3. ดำเนินการตามแผน	ตลอดปีการศึกษา	
4. สรุปโครงการและรายงานผล	มีนาคม 2564	

5. รายละเอียดการใช้งบประมาณ

การดำเนินโครงการครั้งนี้ใช้งบประมาณทั้งหมด 8,000..... บาท ได้จาก
งบอุดหนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(ด้านคุณธรรม) จำนวน-.....บาท (ถ้าจ่ายทุกรายการตามที่จ่ายจริง)

6. การประเมินผล

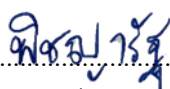
ที่	ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้วัดและประเมินผล
1	ร้อยละของนักเรียนที่ร่วมโครงการ มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 90	สำรวจ สังเกต สอบถาม	-แบบสำรวจ -แบบสังเกต -แบบสอบถาม
2	นักเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 1. เห็นคุณค่าและประโยชน์ของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่โรงเรียนกำหนด 2. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 8 ด้าน ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต ความมีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ		

7. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

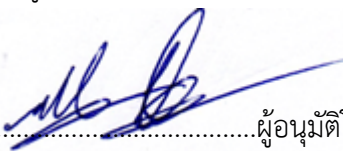
7.1 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ตระหนักและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามให้แก่ผู้เรียน

7.2 นักเรียนโรงเรียนบ้านปูนวิทยา ตระหนักในคุณค่าและประโยชน์ของการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

7.3 ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา มีความพึงพอใจต่อโครงการ

(ลงชื่อ).......... ผู้เสนอ/ผู้รับผิดชอบโครงการ
(นางพิชญารัฐ มุลสาร)

ครู
(ลงชื่อ).......... ผู้เห็นชอบโครงการ
(นายเจริญสุข วงศ์แหวน)
ครู ชำนาญการพิเศษ

(ลงชื่อ)..........ผู้อนุมัติโครงการ
(นายมงคล สุทธิสน)
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ภาคผนวก ข คำสั่งโครงการโรงเรียนคุณธรรม

คำสั่งโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ที่ 23/2564

เรื่อง แต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

.....

ด้วยในปีการศึกษา 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และค่านิยมของชาติ (โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานพระราชปณิธาน เดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 การเสริมสร้างระบบคุณธรรม จริยธรรมในรอบรั้วสถานศึกษา การส่งเสริมความกตัญญูกตเวทิตา และความ ซื่อสัตย์สุจริต เป้าหมายของการจัดการศึกษาคือการสร้างคนดีคนเก่งและคนมีน้ำใจให้แก่บ้านเมือง โรงเรียนที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องเป็นทั้งโรงเรียนคุณภาพและโรงเรียนคุณธรรม ในการเป็นโรงเรียน คุณธรรมจริยธรรมได้ต้องอาศัยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมความดี ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

เพื่อให้การดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรม ประจำปี 2564 นี้ ได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างยั่งยืนจึงขอแต่งตั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประจำปี 2564 ดังนี้

1.คณะกรรมการอำนวยการ

1.1 นายมงคล สุทธิสน	ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธานกรรมการ
1.2 นายเจริญสุข วงศ์แหวน	ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
1.3 นางวรรณิ์ ปรางศรี	ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ให้คำปรึกษา แนะนำ กำกับ ติดตาม และให้คำชี้แนะในการดำเนินการและจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม

2.คณะกรรมการดำเนินงาน

2.1 นายเจริญสุข วงศ์แหวน	ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ	ประธานกรรมการ
2.2 นางวรรณิ์ ปรางศรี	ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
2.3 นางสาวพิชญารัฐ สมานพันธ์	ตำแหน่ง ครู	กรรมการ
2.4 นางสาวดวงฤทัย ดาวขาว	ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
2.5 นางจันทร์ไสว เบญจมาศ	ตำแหน่ง พี่เลี้ยงเด็กพิการ	กรรมการ

2.6 นางสาวเข็มจิรา ใจเย็น	นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	กรรมการ
2.7 นายรังสรรค์ ไสศรีจันทร์	ตำแหน่ง นักการภารโรง	กรรมการ
2.8 นางสาวเขมิกา ใจเย็น	ตำแหน่ง ชุรการโรงเรียน	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ เข้ารับการอบรมพัฒนาและดำเนินกิจกรรมตามโครงการ เป็นที่ปรึกษาในการจัดทำโครงการคุณธรรมของนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น

3. ครูแกนนำ

3.1 นางสาวพิชญารัฐ สมานพันธ์	ตำแหน่ง ครู	ประธานกรรมการ
3.2 นางสาวดวงฤทัย ดาวขาว	ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
3.3 นางสาวเขมิกา ใจเย็น	ตำแหน่ง ชุรการโรงเรียน	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ เข้ารับการอบรมพัฒนา ศึกษาดูงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. คัดเลือกนักเรียนแกนนำเข้ารับการอบรมและนำนักเรียนขยายผลภายในโรงเรียน

4. คณะกรรมการงานประเมินผล

4.1 นางสาวพิชญารัฐ สมานพันธ์	ตำแหน่ง ครู	ประธานกรรมการ
4.2 นางสาวดวงฤทัย ดาวขาว	ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง	กรรมการ
4.3 นางสาวเขมิกา ใจเย็น	ตำแหน่ง ชุรการโรงเรียน	กรรมการและเลขานุการ

มีหน้าที่ ประเมินผล สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานต่อผู้บริหารสถานศึกษา

ขอให้ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ มุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 14 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564

สั่ง ณ วันที่ 14 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2564

(นายมงคล สุทธิสน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ภาคผนวก ค รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ดร.วันชัย บุญทอง	ตำแหน่ง	อดีตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญ
2. นายธีระวัฒน์ คำศรี	ตำแหน่ง	อดีตรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชี่ยวชาญ
3. นายมานิต สิทธิศร	ตำแหน่ง	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
4. นายชวน แก้วกัณหา	ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ
5. นางสาวอาภรณ์ จันทร์สว่าง	ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

ภาคผนวก ง เครื่องมือประเมินโครงการ

ฉบับที่ 1

แบบสอบถาม

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินซีป
(CIPP Model)โรงเรียนบ้านปูนวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
สำหรับ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมได้อย่างชัดเจน					
2. โครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชน					
3. โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการ แก้ปัญหา					
4. โครงการสามารถแก้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน					
5. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้อง กับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด					
6. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้อง กับสภาพ ความเป็นจริงในปัจจุบัน					
7. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนสอดคล้อง กับวิธีดำเนินการ					
8. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของ โรงเรียน					
9. กิจกรรมของโครงการสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้					
10. กิจกรรมของโครงการช่วยให้นักเรียนพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมให้ดีขึ้น					
11. สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและ เอื้อต่อการดำเนินโครงการ					
12. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนด วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินโครงการ					

ฉบับที่ 2

แบบสอบถาม

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำหรับ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1. มีแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน					
2. กิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์					
3. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม					
4. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการ ดำเนินโครงการ					
5. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและ มีความสามารถในการดำเนินโครงการ					
6. บุคลากรในการดำเนินโครงการมีจำนวนเพียงพอ					
7. บุคลากรในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม					
8. งบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ					
9. มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่าง เพียงพอ					
10. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมี ความเหมาะสมและเพียงพอ					
11. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการช่วย ให้นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม					
12. มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการ อย่างเหมาะสมและเพียงพอ					

ฉบับที่ 3

แบบสอบถาม

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำหรับ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1. มีการวางแผนการดำเนินโครงการสู่การปฏิบัติ					
2. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรในการดำเนินโครงการ					
3. มีการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ					
4. มีการกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการอย่างชัดเจนและเหมาะสม					
5. รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม					
6. กิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ					
7. ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ					
8. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงาน ตามโครงการ					
9. มีการกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการประเมินผลโครงการตามความเหมาะสม					
10. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรม					
11. ขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง					
12. โรงเรียนมีการเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติกิจกรรม สู่ชุมชน					

ฉบับที่ 4

แบบสอบถาม

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำหรับ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1.รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์					
2.ซื่อสัตย์ สุจริต					
3.ความมีวินัย					
4.ใฝ่ เรียนรู้					
5.อยู่อย่างพอเพียง					
6.มุ่งมั่นในการทำงาน					
7.รักความเป็นไทย					
8.มีจิตสาธารณะ					

ฉบับที่ 5

แบบสอบถาม

การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำหรับ ครู และนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1. สามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปใช้กับ ปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ					
2. สามารถเลือกแนวทางและการปฏิบัติงานได้อย่าง เหมาะสม					
3. สามารถนำหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไป ประยุกต์ใช้ในการทำงาน					
4. สามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และนำมาปรับ และประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ					
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น					
6. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับตัวเข้ากับ สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ					
7. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและ ครอบครัว					
8. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความ รับผิดชอบต่อในการปฏิบัติงาน					
9. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น					
10. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเวลา					

ฉบับที่ 6

แบบประเมินความพึงพอใจของ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง
การประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. โรงเรียนบ้านปูนวิทยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

สำหรับ ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

คำชี้แจง 1. โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด 1	น้อย 2	ปานกลาง 3	มาก 4	มากที่สุด 5
1. โครงการเป็นไปตามวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน					
2. โครงการสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์					
3. ความเหมาะสมของงบประมาณ/วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม					
4. ความร่วมมือ/จำนวนของบุคลากร/การประชุมวางแผนในการดำเนินโครงการ					
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม					
6. วิธีการ/กิจกรรมที่ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้					
7. กระบวนการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม และการควบคุมความเสี่ยงของโครงการ					
8. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนตามที่กำหนด					
9. ผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุไว้					
10. ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน/ครู/ผู้ปกครอง/ และนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาโครงการได้					

ภาคผนวก จ ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ
ค่า IOC ของแบบสอบถาม

การหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ตาราง A ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ข้อคำถามด้านบริบทของโครงการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
	1	2	3	4	5		
1. โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. โครงการสอดคล้องกับความต้องการของครู ผู้ปกครองและชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3. โครงการมีความเหมาะสมและมีความจำเป็นในการแก้ปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. โครงการสามารถแก้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6. หลักการและเหตุผลของโครงการมีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7. วัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจนสอดคล้องกับวิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8. วัตถุประสงค์ของโครงการสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9. กิจกรรมของโครงการสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10. กิจกรรมของโครงการช่วยให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตาราง A (ต่อ)

ข้อคำถามด้านปัจจัยนำเข้า	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					รวม	IOC
	1	2	3	4	5		
1. มีแผนการดำเนินงานตามโครงการอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. กิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความพร้อมในการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5. ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6. บุคลากรในการดำเนินโครงการมีจำนวนเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7. บุคลากรในการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8. งบประมาณในการดำเนินโครงการมีเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9. มีวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในโครงการอย่างเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการมีความเหมาะสมและเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11. เอกสารที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12. มีอาคารสถานที่ในการปฏิบัติกิจกรรมของโครงการอย่างเหมาะสมและเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตาราง A (ต่อ)

ข้อคำถามด้านกระบวนการดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่	รวม	IOC

	1	2	3	4	5		
1. มีการวางแผนการดำเนินโครงการสู่การปฏิบัติ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากรในการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3. มีการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ ผู้รับผิดชอบ และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจขั้นตอนและวิธีดำเนินการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. มีการกำหนดขั้นตอน รายละเอียดและวิธีดำเนินโครงการ อย่างชัดเจนและเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5. รูปแบบการจัดกิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6. กิจกรรมในโครงการช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ของโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7. ดำเนินกิจกรรมโครงการตามแผนและขั้นตอนการดำเนินการที่กำหนดไว้ในโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8. มีการนิเทศ กำกับ ติดตามและควบคุมการดำเนินงาน ตามโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9. มีการกำหนดหลักเกณฑ์และระยะเวลาในการประเมินผลโครงการตามความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามโครงการอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายครบทุกกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11. ขณะดำเนินงานตามโครงการมีการแก้ไขปรับปรุงวิธีการดำเนินโครงการเมื่อพบว่าบกพร่อง	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12. โรงเรียนมีการเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติกิจกรรม สู่ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตาราง A (ต่อ)

ข้อความด้านคุณค่าและผลประโยชน์ของโครงการ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่	รวม	IOC

	1	2	3	4	5		
1. สามารถนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปใช้กับปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. สามารถเลือกแนวทางและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3. สามารถนำหลักการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. สามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และนำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองและครอบครัว	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติตนให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10. สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเวลา	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตาราง A (ต่อ)

ข้อคำถามความพึงพอใจ	ผู้เชี่ยวชาญคนที่	รวม	IOC

	1	2	3	4	5		
1. โครงการเป็นไปตามวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการของโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
2. โครงการสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3. ความเหมาะสมของงบประมาณ/วัสดุ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4. ความร่วมมือ/จำนวนของบุคลากร/การประชุมวางแผนในการดำเนินโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5. ความเหมาะสมของระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6. วิธีการ/กิจกรรมที่ปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7. กระบวนการตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม และการควบคุมความเสี่ยงของโครงการ	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
8. สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ครบถ้วนตามที่กำหนด	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9. ผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุไว้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
10. ผลการดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน/ครู/ผู้ปกครอง/และนำไปใช้ในการปรับปรุง พัฒนาโครงการได้	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ภาคผนวก ฉ ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายมงคล สุทธิสน
 วัน/เดือน/ปีเกิด 9 เมษายน 2517 จังหวัดร้อยเอ็ด
 ที่อยู่ปัจจุบัน 44 ม. 5 ต.หนองฮี อ.หนองฮี จ.ร้อยเอ็ด 45140
 E-mail : mongkolsutthison@gmail.com
 Facebook : มงคล สุทธิสน
 Line : นายมงคล สุทธิสน
 0856344839

ประวัติการศึกษา
 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนบ้านขาว
 ระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตสุรินทร์
 ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชธานี (ศษ.ม.) การบริหารการศึกษา

ประวัติการทำงาน
 เริ่มรับราชการครู 10 ตุลาคม 2548 ตำแหน่ง ครูผู้ช่วย ระดับ 3 โรงเรียนบ้านสามแยกหินกอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
 รองผู้อำนวยการโรงเรียน 2 มิถุนายน 2554 (อันดับ 7) โรงเรียนบ้านสังเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
 ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 ตุลาคม 2564-ปัจจุบัน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปูนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ผลงานที่ภาคภูมิใจ

ที่	ปีที่ได้รับ	ชื่อรางวัล	หน่วยงานที่ให้รางวัล

	รางวัล		
1.	2553	ผู้บังคับบัญชาลูกเสือดีเด่น (สายผู้สอน)	สำนักงานลูกเสือแห่งชาติ
2.	2554 – 2557	ผู้บริหารดีเยี่ยม เนื่องในงานวันครู	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
3.	2555	โรงเรียนแกนนำเครือข่ายเด็กไทยพินดี ระดับประเทศ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4.	2556	หนึ่งแสนครูดี	สำนักงานคุรุสภา
5.	2558	รองผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม (OBEC AWARDS)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6.	2558	ครูเกียรติคุณ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
7.	2558	รางวัล MOE AWARDS ปีการศึกษา 2558 ผลงานระดับดีเด่น ประเภทโครงการ สาขาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	กระทรวงศึกษาธิการ
8.	2559	สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง(สปล.)	มูลนิธิยุวสถิรคุณ
9.	2559	สถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศการส่งเสริมค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
10.	2559	สถานศึกษาคุณภาพ 5 ดาว	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
11.	2560	รางวัลทรงคุณค่ากระทรวงศึกษาธิการ สาขาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (MOE AWARDS)	กระทรวงศึกษาธิการ
12.	2560	ผ่านการประเมินเป็นศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา ปี 2560	กระทรวงศึกษาธิการ
13.	2561	รางวัลเหรียญทอง (OBEC AWARDS) ประเภทผู้อำนวยการสถานศึกษายอดเยี่ยม ด้านการบริหารจัดการ ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาคผนวก ข ภาพถ่ายการทำกิจกรรม

ภาพกิจกรรม
วันที่

ประเมินยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ 2 ดาว
4 สิงหาคม พ.ศ.2564

สถานที่
ผู้ร่วมกิจกรรม

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา
คณะกรรมการแต่งตั้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

ประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔
เรื่อง โรงเรียนที่ได้รับการตรวจสอบและยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ ๒ ดาว
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

ด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔ ทางคณะกรรมการที่รับผิดชอบ
การแต่งตั้งได้ดำเนินการออกประเมินตามเกณฑ์การตรวจสอบและยกระดับคุณภาพโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.
ในกิจกรรมการประเมินโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔
จึงขอประกาศรายชื่อโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่ผ่านการตรวจสอบและยกระดับคุณภาพโรงเรียน
คุณธรรม สพฐ. ระดับ ๒ ดาว ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

ลำดับที่	โรงเรียน	กลุ่มโรงเรียน
๑	บ้านดุม (นศ. 15 กรกฎาคม)	ศรีวิไล
๒	โพธิ์พันวิทย์สามัคคี	ศรีวิไล
๓	บ้านพิงพวย (เสียงราษฎร์พัฒนา)	ศรีวิไล
๔	บ้านศรีแก้ว	ศรีวิไล
๕	บ้านปูน	ศรีวิไล
๖	บ้านละพุง	ศรีวิไล
๗	บ้านหนองสิงห์	ศรีวิไล
๘	บ้านปูนวิทยา	ขุนไทร
๙	บ้านโพธิ์กระผิง	ขุนไทร
๑๐	บ้านกราม	ขุนไทร
๑๑	บ้านหนองจิก	ขุนไทร
๑๒	บ้านเกาะพิง	ขุนไทร
๑๓	หมู่บ้านป่าไม้ห้วยชัน	บ้านห้วยชัน
๑๔	บ้านดงนา	บ้านห้วยชัน
๑๕	บ้านตาออก	บ้านห้วยชัน
๑๖	บ้านจะเนียว	บ้านห้วยชัน
๑๗	บ้านโคกกระเบื้อง	บ้านห้วยชัน

ลำดับที่	โรงเรียน	กลุ่มโรงเรียน
๔๔	บ้านโคก(สพ. 32)	พนมดงรัก
๕๐	บ้านช้างมงคล	พนมดงรัก
๕๑	บ้านโคกยาว	พนมดงรัก
๕๒	บ้านสามเฒ่า	พนมดงรัก
๕๓	บ้านสี่งิ้ว	ศรีวิไล

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓

(นายเสนีย์ เรืองฤทธิ์ราวี)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๔

ภาพ
วันที่

สถานที่

โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

วันที่
สถานที่

ย่องเชิดชูเกียรติด้านคุณธรรม ประเพณีผู้บริหารสถานศึกษา
14 กันยายน พ.ศ.2564
โรงเรียนบ้านปูนวิทยา

ภา

วันที่ 17 พฤศจิกายน 2564
 สถานที่ โรงเรียนบ้านปูนวิทยา อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

วันที่ 30 ธันวาคม 2564
 สถานที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

